

Het succes van maatschappelijk verantwoorde overheidsopdrachten: 71 voorbeelden van goede praktijken

Mei 2020

#WeBuySocialEU

Europe Direct helpt u antwoorden te vinden

op uw vragen over de Europese Unie.

Gratis telefoonnummer (*):

00 800 6 7 8 9 10 11

(*) De informatie wordt gratis verstrekt en bellen is doorgaans gratis, maar sommige operatoren, telefooncellen of hotels kunnen kosten in rekening brengen.

JURIDISCHE KENNISGEVING

De in deze publicatie beschreven informatie en standpunten zijn die van de auteur(s) en geven niet noodzakelijkerwijs het officiële standpunt van Easme of de Commissie weer. Easme en de Commissie kunnen niet instaan voor de juistheid van de in dit onderzoek bevatte gegevens. Easme, de Commissie noch enige persoon die namens hen optreedt, kan aansprakelijk worden gesteld voor het gebruik dat eventueel wordt gemaakt van de hierin opgenomen informatie.

Meer informatie over de Europese Unie is beschikbaar op het internet (<http://www.europa.eu>).

Luxemburg: Bureau voor publicaties van de Europese Unie, 2020

ISBN 978-92-9202-958-6
doi: 10.2826/844552

© Europese Unie, 2020

AUTEURS

Philipp Tepper (verantwoordelijke), Ashleigh McLennan, Rafael Hirt, Peter Defranceschi, ICLEI — Local Governments for Sustainability en Valentina Caimi, Alexander Elu, AEIDL. Met de ondersteuning van Public Procurement Analysis, Dialog Makarna en Social Economy Europe.

EUROPESE COMMISSIE

Uitvoerend Agentschap voor kleine en middelgrote ondernemingen (EASME)
Afdeling A - COSME, H2020 SME en EMFF
Eenheid A.1 — COSME

E-mail: EASME-COSME-ENQUIRIES@ec.europa.eu
Europese Commissie
B-1049 Brussel

Inhoudsopgave

Inhoud

INLEIDING (NL)	4
WAT ZIJN MAATSCHAPPELIJK VERANTWOORDE OVERHEIDSOPDRACHTEN?	4
WAT OMVAT DEZE VERZAMELING?	5
BELANGRIJKSTE RESULTATEN	5
CASESTUDY'S.....	10
SECTOR 1. Schoonmaakdiensten en faciliteitenbeheer	11
SECTOR 2. Bouwnijverheid.....	51
SECTOR 3. Voedingsmiddelen en cateringdiensten.....	76
SECTOR 4. Meubelen	97

INLEIDING (NL)

Bij maatschappelijk verantwoorde overheidsopdrachten gaat het erom positieve sociale resultaten te bereiken in overheidsopdrachten. Bij overheidsaanbestedingen zijn veel personen betrokken, zoals de gebruikers van overheidsdiensten, de personen die zich bezighouden met de productie en de levering, of het personeel van de inkooporganisatie. Maatschappelijk verantwoorde overheidsopdrachten hebben het potentieel om naast de rechtstreeks betrokkenen de bredere markt te beïnvloeden, aan zowel de vraag- als de aanbodzijde.

Door verstandig in te kopen, kunnen overheidsinkopers werkgelegenheid, fatsoenlijk werk, sociale inclusie, toegankelijkheid, ontwerp voor iedereen (“design for all”) en ethische handel bevorderen, en streven naar een bredere naleving van sociale normen. Voor bepaalde producten, werken en diensten kunnen deze opdrachten een bijzonder belangrijke impact hebben, aangezien overheidsinkopers een aanzienlijk marktaandeel in handen hebben in bepaalde sectoren, zoals de bouw, de gezondheidszorg en het vervoer.

Overheidsinkopers zijn zeer belangrijke investeerders in Europa en geven 14 % van het bruto binnenlandse product van de EU uit. Door hun koopkracht aan te wenden voor goederen en diensten die positieve sociale resultaten opleveren, kunnen zij een belangrijke bijdrage hebben in duurzame ontwikkeling. Steeds meer beginnen zowel de publieke als de particuliere sector de noodzaak in te zien om de drie pijlers van duurzaamheid (de sociale, ecologische en economische) bij aanbestedingen aan te pakken.

De richtlijnen inzake overheidsopdrachten van 2014¹ maken duidelijk dat tijdens de hele aanbestedingscyclus rekening kan worden gehouden met sociale aspecten, van de voorafgaande marktconsultaties tot de gebruikmaking van punten van voorbehoud en de lichte regeling, en tot de sociale gunningscriteria en de contractuele uitvoeringsvoorwaarden.

Overheidsinkopers in heel Europa beginnen gebruik te maken van deze mogelijkheden en laten zien dat hun aanbestedingen een werkelijk sociale impact hebben. Toch benutten de lidstaten de mogelijkheden van overheidsopdrachten als strategisch instrument ter ondersteuning van de doelstellingen van sociaal beleid nog niet ten volle.

Deze verzameling van casestudy's beoogt het bewustzijn en het begrip van het potentieel van maatschappelijk verantwoorde overheidsopdrachten te verbeteren door 71 voorbeelden te tonen van hoe aanbestedende overheidsinstanties in de praktijk sociale voordelen hebben opgeleverd. De casestudy's laten correcte aanbestedingsprocedures en doeltreffend beleid zien en dienen als inspiratiebron — zowel voor de aanbesteders als voor de spelers in de sociale economie — om de navolging ervan in heel Europa te stimuleren.

Zie voor meer informatie over hoe de sociale aspecten van de EU-richtlijnen inzake overheidsopdrachten op nationaal niveau zijn omgezet, en over verdere goede praktijken op het gebied van maatschappelijk verantwoorde overheidsopdrachten, met bijzondere aandacht voor de toegang tot overheidsmarkten voor ondernemingen in de sociale economie, het verslag [Buying for Social Impact](#). Daarnaast is de Europese Commissie momenteel bezig met de actualisering van de richtsnoeren inzake sociaal kopen, waarin praktisch advies zal worden gegeven over de uitvoering van maatschappelijk verantwoorde overheidsopdrachten (verwacht in 2020).

WAT ZIJN MAATSCHAPPELIJK VERANTWOORDE OVERHEIDSOPDRACHTEN?

Maatschappelijk verantwoorde overheidsopdrachten hebben tot doel de impact op de samenleving van de door de overheid aangekochte goederen, diensten en werken aan te pakken. Zij kunnen een stimulans zijn voor:

¹ Richtlijn 2014/23/EU van het Europees Parlement en de Raad betreffende het plaatsen van concessieovereenkomsten (“concessierichtlijn”); Richtlijn 2014/24/EU van het Europees Parlement en de Raad betreffende het plaatsen van overheidsopdrachten en tot intrekking van Richtlijn 2004/18/EG (“richtlijn overheidssector”); en Richtlijn 2014/25/EU betreffende het plaatsen van opdrachten in de sectoren water- en energievoorziening, vervoer en postdiensten en tot intrekking van Richtlijn 2004/17/EG (“richtlijn nutssectoren”). Deze gids verwijst in de eerste plaats naar Richtlijn 2014/24/EU, maar ook de andere twee richtlijnen bieden praktisch dezelfde mogelijkheden om maatschappelijk verantwoorde overheidsopdrachten na te streven.

- het bevorderen van de werkgelegenheid en sociale inclusie;
- het bieden van kansen aan ondernemingen van de sociale economie;
- het bevorderen van fatsoenlijk werk;
- het ondersteunen van de naleving van sociale en arbeidsrechten;
- toegankelijkheid en ontwerp voor iedereen;
- het eerbiedigen van de mensenrechten en het aanpakken van ethische handelskwesties;
- het leveren van hoogwaardige sociale, gezondheids-, onderwijs- en culturele diensten.

WAT OMVAT DEZE VERZAMELING?

Deze selectie van casestudies van goede praktijken is tot stand gebracht tussen september 2019 en maart 2020. Het werk bouwt voort op eerdere en lopende activiteiten met betrekking tot maatschappelijk verantwoorde overheidsopdrachten op Europees, nationaal en lokaal overheidsniveau.

Er is gezocht naar voorbeelden van goede praktijken bij overheidsinkopers in heel Europa en daarbuiten, en het resultaat daarvan is deze verzameling van 71 casestudy's uit 27 landen, waarvan 22 lidstaten en 5 niet-EU-landen. Aangezien de toepassing van maatschappelijk verantwoorde overheidsopdrachten van lidstaat tot lidstaat verschilt, beslaan de voorbeelden zowel de beginnersniveaus als tussenliggende en gevorderde niveaus. Ze hebben betrekking op een uiteenlopende selectie van producten en diensten en omvatten alle aspecten en fasen van overheidsaanbestedingen (met inbegrip van de pre- en post-aanbestedingsfase) en een breed scala van overheidsinkopers, die variëren van lokale overheden tot aankoopcentrales en ziekenhuizen.

De verzameling is gerangschikt naar sector, zodat de lezer eenvoudig kan navigeren. De voorbeelden van goede praktijken die meer dan een sector bestrijken of betrekking hebben op beleid of processen, zijn aan het eind gegroepeerd. De sectoren die onder deze verzameling vallen, omvatten: schoonmaakdiensten; bouwnijverheid; voedingsmiddelen en cateringdiensten; meubelen; hoveniersdiensten; gezondheidszorg; informatie- en communicatietechnologie; sociale diensten; textiel; evenals vervoer, mobiliteit en afval.

BELANGRIJKSTE RESULTATEN

Deze verzameling van maatschappelijk verantwoorde overheidsopdrachten laat de diversiteit van de huidige toepassing zien, alsook het scala aan mogelijkheden voor overheidsinkopers om hun aanbestedingen strategisch aan te wenden voor het leveren van werkelijk sociale resultaten, waardoor de kwaliteit van het menselijk leven in Europa en daarbuiten wordt verbeterd.

Bij het verzamelen van deze casestudy's werd duidelijk in hoeverre de verschillende mechanismen die op grond van de Europese richtlijnen inzake overheidsopdrachten zijn toegestaan, in de praktijk worden toegepast.

Zo is bijvoorbeeld het gebruik van arbeidsgerelateerde clausules uit hoofde van artikel 70 zeer sterk ingeburgerd, maar deze variëren qua ambitie en verfijning. Op een basisniveau kunnen clausules bijdragen tot het stimuleren van werkgelegenheid voor personen die "verder van de arbeidsmarkt" staan (d.w.z. personen die te maken hebben met belemmeringen voor werkgelegenheid, zoals handicaps, een lager opleidings- of vaardigheidsniveau, een gebrek aan ervaring of langdurige werkloosheid, of andere belemmeringen die worden gedefinieerd door de overheidsinkoper). Meer geavanceerde benaderingen zijn opgenomen in bredere sociale beleidsinitiatieven, waaronder het aanbieden van helpdesks voor inkopers en leveranciers, "match-making"-diensten tussen werklozen en specifieke banen, of "zachte"/indirecte ondersteuning voor werkzoekenden om hen te helpen bij hun terugkeer in het arbeidsproces. Sommige arbeidsgerelateerde clausules leggen ook de voorwaarden vast waaronder de geworven werknemers of leerlingen tijdens de overheidsopdracht vooruitgang moeten kunnen boeken, of zij stellen specifieke opleidingseisen. Daarnaast zijn er veel voorbeelden van de gunning van overheidsopdrachten, voorbehouden aan sociale werkplaatsen/sociale ondernemingen die gehandicapte en kwetsbare werknemers in dienst hebben, met name voor opdrachten met betrekking tot onderhoudsdiensten, hoveniersdiensten en sociale diensten.

Anderzijds blijkt uit het onderzoek dat sommige van de beschikbare sociale bepalingen uit hoofde van Richtlijn 2014/24/EU onderbenut lijken. Hiertoe behoort het gebruik van de flexibiliteit die wordt geboden in het kader van de lichte regeling, en het actieve gebruik van uitsluitingsgronden op grond van de niet-naleving van het milieu-, sociaal en arbeidsrecht (zoals bepaald in artikel 57, lid 4). Overheidsinstanties kunnen dergelijke criteria echter toepassen zonder ze expliciet als maatschappelijk verantwoorde overheidsopdrachten te bestempelen.

De mogelijke sociale risico's en potentiële voordelen van overheidsaankopen zijn tot op zekere hoogte afhankelijk van het product of de dienst die wordt gekocht. Zo hebben sommige sectoren een groter aandeel kwetsbare werknemers, of een groter potentieel voor het scheppen van werkgelegenheid. Bepaalde producten kunnen grondstoffen bevatten die afkomstig zijn uit conflictgebieden of regio's met lage arbeidsnormen, maar kunnen door middel van kwaliteitskeurmerken als sociaal duurzaam worden gecertificeerd. Hieronder volgt een overzicht van alle sectoren die in deze verzameling aan bod komen, en van enkele belangrijke conclusies over iedere sector.

Schoonmaakdiensten

In deze verzameling zijn tien casestudy's over schoonmaakdiensten en faciliteitenbeheer uit negen Europese landen opgenomen, waaronder een casestudy van de Europese Commissie zelf, en casestudy's van regionale overheden, overheidsbedrijven en een aantal kleine tot middelgrote steden. De overwegingen inzake maatschappelijk verantwoorde overheidsopdrachten in de schoonmaaksector omvatten normaal gesproken eisen betreffende goede arbeidsomstandigheden (waaronder veiligheid en gezondheid op het werk, gelijke behandeling van mannen en vrouwen, maatregelen om het evenwicht tussen werk en privéleven te bevorderen), gunningscriteria en contractuele uitvoeringsvoorwaarden die het scheppen van werkgelegenheid en opleiding bevorderen, en aan sociale ondernemingen voorbehouden percelen.

De casestudy's tonen aan dat er geen "one-size-fits-all"-benadering bestaat en dat de dialoog met de markt een goede eerste stap is om de lokale mogelijkheden te beoordelen. In sommige delen van Europa is deze dialoog van belang om ervoor te zorgen dat sociale criteria haalbaar zijn en de concurrentie niet belemmeren. In andere delen, waar sprake is van een hoog concurrentieniveau en een laag prijsverschil tussen de inschrijvingen, kunnen de gunningscriteria een sterk signaal afgeven en een belangrijke factor zijn om een onderscheid te maken tussen de inschrijvingen.

Een van de lessen die alle overheidsinkopers hebben geleerd, is dat het belangrijk is om werklozen aan passende functies te koppelen, waarbij externe organisaties die met doelgroepen werken, een grote rol kunnen spelen. Hoewel het toezicht tijdens de uitvoering van de opdracht van belang is, moeten er ook passende sancties voor niet-naleving in het contract worden opgenomen.

Bouwnijverheid

Er zijn zeven casestudy's uit de bouwsector opgenomen, afkomstig uit vijf Europese lidstaten (plus één casestudy uit Canada). Overwegingen inzake maatschappelijk verantwoorde overheidsopdrachten in de bouwsector zijn doorgaans gericht op arbeidsvoorwaarden en het scheppen van werkgelegenheid voor de doelgroepen. Daarnaast wordt in één casestudy ook aandacht besteed aan de ernstige schendingen van de mensenrechten en de arbeidsrechten bij de winning en verwerking van natuursteen en aan het gebruik van kwaliteitskeurmerken (bevestigd door onafhankelijke auditors) voor het waarborgen van een maatschappelijk verantwoorde aankoop van bouwmaterialen.

De bouwsector heeft specifieke uitdagingen op het gebied van werkgelegenheid, waaronder de variabele omvang van projecten en de specifieke marktcyclus. Bouwplaatsen kunnen ook qua ligging moeilijk bereikbaar zijn en niet iedereen is geschikt voor de beschikbare soorten werkzaamheden. Net als in de schoonmaaksector kunnen maatschappelijk verantwoorde overheidsopdrachten worden bevorderd door een dienst die advies geeft over sociale clausules aan aanbesteders en leveranciers, of kunnen passende acties in samenwerking met leveranciers door middel van marktconsultatie worden vastgesteld.

Voedingsmiddelen en cateringdiensten

De verzameling omvat zes voorbeelden uit de voedingsmiddelen- en cateringsectoren uit zes verschillende Europese landen. Een aantal daarvan heeft betrekking op voorbehouden aanbestedingen, die zijn gericht op het ondersteunen van sociale ondernemingen en de tewerkstelling van personen met een handicap of andere groepen met belemmeringen in het kader van arbeidsmarktparticipatie. Daarnaast wordt in verschillende casestudy's aandacht besteed aan de eerlijke inkoop van producten met wereldwijde toeleveringsketens (waaronder koffie, thee, suiker, chocolade en bananen).

Een belangrijke les waarop wordt gewezen door overheidsinkopers met voorbehouden opdrachten, is dat het belangrijk is om rekening te houden met de capaciteiten van sociale ondernemingen en hun vermogen om mee te dingen naar overheidsopdrachten. Marktonderzoek is daarom een belangrijk instrument om ervoor te zorgen dat overheidsinkopers concurrerende aanbiedingen ontvangen voor de te leveren gewenste producten of diensten.

Meubelen

Er zijn twee casestudy's uit twee EU-lidstaten (Italië en Roemenië) opgenomen over de aanbesteding van meubelen. Enerzijds moeten de meubelen zelf geschikt zijn voor alle gebruikers, ter ondersteuning van toegankelijke werk- en openbare ruimten. Dit kan worden bereikt door de opname van technische specificaties. Ook bestaan er voor nieuwe meubelen normen die aantonen dat de arbeidswetgeving en de gezondheids- en veiligheidsvoorschriften zijn nageleefd, terwijl oude meubelen aan liefdadigheidsorganisaties kunnen worden gedoneerd. Wat normen betreft, werd het belang van een wijdverbreid gebruik hiervan in openbare aanbestedingen benadrukt, om zo de opname door de fabrikanten van dergelijke normen te verhogen.

Hoveniersdiensten

Drie casestudy's uit twee EU-lidstaten (Italië en Roemenië) zijn gericht op voorbehouden opdrachten voor hoveniersdiensten. In deze sector wordt gebruikgemaakt van voorbehouden opdrachten vanwege het type werk dat is vereist en het vermogen van de sector om banen te creëren voor personen die met belemmeringen voor deelneming aan het arbeidsproces te maken hebben of die een risico op uitsluiting lopen. Een van de lessen die uit deze casestudy's kan worden getrokken, is dat het belangrijk is om tijd te investeren in aan de aanbesteding voorafgaande activiteiten, zoals marktonderzoek, om er zeker van te zijn dat lokale sociale ondernemingen over de nodige capaciteit beschikken om de voorbehouden opdrachten te leveren. De casestudy's tonen ook aan dat het door middel van voorbehouden opdrachten mogelijk is om de sector van de sociale economie te versterken en de stabiliteit van de werkgelegenheid voor personen met een risico op uitsluiting te vergroten.

Gezondheidszorg

Drie casestudy's — uit Finland, Noorwegen en Oekraïne — hebben betrekking op maatschappelijk verantwoorde overheidsopdrachten in de gezondheidszorg. Twee voorbeelden zijn gericht op het toegankelijker maken van overheidsopdrachten voor marktdeelnemers zonder winstoogmerk, als erkenning van de aanvullende maatschappelijke waarde die dergelijke marktdeelnemers bieden. Bovendien wordt in een van de casestudy's de te kopen beschermende handschoenen beschouwd als een product waarvan de problemen in het productieproces bekend zijn, zoals de rechten van de werknemers, de arbeidsomstandigheden en de gevolgen voor de gezondheid. Lessen uit de gezondheidssector omvatten het belang van een goed begrip van de markt en van de capaciteit van de aanbieders. Bij het aanbesteden van doeltreffende gezondheidsdiensten is het eveneens belangrijk om zich op de gewenste gezondheidsresultaten te richten in plaats van op het voorschrijven van specifiek te volgen processen.

Sociale diensten

Deze verzameling omvat twaalf voorbeelden uit zes lidstaten en een voorbeeld uit Zuid-Korea. In de casestudy's wordt onderzocht hoe de aanbestedingsprocedure kan worden gebruikt voor de levering van

doeltreffende diensten, die samen met leveranciers en gebruikers zijn ontworpen en die een bijkomende sociale waarde hebben. De voorbeelden tonen het belang aan van geïntegreerde diensten, die holistisch van opzet zijn, maar die ook toegang bieden tot uiteenlopende aanbieders, waaronder sociale ondernemingen en non-profitorganisaties. Hoewel processen als het gezamenlijk ontwerpen en resultaatgerichte aanbestedingen de gemiddelde duur van de procedure verlengen, kunnen ze ook leiden tot doeltreffendere en inclusievere diensten, die zijn afgestemd op de behoeften van de gebruikers.

Informatie- en communicatietechnologie

Er zijn vier voorbeelden uit drie EU-lidstaten in deze verzameling opgenomen. Deze omvatten casestudy's over de aankoop van ICT-apparatuur, en één casestudy over het toegankelijk maken van websites voor alle burgers. ICT-apparatuur brengt de bijzondere uitdaging met zich mee van lange, complexe toeleveringsketens, wat zowel voor de aanbestedende diensten als voor de leveranciers een uitdaging is in het kader van het waarborgen van naleving en verificatie. Uit de voorbeelden blijkt dat er verschillende maatregelen bestaan, waaronder gedragscodes, technische specificaties, gunningscriteria en contractuele uitvoeringsvoorwaarden, die allemaal tot doel hebben de transparantie te vergroten en passende zorgvuldigheid als standaardpraktijk vast te stellen.

Textiel

Er zijn vijf voorbeelden van aankopen van textiel, afkomstig uit vijf verschillende EU-lidstaten, in de verzameling opgenomen. Drie daarvan nemen verschillende benaderingen in aanmerking voor het verbeteren van de naleving van de IAO-Verdragen in de textieltoeleveringsketen, waaronder selectiecriteria, gunningscriteria en contractuele uitvoeringsvoorwaarden. In twee voorbeelden wordt daarnaast aandacht besteed aan de voorwaarden voor het scheppen van werkgelegenheid, hetzij als onderdeel van een opdracht voor leveringen, hetzij als onderdeel van een opdracht voor de inzameling van textielafval. Hoewel uit de casestudy's blijkt dat leveranciers in staat zijn naleving te controleren en dat er een reeks keurmerken bestaat die kan helpen bij de controle van de arbeidsvoorwaarden, blijft het toezicht op deze voorwaarden tijdens de uitvoering van een opdracht een uitdaging. Dialoog en partnerschap zijn echter essentieel om inzicht te krijgen in de toeleveringsketen en in de potentiële risico's en kansen die door middel van overheidsopdrachten kunnen worden aangepakt.

Overige sectoren

Eén casestudy richt zich op de aanbesteding van vervoersdiensten in Warschau, Polen. Hierin werden de arbeidsvoorwaarden aan de levering van de diensten gekoppeld, waardoor posities werden gecreëerd voor 120 werklozen of personen die verder van de arbeidsmarkt stonden. Erkend werd dat hoewel alle overheidsopdrachten tot het scheppen van banen leiden, specifieke clausules in die zin het effect vergroten.

De verzameling omvat daarnaast een casestudy uit de sector afvalbeheer, eveneens uit Polen. Ook deze casestudy is gericht op het creëren van werkgelegenheid voor personen die te maken hebben met belemmeringen bij het vinden van een baan, door middel van voorbehouden opdrachten.

Tot slot is er een casestudy in de verzameling opgenomen van een innovatiepartnerschap uit Lille, Frankrijk. In deze casestudy heeft de koper een overeenkomst gesloten met een lokale sociale onderneming om een nieuwe aanpak te onderzoeken en te ontwikkelen voor het inzamelen van afvaloliën in de stad, en deze om te zetten in biobrandstoffen voor openbare voertuigen.

Beleid

De verzameling eindigt met 17 casestudy's uit 11 EU-lidstaten en 2 niet-EU-landen, waarin wordt gekeken naar sector- of beleidsniveau-overschrijdende initiatieven die maatschappelijk verantwoorde overheidsopdrachten ondersteunen. Deze omvatten onder meer beleid dat het gebruik van sociale clausules vereist om de tewerkstelling van specifieke groepen te ondersteunen (negen voorbeelden), beleid dat is gericht op het ondersteunen van de toegang tot overheidsopdrachten voor sociale ondernemingen en organisaties zonder winstoogmerk (zes voorbeelden), en twee voorbeelden uit Nederland in het kader van een "sociaal rendement op investering"-beleid.

CASESTUDY'S

SECTOR 1. Schoonmaakdiensten en faciliteitenbeheer

1. Een maatschappelijk verantwoorde raamovereenkomst voor schoonmaakdiensten

Status: definitieve versie

Naam van de aanbestedende overheid, land: regering van Catalonië, Spanje

Producten- of dienstensector: schoonmaakdiensten

Inleiding/aanbestedingsdoelstellingen

In 2018 heeft de Catalaanse regering een nieuwe raamovereenkomst geïntroduceerd voor maatschappelijk verantwoorde en milieuvriendelijke schoonmaakdiensten voor haar administratieve gebouwen in zes gebieden (de stad Barcelona, de rest van de provincie Barcelona, evenals de provincies Girona, Lleida, Tarragona en de kantoren van de regering van Catalonië die in de stad Madrid zijn gevestigd). Van de negen percelen is één perceel (ter waarde van 5 miljoen EUR) voorbehouden aan speciale arbeidsbureaus en re-integratiebedrijven, die werknemers met een handicap een lonende baan bieden en hun toegang tot de arbeidsmarkt gemakkelijker maken. Andere sociale aspecten in de aanbesteding waren onder meer:

- sociale gunningscriteria (die betrekking hebben op gezondheids- en veiligheidsaspecten op het werk, maatregelen voor gelijke behandeling van mannen en vrouwen, maatregelen ter bevordering van het evenwicht tussen werk en privéleven, opleiding van werknemers en beperkingen op gevaarlijke stoffen in het textiel van de uniformen);
- sociale contractuele uitvoeringsvoorwaarden, waarbij bedrijven zich moesten houden aan de arbeidsvoorwaarden van de collectieve arbeidsovereenkomst voor schoonmaakdiensten; en
- een criterium voor het beoordelen van eventuele abnormaal laag geprijsde inschrijvingen.

De aanbesteding omvatte ook dwingende milieueisen. Daarnaast werd de naleving van de bepalingen op sociaal en milieugebied van de opdracht door de aanbestedende dienst gewaarborgd door middel van controles.

Aan de aanbesteding namen 48 bedrijven deel en in totaal werden er 39 bedrijven geselecteerd als potentiële aanbieders voor een of meer percelen van de voormelde raamovereenkomst. In oktober 2019 waren 187 opdrachten gegund voor een totaalbedrag van meer dan 51 miljoen EUR.

Voorwerp

Raamovereenkomst voor schoonmaakdiensten.

Stadium van de aanbesteding en criteria

In het gunningsstadium werden punten toegekend aan bidders die hun inzet voor maatschappelijk verantwoorde arbeidspraktijken konden bewijzen door middel van een kwaliteitsplan. Dit kwaliteitsplan was in totaal 49 punten waard en had betrekking op de volgende aspecten:

- maatregelen op het gebied van gezondheid en veiligheid op het werk (maximaal 10 punten);
- maatregelen ter bevordering van gelijke behandeling en gelijke kansen voor vrouwen en mannen (maximaal 10 punten);
- maatregelen ter bevordering van het evenwicht tussen werk en privéleven (maximaal 5 punten);
- procedure voor het oplossen van incidenten (maximaal 12 punten);

- methodologie voor de evaluatie van de kwaliteit van de dienstverlening (maximaal 12 punten).

Om op de eerste drie punten te kunnen worden beoordeeld, werden de bidders verzocht om bijlagen in te vullen met de aan hen voorgestelde activiteiten om aan alle criteria te voldoen, en met de aanduiding van de doelstelling van deze activiteiten, de te nemen acties, het tijdschema voor de uitvoering van de activiteit en de indicatoren aan de hand waarvan de vooruitgang kan worden gemeten.

Voor de gezondheid en veiligheid op het werk en de bevordering van gelijke behandeling konden maximaal twee activiteiten worden gepresenteerd, die elk maximaal 5 punten waard waren (van de in totaal beschikbare 10 punten). Ook voor het evenwicht tussen werk en privéleven konden maximaal twee activiteiten worden gepresenteerd, die elk maximaal 2,5 punten waard waren (van de in totaal beschikbare 5 punten).

Om de procedure voor het oplossen van incidenten te beoordelen, werd de bidders gevraagd een rapport in te dienen (van maximaal zes pagina's) met een beschrijving van de door hen voorgestelde procedure. Er waren maximaal 12 punten beschikbaar, die als volgt waren verdeeld:

- procedure voor het oplossen van incidenten die aan de aannemer worden toegeschreven, bijvoorbeeld personeelskwetsies of de beschikbaarheid van geschikt materiaal of gereedschap (6 punten);
- procedure voor het oplossen van incidenten die niet aan de aannemer worden toegeschreven, bijvoorbeeld lekkages of gevallen van vandalisme (6 punten).

De scores werden toegekend aan de hand van de volgende schaal:

- alomvattende beschrijving van de actieprocedure, die op passende wijze voldoet aan de behoeften (6 punten);
- beschrijving van de actie is onvoldoende gedetailleerd of voldoet niet effectief aan de behoeften (3 punten);
- de beschrijving ontbreekt of bevat duidelijke fouten (0 punten).

De opdracht werd gegund aan de economisch meest voordelige inschrijving. Wanneer twee inschrijvingen dezelfde score zouden hebben, zou de voorkeur uitgaan naar de bieder met het hoogste aantal werknemers met een handicap.

Doelstelling van sociaal beleid en/of referentienorm

Verbetering van de arbeidsvoorwaarden van werknemers in de dienstensector die in overheidsgebouwen werken, bevordering van de gelijke behandeling van mannen en vrouwen, en verbetering van het evenwicht tussen werk en privéleven.

Verificatie

Er werd een toezichtcommissie opgericht om de correcte uitvoering van de raamovereenkomst te waarborgen en de naleving van de door de bedrijven aangegane verplichtingen te controleren. Deze commissie bestaat uit de volgende overheidsafdelingen:

- afdeling leveringen en diensten;
- bureau voor de controle en beoordeling van overheidsopdrachten;
- vier vertegenwoordigers van de centrale commissie van subadministraties;
- vertegenwoordigers van de belangrijkste vakbonden en bedrijfsorganisaties in de schoonmaaksector.

De toezichtcommissie heeft de leveranciers doorgelicht door hun loonlijst, arbeidstijdschema's en arbeidsovereenkomsten te controleren. Wanneer er discrepanties worden geconstateerd (bijvoorbeeld bij de registratie van de arbeidstijd, het gebruik van overuren, of gedeeltelijke niet-betaling van salarissen of passende socialezekerheidsbijdragen), geeft de toezichtcommissie de leverancier de mogelijkheid om te reageren en

problemen aan te pakken. Als de leverancier niet met een goede rechtvaardiging of oplossing komt, kunnen er sancties worden opgelegd.

In geval van een ernstige schending van de verplichtingen (d.w.z. niet-naleving van een van de verplichte technische specificaties) kan de aanbestedende dienst ervoor kiezen een boete op te leggen van maximaal 10 % van het budget van de opdracht of de opdracht beëindigen. Bij een minder ernstige schending (in verband met optionele acties die door de inschrijvers worden aangeboden in het kader van de gunningsactiviteiten) kan een boete van maximaal 2 % van het budget van de opdracht worden opgelegd.

Waarde van de opdracht

De geschatte waarde van de raamovereenkomst is voor de gehele looptijd ervan, met inbegrip van eventuele verlenging, vastgesteld op iets minder dan 76 miljoen EUR. De opdracht heeft een aanvankelijke looptijd van twee jaar en kan niet langer zijn dan vier jaar.

Instrument

- Artikel 67 betreffende de gunningscriteria van Richtlijn 2014/24/EU.
- Spaanse wet inzake overheidsopdrachten (TRL CSP), goedgekeurd bij Koninklijk Wetgevend Decreet 3/11 op 14 november 2011.

Actoren

- Aanbestedende dienst: het ministerie van Grondgebied en Duurzaamheid en de centrale inkoopcommissie van het ministerie van Economische Zaken.
- Deelnemers raamovereenkomst: 39 aanbieders van schoonmaakdiensten.
- Monitoring en evaluatie: toezichtcommissie (hierboven vermeld).

Sociale impact

- Deze raamovereenkomst bouwt voort op een eerder kader dat tussen 2014 en 2018 werd toegepast en waarvan de eerste controle in december 2016 plaatsvond. Als gevolg van deze controle werden enkele gevallen van niet-naleving geconstateerd en kon de Catalaanse regering met de leveranciers samenwerken om de sociale prestaties van de diensten te verbeteren.
- De centrale inkoopcommissie heeft dit toezicht voortgezet met de uitwerking, door de toezichtcommissie, van het nieuwe controleprogramma van naleving voor 2019. Alle bedrijven met opdrachten op basis van de raamovereenkomst die in de loop van 2019 worden uitgevoerd, zijn aan een controle onderworpen.

Andere voordelen

- Deze raamovereenkomst omvatte ook technische specificaties voor milieuvriendelijke reinigingsproducten. Deze hebben als bijkomend voordeel dat schadelijke chemicaliën worden vermeden, waardoor de gezondheidsrisico's voor zowel het schoonmaakpersoneel als de gebruikers van het gebouw worden beperkt. Meer informatie over de milieuvoordelen van dit voorbeeld vindt u [hier](#).

Geleerde lessen en toekomstige uitdagingen

- Toezicht is belangrijk, maar hiervoor zijn personele en economische middelen nodig die de aanbestedende dienst van tevoren moet plannen.
- Passende sancties voor niet-naleving moeten in de overeenkomst worden opgenomen.

Contactgegevens

Anna Esteve Traveset, technicus, ministerie van Grondgebied en Duurzaamheid, aesteve@gencat.cat

Pilar Baldellou García, technisch en studiemanager, centrale inkoopcommissie, pbaldellou@gencat.cat

2. Marktconsultatie voor meer werkgelegenheid in schoonmaakdiensten

Status: definitieve versie

Naam van de aanbestedende overheid, land: stad Helsingborg, Zweden

Producten- of dienstensector: schoonmaakdiensten

Inleiding/aanbestedingsdoelstellingen

De stad Helsingborg nodigde verschillende potentiële dienstverleners uit voor een bijeenkomst in het kader van een marktconsultatie om verschillende sociale eisen die de stad beoogde op te nemen in de aanbesteding van schoonmaakdiensten, te bespreken en bekend te maken. Een van de doelstellingen van de marktconsultatie was het overleg over de verschillende mogelijkheden om werkgelegenheid te scheppen voor werklozen. De stad Helsingborg wilde weten hoe de marktspelers over sociale criteria dachten en hoe volgens hen in overheidsaanbestedingen aan de eisen met betrekking tot tewerkstelling en stageplaatsen kon worden voldaan. De stad meende dat deze aanpak constructiever was dan het louter stellen van minimumeisen voor het aantal leerlingplaatsen of banen dat in het kader van de aanbesteding zou worden gecreëerd.

Voorwerp

Aanbesteden van schoonmaakdiensten in de stad Helsingborg door middel van een raamovereenkomst.

Stadium van de aanbesteding en criteria

Aan de aanbesteding voorafgaand stadium

Vóór de aanbesteding legde de stad de nadruk op de marktdialoog. Uitnodigingen voor de marktdialoog werden naar twintig potentiële bidders gestuurd. Zes bedrijven hiervan reageerden en droegen bij met input en vragen. De reactie van deze potentiële bidders op de marktdialoog was zeer positief. Door de dialoog is er een relatie ontstaan tussen de stad en de bedrijven. Vier van de zes bedrijven die uiteindelijk leveranciers van de stad werden, hadden deel genomen aan de marktdialoog.

De dienst werkgelegenheid van de stad heeft een intern beroepsopleidingsprogramma op het gebied van schoonmaakdiensten, waarmee de deelnemende werklozen een certificaat kunnen ontvangen dat nodig is voor de tewerkstelling bij de marktspelers. Toen de stad potentiële inschrijvers uitnodigde voor een marktconsultatie, werd ook het interne beroepsopleidingsprogramma voor werkloze burgers gepresenteerd. De dienst werkgelegenheid van de stad gaf aan de bedrijven te kunnen helpen door vraag en aanbod op elkaar af te stemmen, zodat de werkloze burgers bij ondertekening van een contract een stageplaats of ondersteund werk konden krijgen. Deze dienst deelde ook de cv's van de deelnemers aan de opleiding, zodat de leveranciers de potentiële werknemers beter konden leren kennen.

Dankzij de dialoog deed de stad Helsingborg ook kennis op bij de potentiële bidders in plaats van op basis van de marktervaring met betrekking tot de eisen in andere aanbestedingen voor schoonmaakdiensten.

Uitvoeringsstadium van de opdracht

De stad nam ook een vereiste inzake dialoog op in verband met de uitvoering van de opdracht. De leverancier en de stad moesten de mogelijkheden voor het aanbieden van stageplaatsen of banen bespreken.

Doelstelling van sociaal beleid en/of referentienorm

De stad Helsingborg beoogt in zijn aanbestedingsbeleid samen te werken met leveranciers om ervoor te zorgen dat burgers die werkloos zijn en ver van de arbeidsmarkt staan, betere kansen op werk krijgen. In het aanbestedingsbeleid wordt de marktdialoog als fundamenteel aspect genoemd om dit doel te bereiken. In het

beleid wordt gesteld dat de marktdialoog transparant en open moet zijn. De dienst werkgelegenheid is verantwoordelijk voor de inhoud en informatie die met potentiële leveranciers in marktdialogen wordt gedeeld.

Verificatie

De stad Helsingborg heeft een permanente dialoog en voortdurende vervolgesprekken met de leveranciers van de raamovereenkomst over de mogelijkheden van stageplaatsen of tewerkstelling. Deze dialogen vinden regelmatig plaats. De volgende stap is het opzetten van workshops samen met de winnende bedrijven. De stad heeft daarnaast workshops georganiseerd met andere bedrijven uit de schoonmaakbranche, zodat deze laatste zich kunnen voorbereiden op en op de hoogte zijn van de eisen die in toekomstige aanbestedingen aan tewerkstelling worden gesteld.

Waarde van de opdracht

Raamovereenkomst voor vier jaar met een jaarlijkse waarde van 35 miljoen Zweedse kronen of 3,3 miljoen EUR.

Instrument

- Artikel 40 (voorafgaande marktconsultaties) en artikel 70 (voorwaarden waaronder de opdracht wordt uitgevoerd) van Richtlijn 2014/24/EU.
- Hoofdstuk 17, afdeling 1, van de Zweedse wet inzake overheidsopdrachten ("LOU"), 2016.

Actoren

- Aanbestedende dienst: stad Helsingborg
- Voor de raamovereenkomst geselecteerde leveranciers:
 - Förenade Service
 - Lassila & Tikanoja
 - Samhall
 - Sydsvenska städ
 - Sodexo
 - MIAB

Sociale impact

De stad Helsingborg is erin geslaagd om invloed uit te oefenen op de bedrijven door middel van marktdialoog. De bedrijven zijn positiever geworden ten aanzien van de eisen met betrekking tot stageplaatsen of tewerkstelling en zijn meer bereid om samen te werken met de dienst werkgelegenheid op het gebied van werving en afstemming. In het eerste jaar van de raamovereenkomst kregen vijf burgers door middel van deze eisen een baan of stageplaats.

De stad heeft de volgende sociale voordelen vastgesteld:

- meer werklozen krijgen een baan en worden zelfvoorzienend;
- door het verlagen van de werkloosheidsuitkeringen dalen de overheidskosten voor dergelijke sociale uitkeringen, terwijl de inkomstenbelasting stijgt;
- verhoogde competentie en bewustwording van multiculturele kwesties tijdens de werving bij schoonmaakdiensten.

Andere voordelen

- Een aan de aanbesteding voorafgaande marktinschakeling leidt tot een goed geïnformeerde voorbereidingsfase en een betere kwaliteit van de aanbestedingsdocumenten, terwijl er evengoed meer banen worden gecreëerd.

- De stad Helsingborg is tot de conclusie gekomen dat marktdialoog positieve effecten heeft gehad bij het scheppen van werkgelegenheid.
- De bedrijven verkiezen een dialoog boven specifieke eisen met betrekking tot tewerkstelling of stageplaatsen.

Geleerde lessen en toekomstige uitdagingen

- Het idee om samen met de markt een workshop te organiseren, was helaas geen succes vanwege het lage aantal deelnemers. Het is daarom noodzakelijk dat de aanbestedende dienst in een vroeg stadium meer kennis krijgt van de verschillende markten en van welk soort dialogen van belang zijn voor de marktspelers.
- In de opdrachten zou moeten worden opgenomen dat de dialoog zo snel mogelijk moet plaatsvinden. Als de opdracht al een tijd loopt en er geen contact is geweest tussen de leverancier en de stad, kan het moeilijker zijn om resultaten te boeken op het gebied van tewerkstelling.
- Het koppelen van werklozen aan passende banen en de follow-up tijdens de opdracht zijn belangrijk voor het boeken van succes.
- De dienst werkgelegenheid beveelt aan om, waar mogelijk, gebruik te maken van meer specifieke eisen met betrekking tot tewerkstelling in combinatie met dialoog.

Contactgegevens

Magnus Nilvér, dienst werkgelegenheid, de stad Helsingborg, Magnus.nilver@helsingborg.se

3. Het tewerkstellen van Roma in schoonmaakdiensten voor het openbare schoorsteenvegersbedrijf van Boedapest

Status: definitief

Naam van de aanbestedende overheid, land: FŐKÉTÜSZ Capital Chimney Sweeper Ltd., Hongarije

Producten- of dienstensector: schoonmaakdiensten

Inleiding/aanbestedingsdoelstellingen

Het openbare schoorsteenvegersbedrijf van Boedapest — FŐKÉTÜSZ Capital Chimney Sweeper Ltd. — dat volledige eigendom is van de gemeente Boedapest, schreef een aanbesteding uit voor een schoonmaakdienst voor zijn hoofdkantoor en andere gebouwen. FŐKÉTÜSZ besloot om bedrijven die Roma in dienst hebben, de mogelijkheid te geven om zich voor deze opdracht in te schrijven, vanwege de hoge werkloosheid onder deze groep. Deze procedure werd door de aanbestedende dienst gekozen om voor het eerst evaluatiecriteria te gebruiken die verder gingen dan de prijs, omdat zij gemakkelijk controleerbaar en doeltreffend leek om de Roma in de arbeidsmarkt te integreren.

Boedapest telde in 2019 1 752 286 inwoners, waarvan 20 151 Roma (naar eigen verklaring). Geschat wordt echter dat de Roma-bevolking in Boedapest echter 100 000 of zelfs meer is. Gegevens over de arbeidsmarktsituatie van de Roma in Hongarije zijn schaars, maar er zijn aanwijzingen dat het aantal werkenden tussen 15 en 64 jaar onder de Roma (39 %) lager is dan onder niet-Roma (65 %; gegevens van 2015). Terwijl lagere opleidingsniveaus en regionale concentratie in gebieden met minder gunstige arbeidsvoorwaarden een rol spelen in deze cijfers, houdt de lage participatiegraad onder de Roma ook verband met discriminatie op de arbeidsmarkten. Openbare werkgelegenheidsprogramma's en programma's voor openbare werken zijn van oudsher een bron van werkgelegenheid voor de Roma².

Voorwerp

Raamovereenkomst betreffende de levering van een schoonmaakdienst voor het hoofdkantoor en andere gebouwen van het openbare schoorsteenvegersbedrijf van Boedapest, met opname van werkgelegenheid voor de Roma in de gunningscriteria.

Stadium van de aanbesteding en criteria

In deze procedure werden sociale overwegingen in de gunningscriteria opgenomen. Dit is een van de eerste voorbeelden, zo niet het eerste, in Hongarije waarin het gunningscriterium van de beste prijs-kwaliteitsverhouding (BPKV) in plaats van de laagste prijs wordt aangewend.

De sociale overwegingen hadden een gewicht van 20 % en omvatten de volgende drie subcriteria:

- de inschrijver moest aantonen dat hij een samenwerkingsovereenkomst had met een stichting van openbaar nut³ voor de Roma, die ten minste drie jaar was geregistreerd;

² Europese Commissie, monitoringverslag van het maatschappelijk middenveld over de uitvoering van de nationale strategie voor de integratie van de Roma in Hongarije, september 2018.

³ Op grond van wet CLXXV van 2011 inzake de vrijheid van vereniging, de non-profitstatus en de werking en ondersteuning van burgerorganisaties (burgerlijk wetboek) kan een stichting worden geregistreerd als een stichting van openbaar nut wanneer de activiteit van de stichting van algemeen belang wordt geacht, deze

- de inschrijver moest zich ertoe verbinden om Roma-werknemers in dienst te nemen die tijdens de looptijd van de opdracht als kansarme personen waren geregistreerd;
- de inschrijver diende ervoor te zorgen dat het aantal Roma-werknemers ten minste 8 % van de totale personeelsbezetting bedroeg.

De prijs had een gewicht van 80 %.

De overeenkomst tussen de bidders en een stichting van openbaar nut voor Roma moest worden ondertekend op het moment van indiening van de inschrijving.

Doelstelling van sociaal beleid en/of referentienorm

De doelstelling van sociaal beleid was de integratie van de Roma in de arbeidsmarkt. Deze opdracht had betrekking op ongeschoolde arbeid en werd daarom geschikt geacht voor arbeidsintegratieclausules.

Verificatie

De aanbestedende dienst heeft de in de samenwerkingsovereenkomsten vermelde organisaties van algemeen nut gecontroleerd op www.birosag.hu (officiële website van de Hongaarse rechtbank). De bidders moesten ook het bewijs van openbare registratie van de instelling van openbaar nut overleggen. Van de vier inschrijvers verklaarden er twee een samenwerkingsovereenkomst te hebben met een Roma-stichting van openbaar nut; dit kon echter slechts voor een van hen worden bevestigd. De succesvolle bidder was een bedrijf (Fort Facility Ltd.) dat een samenwerkingsovereenkomst had met Roma Civic Association, een Roma-stichting van openbaar belang.

Waarde van de opdracht

De waarde van de opdracht lag onder de EU-drempel: de maximumwaarde van de raamovereenkomst bedroeg 42 000 000 HUF (gelijk aan 135 641,15 EUR), met een minimumwaarde van 30 000 000 HUF (gelijk aan 96 886,53 EUR). De opdracht werd ondertekend in december 2017 en had een looptijd van twee jaar.

Instrument

- Artikel 67 betreffende de gunningscriteria van Richtlijn 2014/24/EU.
- De Hongaarse nationale strategie inzake sociale inclusie (2014). Hongarije was de eerste lidstaat die de Hongaarse nationale strategie voor sociale inclusie heeft ingediend (in december 2011), die was opgesteld in het kader van de mededeling van de Commissie over het EU-kader voor de nationale strategieën voor integratie van de Roma. In 2014 heeft de regering de strategie herzien en geactualiseerd, die wordt uitgevoerd in de vorm van driejarige actieplannen waarover jaarlijks een verslag van de regering wordt uitgebracht op basis van het monitoringsysteem van de strategie. De strategie kan [hier](#) worden geraadpleegd.

Actoren

- Aanbestedende dienst: het overheidsbedrijf FŐKÉTÜSZ Capital Chimney Sweeper Ltd.
- Opdrachtnemende dienstverlener: Fort Facility Ltd.

over voldoende middelen beschikt om te voorzien in de gemeenschappelijke behoeften van de samenleving en de individuele personen, en de ondersteuning ervan door de samenleving aantoonbaar is.

- Beleidsmaker: de gemeente Boedapest bepaalt de strategie voor overheidsopdrachten en houdt toezicht op haar eigen overheidsbedrijven.
- Ondersteuning bij de verificatie: de Roma Civic Association — een stichting van openbaar belang — hielp in dit geval bij het verifiëren van de identiteit van de Roma die door de aannemer in dienst zouden worden genomen.

Sociale impact

- Deze procedure was in Hongarije de eerste procedure die sociale overwegingen in de gunningscriteria opnam en zo bijdroeg aan de sociale en professionele integratie van de Roma. De aanbestedende dienst is absoluut tevreden over de levering van de schoonmaakdiensten.
- De samenwerking met de aannemer en de stichting van openbaar nut voor de Roma was zeer goed. Volgens punt f) van deel 3 van de overeenkomst tussen de geselecteerde inschrijver en de stichting van openbaar belang voor de Roma stemt de geselecteerde inschrijver ermee in om ten minste 8 tot 10 % Roma-werknemers op het gemiddelde personeelsbestand in dienst te nemen.
- De samenwerking tussen de aanbestedende dienst en de Roma Civic Association wordt voortgezet. In 2019 werd het plan voor gelijke kansen van FŐKÉTÜSZ geactualiseerd met bijdragen van de Roma Civic Association.

Andere voordelen

- In 2019 heeft FŐKÉTÜSZ soortgelijke sociale overwegingen opgenomen in de gunningscriteria van een openbare aanbestedingsprocedure voor het verlenen van callcenterdiensten. In de opdracht die op de aanbestedingsprocedure volgde, verbond de geselecteerde inschrijver zich ertoe om tijdens de looptijd van de opdracht ten minste één kwetsbare of uiterst kwetsbare Roma-werknemer in dienst te nemen.
- De gemeente Boedapest ontwikkelt een “groene, duurzame, innovatieve en verantwoorde strategie voor overheidsopdrachten” die in het eerste kwartaal van 2020 moet worden goedgekeurd. Hoewel de strategie en de procedure in kwestie niet rechtstreeks met elkaar in verband staan, schept deze procedure een precedent voor de toepassing van sociale overwegingen bij overheidsopdrachten in de stad Boedapest en in Hongarije in het algemeen.

Geleerde lessen en toekomstige uitdagingen

- Voorbereiding en controle achteraf zijn van cruciaal belang bij de uitvoering van maatschappelijk verantwoorde overheidsopdrachten. Tijdens de voorbereiding van de procedure is het belangrijk dat de aanbestedende dienst onderzoekt of de te gebruiken sociale criteria haalbaar zijn en de concurrentie niet belemmeren. Ook wordt aanbevolen dat de aanbestedende diensten toezicht houden op de uitvoering van de opdrachten en nuttige lessen vastleggen die van belang kunnen zijn bij de voorbereiding van toekomstige soortgelijke aanbestedingsprocedures.
- De toepassing van sociale criteria is nog niet gebruikelijk in Hongarije en kan daarom de concurrentie beperken. Voorafgaande marktinschakeling biedt een goede gelegenheid om de markt en het aantal potentiële bidders te volgen, en om de waarde van de aanbesteding te rammen.

Contactgegevens

Dr. Dalma Kittka, hoofd openbare aanbestedingen, de gemeente Boedapest, KittkaD@budapest.hu

4. Beroepsopleidingen en leerlingplaatsen als doorslaggevende gunningscriteria

Status: definitief

Naam van de aanbestedende overheid, land: gemeente Aarhus, Denemarken

Producten- of dienstensector: rioleringen: werkzaamheden en onderhoud

Inleiding/aanbestedingsdoelstellingen

De gemeente Aarhus besteedt steeds meer aandacht aan de sociale en economische gevolgen van aanbestedingen, die kunnen worden verkregen door het creëren van werkgelegenheid voor langdurig werklozen. Met dit in het achterhoofd wilde de inkoopafdeling de mogelijkheid onderzoeken om opleidings- en werkgelegenheidskansen op te nemen als doelstellingen van de aanbesteding. In 2019 werd een raamovereenkomst voor rioleringsdiensten als proefproject geselecteerd, waarbij Aarhus besloot zich te concentreren op het leerlingwezen en op opleidingen en werkgelegenheidskansen. Eerdere opdrachten voor rioleringsdiensten werden alleen op prijs beoordeeld.

In Denemarken is het voor aanbestedende diensten verplicht om het leerlingwezen als voorwaarde te beschouwen voor de uitvoering van bepaalde opdrachten. In dit geval koos de inkoopafdeling er echter voor om zich in plaats daarvan te richten op de gunningscriteria.

De keuze van het instrument werd gemaakt na een marktdialoog waaruit de inkoopafdeling begreep dat het prijsverschil tussen de inschrijvers waarschijnlijk marginaal zou zijn, aangezien de leveranciers vergelijkbare uitgaven voor materiaal en lonen leken te hebben. Ook vernam de afdeling dat meerdere potentiële bidders moeilijkheden hadden ondervonden bij personeelswerving.

De raamovereenkomst heeft een looptijd van zes jaar (2019-2025). In de aankondiging van de aanbesteding wordt het volgende aangegeven:

- Het openstellen voor concurrentie vanwege hoge investeringskosten in materiaal. De afschrijving van investeringen in materialen zal meer dan 4 jaar duren.
- Voldoen aan de milieu- en werkgelegenheidsvoorwaarden, met inbegrip van specifieke milieueisen voor vervoersmiddelen.

Voorwerp

Een raamovereenkomst inzake rioleringsdiensten.

Stadium van de aanbesteding en criteria

Gunningscriteria

De economisch meest voordelige inschrijving werd geïdentificeerd op basis van de beste prijs-kwaliteitsverhouding met behulp van de volgende criteria en gewichten:

- prijs (80 %);
- kwaliteit (20 %), onderverdeeld in de subcriteria van de milieuprestatie (10 %) en werkgelegenheidsmaatregelen (10 %).

Uitvoeringsstadium van de opdracht

De opdracht omvat uitvoeringsbepalingen wat betreft:

- lonen en arbeidsvoorwaarden, volgens het IAO-Verdrag 94;
- leerlingplaatsen en behoud van het werk;
- sociale verantwoordelijkheid (IAO-Verdragen 29 en 105; 100 en 111; 138 en 182; 87, 98 en 135; en 155).

De lonen en arbeidsvoorwaarden moeten in overeenstemming zijn met het IAO-Verdrag 94. De aannemer moet ervoor zorgen dat de werknemers die hij voor de uitvoering van de taak in Denemarken in dienst heeft, een loon en algemene arbeidsvoorwaarden hebben die niet minder gunstig zijn dan die welke gelden voor hetzelfde soort werk in het kader van een algemeen bindende collectieve overeenkomst op het betrokken gebied (d.w.z. in het kader van een representatieve vakbondsovereenkomst voor de arbeidsmarkt). Deze voorwaarde is van toepassing op alle onderaannemers, en heeft ook betrekking op de secundaire arbeidsvoorwaarden en werktijden.

Wat het leerlingwezen en het behoud van het werk betreft, was de aannemer verplicht om over een schriftelijk personeelsbeleid te beschikken dat onderwijs- en retentierichtsnoeren omvatte voor de in het kader van de opdracht werkzame personen.

Op het gebied van sociale verantwoordelijkheid is de aannemer, net als de onderaannemers, verplicht tot naleving van de internationale Verdragen die zijn opgesomd in bijlage X bij Richtlijn 2014/24/EU en die door Denemarken zijn ondertekend, waaronder:

- gedwongen werk (IAO-Verdragen 29 en 105);
- non-discriminatie (IAO-Verdragen 100 en 111);
- kinderarbeid (IAO-Verdragen 138 en 182);
- recht van vereniging (IAO-Verdragen 87, 98 en 135);
- arbeidsmilieu (IAO-Verdrag 155).

De aannemer is verplicht de elementaire mensenrechten te eerbiedigen, waaronder de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens van de Verenigde Naties en het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie.

Doelstelling van sociaal beleid en/of referentienorm

Het scheppen van mogelijkheden voor het leerlingwezen in het kader van geschoolde arbeid en van werkgelegenheid en opleidingsmogelijkheden voor werkloze burgers.

Verificatie

- Om het subcriterium van “werkgelegenheidsmaatregelen” te verifiëren, werd de inschrijver verzocht het aantal werknemers dat naar verwachting aan de opdracht zou werken, te vermelden.
- Met het oog op de werkgelegenheidscriteria, die een totaalgewicht van 10 % van de gunningscriteria hadden, werden aan verschillende vormen van opleiding en leerlingplaatsen verschillende waarden toegekend, die vervolgens bij elkaar werden opgeteld om een cumulatieve score toe te kennen:
 - Volwassen leerling: 10
 - Leerling: 8
 - Loonsubsidieregeling voor werklozen: 3
 - Stageprogramma voor werklozen: 3

Waarde van de opdracht

De totale geraamde waarde van de raamovereenkomst bedroeg 15 miljoen DKK (ongeveer 2 miljoen EUR).

Instrument

Artikel 67 (inzake gunningscriteria) en artikel 70 (voorwaarden waaronder de opdracht wordt uitgevoerd) van Richtlijn 2014/24/EU.

Actoren

- Projectleiding en uitbestedende dienst: de dienst voor inkoop en aanbestedingen van de stad Aarhus.
- Interdepartementale werkgroep die de eindgebruikers van de rioleringsdiensten in de hele gemeentelijke organisatie vertegenwoordigt.
- Correspondentie met het ministerie van Werkgelegenheid over het criterium van de werkgelegenheidsmaatregelen.

Sociale impact

- Omdat de concurrentie op het gebied van de prijs erg hard was, werd het criterium van de werkgelegenheidsmaatregelen uiteindelijk een doorslaggevende factor. In de daaropvolgende dialoog met de afgewezen bidders werd het duidelijk dat dit criterium een sterke signaalwerking had. Het belangrijkste sociale effect van de aanbesteding is dan ook dat het de markt heeft laten zien dat de gemeente bereid is om maatschappelijke verantwoordelijkheid te belonen. De verwachting is dat het resultaat van de aanbesteding potentiële leveranciers die deze optie niet eerder hebben overwogen, zal motiveren om leerlingplaatsen of opleidingsmogelijkheden te creëren.
- Leerlingen die via deze raamovereenkomst door de aannemer of de onderaannemer te werk worden gesteld, en latere replicaties van deze aanpak, zullen direct profiteren van de opgedane beroepservaring. Ook de gemeenschap in het algemeen zal profiteren van een beter opgeleide beroepsbevolking.

Geleerde lessen en toekomstige uitdagingen

- Door gunningscriteria te koppelen aan minimumeisen, worden potentiële bidders die in staat zijn om ruimschoots de minimumeisen te vervullen, beloond.
- De opdracht bevat geen mijlpalen voor het toezicht op de mate waarin de aannemer gedurende de hele looptijd van de opdracht aan de arbeidscriteria voldoet. Voor een dergelijke aanbesteding zou het raadzaam zijn om specifieke bepalingen in de opdracht op te nemen, die de aannemer verplichten om continu aan de werkgelegenheidscriteria te voldoen. Dit zou kunnen leiden tot jaarlijkse mijlpalen en tot boetes in geval van niet-naleving.
- Sociale gunningscriteria kunnen nuttig zijn voor aanbestedingen op nieuwe of onbekende markten waar de aanbestedende dienst moeite heeft om minimumeisen en/of voorwaarden met betrekking tot de uitvoering van de opdracht te formuleren. Te milde eisen kunnen inhouden dat de aanbestedende dienst het potentiële effect misloopt, terwijl te strenge eisen ertoe kunnen leiden dat de dienst geen of zeer weinig inschrijvingen ontvangt.

Contactgegevens

Jakob Laursen, inkoopadviseur, departement van de burgemeester, gemeente Aarhus, Jaklau@aarhus.dk

5. Verbetering van de arbeidsvoorwaarden ter verbetering van de kwaliteit van schoonmaakdiensten voor de Tsjechische televisie

Status: definitief

Naam van de aanbestedende overheid, land: Tsjechische televisie (Česká televize), Tsjechië

Producten- of dienstensector: schoonmaakdiensten

Inleiding/aanbestedingsdoelstellingen

De aanbesteding van schoonmaakdiensten alleen op basis van de laagste prijs heeft op de lange termijn geleid tot slechtere arbeidsomstandigheden en indirect ook tot een lagere kwaliteit van de diensten. Schoonmaakdiensten worden gekenmerkt door laagbetaalde werknemers, een hoog personeelsverloop enzovoort. De Tsjechische televisie gebruikte als aanbestedende dienst meerdere instrumenten om een kwalitatief goede schoonmaakdienst in het algemeen te verkrijgen, onder meer door te zorgen voor fatsoenlijke omstandigheden voor de betrokken werknemers. De Tsjechische televisie legde een logisch verband tussen de stabiliteit van het team en de materiële kwaliteit van de geleverde dienst.

Voorwerp

Aanbesteding voor schoonmaakdiensten op locaties die eigendom zijn van de Tsjechische televisie CT, een openbare televisie-omroepinstelling in Praag, Tsjechië.

Stadium van de aanbesteding en criteria

Aan de aanbesteding voorafgaand stadium

Een voorafgaande marktconsultatie was gericht op de arbeidsvoorwaarden van de werknemers (inclusief beloning en werkorganisatie) en op het waarborgen van de kwaliteit van de geleverde diensten. Op basis van de uitkomsten van de consultatie besloot CT om in de opdracht herzienings- of optieclausules in te voeren om eventuele wijzigingen in de minimumloonregeling op te vangen, waarbij bijzondere aandacht werd besteed aan elementen als arbeidsvoorwaarden, stabiliteit en een voortdurende ontwikkeling van het team. Ook eiste CT een gedetailleerde beschrijving van de geplande levering van de door de bieder voorgestelde opdracht (plan van de schoonmaakdiensten) en stimuleerde het bedrijf langdurige verantwoordelijkheid van de individuele werknemer voor een toegewezen gebied.

De opdracht was in 5 percelen verdeeld. Voor de percelen 1 tot en met 4 bestond de beperking om voor niet meer dan 2 percelen per keer in te schrijven.

Specificaties

Er werden keurmerken opgevraagd die de naleving van de technische specificaties en de milieukeurmerken van de reinigingsproducten in kwestie aantoonde.

Gunningscriteria

De volgende gunningscriteria werden in de aanbestedingsprocedure aangegeven:

- De gunningscriteria op basis van kwaliteit (45 % van het totaal) bestonden uit:

- de organisatie van het team (deze kenmerken zouden moeten zorgen voor kwaliteit en een stabiel beheer van het werk. Bijvoorbeeld: een toegewezen en een stabiele werkplek en vast tijdschema voor de werkzaamheden van de individuele medewerkers, waardoor zij de kans hebben om te wennen aan hun taken en hun routines in de loop van de tijd te verbeteren; ook een duidelijke beschrijving van toezicht en de verantwoordelijkheid voor kwaliteitscontrole maakten deel uit van de gunningscriteria, die ook kunnen leiden tot een verbetering van de werkprestaties van de teamleden) — 9 %;
 - organisatie van het werk — 9 %;
 - methode, instrumenten, reinigingsproducten en routines om de kwaliteit van de schoonmaakdiensten te waarborgen (inclusief verschillende voorgeschreven routines met een lage impact op het milieu) — 9 %;
 - beheer van de aanbesteding, contractbeheer en beheer van de kwaliteit van de dienst — 9 %; en
 - continue verbetering van het team (inclusief stabiliteit van het team door middel van maatregelen om het personeelsverloop te verminderen, voortdurende capaciteitsopbouw enz.) — 9 %.
- Prijs (55 % van het totaal).

Uitvoeringsstadium van de opdracht

De volgende contractuele uitvoeringsvoorwaarden werden gebruikt:

- Om de kwaliteitscontrole te waarborgen, moest de inschrijver een medewerker van CT toelaten om de uitvoering van de schoonmaakdiensten te rapporteren en te controleren;
- De te gebruiken reinigingsmiddelen moesten milieuvriendelijk zijn. Zo mocht de bieder bijvoorbeeld vertrouwen op milieukeuren.

Doelstelling van sociaal beleid en/of referentienorm

- Een goed beheer van de dienst in het algemeen, met inbegrip van het personeelsbeleid, met als uiteindelijk doel het verbeteren van de arbeidsomstandigheden van de werknemers die verantwoordelijk zijn voor de uitvoering van de opdracht. CT is van mening dat deze doelstelling (algemene kwaliteit van de arbeidsomstandigheden van de personeelsleden) verband houdt met de kwaliteit van de geleverde diensten. Personeel dat goed wordt geleid, opgeleid en uitgerust, en dat onder fatsoenlijke arbeidsomstandigheden werkt, is waarschijnlijk stabiel, kan een continue en kwalitatief goede dienst verlenen en kan zo zijn taken beter uitvoeren.
- De schoonmaakdiensten moeten op een milieuvriendelijke manier worden uitgevoerd.

Verificatie

- De bidders moesten een plan voor de schoonmaakpraktijk indienen, dat informatie over de kwaliteit van de dienstverlening omvatte. Het plan bevatte ook een beschrijving van het team en van het beheer van de vaardigheden en de capaciteitsontwikkeling van de respectieve werknemers.
- De stabiliteit van het team werd beoordeeld op basis van:
 - het percentage beëindigde arbeidsovereenkomsten ten opzichte van het aantal werknemers in het voorgaande jaar;
 - het percentage tijdelijke arbeidsovereenkomsten ten opzichte van het aantal werknemers in het voorgaande jaar;
 - het percentage uitzendkrachten⁴ ten opzichte van het aantal werknemers in het voorgaande jaar.

⁴ Een uitzendkracht is in dienst van een uitzendbureau dat hem of haar tijdelijk ter beschikking stelt aan een werkgever.

- De aanbestedende dienst heeft het recht om documenten op te vragen met betrekking tot de milieukeurmerken van de reinigingsproducten.

Waarde van de opdracht

De geraamde totale waarde van de opdracht is 2 400 000 EUR (60 125 000 CZK) over vier jaar.

- Perceel nr. 1: ongeveer 130 000 EUR (3 430 000 CZK)
- Perceel nr. 2: ongeveer 1 500 000 EUR (37 570 000 CZK)
- Perceel nr. 3: ongeveer 250 000 EUR (6 165 000 CZK)
- Perceel nr. 4: ongeveer 440 000 EUR (10 960 000 CZK)
- Perceel nr. 5: ongeveer 80 000 EUR (2 000 000 CZK)

Instrument

- Artikel 18, lid 2, artikelen 40, 46, 67 en 70 van Richtlijn 2014/24/EU.

Actoren

- Aanbestedende dienst: Tsjechische televisie (CT)
- Deelnemers in de voorafgaande marktconsultatie:
 - ZENOVA Services, s.r.o.
 - HONDL Global Services, a.s.
 - European Cleaning Services, s.r.o.
 - 111UKLID.CZ Trade, s.r.o.
- Opdrachtnemende dienstverleners:
 - OCS Trading, s.r.o. (percelen 1 en 3)
 - INEX Česká republika, s.r.o. (percelen 2 en 4)
 - Er zijn geen inschrijvingen voor perceel 5 ingediend

Sociale impact

- De verdeling van de aanbesteding in percelen maakt de deelname aan overheidsopdrachten voor kleinere leveranciers toegankelijker.
- Een groot deel van de punten voor de gunningscriteria wordt toegekend op basis van de benadering van de inschrijver ten aanzien van zijn werknemers en van het algemene beheer van de dienst en de kwaliteit ervan. Een goed beheer van het werk en van het personeel is cruciaal voor de stabiliteit van het team, de ontwikkeling van de vaardigheden van de werknemers en de algemene kwaliteit van de prestaties. Dit draagt niet alleen bij aan de ontwikkeling van de arbeidsvaardigheden van de personen, maar heeft ook invloed op de algemene kwaliteit van de dienst.
- De beoordeling van de kwaliteit van het werk (met inbegrip van de arbeidsomstandigheden en de stabiliteit van het team) verbetert niet alleen het welzijn van de werknemers, maar ook hun tevredenheid, wat een positief effect heeft op het personeelsverloop en uiteindelijk leidt tot een betere kwaliteit van de dienstverlening.

Andere voordelen

- De specifieke aard van de dienst vereist kennis van het gebouw en van de gebruikers van de dienst. Frequente veranderingen in het team kunnen leiden tot problemen en bijkomende kosten, bijvoorbeeld door de introductie van een nieuwe medewerker op de locatie. De stabiliteit van het team blijkt daarom een belangrijke voorwaarde te zijn voor de kwaliteit van de schoonmaakdienst.
- De neiging om opdrachten alleen op basis van de laagste prijs te gunnen, kan de kwaliteit van de dienstverlening verlagen, met een hoog risico op ontevredenheid van de werknemers en een hoog personeelsverloop.
- Een inspanning om rekening te houden met de arbeidsomstandigheden van de werknemers, is gemakkelijk overdraagbaar naar andere overheidsinstanties en naar andere diensten die door laagbetaald personeel worden uitgevoerd.

Geleerde lessen en toekomstige uitdagingen

- Om de kwaliteit van de dienstverlening te waarborgen, moet de aanbestedende dienst meer werk verrichten in de voorbereidende fase van de aanbesteding, het contractbeheer en het beheer van de kwaliteit van de dienstverlening.
- Bij een volgende soortgelijke aanbesteding zal de aanbestedende dienst waarschijnlijk opnieuw gebruikmaken van een voorafgaande marktconsultatie.
- In de toekomst zou de Tsjechische televisie manieren willen vinden om kernprestatie-indicatoren voor de schoonmaakdiensten vast te stellen en de uitstekende prestaties van een leverancier te erkennen, bijvoorbeeld door uitreiking van een prijs.

Contactgegevens

Dhr. Martin Rajman, hoofd van de centrale inkoopafdeling van de Tsjechische televisie, Martin.Rajman@ceskatelevize.cz

6. Sociale verantwoordelijkheid als gunningscriteria voor een schoonmaakopdracht, Denemarken⁵

Status: definitief

Naam van de aanbestedende overheid, land: gemeente Ballerup, Denemarken

Producten- of dienstensector: schoonmaakdiensten

Inleiding/aanbestedingsdoelstellingen

In februari 2019 heeft de gemeente Ballerup een nieuw beleid inzake overheidsopdrachten aangenomen, dat hoge prioriteit geeft aan maatschappelijke verantwoordelijkheid.

Het beleid⁶ heeft zes hoofddoelstellingen:

1. toepassing van het regelgevingskader ten behoeve van burgers en bedrijven;
2. focus op andere factoren dan de prijs, zoals hieronder wordt toegelicht:
 - de leveranciers moeten verklaren dat zij voldoen aan de eisen op het gebied van mensenrechten, arbeidsrechten, milieu en corruptiebestrijding;
 - de gemeente moet waar mogelijk sociale overwegingen opnemen in aanbestedingsprocedures (en arbeidsgerelateerde clausules in opdrachten voor diensten en bouwwerkzaamheden) en de redenen toelichten wanneer dit niet mogelijk wordt geacht;
 - als er een vermoeden bestaat dat een leverancier zijn verplichtingen op het gebied van sociale verantwoordelijkheid niet nakomt, voert de gemeente een follow-up uit en heeft zij de mogelijkheid om de opdracht te annuleren.
3. gebruikmaken van de marktdialoog en samenwerken met bedrijven;
4. opstarten en uitvoeren van een gezamenlijke aanbesteding;
5. gebruik van digitale overheidsopdrachten en elektronische handel;
6. waarborgen van een hoog niveau van naleving.

De opdracht voor schoonmaakdiensten werd als een geschikt proefproject beschouwd om deze bepaling voor het eerst op te nemen.

De opdracht loopt van 1 april 2020 tot en met 31 december 2023 en kan tot twee keer toe worden verlengd voor een periode van ieder 12 maanden.

Voorwerp

Dagelijkse schoonmaakdiensten en periodiek glazenwassen in 157 verschillende gemeentelijke gebouwen, waaronder openbare scholen, kinderdagverblijven, bibliotheken, zwembaden en sporthallen.

Stadium van de aanbesteding en criteria

Gunningscriteria

⁵ <https://ted.europa.eu/udl?uri=TED:NOTICE:440930-2019:TEXT:NL:HTML>

⁶ <https://ballerup.dk/sites/default/files/udbuds- og indkoebspolitik 2019 0.pdf>

Bij de gunning van de opdracht werd de economisch meest voordelige inschrijving vastgesteld op basis van de beste prijs-kwaliteitsverhouding, waarbij de volgende gewichten werden gehanteerd:

- Prijs: 60 %
- Kwaliteitsborging: 20 %
- Sociale verantwoordelijkheid: 20 % In deze aanbesteding betekende sociale verantwoordelijkheid het scheppen van werkgelegenheid voor werklozen met een bijstandsuitkering en voor personen met langdurig ziekteverlof.

Uitvoeringsstadium van de opdracht

De aanbestedingsdocumenten omvatten eveneens:

- een arbeidsclausule die de inschrijver verplicht om te voldoen aan de algemene arbeidsmarktnormen met betrekking tot de loon- en arbeidsvoorwaarden;
- een clausule inzake sociale verantwoordelijkheid, die een lijst bevat met specifieke eisen op het gebied van mensenrechten, arbeidsrechten, milieu en corruptiebestrijding, gebaseerd op de tien beginselen van het Global Compact van de VN. De aannemer verbindt zich er met name toe de grondrechten van de mens en de elementaire arbeidsrechten die door de Verdragen van de Internationale Arbeidsorganisatie (IAO) worden beschermd, te eerbiedigen.

Doelstelling van sociaal beleid en/of referentienorm

De sociale doelstelling van de gemeente was het creëren van werkgelegenheid voor twee doelgroepen:

- werklozen met een uitkering die klaar zijn om te werken ("activity-ready"), maar te maken hebben met andere uitdagingen dan werkloosheid. Zij hebben een speciaal aangepast opleidingstraject nodig, alsook ondersteunende maatregelen bij het vinden van een baan⁷;
- personen met langdurig ziekteverlof. Veel personen in deze categorie zullen hun werk kunnen hervatten wanneer zij weer arbeidsgeschikt zijn. Zij moeten een opleidingstraject doorlopen, dat mogelijk ondersteunende maatregelen omvat om opnieuw tot de arbeidsmarkt toe te treden.

Verificatie

- Om het subcriterium "sociale verantwoordelijkheid" te verifiëren, moesten de inschrijvers een voorstel indienen dat de volgende punten omvatte:
 - een beschrijving van de methodologie waarmee de inschrijver van plan was de bovengenoemde doelgroepen te helpen om dichterbij een baan te komen. Hieraan kan bijvoorbeeld worden voldaan door een "opleidingstraject" en de daarin opgenomen activiteiten te beschrijven;
 - het aantal aangeboden cursussen/trajecten voor elk van de twee doelgroepen.
- De beschrijvingen van de inschrijvers werden beoordeeld op een schaal van 0 (de beste vervulling van de criteria) tot en met 8 (de slechtste vervulling), op basis van het aantal aangeboden cursussen/trajecten en van de voorgestelde methodologie en de mate van waarschijnlijkheid van een succesvol effect.
- De score werd vervolgens omgerekend naar een overeenkomstige prijs. Deze berekening werd gemaakt door de gemiddelde prijs die werd aangeboden door het totale aantal inschrijvers, te delen door de

⁷ Het Deense actieve arbeidsmarktbeleid maakt een onderscheid tussen de vraag of een werkloze als "job-ready" of "activity-ready" wordt beschouwd, waarbij de laatste mogelijk opleiding en/of maatregelen voor het vinden van werk nodig heeft.

behaalde “sociale verantwoordelijkheidsscore”. Op deze manier werd de opdracht gegund aan de inschrijver met de laagste gecombineerde beoordelingsscore op basis van de volgende berekening:

- (aangeboden prijs x 0,6) +
- ((gemiddelde door de inschrijvers aangeboden prijs / 8 x kwaliteitsborgingscore) x 0,2) +
- ((gemiddelde door de inschrijvers aangeboden prijs / 8 x maatschappelijke verantwoordelijkheidsscore) x 0,2)

Waarde van de opdracht

Geraamde waarde 187 000 000 DKK, exclusief btw (ongeveer 25 miljoen EUR)

Instrument

- Artikel 67 (inzake gunningscriteria) en artikel 70 (voorwaarden waaronder de opdracht wordt uitgevoerd) van Richtlijn 2014/24/EU.
- In de gids inzake sociale clausules van het Deense Agentschap voor concurrentie en consumentenzaken is bepaald dat de nationale, regionale en gemeentelijke aanbestedende diensten het gebruik van sociale clausules in onderwijs- en stageovereenkomsten in aanmerking moeten nemen en een uitleg moeten geven wanneer er geen sociale clausules worden opgenomen.
- Nieuw aanbestedingsbeleid van de gemeente Ballerup teneinde de sociale verantwoordelijkheid te vergroten⁸.

Actoren

- Aanbestedende dienst: afdeling aanbestedingen van de gemeente Ballerup
- Opdrachtnemende dienstverlener: Coor Service Management A/S
- Ondersteuning voor opname sociale clausules: het gemeentelijk arbeidsbureau van Ballerup, dat de voorkeurspartner voor werving van de winnende inschrijver zal zijn.

Sociale impact

- De aanbesteding, en de daarin opgenomen criteria voor sociale verantwoordelijkheid, werd zeer goed door de markt ontvangen.
- De winnende inschrijver, Coor Service Management A/S, werkt met een drievoudige focus op duurzaamheid. Het bedrijf heeft veel ervaring en heeft met succes samengewerkt met een aantal arbeidsbureaus in Denemarken, onder meer in een baanbrekend OPI-project.
- De winnende inschrijver kwam met een oplossing op basis van een methode die het bereiken van positieve procedures voor de doelgroep (kandidaten met andere problemen dan werkloosheid) leek te ondersteunen en het volgende omvatte:
 - het opzetten van vier opleidingen in vier geselecteerde locaties in Ballerup. Een vaste servicemanager en "buddy's" bij de aannemer plannen en organiseren opleidings- en wervingscursussen voor de kandidaten. Het "buddy-systeem" is een kenmerk uit het ouderwetse schoolonderwijs;
 - vier kandidaten worden per keer in de opleiding opgenomen. Elke keer dat een kandidaat een baan krijgt, kan een nieuwe kandidaat met de opleiding beginnen. De aannemer verwacht dat er jaarlijks acht kandidaten zullen deelnemen;
 - de kandidaten zullen deel uitmaken van het team op de werkvloer en de opleiding wordt geleidelijk gegeven en begint met een geschikt aantal uren per week. Het doel is dat leerlingen een reguliere baan krijgen, eventueel in de vorm van een "flex-job" of in dienstverband met loonsubsidie;
 - de opleiding wordt op de afzonderlijke kandidaten afgestemd;
 - de aannemer zal een nauwe samenwerking met het arbeidsbureau opzetten. Dit houdt onder meer in dat hij of zij betrokken is bij bezoeken, opleidingen, taaltrainingen en ondersteunende maatregelen.

Andere voordelen

⁸ Circa 7 op de 10 Deense gemeenten hebben een officieel aanbestedingsbeleid.

- Sociale gunningscriteria kunnen een doeltreffend middel zijn om de informatieasymmetrie tussen de inschrijver en de aanbestedende dienst wat betreft het niveau van sociale verantwoordelijkheid dat van de concurrentie in een bepaalde markt kan worden geëist, te overkomen. Door gebruik te maken van sociale gunningscriteria, in plaats van eisen te formuleren op basis van een geïnformeerde schatting, stimuleert de aanbesteder de markt om op basis van die criteria te concurreren.

Geleerde lessen en toekomstige uitdagingen

- De leveranciers en de markt lijken zeer rijp en gereed om sociaal verantwoordelijk te werk te gaan, vooral in deze tijd, nu het in Denemarken moeilijk is om arbeidskrachten binnen specifieke industrieën te werven.
- Het beleid inzake overheidsopdrachten geeft de afdeling aanbestedingen een sterk mandaat om sociale overwegingen op te nemen, wat het proces heeft bevorderd.

Contactgegevens

Mette Kongsgaard Jensen, hoofd overheidsopdrachten, gemeente Ballerup, Indkøb - Bureau voor Økonomi, met@balk.dk

Kim Funk, aanbestedingsadviseur, gemeente Ballerup, Indkøb - Bureau voor Økonomi, kimf@balk.dk

7. De inclusie van daklozen door het verlenen van schoonmaakdiensten aan de gemeente Wrocław

Status: definitief

Naam van de aanbestedende overheid, land: Wrocławskie Mieszkania Limited Company, eigendom van de gemeente Wrocław, Polen

Producten- of dienstensector: schoonmaakdiensten

Inleiding/aanbestedingsdoelstellingen

De aanbesteding was voorbehouden aan organisaties uit de sociale economie en betreft de levering van schoonmaakdiensten voor de gemeente Wrocław.

Deze aanbesteding draagt ook bij aan de uitvoering van de strategie voor de ontwikkeling van de sociale economie, die door de gemeente Wrocław is uitgewerkt om kwesties in verband met sociale en professionele herintegratie aan te pakken. De strategie omvat sterkere maatschappelijk verantwoorde overheidsopdrachten om sociale uitdagingen beter aan te pakken en organisaties van de sociale economie hierbij te betrekken. Een bijzondere sociale uitdaging die moet worden aangepakt, is het probleem van dakloosheid: er wonen ongeveer 1 000 daklozen in de stad, de op drie na grootste populatie van daklozen in Polen.

Deze aanbesteding volgde op een soortgelijke opdracht die van 2017 tot 2018 liep, die aanbieders van de sociale economie hielp om meer ervaring op te doen met openbare aanbestedingen en openbare dienstverlening. Deze keer was de waarde van de opdracht verdrievoudigd.

Voorwerp

Verstrekking van schoonmaakdiensten in gebouwen en bijbehorende faciliteiten van de gemeente Wrocław.

Stadium van de aanbesteding en criteria

De opdracht was voorbehouden aan sociale werkplaatsen en ondernemers die tot doel hebben de sociale en professionele integratie te bevorderen van personen die deel uitmaken van sociaal gemarginaliseerde groepen, door een minimum van 30 % gehandicapte of kwetsbare werknemers in dienst te nemen, in overeenstemming met artikel 20 van Richtlijn 2014/24/EU. Ook werd geëist dat de aannemer of onderaannemer tijdens de uitvoering van de opdracht zonder onderbreking gehandicapte of kansarme personen in dienst nam, die de in de aanbesteding gespecificeerde activiteiten rechtstreeks zouden uitvoeren.

Doelstelling van sociaal beleid en/of referentienorm

- Bevordering van de organisaties van de sociale economie
- Bevordering van eerlijke arbeidsvoorwaarden
- Arbeidsintegratie van kwetsbare werknemers

Verificatie

- In het stadium van de aanvraag: verklaring van de inschrijver inzake het voldoen aan de criteria om ten minste 30 % kwetsbare werknemers of werknemers met een handicap in dienst te nemen.
- Tijdens de uitvoering van de opdracht: de aanbestedende dienst heeft het recht om in het kader van de opdracht inspecties uit te voeren. De inspecties kunnen worden uitgevoerd buiten de aanwezigheid van de aannemer en zonder de aannemer op de hoogte te stellen van de inspectiedatum. De aannemer zal elke keer wanneer hij niet voldoet aan zijn verplichting om personen in dienst te nemen die de in de overeenkomst genoemde werkzaamheden rechtstreeks uitvoeren, een boete betalen. De aanbestedende dienst heeft ook het recht om de overeenkomst te annuleren indien de aannemer zijn verplichtingen niet nakomt en hiervoor geen bevredigende uitleg geeft.

Waarde van de opdracht

368 590 PLN (gelijk aan 86 100 EUR) voor een opdracht van één jaar (van april 2019 tot april 2020).

Instrument

- Artikel 20 betreffende de voorbehouden opdrachten van Richtlijn 2014/24/EU (omgezet bij artikel 22, lid 2, van de Poolse wet inzake overheidsopdrachten).
- [Lokaal sociaal-economisch programma](#) van de stad Wrocław.
- De verordening van de stadspresident ter aanbeveling van de opname van sociale aspecten in alle overheidsaankopen.

De nationale Poolse wet definieert de volgende categorieën van personen als behorend tot sociaal gemarginaliseerde groepen:

- personen met een handicap in de zin van de wet van 27 augustus 1997 betreffende de beroepsrevalidatie, de sociale hervestiging en de tewerkstelling van gehandicapte personen (staatsblad van 2011, punt 721);
- werklozen in de zin van de wet van 20 april 2004 betreffende de bevordering van werkgelegenheid en arbeidsmarktorganisaties (staatsblad van 2016, punten 645, 691 en 868);
- personen die van hun vrijheid zijn beroofd of uit een gevangenis zijn vrijgelaten, zoals bedoeld in de wet van 6 juni 1997 — uitvoerend wetboek van strafrecht (staatsblad nr. 557), en die moeilijkheden ondervinden bij hun integratie in de samenleving;
- personen met psychische stoornissen in de zin van de wet van 19 augustus 1994 betreffende de bescherming van de geestelijke gezondheid (staatsblad van 2016, punten 546 en 960);
- daklozen in de zin van de wet van 12 maart 2004 betreffende de sociale steun (staatsblad van 2016, punt 930);
- personen aan wie door de Republiek Polen de vluchtelingenstatus of subsidiaire bescherming wordt verleend, als bedoeld in de wet van 13 juni 2003 betreffende de bescherming van vreemdelingen in

de Republiek Polen (staatsblad van 2012, punt 680; van 2013, punt 1650; van 2014, punt 1004; van 2015, punt 1607; en van 2016, punt 783);

- personen tot 30 jaar en personen boven de 50 jaar, die de status van werkzoekende hebben en werkloos zijn;
- personen die deel uitmaken van achtergestelde minderheden, met name nationale en etnische minderheden in de zin van de wet van 6 januari 2005 inzake nationale en etnische minderheden en de regionale taal (staatsblad van 2015, punt 573; en van 2016, punt 749).

Actoren

- Wrocławskie Mieszkania Limited Company (eigendom van de gemeente Wrocław) — aanbestedende dienst.
- Sociale coöperatie van Wrocław (die personen met het risico op sociale uitsluiting in dienst neemt) — dienstverlener waaraan de opdracht is gegend.

Sociale impact

- De sociale coöperatie van Wrocław neemt personen in dienst die het risico op sociale uitsluiting lopen, met name daklozen (90 % van de personeelsbezetting). De coöperatie biedt opleidingen aan daklozen, onder meer voor het behalen van een rijbewijs. Dit maakt deel uit van de algemene activiteit van de coöperatie, waarvoor zij enige overheidsfinanciering ontvangt, en was niet vereist voor de opdracht in kwestie.
- Voor deze opdracht heeft de coöperatie vier daklozen in dienst genomen.
- Dankzij de opdracht was de coöperatie in staat om te groeien en de sociale en professionele re-integratie tot stand te brengen van de personen die waren betrokken bij het verlenen van de schoonmaakdiensten in het kader van de opdracht.

Andere voordelen

- Deze opdracht was een kans voor de sociale coöperatie om het vertrouwen bij de gemeente op te bouwen en te laten zien dat aanbieders van de sociale economie voor een kwaliteitsvolle dienstverlening kunnen zorgen.
- Voorbehouden opdrachten en sociale clausules zijn in Polen nog steeds vrij zeldzaam. Met het lokale programma voor sociale economie en de verordening van de stadspresident van Wrocław voor de bevordering van organisaties van de sociale economie, onder andere door middel van overheidsopdrachten, is de situatie zichtbaar verbeterd.

Geleerde lessen en toekomstige uitdagingen

- Een van de uitdagingen van de stad Wrocław is dat er een goed ontwikkeld ecosysteem van sociale economie ontbreekt en er slechts een paar sociale ondernemingen zijn met een lage capaciteit om zich voor overheidsaanbestedingen in te schrijven. Dit is de reden waarom de stad heeft besloten om kleinere opdrachten te gunnen, zodat sociale ondernemingen en ngo's geleidelijk aan ervaring kunnen opdoen om te kunnen deelnemen aan grotere aanbestedingen.

- De markt voor overheidsopdrachten in Polen, met name in grote steden, staat voor zeer specifieke uitdagingen (laag werkloosheidspercentage, groot aantal opdrachten op de aanbestedingsmarkt), zodat er bij openbare aanbestedingen niet veel inschrijvers zijn en geïnteresseerde bedrijven grote problemen hebben om geschikte werknemers te vinden. Hierdoor zijn aanbestedende diensten niet gestimuleerd om aanvullende criteria voor overheidsopdrachten in te voeren. Voor sommige burgers is de integratie in de arbeidsmarkt echter nog steeds een uitdaging, en daarom voert de stad geleidelijk stimulansen in om deel te nemen aan overheidsopdrachten voor sociale ondernemingen en ngo's die "beschutte" werkplekken aanbieden en zich inzetten voor professionele integratie, teneinde hen te stimuleren om inschrijvingen in te dienen.
- De opdracht was ook bedoeld om de aanbestedende diensten te laten zien dat overheidsopdrachten een krachtig instrument kunnen zijn voor de uitvoering van het overheidsbeleid. Het is van cruciaal belang om de aanbestedende diensten te laten zien hoeveel sociale problemen kunnen worden opgelost door gebruik te maken van overheidsopdrachten.

Contactgegevens

Marta Pawlaczyk, expert overheidsopdrachten, gemeente Wrocław, marta.pawlaczyk@wm.wroc.pl

8. Sociale clausules ter versterking van de sociale cohesie in de schoonmaak- en onderhoudsdiensten voor de Europese Commissie

Status: definitief

Naam van de aanbestedende overheid, land: Bureau voor infrastructuur en logistiek, Europese Commissie (EC), België

Producten- of dienstensector: reiniging en onderhoud van groene zones

Inleiding/aanbestedingsdoelstellingen

In 2019 zocht het Bureau voor infrastructuur en logistiek van de Europese Commissie naar de levering van schoonmaakdiensten en het onderhoud van de groene zones in en rondom de gebouwen van de Commissie in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Met deze aanbesteding wilde de aanbestedende dienst de sociale cohesie versterken door het aanbieden van opleidingen en mogelijkheden voor sociale en arbeidsintegratie. De aanbestedingsdocumenten voorzagen het gebruik van twee soorten sociale clausules. Alle door de aannemer geleverde diensten moesten ook voldoen aan de geldende milieueisen van de Commissie, met name aan de vereisten die zijn vastgesteld in het kader van haar EMAS-beleid.

Voorwerp

Deze aanbesteding betreft:

- de levering van schoonmaakdiensten voor de gebouwen van de Europese Commissie in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (72 gebouwen);
- schoonmaken van jaloezieën, schermen, gordijnen en vlaggen;
- levering van reinigingsproducten;
- ongediertebestrijding;
- sneeuwruimingsdiensten rond gebouwen (met inbegrip van de levering van zout voor het sneeuwruimen);
- onderhoud van planten en groene zones, hetzij intern (patio's, binnenplaats, tuin, plantenbakken enz.), hetzij extern, met inbegrip van de paden, bassins en trottoirs die aan de betrokken gebouwen en hun parkeerplaatsen grenzen.

Stadium van de aanbesteding en criteria

De aanbesteding omvatte twee soorten contractuele uitvoeringsvoorwaarden.

Tijdens de uitvoering van de opdracht moet de aannemer alle werknemers met een vaste of tijdelijke (van meer dan zes maanden) arbeidsovereenkomst die betrokken zijn bij de uitvoering van de reinigingsdienst, een opleiding op het gebied van schoonmaakdiensten aanbieden. De aannemer moet uiterlijk twee maanden nadat het contract in werking treedt, opleidingsplannen verstrekken waarin de verplichte opleiding en de jaarlijkse bijscholing van alle personeelsleden, ongeacht hun anciënniteit bij de aannemer, zijn opgenomen, alsmede

individuele officiële opleidingscertificaten voor het personeel dat bij de aanbesteder werkt (afgegeven door een externe instantie, of in voorkomend geval een bewijs van interne opleiding).

In de opdracht is vereist dat het schoonmaakpersoneel regelmatig wordt opgeleid en geïnformeerd over de reinigingsmethoden, de dosering en de te nemen voorzorgsmaatregelen met betrekking tot de reinigingsproducten, de verpakking en het afval (sorteren en verwijderen), alsook over het gebruik van de machines. De aannemer moet opleidingscertificaten overleggen waaruit blijkt dat alle personen die voor de onder de opdracht vallende diensten worden ingezet, de nodige en passende beroepsopleiding vanuit technisch en veiligheids- en milieuoogpunt hebben gevolgd.

De opleiding moet worden verstrekt volgens de door het opleidingscentrum voor schoonmaakdiensten voorgestelde modules, of volgens eventuele gespecialiseerde modules. Voor werknemers die langer dan 8 jaar geleden een basisopleiding hebben gevolgd, is een module voor actualisering vereist. De minimale opleidingstijd per werknemer tijdens de duur van de opdracht bedraagt 20 uur. Elk jaar moet de aannemer opleidingen aanbieden aan ten minste 20% van het totale aantal werknemers met een vaste of tijdelijke arbeidsovereenkomst dat voor de uitvoering van de opdracht is toegewezen, en aan al zijn werknemers tegen het einde van de uitvoering van de opdracht. Deze opleiding kan worden vervangen door een taalopleiding voor werknemers met onvoldoende kennis van de Franse taal.

De tweede soort contractuele uitvoeringsvoorwaarden verplicht de aannemer in het kader van de uitvoering van de diensten van onderhoud van de planten en groene zones tot het nemen van maatregelen op het gebied van sociale en arbeidsintegratie voor werkzoekenden die bijzonder moeilijk te plaatsen zijn of voor personen met een handicap. Aan deze eis kan worden voldaan door het uitbesteden aan een of meer ondernemingen uit de sociale economie waarvan het hoofddoel de sociale en arbeidsintegratie van gehandicapte of kansarme personen is, en waarin ten minste dertig procent van het personeel van deze werkplaatsen, ondernemers of programma's gehandicapte of kwetsbare werknemers zijn.

De aannemer selecteert de groene zones die door de toepassing van een dergelijke clausule moeten worden onderhouden, hetgeen ten minste 25% van het totale jaarlijkse bedrag moet uitmaken dat in de bovengenoemde diensten is opgenomen.

Doelstelling van sociaal beleid en/of referentienorm

- Door middel van deze opdracht beoogt de aanbestedende dienst de beroepsbekwaamheid en de veiligheid van het personeel dat de opdracht uitvoert, te verbeteren door te eisen dat alle werknemers die aan de uitvoering van de opdracht zullen deelnemen (het geschatte aantal is 700 werknemers), een opleiding volgen.
- De tweede doelstelling is het bevorderen van de sociale en professionele integratie van personen met een handicap of kwetsbare werknemers, in de zin van artikel 20 van Richtlijn 2014/24/EU.

Verificatie

- Een belangrijke eerste stap in de uitvoering en controle van de sociale clausule is het houden van een startvergadering tussen de aannemer en de aanbestedende dienst. Deze startvergadering vindt plaats binnen een maand na de gunning van de opdracht en heeft betrekking op alle uit te voeren sociale clausules. Bij deze gelegenheid worden de sociale clausules in detail besproken en wordt er een startdatum of een datum van voorafgaande beoordeling vastgesteld.
- Eenmaal per jaar deelt de aannemer de lijst mee van de werknemers die een opleiding hebben gevolgd. Een kopie van de certificaten en attesten van het opleidingscentrum voor schoonmaakdiensten en/of het taalopleidingscentrum moet als bewijs hiervan beschikbaar worden gesteld.

- Bij de inwerkingtreding van het contract stuurt de aannemer de volgende documenten naar de aanbestedende dienst met betrekking tot de onderneming(en) van de sociale economie waaraan hij diensten zal uitbesteden:
 - de door elke onderneming van de sociale economie naar behoren ondertekende verbintenis, zoals hierboven omschreven;
 - het bewijs dat elke onderneming van de sociale economie een geldige goedkeuring heeft of voldoet aan de toepassingsvoorwaarden van artikel 20 van Richtlijn 2014/24/EU; dit bewijs wordt geleverd door de afgifte van een (tijdelijke of onbepaalde) vergunning die geldig is op het moment dat een contract wordt gesloten met de onderneming(en) van de sociale economie of door het indienen van een dossier waaruit blijkt dat aan de voorwaarden van artikel 20 van Richtlijn 2014/24/EU is voldaan.
- Binnen twee maanden na de gunning van de raamovereenkomst wordt een voorafgaande beoordelingsvergadering georganiseerd om na te gaan of de sociale clausule goed is begrepen. Een derde vergadering wordt gehouden bij het sluiten van de raamovereenkomst om de goede uitvoering van de sociale clausule te controleren.
- De aanbestedende dienst en zijn vertegenwoordigers hebben het recht om de uitvoering van de sociale clausule te controleren en te volgen. Elke inbreuk op de bepalingen van de sociale clausule die tijdens de uitvoering wordt vastgesteld, hetzij door de aanbestedende dienst, hetzij door een andere daartoe bevoegde persoon, kan door de aanbestedende dienst als een niet-nakoming van de verplichtingen worden beschouwd.

Waarde van de opdracht

De duur van de opdracht bedraagt vier jaar. De waarde van de opdracht is 20 miljoen EUR per jaar, voor een totaal bedrag van 80 miljoen EUR.

Instrument

- Artikel 70 (inzake voorwaarden waaronder de opdracht wordt uitgevoerd) en artikel 20 (inzake voorbehouden opdrachten) van Richtlijn 2014/24/EU.

Actoren

- Aanbestedende dienst: Bureau voor infrastructuur en logistiek van de Europese Commissie
- Ondersteuning bij formulering sociale clausules: Actiris, de openbare dienst voor arbeidsbemiddeling van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest van België
- Een vertegenwoordiger van de Belgische vakbonden, schoonmaaksector, die werd geraadpleegd tijdens de voorbereiding van de procedure
- Werknemers van de aannemer die de aanbestede schoonmaakdiensten uitvoeren en die kunnen profiteren van de in de opdracht voorziene beroepsopleiding en arbeidsinclusie

Sociale impact

- Naar schatting zullen bij de uitvoering van deze opdracht ongeveer 700 werknemers in dienst worden genomen. De meeste van hen zijn laaggeschoold en/of zijn op een of andere wijze achtergesteld. Verwacht wordt dat de verplichting om hen opleiding en werkgelegenheid te bieden, zal bijdragen aan de verbetering van hun sociale en arbeidsinclusie, hun veiligheid en hun vaardigheden.

Geleerde lessen en toekomstige uitdagingen

- Het is niet mogelijk om bij het opstellen van een sociale clausule in een aanbestedingsprocedure een “one size fits all”-benadering te volgen. Zo heeft het Bureau voor infrastructuur en logistiek ten tijde van deze aanbestedingsprocedure met Actiris samengewerkt om een passende sociale clausule op te stellen voor een procedure met betrekking tot bouwwerken. Deze sociale clausule verschilde echter van de onderhavige en was afgestemd op een andere markt. Bij het ontwerp van sociale clausules moet rekening worden gehouden met de specifieke kenmerken van de procedure en van de markt.
- De samenwerking met Actiris, een gekwalificeerde instantie met expertise in de uitvoering van sociale clausules, is van cruciaal belang gebleken bij het ontwerp van de meest geschikte sociale clausule voor deze specifieke procedure.
- In het kader van deze procedure werden vijf technische inschrijvingen ingediend. Hieruit blijkt dat de markt klaar is om te reageren en procedures te implementeren voor grote opdrachten waarin sociale clausules zijn opgenomen.

Contactgegevens

Pierre-Olivier Bindels, hoofd van de eenheid, Bureau voor infrastructuur en logistiek, Europese Commissie,
Pierre-Olivier.BINDELS@ec.europa.eu

9. Zorgen voor maatschappelijk verantwoorde werkomstandigheden in de Maltese schoonmaaksector

Status: definitief

Naam van de aanbestedende overheid, land: afdeling rechtbanken, Malta

Producten- of dienstensector: schoonmaakdiensten

Inleiding/aanbestedingsdoelstellingen

In een poging om onzekere arbeidsomstandigheden te verzachten en om de indiening van gelijke tarieven/prijzen aan te moedigen, besloot het departement rechtbanken van Malta in 2019 dat de verlening van diensten waarbij onzekere banen van een lage kwaliteit, zoals schoonmaakdiensten, veelvuldig voorkomen, moet plaatsvinden op basis van het gunningscriterium voor de beste prijs-kwaliteitsverhouding (BPKV) in plaats van op alleen de prijs of de kosten.

Daartoe heeft de aanbestedende dienst sociale gunningscriteria gebruikt die werden gekoppeld aan het voorwerp van de opdracht en die in verhouding staan tot de te leveren diensten.

Voorwerp

Levering van schoonmaakdiensten met gebruik van milieuvriendelijke reinigingsproducten aan de afdeling rechtbanken (Malta) en het bureau van de procureur-generaal.

Stadium van de aanbesteding en criteria

De BPKV wordt vastgesteld door technische kwaliteit en prijs te wegen op een 60/40-basis respectievelijk.

Het volgende evaluatieschema werd gebruikt:

- Opleiding, vaardigheden en capaciteiten van de werknemers: maximaal 6 punten.
- Beheer van de opdracht en werkzaamheden (tijdschema, niveau van de dienst, rampenplannen, methodologie, rapportagevereisten, groene overheidsopdrachten — reinigingsproducten): maximaal 64 punten.
- Gelijke kansen en arbeidsomstandigheden: maximaal 30 punten.

Wat gelijke kansen betreft, moet de ondernemer het volgende indienen:

- het bewijs dat de ondernemer een werkgever is in het kader van gelijke kansen overeenkomstig het Maltese gelijkheidskeurmerk of een gelijkwaardig keurmerk (add-on, 2 punten);
- het bewijs dat de ondernemer voldoet aan de wettelijke vereisten voor de tewerkstelling van personen met een handicap (verplicht, 2 punten).

Wat de arbeidsvoorwaarden betreft, moet de ondernemer ondersteunend materiaal indienen waaruit het volgende blijkt:

- bestaande/potentiële werknemers hebben een schriftelijke overeenkomst (verplicht, 2 punten);

- de lonen worden betaald door middel van een overschrijving, waarvan de kosten door de aannemer worden gedragen (verplicht, 2 punten);
- de geplande betalingsdata voor de jaren 2019 en 2020 met vermelding van de data waarop de lonen aan de werknemers worden uitbetaald (add-on, maximaal 3 punten);
- medewerkers krijgen een gedetailleerde loonstrook (verplicht, 3 punten);
- bewijs dat de werknemers door een verzekering zijn gedekt in geval van letsel tijdens het werk (add-on, 3 punten);
- verklaring van de aannemer over de vrijheid van werknemers (zonder oplegging van beperkingen) om lid te worden van een vakbond (verplicht, 3 punten);
- kopie van een geldige collectieve arbeidsovereenkomst die is opgesteld en geregistreerd bij de dienst voor industriële en arbeidsverhoudingen (add-on, 3 punten);
- vervoersvergoeding of -voorziening — (optioneel, 2 punten);
- gezondheids- en veiligheidsmiddelen (kwaliteitsborgingssystemen die door de aannemer worden gebruikt om een goede/veilige werkomgeving vast te stellen) (verplicht, 5 punten).

Enmanszaken/bedrijven zonder werknemers die de diensten uitbesteden aan bekende derden in de aanbestedingsfase, moesten namens de onderaannemers het bewijs leveren volgens de eisen voor de “bedrijven met werknemers”.

Doelstelling van sociaal beleid en/of referentienorm

De aanbestedingsprocedure is bedoeld om ervoor te zorgen dat de ondernemers:

- hun werknemers een basistraining op het gebied van hygiëne en reinheid aanbieden;
- gelijke kansen bevorderen en voldoen aan de wettelijke vereisten inzake tewerkstelling van personen met een handicap;
- zorgen voor fatsoenlijke arbeidsomstandigheden en naleving van de sociale en arbeidsrechten;
- een kwaliteitsborgingssysteem hebben, ook op het gebied van gezondheid en veiligheid op het werk.

Verificatie

De inschrijvers moesten de volgende documenten indienen om te voldoen aan de subcriteria van gunning op het gebied van gelijke kansen en arbeidsvoorwaarden:

- kopie van het NCPE-gelijkheidskeurmerk (of gelijkwaardig keurmerk);
- bewijs op grond van passende documentatie van het arbeidsbureau of de bevoegde overheidsinstantie dat de ondernemer voldoet aan de wettelijke vereisten voor de tewerkstelling van personen met een handicap;
- kopie van een arbeidsovereenkomst tussen de bieder en een werknemer;
- overeenkomst met een bank of schriftelijke communicatie tussen de bieder en de bank waaruit de rechtstreekse betaling van de lonen blijkt;
- kopie van een loonstrookje;
- kopie van de aansprakelijkheidsverzekering voor werkgevers van het bedrijf;
- verklaringen van de ondernemer dat er geen beperkingen worden opgelegd aan werknemers om zich bij een vakbond aan te sluiten;
- kopie van een geldige collectieve arbeidsovereenkomst (indien van toepassing).

Er werden negen inschrijvingen ingediend. Volgens het evaluatierapport hadden drie bidders een gemiddelde technische eindscore van meer dan 65 punten. De overige zes bidders werden als technisch niet-conform beschouwd omdat zij niet voldeden aan een of meer verplichte criteria.

Waarde van de opdracht

486 944,80 EUR, exclusief btw, over een periode van 36 maanden

Instrument

- Artikel 67 betreffende de gunningscriteria van Richtlijn 2014/24/EU.

Actoren

- Aanbestedende dienst: afdeling overheidsopdrachten (centrale overheidsinstantie)
- Eindbegunstigde: afdeling rechtbanken
- Opdrachtnemende dienstverlener: Specialist Group Cleaners Ltd.
- Inschrijvers: ondernemers die een aangekochte specifieke dienst verlenen
- Eindontvanger: werknemers in dienst van de winnende inschrijver

Sociale impact

- De ministeriële aanbestedingseenheid (MPU) wees er namens de aanbestedende dienst op dat de procedure die in deze aanbesteding werd vastgesteld, een positief effect heeft gehad op het bewustzijn van de werkgevers inzake de noodzaak om goede werkomstandigheden te bieden aan de werknemers die de dienst verlenen. Aangezien de aanbesteding in haar huidige vorm een aantal verplichte eisen met betrekking tot goede arbeidsomstandigheden stelde, heeft deze geleid tot betere arbeidsomstandigheden voor de betrokken werknemers.

Andere voordelen

- Deze praktijk kan worden herhaald in andere sectoren waarin onzekere banen veel voorkomen. De Maltese overheid is van plan het gebruik van het BPKV-mechanisme in aanbestedingsprocedures te bevorderen om de arbeidsomstandigheden in sectoren met banen van een lage kwaliteit te verbeteren.
- De overheidsopdrachten worden bekendgemaakt op het e-aanbestedingssysteem van de regering (op www.etenders.gov.mt) en in het PBEU (indien boven de EU-drempel). Aanbestedende diensten kunnen in het systeem zoeken naar soortgelijke aanbestedingen om de BPKV-criteria en de aanbesteding in het algemeen te bekijken, waardoor het voor anderen gemakkelijker wordt om deze praktijk te herhalen.

Geleerde lessen en toekomstige uitdagingen

- Deze praktijk zal conceptueel worden gehandhaafd, maar de afdeling overheidsopdrachten zal de gunningscriteria die moeten worden gebruikt bij het opstellen van een BPKV-matrix voor de levering van een dienst waarin onzekere banen de norm zijn, blijven verfijnen.

- Hoewel de afdeling overheidsopdrachten modellen heeft gepubliceerd voor de levering van diensten waarin onzekere banen de norm zijn, wordt de aanbestedende diensten geadviseerd om de BPKV-gunningscriteria op maat te maken op basis van hun behoeften op het gebied van aanbestedingen.
- Overleg met de bevoegde autoriteiten bij het opstellen van de gunningscriteria wordt aanbevolen om er zeker van te zijn dat de criteria niet beperkend zijn en een brede concurrentie bieden.
- Desalniettemin wordt raadpleging van en begeleiding door de afdeling overheidsopdrachten ten zeerste aanbevolen, zodat er kennis wordt gedeeld en de modellen zo nodig worden geactualiseerd.

Contactgegevens

Dhr. Anthony Cachia, directeur-generaal (overheidsopdrachten), afdeling overheidsopdrachten, ministerie van Financiën en Financiële Diensten, anthony.j.cachia@gov.mt, +356 25670100

10. *Inclusief en duurzaam faciliteitenbeheer voor de Olympische Spelen van 2024*

Status: definitief

Naam van de aanbestedende overheid, land: Paris 2024 Organising Committee for the Olympic and Paralympic Games, Frankrijk

Producten- of dienstensector: faciliteitenbeheer (reparatie en onderhoud, algemeen beheer, schoonmaak en reiniging, afvalbeheer, voedselvoorziening)

Inleiding/aanbestedingsdoelstellingen

Het organisatiecomité van Paris 2024 voor de Olympische en Paralympische Spelen zet zich in voor de “meest inclusieve en duurzame Spelen in de geschiedenis”. Op het gebied van aankoop wordt deze aanpak door Paris 2024 en zijn leveranciers vertaald in krachtige acties op het gebied van milieu- en sociale verantwoordelijkheid.

Om de toegang tot de aan de Olympische Spelen verbonden opdrachten voor ondernemingen uit de sociale economie te verbeteren, heeft Paris 2024 in mei 2018 het “ESS 2024 Solidarity Platform”⁹ gelanceerd, in samenwerking met de stad Parijs, Solideo (een overheidsbedrijf dat toezicht houdt op de Olympische en Paralympische werken), Les Canaux (een vereniging zonder winstoogmerk die de sociale en solidaire economie, sociale innovatie en circulaire economie ondersteunt) en het Yunus Centre (een ngo die sociale ondernemingen en inclusie ondersteunt). Wat betreft de aankopen in verband met de infrastructuur van de Olympische Spelen voor een bedrag van 3 miljard EUR, omvatten de doelstellingen van ESS 2024:

- het kanaliseren van 25 % van de waarde van de aankopen naar sociale ondernemingen en kmo's;
- ervoor zorgen dat 10 % van de gewerkte uren in de bouw, de uitrusting en het onderhoud wordt uitgevoerd door kwetsbare werknemers.

ESS 2024 verricht de volgende activiteiten om deze doelstellingen te bereiken:

- het houden van strategisch en juridisch toezicht op aanbestedingen, werkgelegenheid en verwachtingen van de organisatoren van Paris 2024;
- het organiseren van bijeenkomsten tussen sociale ondernemingen, de organisatoren van de Spelen en grote ondernemingen om sociale ondernemingen te promoten als potentiële leveranciers, die deel zullen uitmaken van consortia of worden ingezet als onderaannemers van grote leveranciers;
- het bieden van instrumenten en ondersteuning om sociale ondernemingen te helpen voldoen aan de eisen van de aanbestedingen;
- het traceren en meten van de sociale en milieueffecten van Paris 2024, in samenwerking met universiteiten, stakeholders van sociale ondernemingen, denktanks, internationale organisaties enz.;
- het monitoren van de beste praktijken van andere landen en de verspreiding van de beste praktijken die door de Franse aanbestedende diensten voor de Spelen worden uitgevoerd.

Als voorbeeld van hoe het platform maatschappelijk verantwoorde overheidsopdrachten ondersteunt, wordt hieronder een procedure voor “faciliteitenbeheer” nader bekeken.

Voorwerp

⁹ <https://ess2024.org>

Gemengde raamovereenkomst voor faciliteitenbeheer, met inbegrip van de levering van schoonmaak- en reinigingsproducten, afvalbeheer, algemeen faciliteitenbeheer, voedselvoorziening, gedelegeerd beheer van opdrachten en regulerend toezicht, voor het Paris 2024-hoofdkwartier.

Stadium van de aanbesteding en criteria

De aanbestedingsprocedure werd in het najaar van 2019 gelanceerd als een onderhandelingsprocedure met een oproep tot mededinging overeenkomstig de artikelen L. 2124-3 en R. 2124-3 van de Franse wet op overheidsopdrachten.

Tijdens de eerste fase van de procedure werden de ondernemers door de aanbestedende dienst opgeroepen om tegen 4 oktober 2019 kenbaar te maken of zij aan de aanbesteding wilden deelnemen.

De aanbesteding werd objectief vastgesteld en stond open voor alle geïnteresseerde ondernemingen, ongeacht hun rechtsvorm of lidstaat van vestiging. De gegadigden werden beoordeeld aan de hand van drie criteria:

- professionele capaciteit (40 %);
- technische capaciteit (40 %);
- financiële draagkracht (20 %).

In de tweede fase van de procedure (die eind oktober 2019 is gestart) hebben de geselecteerde kandidaten hun eerste inschrijvingen ingediend, die zijn beoordeeld aan de hand van het criterium van de economisch meest voordelige inschrijving. Aan de prijs werd 30 % toegekend, terwijl 70 % werd toegekend aan kwaliteits- en andere criteria (waaronder 10 % aan kwaliteit, hygiëne, veiligheid en respect voor het milieu en 5 % aan vooruitgangs- en innovatieplanning).

Het criterium "vooruitgangs- en innovatieplanning" was bedoeld om vast te leggen hoe de levering van de diensten zou kunnen worden georganiseerd om te zorgen voor een verbeterd model van levering, waarbij met name werd gekeken naar de kritische factoren die van invloed zijn op de kwaliteit, de kosten en de prestaties op het gebied van maatschappelijk verantwoord ondernemen.

Aan het einde van de aanvraagfase werden twee bedrijven geselecteerd om een bezoek te brengen aan het bedrijf waarop de aanbestedingsprocedure betrekking had en werden zij verzocht een offerte in te dienen: Samsic en Arteis. Na ontvangst van de offertes heeft het organisatiecomité van de Olympische en Paralympische Spelen van Paris 2024 de twee voor de onderhandelingen geselecteerde gegadigden ontmoet. Na afloop van de onderhandelingen hebben de bidders hun definitieve inschrijvingen ingediend, die werden beoordeeld op basis van dezelfde criteria als die welke voor de beoordeling van de oorspronkelijke inschrijvingen waren gehanteerd. De opdracht werd aan Arteis gegund. Vitaservices, een sociale onderneming voor arbeidsintegratie, is een onderaannemer van Arteis.

Vitaservices maakt deel uit van de [groep Vitamine T](#), die als missie heeft langdurig werklozen, vluchtelingen, asielzoekers, alleenstaande gezinnen met kinderen, jongeren die geen onderwijs, werk of opleiding volgen, oudere werknemers die moeilijkheden ondervinden bij het aanpassen van hun vaardigheden of het opnieuw betreden van de arbeidsmarkt, en personen die het risico lopen om in armoede te vervallen of in achtergestelde gebieden te leven, in de arbeidsmarkt te integreren.

Doelstelling van sociaal beleid en/of referentienorm

Tijdens de uitvoering van de opdracht zijn de aanbieders verplicht:

- de sociale wetgeving en de wetgeving inzake de tewerkstelling van personen met een handicap te eerbiedigen;
- fatsoenlijke werkomstandigheden te garanderen;
- de inclusie en ontwikkeling van het menselijk potentieel te bevorderen (d.w.z. personen uit kwetsbare of kansarme groepen in dienst nemen, de gelijkheid van mannen en vrouwen bevorderen, de vaardigheden van met name personen uit kwetsbare groepen verbeteren, en de gelijke kansen op werk vergroten);

- maatregelen te nemen om de lokale economische ontwikkeling te bevorderen (door middel van het scheppen en in stand houden van nieuwe banen, partnerschappen met lokale spelers, en projecten voor de ontwikkeling van vaardigheden en knowhow in het gebied waar de Olympische Spelen van Parijs plaatsvinden);
- de inschrijvers worden verzocht om acties te presenteren waarmee zij zullen bijdragen aan de doelstellingen van de MVO-strategie die door de aanbestedende dienst wordt gepromoot.

De aanbieders wordt gevraagd alle maatregelen die zijn genomen om aan deze verplichtingen te voldoen, aan de aanbestedende dienst voor te leggen. De aanbestedende dienst kan te allen tijde van de dienstverlener verlangen dat hij bewijs overlegt van de genomen maatregelen.

Verificatie

In de aanvraagfase moesten de inschrijvers en onderaannemers een gedetailleerd technisch verslag indienen met alle personele middelen, materialen en technieken die zij voor de uitvoering van de opdracht zouden gebruiken. De inschrijvers werden uitgenodigd om processen en acties op te zetten om waarde te creëren voor hun personeel en voor de gemeenschap, met name wat betreft:

- het algemene bestuur van de onderneming;
- de tewerkstelling van kwetsbare of kansarme personen;
- de bevordering van de professionele gelijkheid tussen mannen en vrouwen;
- de ontwikkeling van vaardigheden van het personeel, in het bijzonder de capaciteiten en de inzetbaarheid van kwetsbare of kansarme groepen; en
- diversiteit en gelijke kansen op het werk.

De aanbestedende dienst controleert de uitvoering van de opdracht door middel van vergaderingen met de aannemer en maandelijkse, driemaandelijkse en jaarlijkse activiteitenrapporten. Aannemers en onderaannemers moeten tijdens voortgangsgesprekken met de aanbestedende dienst en in de activiteitenrapporten verslag uitbrengen over de bovengenoemde punten.

De prestaties worden gecontroleerd aan de hand van twee soorten indicatoren: operationele indicatoren en kernindicatoren voor beheer. De operationele indicatoren worden maandelijks gecontroleerd en hebben betrekking op de volgende elementen:

- eerbiediging van de kwaliteitsniveaus;
- naleving van de reactietijden;
- toezicht op preventief onderhoud;
- beschikbaarheid van apparatuur;
- het aantal klachten;
- naleving van de veiligheidsvoorschriften.

Elke indicator krijgt een score van 0 tot 10 punten toegewezen, voor een maximale totaalscore van 100 punten. Indien de bereikte resultaten minder dan 80 punten bedragen, worden er boetes opgelegd (die zijn vastgesteld bij ondertekening van het contract).

De kernindicatoren op het gebied van beheer worden gecontroleerd tijdens de driemaandelijkse en jaarlijkse evaluatievergadering en de opdrachtelevaluatievergadering. De indicatoren zullen de algemene uitvoering van de opdracht meten, zoals: de tevredenheid van de klanten; responsiviteit; proactiviteit; controle van diensten;

voortgangsplannen. De bidders moesten hun toezichts- en meetplannen voorstellen, die met de aanbestedende dienst overeen moesten worden gekomen.

Waarde van de opdracht

In de opdracht zijn zowel een lumpsum-aandeel als een aankooporder en bijbehorend aandeel voor de opdracht voorzien. De opdracht wordt gegund zonder minimum- of maximumwaarde of -hoeveelheid.

De diensten waarop de opdracht betrekking heeft, worden betaald:

- volgens het bij de opdrachtovereenkomst gevoegde eenheidsprijsschema, voor het deel dat door middel van aankooporders wordt uitgevoerd;
- volgens de lumpsum van de globale en vaste uitsplitsing (DPGF) in de bijlage bij de opdrachtovereenkomst, voor het deel dat als lumpsum wordt uitgevoerd;
- volgens de lumpsum van de volgende opdracht, voor het deel dat op grond van volgende overeenkomsten wordt uitgevoerd.

De prijzen kunnen niet worden herzien.

De waarde van het onderaannemingscontract tussen Arteis en Vitaservices bedraagt 80 850 EUR voor een minimumduur van 11 maanden en 132 200 EUR voor een maximumduur van 18 maanden. Na 11 maanden kan de opdracht maandelijks worden verlengd, tot eind mei 2021.

Instrument

- Artikel 70 (inzake voorwaarden waaronder de opdracht wordt uitgevoerd) en artikel 71 (inzake onderaanneming) van Richtlijn 2014/24/EU.
- De “nalatenschap en duurzaamheidsstrategie” van Paris 2024, waarin wordt geëist dat alle aanbieders zich inzetten voor vier MVO-gebieden (hygiëne, milieu, arbeidsveiligheid en sociale aspecten) en in hun aanbestedingen specifieke MVO-acties presenteren voor toegevoegde sociale en milieuwaaarde.
- De aanbestedende dienst heeft het bestek vergezeld van een onderhandelingsregeling, waarin de regels voor de specifieke onderhandelingsprocedure zijn vastgelegd.

Actoren

- Aanbestedende dienst: Paris 2024 Organising Committee for the Olympic and Paralympic Games
- Onderhandelende deelnemers: Samsic en Arteis
- Aannemer: Arteis
- Onderaannemer: Vitaservices, een sociale onderneming voor arbeidsintegratie
- Ondersteunende actor: ESS Solidarity Platform

Sociale impact

- In de eerste zes maanden van zijn bestaan (vanaf mei 2018) heeft het ESS 2024-platform het volgende bereikt:
 - er zijn 20 opdrachten gegund aan ondernemingen uit de sociale en solidaire economie die op verschillende gebieden werkzaam zijn (catering, advies en logistiek);
 - meer dan 350 organisaties uit de sociale en solidaire economie hebben deelgenomen aan workshops en bijeenkomsten over de uitvoering van Paris 2024;
 - twee internationale seminars met London 2012 en Rio 2016 voor de uitwisseling en verspreiding van goede praktijken;

- er zijn 40 partners betrokken bij de activiteit van het ESS 2024-platform;
- de lancering van het ESS 2024-platform op het gehele Franse grondgebied in oktober 2019.
- De ondersteuning en de diensten van het ESS Solidarity Platform zijn nuttig gebleken, aangezien Vitaservices het contract heeft gewonnen. Het ESS Solidarity Platform heeft de ontmoeting tussen Vitaservices en de inschrijver Arteis vergemakkelijkt, evenals die met Vitaservices en het hoofd van de inkoopafdeling van Paris 2024. Het platform speelt ook een zeer belangrijke rol bij het sensibiliseren van de aanbestedende diensten met betrekking tot de specifieke kenmerken van arbeidsintegratie van kwetsbare werknemers.
- Vitaservices moest zes werknemers van de eerdere aannemer in dienst nemen. Dit is een verplichting die in Frankrijk bestaat om de werknemers van aanbieders van schoonmaakdiensten te beschermen. Daarnaast heeft Vitaservices een teamleider en een persoon die als kwetsbare werknemer wordt beschouwd in de zin van artikel 20 van Richtlijn 2014/24/EU in dienst genomen. Vitaservices vervangt werknemers die met ziekteverlof, vakantie, vaderschaps-, moederschaps- of ouderschapsverlof zijn door personen die een arbeidsintegratietraject volgen.

Andere voordelen

Dit initiatief heeft een groot replicatiepotentieel bij aanbestedende diensten in andere landen, sportverenigingen of bedrijven die grootschalige atletische, culturele en soortgelijke evenementen organiseren, en bij overheden die grootschalige openbare werken aanbesteden.

Geleerde lessen en toekomstige uitdagingen

- De meest cruciale les die uit het initiatief is getrokken, is dat het belangrijk is een brede consensus op meerdere niveaus te hebben met betrekking tot inclusiviteit en duurzaamheid als primaire doelstelling. Voor de Olympische Spelen van 2024 in Parijs vormen inclusiviteit en duurzaamheid de kern en de identiteit van de Spelen. Deze visionaire benadering heeft geleid tot een breed collectief engagement.
- Dit voorbeeld van faciliteitenbeheer toont aan dat het gebruik van onderaanneming een nuttig instrument is om de deelname van kleine en middelgrote ondernemers, met inbegrip van sociale ondernemingen, te vergroten. Helaas heeft Paris 2024 geen “facilitators” die, naast hun andere taken, toezicht houden op de manier waarop het arbeidsintegratieproces tijdens de uitvoering van opdrachten in de praktijk verloopt. Hoewel deze figuren in de Franse wetgeving in grotere opdrachten zijn voorzien, beschikken niet alle aanbestedende diensten in Frankrijk over de middelen om facilitators te leveren.

Contactgegevens

Mw. Yoko Youssouf, programmamanager, Yunus Center, yoko.youssouf@yunussporthub.com

Dhr. Baptiste Odin, hoofd ontwikkeling Ile-de France, groep Vitamine T, baptiste.odin@groupevitaminet.com

SECTOR 2. Bouwnijverheid

11. Het gebruik van keurmerken van derden om de levering van maatschappelijk verantwoord natuursteen voor bouwwerken te garanderen

Status: definitief

Naam van de aanbestedende overheid, land: district Friedrichshain-Kreuzberg, Berlijn, Duitsland

Producten- of dienstensector: bouwnijverheid

Inleiding/aanbestedingsdoelstellingen

Bij de herbestrating van de Mehringplatz in 2018-2019 besloot de Berlijnse wijk Friedrichshain-Kreuzberg haar maatschappelijk verantwoorde overheidsopdrachten te versterken door middel van een experimentele aanbesteding voor gecertificeerd verantwoord natuursteen. Hiertoe werd besloten vanwege de ernstige schendingen van de mensen- en arbeidsrechten die vaak in de sector worden waargenomen, waaronder ernstige risico's voor de gezondheid en het leven van degenen die in de winning en verwerking werken, evenals kinderarbeid, onderbetaling en het ontbreken van maatregelen op het gebied van gezondheid en veiligheid.

Volgens de Berlijnse wet op aanbestedingen en opdrachten zijn aannemers verplicht aan te tonen dat zij de arbeids- en sociale normen in acht nemen. De eerder aangewende zelfcertificeringen vormden echter geen betrouwbare basis voor besluitvorming. Friedrichshain-Kreuzberg besloot meer gebruik te maken van de kwaliteitskeurmerken die de afgelopen jaren zijn ontwikkeld om de naleving van de IAO-normen en andere normen aan te tonen, zoals de [Xertifix](#)¹⁰- of [Fair Stone](#)¹¹-keurmerken, of gelijkwaardige normen.

Voorwerp

Renovatie van Mehringplatz.

Stadium van de aanbesteding en criteria

De inschrijvers moesten in hun aanbieding aangeven in welke landen/gebieden de stenen die zij voor de uitvoering van deze opdracht zullen gebruiken, worden gewonnen en gefabriceerd, en een verklaring indienen waarmee zij zich ertoe verbinden stenen te leveren die voldoen aan alle in de technische specificaties vermelde arbeids- en sociale normen. Indien deze verklaring niet wordt ingediend, wordt de inschrijving niet verder in aanmerking genomen.

Bij de indiening van hun bod werd de inschrijvers gevraagd certificaten of gelijkwaardige bewijzen over te leggen waaruit blijkt dat de stenen van verantwoorde mijnbouw- en productievestigingen zouden worden verkregen. Voor stenen die afkomstig zijn uit landen die zijn opgenomen in de DAC-landenlijst van ontwikkelingslanden

¹⁰ Xertifix richt zich op de bestrijding van kinder- en slavenarbeid bij de winning en verwerking van natuursteen in landen als India, China en Vietnam. Het keurmerk garandeert de naleving van de sociale minimumnormen met betrekking tot de omstandigheden en praktijken in de steengroeven en alle betrokken verwerkingsbedrijven in de landen van herkomst. Er bestaat ook een Xertifix Plus-keurmerk, dat aanvullende eisen heeft. Alle productievestigingen waaraan een Xertifix-keurmerk is toegekend, worden twee keer per jaar geïnspecteerd.

¹¹ Fair Stone is een internationale sociale norm voor de invoer van natuursteen uit ontwikkelingslanden en opkomende markten. Deze wordt toegekend aan producten die zijn geproduceerd in overeenstemming met de fundamentele IAO-Verdragen, die traceerbaar zijn met de software Tracing Fair Stone en waarbij gezondheids-, veiligheids- en milieumaatregelen in aanmerking worden genomen.

(OESO-lijst van alle lage- en middeninkomenslanden)¹², kan worden aangetoond dat aan de vereiste sociale normen is voldaan:

- door middel van het Xertifix-certificaat;
- door middel van het Fair Stone-certificaat;
- door middel van alle andere bewijzen, met gedetailleerde, productspecifieke informatie, die gelijkwaardig zijn aan de vereiste normen, onder voorbehoud van een onafhankelijke controle.

Aangezien aannemers in deze sector in het algemeen stenen kopen nadat de opdracht is gegund, kan het definitieve bewijs van naleving van de arbeids- en sociale normen pas worden ingediend na levering van de stenen.

De geselecteerde aannemer is verplicht om voor de levering van deze opdracht uitsluitend natuursteen te verkrijgen uit steengroeven en verwerkingsactiviteiten die aantoonbaar voldoen aan alle fundamentele normen van de IAO (hieronder weergegeven in het punt “Doelstelling van sociaal beleid en/of referentienorm”). Daarnaast moet de aannemer zich inzetten voor verdere verbeteringen van de volgende aanvullende arbeids- en sociale normen:

- arbeidsgezondheid en -veiligheid voor de werknemers (beschermende kleding, minimalisering van contact met silica en ander mineraal stof);
- betaling van wettelijke minimumlonen volgens de eisen van het land van winning en verwerking.

Doelstelling van sociaal beleid en/of referentienorm

- Verbod op dwangarbeid op grond van de IAO-Verdragen 29 en 105.
- Vrijheid van vereniging en bescherming van het recht om zich te organiseren overeenkomstig IAO-Verdrag 87 en het recht op collectieve onderhandelingen overeenkomstig IAO-Verdrag 98.
- Verbod op kinderarbeid in het kader van de IAO-Verdragen 138 en 182.
- Betaling van gelijk loon voor gelijk werk overeenkomstig IAO-Verdrag 100, en non-discriminatie in arbeid en beroep, zoals vastgelegd in IAO-Verdrag 111.

Verificatie

Het bewijs van naleving van de arbeids- en sociale normen moet zowel bij de indiening van de aanbiedingen als na de levering van de stenen worden geleverd in de vorm van een certificaat van een onafhankelijke certificeringsinstantie (of een gelijkwaardig bewijs dat aan de genoemde voorwaarden voldoet), waaruit blijkt dat de sociale normen zijn gecontroleerd voor de steengroeven en de productieactiviteiten waarvan de stenen afkomstig zijn.

De aannemer die de opdracht uitvoert, moet beschikken over volledige en verifieerbare documentatie voor inspectie, die hij op verzoek aan de aanbestedende dienst zal voorleggen. Indien de aannemer een contractuele verplichting niet nakomt, kan per overtreding een boete van 1 % van de waarde van de opdracht worden opgelegd, of in geval van meerdere overtredingen, een boete tot 5 %.

Indien de aannemer door eigen schuld zijn certificering van verantwoordelijk leverancier verliest, heeft de aanbestedende dienst het recht de opdracht te annuleren en moet de aannemer de daaruit voortvloeiende

¹² Deze aanpak kan worden gemotiveerd op grond van het beginsel van gelijke behandeling, dat vereist dat vergelijkbare situaties niet verschillend worden behandeld en dat verschillende situaties niet op dezelfde manier worden behandeld, tenzij een dergelijke behandeling objectief gerechtvaardigd is. In dit geval wordt het verschillende risicoprofiel in verband met de schending van de fundamentele arbeidsrechten dat in ontwikkelde en ontwikkelingslanden van toepassing is, beschouwd als een rechtvaardiging voor hun verschillende behandeling in de vragenlijst.

kosten aan de aanbestedende dienst vergoeden, met name de kosten voor het opnieuw openen van de aanbesteding.

Instrument

- Artikel 43 betreffende keurmerken van Richtlijn 2014/24/EU.
- De aanbesteding voldoet ook aan de eisen van de Berlijnse wet inzake aanbestedingen en aankoop (BerlAVG, 8 juli 2010) 8.1 — er zijn geen goederen verkregen of vervaardigd die in strijd zijn met de minimumnormen zoals vastgelegd in de fundamentele arbeidsnormen van de IAO¹³.

Actoren

Aanbestedende dienst: districts bureau van Friedrichshain-Kreuzberg

Ondersteunende organisatie: ngo inzake duurzame ontwikkeling WEED

Sociale impact

- Door gebruik te maken van onafhankelijk gecontroleerde kwaliteitskeurmerken, zorgt Friedrichshain-Kreuzberg ervoor dat de in deze opdracht gekochte stenen uitsluitend afkomstig zijn van maatschappelijk verantwoorde bronnen.
- Door het bevorderen van onafhankelijke controles in de mijnbouw- en steenverwerkingssector, draagt deze opdracht bij aan het vergroten van de transparantie in een sector waar sociale en arbeidsrechtelijke schendingen vaak voorkomen, en aan het bevorderen van normen die verder gaan dan de fundamentele IAO-Verdragen.

Geleerde lessen en toekomstige uitdagingen

- In deze aanbesteding wordt ingegaan op de lessen die zijn getrokken uit eerdere opdrachten, waaruit was gebleken dat zelfcertificeringen alleen niet voldoende informatie boden om een betrouwbare besluitvorming mogelijk te maken en ervoor te zorgen dat de ambities op het gebied van maatschappelijke verantwoordelijkheid tot stand komen.
- Het gebruik van kwaliteitskeurmerken met de ondersteuning van onafhankelijke controleurs is een strategie die kan worden toegepast in een reeks sectoren met soortgelijke toeleveringsketens, zoals opdrachten voor diensten of werken waarbij de aannemers pas materialen kopen nadat de opdracht is gegund.
- Friedrichshain-Kreuzberg vereiste daarnaast meer dan de fundamentele eisen van de IAO. Het district is van mening dat het noodzakelijk is om verder te gaan dan deze eisen — op het gebied van beloning en gezondheid en veiligheid op het werk — om werkelijk maatschappelijk verantwoorde producten aan te schaffen.

Contactgegevens

Helena Jansen, coördinator regionaal ontwikkelingsbeleid, districts bureau Friedrichshain-Kreuzberg, Berlijn, Helena.Jansen@ba-fk.berlin.de

¹³ <http://gesetze.berlin.de/jportal/?quelle=jlink&query=VergabeG+BE&psml=bsbeprod.psml&max=true&aiz=true>

12. Het scheppen van werkgelegenheid door middel van arbeidsintegratieclausules

Status: definitief

Naam van de aanbestedende overheid, land: departement Ille-et-Vilaine, Frankrijk

Producten- of dienstensector: bouwnijverheid

Inleiding/aanbestedingsdoelstellingen

In 2018 publiceerde het departement Ille-et-Vilaine aanbestedingen voor drie nieuwe scholen in de gemeenten Guipry-Messac, Laillé en Bréal-Sous-Montfort. In elk van deze scholen zijn verplichte contractuele uitvoeringsbepalingen opgenomen met betrekking tot sociale en professionele integratie, in overeenstemming met artikel 30 van de Franse ordonnantie inzake overheidsopdrachten 2015-899 (sindsdien vervangen door de [ordonnantie 2018-1074](#), die is opgenomen in de wet inzake overheidsopdrachten).

Voorwerp

Bouw van drie nieuwe scholen.

Stadium van de aanbesteding en criteria

De drie opdrachten werden samen opgesplitst in 52 percelen, waarvan 28 verplichte contractuele uitvoeringsbepalingen bevatten inzake de tewerkstelling van personen die bijzondere integratieproblemen ondervinden, overeenkomstig artikel 38, lid 1, van de ordonnantie (2015-899) (waarin is bepaald dat sociale overwegingen aanvaardbaar zijn, mits zij verband houden met het voorwerp van de opdracht).

De besluitvorming over welke percelen arbeidsgerelateerde clausules moesten bevatten, kwam tot stand onder leiding van de technische afdelingen en het platform voor sociale clausules, een speciaal team dat helpt bij de integratie van arbeidsclausules. Ten eerste moeten de percelen grote arbeidsbehoeften hebben (sommige percelen hebben betrekking op zeer technische activiteiten en vereisen slechts enkele hooggekwalificeerde werknemers). Ten tweede moet de aanbestedende dienst er zeker van zijn dat er binnen de doelgroep zowel niet-gekwalificeerde als gekwalificeerde werknemers zijn, om ervoor te zorgen dat de opdracht kan worden uitgevoerd en dat de contractuele uitvoeringsbepalingen haalbaar zijn.

Om de inschrijvers hierbij te ondersteunen, heeft Ille-et-Vilaine als bijlage bij de aanbesteding zijn handleiding voor bedrijven "Toepassing van sociale integratieclausules" verstrekt. Deze bevat de definitie van de term "personen die specifieke integratieproblemen ondervinden" en de contactgegevens van organisaties die de werving van elk van deze groepen kunnen ondersteunen.

Personen die integratieproblemen ondervinden, worden als volgt gedefinieerd:

- ontvangers van een "actief solidariteitsinkomen" (d.w.z. werkzoekenden) en de personen die van hen afhankelijk zijn;
- langdurig werkzoekenden (personen die langer dan 12 maanden als werkloos staan ingeschreven);
- werknemers die als gehandicapt zijn erkend (zoals gedefinieerd in artikel L 5212-13 van de arbeidswet);
- begunstigden van de specifieke solidariteitsuitkering (ASS), de uitkering voor gehandicapte volwassenen (AAH) en de arbeidsongeschiktheidsuitkering;
- jongeren onder het Franse onderwijsniveau 5 (d.w.z. zonder verdere opleiding of onderwijsniveau buiten het schoolniveau);

- personen die een cursus volgen bij de SIAE (Structures d'insertion par l'Activité Economique) — een verzameling van verenigingen, werkplaats- en integratieplaatsen of tijdelijke integratiebedrijven, die overeenkomsten hebben gesloten met de staat om werknemers met sociale en professionele problemen te ondersteunen;
- werknemers van de GEIQ (Groupement d'Employeurs pour l'Insertion et la Qualification — een groep bedrijven die zich inzet voor het bieden van opleiding en ervaring aan werknemers);
- begunstigen van een overeenkomst op het gebied van professionalisering of opleiding.

Voor de bouwopdracht van elke school werd het aantal uren voortkomend uit arbeidsintegratie per perceel bepaald, wat varieerde van 105 tot 860 uur in percelen zoals schrijnwerkerij, schilderwerk, elektriciteitswerken en landschapsarchitectuur. Aanbiedingen die niet aan deze bepalingen voldeden, werden als onregelmatig beschouwd en van de aanbesteding uitgesloten. Bij de gunning van de opdracht moest de ondernemer binnen zeven dagen bij de aanbestedende dienst voorstellen indienen over de wijze waarop hij aan de arbeidsgerelateerde clausules beoogde te voldoen, door de bijlage "onderdeel inschakeling" bij het bestek in te vullen.

Doelstelling van sociaal beleid en/of referentienorm

Sinds 2005 heeft het departement Ille-et-Vilaine zich ertoe verbonden om sociale clausules op te nemen in zijn overheidsopdrachten en om ethische, rechtvaardige en milieuverantwoorde aanbestedingen te bevorderen. In juni 2018 werd zijn beleid voor duurzame aankopen goedgekeurd en tegen 2021 wil Ille-et-Vilaine 70 000 arbeidsuren per jaar genereren in overheidsopdrachten door opname van sociale clausules in de opdrachten en door het gebruik van voorbehouden opdrachten. In 2018 overtrof het deze jaarlijkse doelstelling en bereikte het 80 556 uur in arbeidsgerelateerde clausules voor 355 personen.

Verificatie

Ille-et-Vilaine heeft een systeem opgezet voor toezicht op de uitvoering van sociale clausules in al zijn contracten. Er is een toezichtcommissie opgericht (met vertegenwoordigers die werkzaam zijn op het gebied van aanbestedingen, integratie, lokale sociale ontwikkeling, onderwijs en milieufuncties) die belast is met het controleren van de voortgang en het plannen van de opname van sociale clausules in toekomstige aanbestedingsprocedures.

Waarde van de opdracht

De 28 opdrachten voor de bouw van de drie scholen, die voortvloeien uit de percelen met sociale clausules, staan voor een totaalbedrag van 22 374 885 EUR, exclusief btw, dat als volgt werd toegewezen:

- de middelbare school van Guipry-Messac: 7 591 457 EUR, exclusief btw;
- de middelbare school van Laillé: 8 008 063 EUR, exclusief btw;
- de middelbare school van Bréal sous Montfort: 6 775 365 EUR, exclusief btw.

Instrument

- Artikel 70 betreffende de voorwaarden waaronder de opdracht wordt uitgevoerd van Richtlijn 2014/24/EU.

Actoren

- Aanbestedende dienst: departement Ille-et-Vilaine
- Ondersteuning voor opname sociale clausules: een speciaal platform voor sociale clausules, dat de aanbesteders ondersteunt bij het gebruik van clausules en bedrijven voorziet van een kit om hen te helpen bij de uitvoering van de clausules (met inbegrip van definities en contactgegevens van ondersteunende organisaties), en dat sommige bedrijven zelfs kan helpen bij het zoeken naar

kandidaten. In de school van Guipry ondersteunde het platform bijvoorbeeld de integratie- en arbeidsorganisaties om de werkgelegenheid voor hun klanten op de bouwplaats veilig te stellen.

- Leveranciers waaraan de opdracht werd gegund: 22 bedrijven (waarbij drie bedrijven twee percelen wonnen en één bedrijf vier percelen won).

Sociale impact

- De opdracht werd in maart 2019 gegund. Naar verwachting is door deze drie bouwprojecten minstens 7 230 uur werkgelegenheid voor de doelgroepen gecreëerd. Aan het einde van het project zal een beoordeling plaatsvinden om dit te verifiëren.
- Van de winnende inschrijvers zijn er 16 in het departement gevestigd en zijn de overige uit andere delen van Frankrijk afkomstig.

Geleerde lessen en toekomstige uitdagingen

- Er kunnen zich verschillende problemen voordoen bij de uitvoering van sociale clausules, zoals het vinden van een evenwicht tussen de verwachte arbeidsbehoeften en de eisen inzake flexibele werkplekken, en het beheer van de verwachtingen van het bedrijf ten aanzien van de werknemersdoelgroep.
- Het algemene gebrek aan mobiliteit van de doelgroep (d.w.z. geen auto hebben of zich geen brandstof kunnen veroorloven) kan een negatieve invloed hebben op het vermogen van de werknemers om bepaalde bouwplaatsen te bereiken. Dit is vooral een probleem voor personen die buiten de stad en de agglomeratie en dus ver van het openbaarvervoersnetwerk wonen.
- Een aan sociale clausules gewijd team heeft een sleutelrol gespeeld bij de succesvolle uitvoering van de sociale clausules. Dit was fundamenteel voor het slagen van het initiatief.
- Veel overheidsinstanties in Frankrijk maken op dit moment gebruik van arbeidsintegratieclausules, waardoor de rol van overheidsopdrachten als hefboom voor werkgelegenheid en integratie wordt versterkt. Naast de bouw kunnen deze worden toegepast op allerlei soorten opdrachten, waaronder aanbestedingen voor dienstverlening en projectbeheer.

Contactgegevens

Marie-Eve Depasse, beleidsfunctionaris, departement Ille-et-Vilaine, clausessociales@ille-et-vilaine.fr

13. Een brug bouwen met voordelen voor de gemeenschap

Status: afgerond

Naam van de aanbestedende overheid, land: Windsor-Detroit Bridge Authority (WDBA), Canada

Producten- of dienstensector: civieltechnische/bouwkundige werken

Inleiding/aanbestedingsdoelstellingen

De Gordie Howe International Bridge wordt een nieuwe grensovergang tussen de steden Windsor, Ontario, Canada, en Detroit, Michigan, VS. De bestaande tolbrug, waarover bijna 30 % van de totale goederenhandel tussen Canada en de Verenigde Staten plaatsvindt, is particulier eigendom en is in 1929 geopend. Na voltooiing zal de nieuwe brug de langste overspanning hebben van alle tuibruggen in Noord-Amerika. Naast zes rijstroken voor gemotoriseerd verkeer zal de brug een multifunctioneel pad hebben voor fietsers en voetgangers, en grensinspectieposten aan de beide uiteinden. De bouw is van start gegaan in 2018 en de brug zal naar verwachting in 2024 worden geopend.

Het project werd vanaf zijn aanvang gezien als een kans die voordelen voor de gemeenschap bood. Er werden voordelen voor de gemeenschap geïdentificeerd die de economische, sociale of milieuomstandigheden voor de plaatselijke belanghebbenden kunnen verbeteren. Twee gebieden aan weerszijden van de grens (Sandwich in Windsor en Delray in Detroit) werden geïdentificeerd als specifieke begunstigen van deze voordelen. Het project zal bijvoorbeeld helpen om het verkeer weg te leiden van de binnenstad van Windsor, waardoor de congestie vermindert. Het opnemen van voordelen voor de gemeenschap in infrastructuurprojecten is een groeiende trend in Canada, en de Gordie Howe International Bridge toont de vitale rol van het overleg met de lokale bevolking om deze voordelen vast te stellen en te leveren.

Voorwerp

Ontwerp, bouw, financiering, exploitatie en onderhoud van de Gordie Howe International Bridge.

Stadium van de aanbesteding en criteria

Het project wordt uitgevoerd door middel van een [publiek-privaat partnerschap](#) (PPP). Voorafgaand aan de aanbesteding werden in een internationale “crossing agreement” tussen de regering van Canada en de staat Michigan richtsnoeren voor het project vastgesteld, waarin ook de voordelen voor de gemeenschap zijn opgenomen die gelijkmatig over de twee landen moeten worden verdeeld. De aanbestedingsprocedure startte in 2015 en omvatte verschillende fasen om de aanpak van de voordelen voor de gemeenschappen te ontwikkelen en te verfijnen:

- vóór de aanbesteding onderzocht de WDBA de beste internationale praktijken op het gebied van voordelen voor de gemeenschap voor vergelijkbare projecten;
- van 2015 tot 2017 zorgde de WDBA op grote schaal voor de inschakeling van en het overleg met de lokale bevolking, bedrijven, scholen, inheemse groepen, overheidsinstellingen, non-profitorganisaties, milieu- en sociale activisten en andere belanghebbenden;
- in de kwalificatiefase werden potentiële bidders beoordeeld op basis van hun eerdere ervaring met de ontwikkeling en uitvoering van voordeelplannen voor en consultatieprocessen met de gemeenschap;
- de WDBA ontwikkelde een databank met meer dan 230 unieke ideeën voor voordelen voor de gemeenschap die in het project moeten worden opgenomen, en deelde deze met de inschrijvende consortia;
- de inschrijvende consortia werden uitgenodigd om zelf hun overleg met de lokale bevolking op te zetten en er werd een reeks “ontmoetingen met de bidders” georganiseerd, die werden bijgewoond door 125 verschillende groepen die de lokale belanghebbenden vertegenwoordigden;

- in de uitnodiging tot het indienen van voorstellen werden een kader en prioriteiten vastgesteld om de bidders te helpen bij de ontwikkeling van de voordeelplannen voor de gemeenschap.

Doelstelling van sociaal beleid en/of referentienorm

Het idee inzake de voordelen voor de gemeenschap ten aanzien van het Gordie Howe International Bridge-project is om een reeks op publieke inbreng gebaseerde initiatieven te ontplooiën die meetbare voordelen opleverde voor de gemeenschappen in kwestie. Het plan zal:

- economische kansen bieden in die gemeenschappen;
- positief bijdragen aan programma's voor personeelsontwikkeling;
- de buurt verbeteren;¹⁴ en
- zorgen voor duidelijke toezeggingen en verantwoordingsplicht van alle partijen voor de uitvoering van het plan.

Om deze doelstellingen te verwezenlijken, worden de beginselen van het "I-CARE"-kader toegepast:

Integrated — de voordelen voor de gemeenschap zijn een integraal onderdeel van het project, dat tijdens de bouw- en exploitatieperiode wordt uitgevoerd.

Collaborative — de voordelen voor de gemeenschap weerspiegelen de inbreng van de betrokken gemeenschappen en worden geleverd via partnerschappen, waarbij ervoor wordt gezorgd dat de belangen van de respectieve gemeenschappen in aanmerking worden genomen.

Accessible — de voordelen voor de gemeenschap zijn gemakkelijk te begrijpen, goed toegankelijk en worden regelmatig gemeten en openbaar gemaakt.

Regional — de voordelen voor de gemeenschap weerspiegelen het karakter van de regio, zijn specifiek afgestemd op de regio en geven waarde aan de regio.

Enterprising — de voordelen voor de gemeenschap bestaan uit nieuwe methoden, ideeën en innovatieve benaderingen om ook de naburige gemeenschappen te betrekken en hiervan te laten profiteren.

Verificatie

Het plan inzake voordelen voor de gemeenschap maakte deel uit van de definitieve [projectovereenkomst](#), die werd ondertekend door de WDBA en het winnende consortium, Bridging North America (BNA). In de fase volgend op de gunning, presenteerde BNA op het moment van benoeming zijn plan aan de gemeenschapsgroepen en andere belanghebbenden en voerde het een verdere raadpleging van zes maanden uit om de in het plan voorgestelde activiteiten te bevestigen en partnerschappen te vormen voor de totstandkoming ervan. In deze fase vonden meer dan 70 bijeenkomsten aan beide zijden van de grens plaats, waarbij in totaal meer dan 1 000 deelnemers waren betrokken en 400 enquêtes werden ontvangen en geanalyseerd.

Tijdens de opleveringsfase van het project zal BNA maandelijks aan de WDBA rapporteren over de voordelen voor de gemeenschap. De voordelen voor de gemeenschap zullen ook vier keer per jaar openbaar worden gemaakt. In de projectovereenkomst zijn een aantal specifieke gegevens opgenomen, zoals het benchmarken van de lonen van de werknemers, het in dienst nemen van inheemse werknemers en het sluiten van overeenkomsten met bedrijven die eigendom zijn van de inheemse bevolking, evenals het bieden van opleidingen, vooropleidingen en leermogelijkheden voor het leerlingwezen.

¹⁴ De verbeteringen die via het project in de buurt worden aangebracht, houden verband met het effect ervan op de betrokken gemeenschappen en maken deel uit van het project zoals is omschreven in de aanbestedingsdocumenten.

Waarde van de opdracht

5,7 miljard CAD (3,8 miljard EUR)

Instrument

Community Benefit Agreements (CBA's) zijn juridische overeenkomsten tussen de overheid, ontwikkelaars/eigenaren en belanghebbenden in de gemeenschap om bepaalde sociale resultaten te bereiken in het kader van grote ontwikkelings- en infrastructuurprojecten. In Canada maken CBA's deel uit van de meerderheid van de projecten die worden gefinancierd op grond van het [infrastructuurprogramma Investeren in Canada](#). Dit initiatief van 180 miljard CAD (120 miljard EUR) voorziet in de financiering van vijf prioritaire infrastructuurstromen: openbaar vervoer, groene infrastructuur, sociale infrastructuur (bv. betaalbare huisvesting, kinderopvang), handel en vervoer, en landelijke en noordelijke gemeenschappen.

Actoren

- Aanbestedende dienst: WDBA (aanbestedende dienst)
- Strategische partners (op grond van een "crossing agreement"): regering van Canada; staat Michigan
- Gemeenschapsgroepen: belanghebbenden van de gemeenschap Detroit; belanghebbenden van de gemeenschap Windsor
- Aannemer: Bridging North America (BNA) — consortium bestaande uit Canadese, Amerikaanse en internationale bedrijven
- Onderaannemers

Sociale impact

Het plan met betrekking tot de voordelen voor de gemeenschap bestaat uit twee onderdelen:

1. Strategie voor personeelsontwikkeling en -participatie

De strategie voor personeelsontwikkeling en -participatie omvat meer dan 80 afzonderlijke initiatieven. Voorbeelden van de te leveren voordelen zijn onder meer:

- samenwerking met lokale vakbonden en organisaties voor de ontwikkeling van het personeelsbestand, om vooropleidings- en opleidingsprogramma's voor leerlingen op te zetten en opleidingen te coördineren;
- het organiseren van jaarlijkse bijeenkomsten om vakbonden, lokale aannemers, instellingen voor hoger beroepsonderwijs, bedrijfseigenaren en verenigingen te informeren over hoe zij de levering van het project kunnen ondersteunen en in aanmerking kunnen komen voor toekomstige zakenkansen;
- een reeks lezingen om leerlingen van het basis- en middelbaar onderwijs bewust te maken van het project en van loopbanen in het bedrijfsleven, en om mentorschappen tussen studenten en projectmedewerkers te vergemakkelijken;
- het identificeren en uitvoeren van onderzoek en opleiding in het kader van het leerlingwezen voor instellingen van hoger onderwijs;
- het uitvoeren van eerlijke praktijken op het gebied van werving en arbeidsvoorwaarden, waaronder de tijdige oplossing van arbeidskwesties en verplichtingen tot tijdige betaling;
- het bieden van mentorschappen aan Canadese inheemse vrouwen en andere vrouwen in de ontvangende gemeenschappen;
- het opvangen van een deel van de kosten voor kinderopvang, zodat werklozen of personen met te weinig werk deel kunnen nemen aan projectworkshops en opleidingen (binnen de vastgestelde criteria);

- personen die Engels als tweede taal spreken, in staat stellen om deel te nemen aan trainingen op het gebied van sollicitatiegesprekken, onlinezoekinstrumenten, het opstellen van cv's en het wervingsproces.

2. Nabuurschapsstrategie op het gebied van infrastructuur

De nabuurschapsstrategie op het gebied van infrastructuur omvat de volgende voordelen:

- fietsinfrastructuur, waaronder de uitbreiding van verbindingswegen en een lokale ontwerpwedstrijd voor fietsenstallingen;
- een observatieplatform voor studenten, bewoners en toeristen om de bouw van de brug te kunnen bekijken;
- verbeteringen aan de lokale straten en parken, ook door het planten van bomen en startkapitaal voor een ecologische passage (brug), voor een veilige doorgang voor het wild in het gebied, waaronder bedreigde diersoorten;
- jaarlijkse investeringssubsidie voor gemeenschapsgroepen ter ondersteuning van hun evenementen, programma's en infrastructuurverbeteringen;
- een reeks workshops voor bedrijfsontwikkeling, gericht op lokale bedrijven;
- een programma voor woningreparatie om de lokale bewoners te helpen met verbeteringen aan daken, verwarmingsketels, ramen en isolatie, op basis van een limiet per huishouden.

Het eerste openbare rapport over de impact van de voordelen voor de gemeenschap van de Gordie Howe International Bridge zal in 2020 worden gepubliceerd. De eerste financiering voor gemeenschapsinitiatieven ondersteunde een "community art"-project in Windsor, dat gericht is op de betrokkenheid van de jeugd en dat de geschiedenis en cultuur van de gemeenschap weerspiegelt, evenals een programma voor bedrijfsontwikkeling ter ondersteuning van kleine bedrijven en startende bedrijven in Zuidwest-Detroit, en verschillende andere initiatieven. De financiering die vanaf maart 2020 werd vrijgemaakt, bedroeg meer dan 475 000 CAD.

Geleerde lessen en toekomstige uitdagingen

- Hoewel er voor en tijdens de aanbestedingsprocedure uitgebreid overleg was gepleegd, bestond de uitdaging in het niet kunnen delen van de aanbestedingseisen of de ingediende voordeelplannen voor de gemeenschap totdat het project financieel was afgesloten. Na de financiële afsluiting moest het winnende consortium zijn werkzaamheden opstarten, personeel in dienst nemen, kantoren vinden en overgaan van de inschrijving tot de levering.
- Volgens Stephanie Campeau, WDBA's directeur Stakeholder Relations, is het werk dat in de vroege planningsfasen heeft plaatsgevonden om een band en vertrouwen met lokale groepen op te bouwen, waardevol gebleken naarmate het profiel van het project groeide. "Om voordelen voor de gemeenschap te hebben die echt positief zijn en door de lokale bevolking worden aanvaard, moet je vroeg beginnen", vertelt ze, "het beste wat iemand tegen me zei was: 'Je hebt geluisterd'."

Contactgegevens

Stephanie Campeau, WDBA's directeur Stakeholders Relations, info@wdbridge.com, 1-519-946-3038

Website van het project: <http://gordiehoweinternationalbridge.com>, Twitter: @GordieHoweBrg Facebook: @GordieHoweBridge

14. Arbeidsinclusie door middel van uitvoeringsvoorwaarden voor overheidsopdrachten in Castilla y León (Spanje)

Status: afgerond

Naam van de aanbestedende overheid, land: regering van Castilla y León (regionaal ministerie van Volksgezondheid), Spanje

Producten- of dienstensector: bouwnijverheid

Inleiding/aanbestedingsdoelstellingen

Bij [overeenkomst 44/2016 van 21 juli](#) heeft de regionale regering van Castilla y León bepalingen vastgesteld voor de uitvoering van maatschappelijk verantwoorde overheidsopdrachten in aanbestedingsprocedures die door regionale overheden worden verricht. Deze overeenkomst voorziet in de toepassing van sociale clausules in procedures voor overheidsopdrachten door middel van sociale criteria, voorbehouden opdrachten en maatregelen om de tewerkstelling van personen die van de arbeidsmarkt zijn uitgesloten, gemakkelijker te maken.

Deze specifieke procedure beoogt werkgelegenheid te bieden aan personen die tot kansarme groepen behoren of die het risico lopen op sociale uitsluiting en daardoor weinig kans hebben om werk te vinden. De overeenkomst vereiste de tewerkstelling van personen uit deze groepen als voorwaarde voor de uitvoering van de werken. De groepen mensen waarop deze aanbestedingsprocedure betrekking heeft, zijn voornamelijk de personen die in de overeenkomst van 2016 (bijlage I, deel II.1, punten a) tot en met f)) zijn aangeduid.

Voorwerp

Uitbreiding en aanpassing van een ziekenhuis in de stad Soria (Castilla y León, Spanje).

Stadium van de aanbesteding en criteria

De procedure omvatte een voorwaarde voor de uitvoering van de opdracht, die de tewerkstelling voorzag van personen die met sociale uitsluiting worden bedreigd. Het ging in totaal om 14 600 uur (70 uur per week x 4,34523 weken/maand x 48 maanden). De inclusie van kansarme personen moest worden verkregen door middel van arbeidsovereenkomsten met een minimumduur van 3 maanden (voor specifieke delen van de werken die minder dan 3 maanden duurden, kon de aanbestedende dienst een kortere duur overeenkomen) en minstens 20 werkuren per week.

Personen die op grond van deze bepaling in aanmerking komen om de werken uit te voeren, kunnen tot een van de volgende groepen behoren:

- ontvangers van een minimuminkomen of leden van een huishouden dat een minimuminkomen ontvangt;
- personen die niet voor een minimuminkomen in aanmerking komen omdat zij hiervoor niet de minimumduur van vestiging hebben bereikt of omdat zij de volledige duur van de voorzieningen voor een minimuminkomen hebben bereikt;
- jongeren tussen 18 en 30 jaar die onder het gezag van de kindbescherming hebben gestaan; jonge delinquenten ouder dan 16 jaar en ex-delinquenten jonger dan 30 jaar;
- personen met drugsproblemen of andere vormen van verslaving waarvoor zij momenteel in behandeling zijn;
- delinquenten en ex-delinquenten met een wettelijk recht op werk.

Doelstelling van sociaal beleid en/of referentienorm

Werkgelegenheid bieden aan personen die geen toegang hebben tot de arbeidsmarkten of die het risico lopen op sociale uitsluiting.

Verificatie

Voor de aanvang van de werkzaamheden moest de winnende inschrijver een plan indienen waarin werd beschreven hoe de arbeidsinclusie tot stand zou komen, met inbegrip van het soort banen en taken die door de werknemers zouden worden uitgevoerd.

Om aan te tonen dat aan de bovenstaande uitvoeringsvoorwaarde is voldaan, moest de winnende inschrijver binnen een maand na de tewerkstelling de volgende documenten indienen voor elke nieuwe werknemer die van de inclusie gebruik had gemaakt:

- arbeidsovereenkomst, met vermelding van het type, de duur en de werkuren;
- bewijs van inschrijving in het socialezekerheidsstelsel;
- identificatie van de werknemer met een bewijs van sociale uitsluiting, afgegeven door een openbare instantie voor sociale zekerheid.

De inschrijver moest elk verslag van de uitgevoerde werkzaamheden vergezeld doen gaan van een verklaring dat er geen wijzigingen waren aangebracht in het overeengekomen arbeidsinclusieplan.

Waarde van de opdracht

32,1 miljoen EUR over 48 maanden

Instrument

- Artikel 70 betreffende de voorwaarden waaronder de opdracht wordt uitgevoerd van Richtlijn 2014/24/EU.
- [Overeenkomst 44/2016 van 21 juli](#), van de regionale regering van Castilla y León, waarin bindende richtsnoeren zijn vastgesteld voor tot regionale overheidsorganen behorende aanbestedende diensten met het oog op maatschappelijk verantwoorde overheidsopdrachten.

Actoren

- Aanbestedende dienst: Castilla y León
- Opdrachtnemende dienstverlener
- Werknemers
- Openbare sociale diensten: het staat de winnende inschrijver vrij om de werknemers te selecteren die het werk in het kader van het programma voor arbeidsinclusie zullen uitvoeren, op voorwaarde dat zij tot een van de in aanmerking komende groepen behoren. Op verzoek van de inschrijver kan de overheid geschikte kandidaten doorverwijzen via bureaus van de sociale dienst, die worden beheerd door het ministerie Gezinszaken en Gelijke kansen van de regionale regering, die zich bezighouden met de in aanmerking komende groepen van personen die het risico op uitsluiting lopen.

Sociale impact

- De belangrijkste doelstelling van de bepaling is het vergroten van de kansen op duurzame integratie in de arbeidsmarkt van de begunstigden van de arbeidsinclusiekansen.

- De aannemer moet binnen het team een persoon aanwijzen die is belast met het toezicht op en de begeleiding van de werknemers op de werkplek om het succes van de tewerkstelling te garanderen. Deze persoon is de referentiepersoon voor de aanbestedende dienst gedurende de controle van deze uitvoeringsvoorwaarde.
- Aan het einde van de opdracht ontmoet de aannemer de aanbestedende dienst om het programma voor arbeidsinclusie, de vooruitgang met betrekking tot de inzetbaarheid van de begunstigden, de verworven vaardigheden en de uitdagingen te beoordelen. De integratie van de begunstigden als vaste werknemers en de voortzetting van dergelijke programma's voor arbeidsinclusie binnen de arbeidspraktijk van de aannemer zullen eveneens worden onderzocht. Vertegenwoordigers van het regionale ministerie van Gezinszaken en Gelijke Kansen kunnen ook aan dergelijke evaluaties deelnemen.

Geleerde lessen en toekomstige uitdagingen

Aanbestedende diensten hebben vaak bedenkingen tegen het gebruik van dergelijke procedures vanwege een risico op gerechtelijke procedures. Om die reden kunnen baanbrekende ervaringen leiden tot belangrijke maatregelen. Deze opdracht is de eerste in zijn soort en is overgenomen in andere aanbestedingsprocedures van de regionale regering van Castilla y León. Hiertoe behoren:

- bouw van een verzorgingstehuis en een dagverblijf voor oudere mensen in Salamanca;
- (A2019/001392, de link naar de procedure vindt u [hier](#)). Deze opdracht voorziet 8 680 werkuren voor personen die het risico op sociale uitsluiting lopen en is onder meer gericht op vrouwen die het slachtoffer zijn van gendergerelateerd geweld;
- **bouw** van een eerstelijnsgezondheidscentrum in Calzada de Vanduciel (Salamanca) (2020008538, de link naar de procedure vindt u [hier](#)), waarvoor 1 140 uur werkuren voorzien zijn;
- bouw van een eerstelijnsgezondheidscentrum (Parada del Molino) in Zamora (2020008470, de link naar de procedure vindt u [hier](#)), waarvoor 1 520 uur werkuren voorzien zijn;
- bouw van een eerstelijnsgezondheidscentrum in Bembibre (León) (2020008470, de link naar de procedure vindt u [hier](#)), waarvoor 1 370 uur werkuren voorzien zijn.

De belangrijkste uitdaging is het bevorderen van de handhaving van arbeidsinclusieclausules als voorwaarden voor de uitvoering van opdrachten voor werken die worden aanbesteed door overheidsinstanties onder toezicht van de regionale regering van Castilla y León, wanneer de duur en het budget van dergelijke werken dat mogelijk maken. Het beoogde doel is dat ten minste 3 % van het totale aantal in het kader van de opdracht gewerkte uren wordt uitgevoerd door werknemers die deel uitmaken van een programma van arbeidsinclusie.

Contactgegevens

Mw. María del Rocío Andrés, juridisch adviseur van de dienst coördinatie, ministerie van Gezin en Gelijke Kansen, Junta de Castilla y León, mrocio.andres@jcy.es, +34 983 410 942

15. *Wegenwerken voor inclusie in de arbeidsmarkt*

Status: definitieve versie

Naam van de aanbestedende overheid, land: Eurometropool Straatsburg (lokale overheid), Frankrijk

Producten- of dienstensector: bouwnijverheid, wegenwerken

Inleiding/aanbestedingsdoelstellingen

De stad en de Eurometropool Straatsburg passen al meer dan twintig jaar sociale clausules toe in hun overheidsaanbestedingen, die systematisch worden geanalyseerd, waarbij rekening wordt gehouden met het doel van elke opdracht, de vereiste arbeidskrachten en de technische capaciteit. Dit systeem, dat door elke lokale overheid kan worden overgenomen, is versterkt door de toepassing van de strategie van Straatsburg voor de bevordering van sociaal en milieuverantwoord inkopen (Spaser)¹⁵.

Op 7 april 2019 heeft de Eurometropool Straatsburg een [aanbesteding gepubliceerd](#) voor de selectie van ondernemers met betrekking tot de renovatie van de Rue Coulaux in de wijk Port du Rhin. Het doel hiervan was werkgelegenheid te bieden aan personen die ver van de arbeidsmarkt staan, tot kansarme groepen behoren of het risico op sociale uitsluiting lopen en daardoor weinig kans hebben om werk te vinden.

Voorwerp

De renovatie van een straat in de wijk Port du Rhin in Straatsburg, Frankrijk.

Stadium van de aanbesteding en criteria

De aanbestedende dienst heeft een open procedure onder de drempelwaarde (artikel 27 van het decreet 2016-360 van 25 maart 2016) opgestart en de opdracht in twee percelen verdeeld.

Perceel 1 had betrekking op de renovatie van de weg, die in overeenstemming met artikelen 38 en 52 van ordonnantie 2015-899 van 23 juli 2015 (Franse wet) de winnende inschrijvers ertoe verplichtte zich in te zetten voor de tewerkstelling van personen die ver van de arbeidsmarkt staan (personen die zich in een arbeidsintegratieproces bevinden of prioritaire groepen die bijzondere moeilijkheden ondervinden bij de toegang tot de arbeidsmarkt)¹⁶ met het oog op integratie in de arbeidsmarkt.

Als uitvoeringsvoorwaarde voor de opdracht voor alleen perceel 1 moest de winnende inschrijver zich ertoe verbinden om tijdens de hele looptijd van de opdracht personen die ver van de arbeidsmarkt stonden, voor 245 uur in dienst te nemen. De werkgelegenheidskansen tijdens de uitvoering van de opdracht stellen de werknemers in staat om kwalificaties en ervaring te verwerven of te verbeteren met het oog op grotere inzetbaarheid en duurzame integratie.

¹⁵ Spaser is een nationaal instrument dat is ingevoerd door de nationale wet inzake overheidsopdrachten en door de wet inzake de sociale economie die voorschrijft dat lokale overheden meer dan 100 000 EUR per jaar moeten besteden aan een strategie voor sociaal en milieuverantwoorde overheidsopdrachten.

¹⁶ Meer bepaald: jongeren met een laag opleidingsniveau; jongeren die nooit hebben gewerkt; werkzoekenden die meer dan een jaar onafgebroken bij het arbeidsbureau zijn ingeschreven of die meer dan twee jaar herhaaldelijk werkloos zijn of ouder zijn dan 50 jaar; begunstigden van sociale uitkeringen, met name begunstigden van de programma's RSA en ASS; personen die in de arbeidsmarkt worden geïntegreerd via de ondernemingen voor integratie van de sociale economie (SIAE); gehandicapte werknemers die erkend zijn door de commissie voor de rechten en autonomie van personen met een handicap (CDAPH) enz.

De inschrijvingen werden als volgt beoordeeld:

- prijs van de diensten: 80 %;
- technische capaciteit van de aannemer: 10 %;
- prestaties op het gebied van milieubescherming: 10 %.

Doelstelling van sociaal beleid en/of referentienorm

Het bieden van werkgelegenheid aan personen die ver van de arbeidsmarkt staan. De groepen personen waarop deze aanbestedingsprocedure betrekking heeft, zijn vermeld in de bijzondere contractvoorwaarden (CCAP)¹⁷.

Verificatie

Alleen voor perceel 1:

Tijdens de uitvoering van de opdracht controleert Relais Chantiers¹⁸ de documenten op verzoek van de vertegenwoordiger van de Eurometropool Straatsburg om vast te stellen of er sprake is van een daadwerkelijke bevordering van werkgelegenheid bij de betrokken groepen personen. Daartoe stuurt de winnende inschrijver Relais Chantiers aan het einde van elk kwartaal informatie over de dienst “bevordering van werkgelegenheid”, bijvoorbeeld:

- informatie over de werving die direct of indirect wordt uitgevoerd, met inbegrip van alle loonstroken, certificaten van onderaanneming of certificaten van terbeschikkingstelling van personeel, in geval van werving via ondernemingen voor arbeidsintegratie of ondernemingen voor tijdelijke arbeidsintegratie;
- andere in de opdracht voorziene verplichtingen van sociale aard, indien van toepassing.

Daartoe moet de aannemer een contactpersoon aanwijzen die aan Relais Chantiers verslag uitbrengt over de feitelijke uitvoering van het in dienst nemen van personen die ver van de arbeidsmarkt staan. Deze contactpersoon is de referentiepersoon voor de aanbestedende dienst gedurende de hele periode van toezicht op deze uitvoeringsvoorwaarde.

Waarde van de opdracht

366 657,46 EUR (exclusief btw)

Instrument

- Hoewel de opdracht onder de EU-drempel ligt, is de tewerkstelling van personen die van de arbeidsmarkt zijn uitgesloten, een voorwaarde voor de uitvoering van de werken, in overeenstemming met artikel 70 van Richtlijn 2014/24/EU, en is een verdeling in percelen vereist, in overeenstemming met artikel 46 van Richtlijn 2014/24/EU.

¹⁷ Het “Cahier des Clauses Administratives Particulières (CCAP)” is het contractuele document dat alle wettelijke en financiële bepalingen bevat die de uitvoering van de opdracht regelen, zoals betalingsvoorwaarden, financiering, eventuele garanties, leveringsvoorwaarden, boetes, uitvoeringstermijnen, verificatieprocedures enz. De CCAP is ook het contractuele document voor de uitvoering van de opdracht.

¹⁸ Een publiek-private vereniging die is opgericht om namens de aanbestedende diensten de arbeidsintegratieclausules in overheidsopdrachten te beheren binnen het aanbod van werknemers in Straatsburg.

- [Spaser](#) — Franse strategie ter bevordering van sociaal en ecologisch verantwoorde overheidsopdrachten.

Actoren

- Aanbestedende dienst: Eurometropool Straatsburg
- Opdrachtnemende dienstverleners
- Ondersteuning voor opname sociale clausules: Relais Chantiers
- Werknemers van de aannemer

Sociale impact

- De belangrijkste doelstelling van de procedure is het vergroten van de kansen op duurzame integratie in de arbeidsmarkt van de begunstigden van de arbeidsinclusie. Uit de beschikbare gegevens van Relais Chantiers uit 2015 blijkt dat er sinds 2010, door de uitvoering van opdrachten zoals die hierboven is beschreven, meer dan 3,5 miljoen arbeidsuren zijn gewerkt (wat overeenkomt met meer dan 450 voltijdse arbeidsovereenkomsten over vijf jaar).

Geleerde lessen en toekomstige uitdagingen

- Een evaluatie bevestigt dat de sociale clausules die sinds vele jaren op de markten voor overheidsopdrachten van de stad worden gebruikt, succesvol zijn. Deze evaluatiestudie over de toekomst van de begunstigde groepen bevestigt dat het systeem een antwoord biedt op de bezorgdheid over de integratie en de kwalificaties van personen die ver van de arbeidsmarkt staan.
- Er blijkt met name dat 55 % van de groepen die van een sociale clausule genieten, 6 tot 12 maanden na de opdracht nog werkzaam is of een opleiding volgt, terwijl 39 % van de personen nog steeds in dienst is van het bedrijf dat hen als eerste een kans heeft gegeven.

Contactgegevens

Bruno Koebel, adjunct-directeur voor efficiëntie en juridische zaken, stad en Eurometropool Straatsburg,
Bruno.Koebel@strasbourg.eu

16. *Het Skien-model voor de kwaliteit van werkgelegenheid in de bouwsector*

Status: definitief

Naam van de aanbestedende overheid, land: gemeente Skien, Noorwegen

Producten- of dienstensector: bouwnijverheid

Inleiding/aanbestedingsdoelstellingen

De gemeente Skien wil fatsoenlijk werk bevorderen en werkgerelateerde criminaliteit, sociale dumping en uitbuiting van werknemers in de toeleveringsketens bestrijden. Daartoe heeft zij contractuele standaardvoorwaarden ingevoerd die van toepassing zijn op specifieke goederen, diensten en bouwopdrachten die met het oog op arbeidsrechten als bijzonder gevoelig worden beschouwd. Deze reeks collectieve contractvoorwaarden die van toepassing zijn op “risicovolle” sectoren, wordt het “Skienmodel” genoemd.

Het Skien-model werd in 2014 in het kader van een resolutie van de gemeenteraad uitgevoerd en in 2019 herzien. Een samenvatting van het model (in het Noors) vindt u [hier](#). Het model is verplicht voor alle bouwopdrachten en wordt gebruikt bij opdrachten met betrekking tot goederen en diensten zolang het praktisch en evenredig is.

Door dergelijke standaarden te specificeren, beoogt Skien een gelijk speelveld te creëren voor de leveranciers en een kader te scheppen voor werkgevers die standaarden naleven en investeren in hoogwaardige arbeid en maatschappelijk verantwoord ondernemen.

Skien maakt ook deel uit van een intergemeentelijk partnerschap voor overheidsopdrachten — de Grenlandskommunenenes innkjøpsenhet — met vijf andere gemeenten (Bamble, Drangedal, Kragerø, Porsgrunn en Siljan). In januari 2019 hebben ook deze gemeenten het Skien-model overgenomen.

Doelstelling van sociaal beleid en/of referentienorm

Informeel werkgelegenheid en werkgerelateerde criminaliteit zijn moeilijk meetbaar, maar hebben naar schatting een economische impact van ongeveer 1,2 % van het nationale bbp, oftewel 28 miljard NOK (ongeveer 3 miljard EUR)¹⁹.

In het licht van de uitdagingen op het gebied van werkgerelateerde criminaliteit en de illegale arbeidsmarkt in de bouwsector heeft de gemeente Skien aanbestedingen in het middelpunt geplaatst van haar initiatieven voor fatsoenlijk werk, eerlijke arbeidsnormen en hoogwaardige arbeid.

Het Skien-model is het resultaat van een gezamenlijke inspanning van de gemeente Skien als aanbestedende dienst en van alle andere relevante belanghebbenden bij overheidsopdrachten. Er zijn gesprekken gevoerd met organisaties uit de bouwsector, die de belangrijkste uitdagingen van hun activiteiten deelden, en met vakbonden, die met ideeën kwamen voor passende acties en aanbestedingseisen om betere resultaten te bereiken. De aanbestedende diensten erkennen de noodzaak om de arbeidsnormen te verbeteren en er tegelijkertijd voor te zorgen dat het niveau van de eisen geen extra hinderpalen zou opwerpen voor de deelname van betrouwbare leveranciers aan overheidsaanbestedingen.

¹⁹ Zoals gerapporteerd door Economics Norway, in een opdracht van het Noorse ministerie van Arbeid en Sociale Zaken: <https://www.eurofound.europa.eu/publications/article/2017/norway-strategies-to-tackle-work-related-crime>

De gemeente streefde naar een gecoördineerde aanpak onder de andere aanbestedende diensten die deel uitmaken van het intergemeentelijk partnerschap voor overheidsopdrachten, met betrekking tot de vraag hoe de arbeidsomstandigheden en -normen door middel van aanbestedingen kunnen worden aangepakt. Dit heeft geleid tot het creëren van standaardbepalingen en overeenkomsten die zorgen voor een hogere mate van voorspelbaarheid bij de leveranciers en een veilige werkomgeving voor de professionals die werkzaam zijn op het gebied van aanbestedingen.

Het model bestrijkt de volgende gebieden²⁰:

- *Gebruik van voornamelijk stabiele werknemers*

Stabiele arbeidsverhoudingen bevorderen enerzijds een grotere zekerheid voor de werknemers en maken het anderzijds gemakkelijker voor de autoriteiten om de betaling van de lonen door de aannemers te controleren en de veiligheid en gezondheid op het werk te garanderen. De bouwnijverheid vereist echter een zekere mate van flexibiliteit vanwege het variërende volume van de projecten of de cyclus van de markt. Daarom eist de gemeente dat de bij de uitvoering van de opdrachten betrokken werknemers door de aannemers in dienst worden genomen overeenkomstig de Noorse wetgeving, die “nulurencontracten” verbiedt. Daarnaast vereist het model dat de inzet van uitzendkrachten (die door uitzendbureaus worden geleverd) vooraf door de aanbestedende dienst wordt goedgekeurd. Ook zijn de leveranciers verplicht aan te tonen dat de uitzendkrachten die voor de uitvoering van de werken worden ingezet, over arbeidsovereenkomsten beschikken die een loonniveau garanderen dat in overeenstemming is met de wettelijk bindende collectieve arbeidsovereenkomsten.

- *Gebruik van leerlingplaatsen*

Om specialisatie en een passend opleidingsniveau in de betreffende sectoren te bevorderen, vereist de gemeente de inzet van specifieke leerlingen in opdrachten met gespecialiseerde werkzaamheden. Daarnaast moeten de leveranciers zijn aangesloten bij een leerlingstelsel.

Om ervoor te zorgen dat deze eis geen onevenredig grote gevolgen heeft voor kleinere opdrachten en leveranciers, geldt hij alleen voor opdrachten met een looptijd van meer dan drie maanden en een waarde van meer dan 0,5 miljoen NOK (ongeveer 50 000 EUR) voor bouwopdrachten en een waarde van meer dan 2 miljoen NOK (200 000 EUR) voor opdrachten voor goederen en diensten. Alle andere uitzonderingen moeten door de gemeente worden goedgekeurd.

- *Gebruik van geschoolde arbeidskrachten*

De bevordering van passende kwalificaties en vaardigheidsniveaus beperkt de mogelijkheid om kwetsbare werknemers die geen kennis van het vak of van hun rechten hebben, uit te buiten. Bovendien vereist de inzet van leerlingen de aanwezigheid van geschoolde werknemers, die als mentor kunnen optreden. Het Skien-model vereist dat een meerderheid van de werknemers die bij de uitvoering van bouwopdrachten zijn betrokken, over een relevante beroepskwalificatie beschikken.

- *Beperking van het aantal niveaus van onderaannemers*

Een beperking van het maximumaantal onderaannemers maakt een betere follow-up en controle van de arbeidsvoorwaarden en -normen mogelijk die door de aanbestedende dienst worden toegepast. Daartoe heeft de gemeente bepaald dat er in de regel maximaal één niveau van onderaanneming onder de hoofdleverancier mag zijn. Hoewel er geen beperking is op het aantal onderaannemers of op de omvang van de uitbestede

²⁰ In deze geactualiseerde versie van het verslag is een punt over onderaannemingsaspecten van deze praktijk die in de oorspronkelijke versie was opgenomen, weggelaten. Dit punt is geschrapt op grond van twijfels die zijn gerezen over de rechtmatigheid van dergelijke elementen.

opdracht, moeten alle onderaannemers onder directe controle van de hoofdaannemer staan om versnippering van de verantwoordelijkheid te voorkomen. De onderaannemers moeten in de opdracht worden vermeld.

Deze bepaling houdt rekening met mogelijke specialisatiebehoeften binnen een opdracht en vormt geen belemmering voor de toegang tot overheidsopdrachten van kleinere ondernemers. Daarom mogen de aanbestedende diensten vóór de aanbesteding uitzonderingen op deze regel maken om marktgerelateerde redenen, of tijdens de uitvoering van de opdracht, maar in dat geval uitsluitend om bijzondere of onvoorziene redenen.

- *Voorkoming van inbreuken op de mensenrechten in toeleveringsketen*

De leverancier is verplicht om in zijn bedrijfsvoering en voor zijn toeleveringsketen richtsnoeren te hebben opgenomen die de eerbiediging van de elementaire mensenrechten en de fundamentele IAO-Verdragen omvatten. Er moeten controlemaatregelen worden uitgevoerd en er moet verslag worden gegeven over de specifieke follow-up van onderaannemers in de hele toeleveringsketen. Naast het bovenstaande stelt de gemeente de volgende aanvullende eisen:

- *Geen betalingen in contanten:* alle loonbetalingen en andere vergoedingen moeten op de bankrekening van de individuele werknemer worden gestort. Loonbetalingen moeten op een bankrekening worden gestort en de werkgever moet de betaling kunnen traceren. Alle andere betalingen dan loon die door de leverancier in verband met de uitvoering van de opdracht worden gedaan, moeten eveneens langs elektronische weg plaatsvinden en traceerbaar zijn. Leveranciers zijn verplicht om op verzoek hun bank bekend te maken.
- *Minimumloonniveaus en arbeidsvoorwaarden:* leveranciers van de gemeente dienen ervoor te zorgen dat de loon- en arbeidsvoorwaarden van hun werknemers niet slechter zijn dan die welke in de betreffende landelijke cao's worden voorgeschreven.

Verificatie

De eisen maken deel uit van de voorwaarden voor de opdracht, dus door deel te nemen aan de aanbesteding, zijn de aannemers verplicht zich gedurende de looptijd van de opdracht aan deze voorwaarden te houden.

Op verzoek moeten de inschrijvers documentatie verstrekken over de lonen en arbeidsvoorwaarden van hun werknemers. De inschrijvers moeten verklaren te voldoen aan [IAO-Verdrag 94 betreffende arbeidsclausules in overheidsopdrachten](#).

De aanbestedende dienst kan de bidders een dagelijkse boete opleggen als zij of een van hun onderaannemers gebruikmaken van illegale of niet-conforme arbeid en de situatie niet wordt verholpen vóór een door de opdrachtgever schriftelijk vastgestelde termijn. De dagelijkse boete is gelijk aan een duizendste van de waarde van de opdracht, maar niet minder dan 1 000 NOK (ongeveer 100 EUR) per werkdag, totdat de situatie is verholpen.

In het geval van een bevestigde schending van de voorwaarden van het model en het onvermogen van de aannemer om dit op te lossen, kan de aanbestedende dienst het contract opzeggen en de aannemer een periode van schorsing opleggen voor deelname aan toekomstige aanbestedingsprocedures.

Waarde van de opdracht

Afhankelijk van de specifieke opdrachten die worden aanbesteed.

Instrument

- Artikel 18, lid 2, inzake de verplichte sociale clausule en artikel 70 inzake voorwaarden waaronder de opdracht wordt uitgevoerd van Richtlijn 2014/24/EU. Het gebruik van deze bepalingen moet in overeenstemming zijn met de detachingsrichtlijn (Richtlijn 96/71/EG, zoals gewijzigd bij Richtlijn (EU) 2018/957).

Actoren

- Aanbestedende dienst: gemeente Skien en haar diensten, agentschappen enz.
- Vakbonden en werkgeversorganisaties (het model is gebaseerd op een tripartiete samenwerking tussen gemeenten en sociale partners)
- Bouwnijverheidsbedrijven
- Werknemers

Sociale impact

- Effectieve en maatschappelijk verantwoorde overheidsopdrachten — en een model dat andere gemeenten heeft geïnspireerd om verantwoordelijkheid te nemen.
- Het opbouwen van een goede reputatie door het nemen van maatschappelijke verantwoordelijkheid.
- Het beschermen van fatsoenlijk werk en het verbeteren van de kwaliteit van het werk.
- Betere controle op de gezondheid en veiligheid op het werk (veiligere werkomgevingen).
- Bevordering van de opleiding van leerlingen en het gebruik van geschoolde arbeidskrachten en een toename van het aantal regionale bedrijven dat is aangesloten bij een leerlingstelsel.
- Bevordering van serieuze en betrouwbare aannemers, die op hun beurt zorgen voor stabiliteit, kwaliteit en voorspelbaarheid.
- Eerlijke concurrentie en gelijke kansen voor alle leveranciers.
- Minder belastingontduiking en fraude — minder werkgerelateerde criminaliteit.

In een verslag over de inspanningen om sociale dumping bij overheidsopdrachten uit te bannen, merkt de Rekenkamer op dat veel lokale overheden op dit gebied ruimte voor verbetering hebben en beveelt aan om het voorbeeld van Skien te volgen. In de praktijk neemt een toenemend aantal Noorse lokale overheden het Skien-model over. Tegen 2019 hebben ongeveer 180 van de 426 gemeenten in Noorwegen verschillende soorten aanbestedingsmodellen ingevoerd om maatschappelijk verantwoorde overheidsopdrachten te verzekeren. Het Skien-model is het pioniersmodel, en er zijn verschillende modellen in gebruik in Noorse gemeenten. Sommige modellen nemen het Skien-model over, andere zijn aangepast aan de belangen en behoeften van verschillende gebieden, branches en politiek.

Geleerde lessen en toekomstige uitdagingen

- De dialoog met de sociale partners en de belanghebbenden van de sector is van fundamenteel belang om de eisen op realistische wijze vast te stellen en de naleving en doeltreffende resultaten te waarborgen.

- Het is belangrijk dat de eisen stapsgewijs worden aangepakt. In dit verband bouwen de normen in de bouwnijverheid voort op eerdere maatregelen van de gemeente, die in deze sector zijn versneld in het licht van de waargenomen hoge risico's op niet-naleving.
- Standaardclausules en -overeenkomsten zijn nuttig om de naleving van de normen over de hele linie te verkrijgen. Gemeenschappelijke normen voor fundamentele/horizontale kwesties zoals de rechten van werknemers en de kwaliteit van het werk zijn verenigbaar met de aanpassing van de procedures aan de specifieke behoeften door de aanbestedende diensten.
- Het model is in 2019 herzien om het aan te passen en te verbeteren op basis van de tot dusver opgedane praktijkervaring en om te voldoen aan de nationale en EER-wetgeving na omzetting van de richtlijn inzake overheidsopdrachten van 2014. De gemeente heeft overwogen hoe het model de markt, de werknemers en de behoeften en het beleid van de gemeenten heeft beïnvloed. In het vroege model was bijvoorbeeld vereist dat de lonen op een Noorse bankrekening werden gestort. Skien vroeg zich echter af of dit echt nodig was — de gemeente hoeft het geld alleen maar te kunnen traceren, wat ook mogelijk is in geval van een niet-Noorse bankrekening. Ook vereiste de oude versie van het model alleen de inzet van leerlingen door Noorse aannemers, maar dit is nu een algemene eis (wanneer er behoefte is aan het bevorderen van leerlingplaatsen).
- Het model zal om de twee jaar worden herzien, zodat het kan worden aangepast aan de manier waarop de markten en de werkgerelateerde criminaliteit veranderen en zich ontwikkelen, evenals aan de eisen van de gemeente.
- De follow-up en controle van de eisen van het model is een voortdurende uitdaging. Digitalisering, actuele informatie en systematische gegevensverzameling zijn daarbij cruciale instrumenten.

Contactgegevens

Mw. Ingrid Buset, adviseur, Fagforbundet (Noorse unie van algemene en gemeentelijke werknemers), Ingrid.Buset@fagforbundet.no

Mw. Anette Wessel Gerner, hoofd intergemeentelijke aanbestedingsdienst, gemeente Skien, AnetteWessel.Gerner@skien.kommune.no

Dhr. Jonas Bals, adviseur, LO (Noorse confederatie van vakbonden), Jonas.bals@lo.no

17. *Werkgelegenheidshandvest van Grangegorman, Ierland*

Status: definitieve versie

Naam van de aanbestedende overheid, land: Grangegorman Development Agency, Ierland

Producten- of dienstensector: bouwnijverheid

Inleiding/aanbestedingsdoelstellingen

Het agentschap voor Grangegorman Development (hierna het GDA) heeft in samenwerking met de arbeids- en opleidingscoördinator en het arbeids- en opleidingsforum van Grangegorman (GLLF) een [Handvest voor werkgelegenheid van Grangegorman](#) ontwikkeld en uitgevoerd.

Na een [studie in 2009](#) over de werkgelegenheidskansen die voortvloeien uit de ontwikkeling van Grangegorman (Grangegorman Development) ten noorden van de binnenstad van Dublin, werd een strategie opgezet die werd ontwikkeld tot een handvest. Dit handvest werd in 2012 ingevoerd, een periode van hoge werkloosheid in Ierland (ongeveer 16 %) en een nog hogere werkloosheid in de gebieden rond Grangegorman Development, die gemeenschappen omvatte met een hoge mate van armoede en achterstand. De ontwikkeling was gericht op de levering van belangrijke infrastructuur op het gebied van onderwijs, gezondheidszorg en voorzieningen. De ontwikkeling draaide voornamelijk om de vestiging van de TU Dublin, de grootste universiteit van Ierland, in het Grangegorman-gebied. De traditionele activiteiten van de TU Dublin op het gebied van betrokkenheid bij en steun voor de gemeenschap waren zeer nuttig bij het opbouwen van ondersteuning van het handvest voor werkgelegenheid binnen de omliggende gemeenschappen en bij het leveren van ondersteunende elementen.

Het doel van het handvest is ervoor te zorgen dat de lokale gemeenschap, met name werkloze personen, kunnen profiteren van de werkgelegenheidskansen die voortvloeien uit het Grangegorman-project, dat betrekking heeft op de ontwikkeling van een nieuwe stadswijk ten noorden van de binnenstad van Dublin.

In het handvest is vastgelegd wat aannemers en onderaannemers kunnen doen om de uit het Grangegorman-ontwikkelingsproject voortvloeiende werkgelegenheids- en opleidingsmogelijkheden voor de bewoners van de wijk Grangegorman te optimaliseren. Het handvest geeft ook de manier van toezicht en rapportage aan.

Alle aannemers en onderaannemers die opdrachten krijgen, ontvangen informatie die ervoor moet zorgen dat zij een duidelijk inzicht hebben in wat er van hen wordt verlangd op het gebied van rapportage, met inbegrip van de planning voor de toekomst, en dat zij potentiële banen identificeren waarvoor werving op lokaal niveau kan plaatsvinden. Het handvest is van toepassing op de aannemers voor de specifieke werkzaamheden die het voorwerp vormen van de overeenkomsten met het GDA. Het is opgesteld om de rechten van de aannemer op grond van de Ierse en Europese wetgeving te eerbiedigen en moet dienovereenkomstig worden uitgelegd.

Stadium van de aanbesteding en criteria

De goede praktijken hebben betrekking op de fase die op de aanbesteding volgt.

In de aanbestedingsdocumenten wordt verwezen naar het handvest voor werkgelegenheid van Grangegorman, dat contractuele uitvoeringsvoorwaarden in verband met sociale overwegingen bevat. Het handvest is niet bindend en de winnende inschrijver kan kiezen zich hier al dan niet aan te houden. Tot nu toe hebben alle aannemers zich eraan gehouden.

De verplichtingen die uit het handvest voortvloeien, zijn alleen van toepassing op de uitvoering van de werken en de opdracht. Het GDA streeft ernaar dat minimaal 20 % van de nieuwe banen die zijn ontstaan in het kader van de nieuwe ontwikkeling, worden aangeboden aan de bewoners van de wijk Grangegorman en daarna aan de bewoners van de omliggende gebieden. Als de aannemer instemt met de naleving van het handvest, verbindt hij zich ertoe alle redelijke stappen te ondernemen om voor ten minste 10 % van de nieuwe banen die voor de oplevering van het project worden gecreëerd, nieuwe toetreders tot de arbeidsmarkt of langdurig werklozen in te zetten. De aannemer zal de plaatselijke bewoners gelijk behandelen en specifieke aandacht besteden aan hun tewerkstelling.

Bovendien zal hij binnen vier weken na aanvang van de opdracht en/of vóór de geplande tewerkstelling deelnemen aan een “ontmoet de aannemer-dag” (voorzien in artikel 5 van het Grangegorman-handvest). Het doel van deze dag is om het project en de aannemer voor te stellen aan de lokale bevolking en bedrijven, teneinde de aannemers in staat te stellen te netwerken en geschikte werkgelegenheids- en opleidingsmogelijkheden voor de lokale bevolking te ontwikkelen.

Doelstelling van sociaal beleid en/of referentienorm

Het werkgelegenheidshandvest van het GDA is een ondersteunende maatregel die beoogt personen die ver van de arbeidsmarkt staan en langdurig werkloos in de arbeidsmarkt te integreren door gebruik te maken van contractuele uitvoeringsvoorwaarden die verband houden met sociale overwegingen, d.w.z. de uitvoering van het handvest door de aannemers.

Verificatie

- Het GDA-ontwerpteam is verantwoordelijk voor het toezicht op de uitvoering van het handvest door de aannemers en doet hiervan verslag aan de coördinator voor werkgelegenheid.
- Er worden maandelijkse vergaderingen gehouden tussen de coördinator voor werkgelegenheid en de contactpersoon van de aannemer om de uitvoering van het handvest te controleren en te evalueren.
- De coördinator voor werkgelegenheid houdt toezicht op en evalueert de doeltreffendheid van de maatregelen, die worden genomen om de verbintenissen of doelstellingen van de aannemer in het kader van het handvest te verwezenlijken.
- De contactpersoon van de aannemer controleert, samen met de coördinator voor werkgelegenheid, het aantal lokale werknemers in het project en brengt hier verslag over uit.

Waarde van de opdracht

Varieert van opdracht tot opdracht

Instrument

- Artikel 70 betreffende de voorwaarden waaronder de opdracht wordt uitgevoerd van Richtlijn 2014/24/EU.

Actoren

- Aanbestedende dienst: Grangegorman Development Agency
- Winnende aannemers en onderaannemers, waaronder:
 - Aannemer 1: John Sisk & Son en FCC Construcción (onderaannemers: SISK, FCC, Sodexo, Building Management Services, Kennedy Security, Duggan Systems Ltd., Techrete Ireland & UK, Crown Roofing Ltd., Wintrop Engineering, Cleartech, Designer Group)
 - Aannemer 2: Energy Centre, John Paul Construction
 - Aannemer 3: Purcell Construction

Sociale impact

- De structurele en sociale vernieuwing van de wijk Grangegorman voor een duurzame toekomst voor bewoners en bedrijven.
- Sociale inclusie door werkgelegenheid en opleidingsmogelijkheden te bieden aan gemarginaliseerde gemeenschappen.

- Omdat de lokale gemeenschap bij de ontwikkeling is betrokken, is er een gevoel van lokale eigen inbreng in het project ontstaan. Dankzij deze aanpak heeft het project de inzet en steun gekregen van de lokale gemeenschap.
- Er is een synergie gecreëerd tussen de publieke en private belangen ten bate van de Grangegorman-gemeenschap.
- Optimalisatie van de werkgelegenheid en opleidingsmogelijkheden die voortvloeien uit het Grangegorman Development-project.
- Ondersteuning door middel van opleiding, leerlingplaatsen en werkgelegenheidskansen voor personen die ver van de arbeidsmarkt staan, met name langdurig werklozen.
- De naleving wordt per maand gemeten door het aantal lokale werknemers in een bepaalde maand te berekenen ten opzichte van het totale aantal werknemers op de werkplaats in die maand. Individuele werknemers worden niet geïdentificeerd en alleen het percentage lokale werknemers per maand wordt bijgehouden. Gemiddelde aantallen op de werkplaats per jaar: 2015 — 130 totaal/24 lokaal, d.w.z. 19 % lokale werknemers; 2016 — 49 totaal/8 lokaal, d.w.z. 17 %; 2017 — geen bouwwerkzaamheden; 2018 — 275 totaal/35 lokaal, d.w.z. 13 %; 2019 — 760 totaal/76 lokaal, d.w.z. 10 %²¹. Deze daling weerspiegelt de geleidelijke verbetering van de situatie van de arbeidsmarkt en de daling van de werkloosheidscijfers in Ierland. Als gevolg daarvan is het handvest aangepast en richt het zich nu op personen die ver van de arbeidsmarkt staan en behoefte hebben aan meer specifieke ondersteuning.

Andere voordelen

- Het model is overgenomen door de Technologische Universiteit (TU) van Dublin, die de overdraagbaarheid van deze goede praktijk laat zien.
- De gegevens van aannemers die aan de Grangegorman Development werken, worden gepubliceerd op de eigen website van het GDA (www.ggda.ie/employment-and-training), waardoor ook personen die buiten het geografische bereik van het handvest vallen, desgewenst rechtstreeks contact kunnen opnemen met werkgevers.
- Samenwerking tussen agentschappen als gevolg van het handvest, waarbij de (onder)aannemer de coördinator voor werkgelegenheid op de hoogte stelt van vacatures, waarop de coördinator deze gegevens aan Intreo (ministerie van Arbeidszaken en Sociale Bescherming) doorgeeft, dat ze vervolgens naar de relevante instanties stuurt, zoals de lokale arbeidsbemiddelingsdiensten.
- Op 21 januari 2020 vond in het Grangegorman Development Agency een “ontmoet de aannemer”-evenement plaats. Het evenement was gericht op personen uit lokale gemeenschappen en gemeenschappen uit de hele stad (met name personen met een grote economische en sociale achterstand). De reactie overtrof alle verwachtingen; het GDA had contacten met ongeveer 400 personen uit alle betrokken gemeenschappen, die interesse toonden in een baan binnen het faciliteitenbeheer van de nieuwe TU Dublin-gebouwen in Grangegorman, die de komende maanden worden geopend. Dit zijn de eerste vaste banen met betrekking tot de Grangegorman Development en enkele van de eerste werkgelegenheidskansen voor vrouwen (de bouwsector is nog steeds een genderbepaalde sector in Ierland).

Geleerde lessen en toekomstige uitdagingen

- Het GDA blijft het handvest toepassen, hoewel een veranderde arbeidsmarkt het moeilijker maakt om de oorspronkelijke doelstellingen te bereiken.

21 Deze cijfers en een breder overzicht van het effect van het werkgelegenheidshandvest op het sociaal-economische profiel van Dublin in het noordwesten van de binnenstad vindt u hier: <http://ggda.ie/assets/Joining-up-the-Dots-3-Report.pdf> (blz. 91).

- Daarom wordt nu bekeken hoe het organisaties en projecten (waaronder sociale ondernemingen) kan ondersteunen die zich richten op de 5 % die buiten de arbeidsmarkt blijft, dus buiten wat door de Ierse regering als “volledige werkgelegenheid” wordt beschouwd.
- Hiertoe heeft het arbeids- en opleidingsforum van Grangegorman (GLLF) een Grangegorman Business & Enterprise-groep opgericht, die tot doel heeft het bewustzijn van het potentieel van Grangegorman Development voor lokale bedrijven te vergroten en te onderzoeken hoe het GLLF lokale bedrijven (met name kleine en micro-ondernemingen) kan ondersteunen.

Contactgegevens

Kathleen McCann, werkgelegenheids- en opleidingscoördinator bij het Grangegorman Development Agency, kathleen.mccann@ggda.ie

SECTOR 3. Voedingsmiddelen en cateringdiensten

18. Aan sociale ondernemingen voorbehouden aanbesteding

Status: definitieve versie

Naam van de aanbestedende overheid, land: departement Vendée, Frankrijk

Producten- of dienstensector: voedingsmiddelen en catering

Inleiding/aanbestedingsdoelstellingen

Op basis van een beslissing van zijn raad besloot het departement in 2010 om het gebruik van hoogwaardige en biologische producten op scholen (middelbare scholen) te bevorderen.

Het idee was om een agrovoedselcentrum via verschillende aanbestedingen te koppelen aan biologische producenten van groenten, fruit en zuivelproducten.

Uit een in 2010 uitgevoerde behoeftenanalyse bleek dat er een sociale onderneming bestond die gehandicapten in dienst nam en te maken had met agrovoedseldiensten en gecertificeerde bioproducenten, die mogelijk via de aanbestedingen van het departement konden worden gekoppeld. Na de bekendmaking van een voorbehouden aanbesteding gunde het departement Vendée in 2011 een aanbesteding aan de tijdens de behoeftenanalyse geïdentificeerde sociale onderneming, die een tiental personen met een handicap in dienst had voor de levering van agrovoedseldiensten. Na een nieuwe aankondiging in 2015 werd de overeenkomst met zes jaar verlengd.

De diensten worden verleend aan meer dan 30 scholen op het grondgebied van het departement. De verwerkte producten bedragen gemiddeld meer dan 100 ton per jaar.

Na ondertekening van de eerste overeenkomst heeft het departement de mogelijkheid opgenomen om de onverwerkte producten aan de sociale onderneming te leveren via de aanbestedingen voor de levering van voedingsmiddelen die in 2012 en 2016 waren gegund. Tussen het departement en de scholen werd een aankopersgroep opgericht, waarmee het gebruik van het agrovoedselcentrum werd gestimuleerd.

Voorwerp

Agrovoedseldiensten: opslag, verwerking (schoonmaken, schillen en snijden), verpakking van onverwerkte producten en levering van verwerkte producten.

Stadium van de aanbesteding en criteria

De aanbesteding was voorbehouden aan organisaties die tussen 55 % en 100 % gehandicapten in dienst hebben. De aanbesteding bevatte geen geografische eisen. In de bekendmaking werden de vereisten op objectieve wijze gedefinieerd om antwoorden van verschillende bidders te ontvangen.

Slechts één bidder deed een aanbieding na de bekendmaking van de aanbesteding. Deze aanbieding werd geanalyseerd op grond van de in de aanbesteding vastgestelde gunningscriteria:

- Prijs: 35 %, op basis van een geschatte jaarlijkse hoeveelheid verwerkt voedsel;
- Milieuprestaties: 25 %, op basis van de voorgestelde diensten en de gebruikte energiebronnen om deze diensten op een milieuvriendelijke manier uit te voeren;
- Technische kwaliteit: 25 %, op basis van de kwaliteit van het personeel en de organisatie van de instelling, en van de verstrekte waarborgen met het oog op de opbrengst voor de verwerking van het voedsel.

De winnende bidder was de organisatie ADAPEI-ARIA 85. Deze sociale onderneming werkt met personen met een handicap en biedt hen niet alleen een werkplek, maar ook medische en sociale steun. In totaal zijn er meer dan 1 400 personen in dienst van de organisatie in Frankrijk en ongeveer 10 hiervan in de onderneming die de in de Vendée gegunde opdracht uitvoert.

Doelstelling van sociaal beleid en/of referentienorm

De oorspronkelijke opdracht, die werd gegund vóór de vaststelling van de EU-aanbestedingsrichtlijnen van 2014, was een voorbehouden opdracht overeenkomstig artikel 15 van de Franse wet inzake overheidsopdrachten 2006.

Verificatie

- Verificatieregeling die is ingevoerd om het percentage gehandicapte werknemers te controleren. De Franse wet vereist een verificatieregeling voor “aangepaste ondernemingen” om een overeenkomst met de Franse autoriteiten te sluiten teneinde de doelstellingen (percentage gehandicapten, steun- en mobiliteitsplan voor gehandicapten) ter goedkeuring vast te stellen en financiële steun van de overheid te verkrijgen. De overheid moet regelmatig controles uitvoeren. De overeenkomst bevat ook een bepaling op grond waarvan de aannemer elk jaar een verslag over zijn activiteiten moet indienen: het percentage gehandicapten dat voor de uitvoering van de diensten wordt ingezet, de verschillende soorten diensten die worden verleend en het aantal uren dat door de betrokken personen met een handicap wordt gewerkt.
- De bidder wordt verzocht om tijdens de uitvoering van de opdracht voortdurend gegevens te verstrekken over de verwerkte hoeveelheden groenten, fruit en zuivelproducten, de leveringen aan scholen en de naleving van de voorschriften inzake biologische producten.
- De aanbestedende dienst heeft in het bestek het recht opgenomen om een analyse uit te laten voeren van de geleverde producten door een officieel laboratorium dat gemachtigd is om dergelijke analyses uit te voeren (bv. LEAV, Laboratoire de l'Environnement et de l'Alimentation de Vendée).
- In de aanbesteding zijn sancties in geval van niet-naleving aangegeven. De sancties zijn vastgelegd in de aanbesteding (financiële sanctie wanneer er geen betaling plaatsvindt) en in de overeenkomst die de organisatie met de overheid heeft gesloten: minder steun, geen verlenging of beëindiging van de overeenkomst.

Waarde van de opdracht

De opdracht bedraagt ongeveer 105 000 EUR per jaar voor agropoedersdiensten met betrekking tot de bereiding van biologische voeding (met name groenten, fruit en zuivelproducten).

Instrument

- Artikel 20 betreffende voorbehouden opdrachten van Richtlijn 2014/24/EU.

Actoren

- Aanbestedende dienst: departement Vendée
- Opdrachtnemende dienstverlener: sociale onderneming ADAPEI-ARIA 85
- Begunstigden: meer dan 30 scholen (middelbare scholen), de gemeente Olonne-sur-Mer en een middelbare school in Luçon kopen de verschillende voedselproducten.
- Aanbestedingsondersteuning: Reseco (voorheen RGO, Réseau Grand Ouest), een onafhankelijke vereniging die tot doel heeft gemeenten te verenigen en met elkaar te verbinden, alsook hun activiteiten op het gebied van groene en maatschappelijk verantwoorde overheidsopdrachten te ondersteunen.

Sociale impact

Door een voorbehouden opdracht toe te kennen aan een sociale onderneming die met personen met een handicap werkt, zorgde het departement Vendée voor een positieve sociale impact en bevorderde het gebruik van lokaal geproduceerd biologisch voedsel, met de volgende resultaten:

- de winnende agrovoedseldiensten zorgen voor de tewerkstelling van 10 personen;
- jaarlijks worden meer dan 1,8 miljoen maaltijden met meer dan 100 ton biologische producten aan de 34 scholen geleverd. Biologische producten zijn goed voor 10 tot 15 % van de inhoud van de geserveerde maaltijden.

Andere voordelen

- Er wordt verwacht dat door het cateringproject jaarlijks 281,59 ton CO₂-uitstoot zal worden bespaard.
- Een verminderd vervoer zal leiden tot een verwachte besparing van primaire energie van 1,03 GWh/jaar. Bij gedeelde leveringen die via de sociale onderneming worden verkregen, wordt het volume van de leveringen met twee derde verminderd (2 200 leveringen wanneer de scholen de producten zelf ontvangen; ongeveer 700 leveringen wanneer gebruik wordt gemaakt van de diensten van de sociale onderneming). Deze praktijk schepte zakenkansen voor kleine producenten met lagere logistieke kosten en die in nabijgelegen gebieden waren gevestigd. In het kader van deze regeling leveren momenteel meer dan 30 kleine producenten van biologische groenten, fruit en zuivelproducten voedingsmiddelen ter waarde van ongeveer 170 000 EUR per jaar.
- Verdere voordelen zijn onder meer de oprichting van de aankopersgroep, wat heeft geleid tot de verlaging van de inkoopkosten en de kosten van contractbeheer, en de diensten die de sociale onderneming levert, zoals medische en sociale steun aan haar werknemers.
- In Frankrijk is de bestrijding van voedselverspilling een beleidsdoelstelling. Dit project maakt de studenten bewust van het belang van de vermindering van voedselverspilling en van duurzame ontwikkeling.

Geleerde lessen en toekomstige uitdagingen

- Dit is een succesvol model voor het vaststellen van een gezamenlijke en wereldwijde aankoopaanpak in de voedsel- en cateringsector, dat de drie pijlers van duurzame ontwikkeling — milieu, samenleving en economie — omvat.
- In deze aanpak zijn de behoeften van de leveranciers van agrovoedseldiensten op doeltreffende wijze gekoppeld aan de leveringsbehoeften van de verschillende kopers door de toekenning van een aan een sociale onderneming voorbehouden opdracht.
- Het departement Vendée overweegt nu om het programma uit te breiden naar andere afnemers (rusthuizen, scholen en gemeenten). Sinds 2016 hanteert het departement Vendée een gelijksoortige aanpak voor de aankoop van vis en vlees.
- Het project is onder de aandacht gebracht in Europa (via Reseco, die bij dit project was betrokken) en in Frankrijk, met name via een e-community die zich bezighoudt met catering en wordt beheerd door Reseco en het CNFPT (Centre National de la Fonction Publique Territoriale): <https://e-communautes.cnfpt.fr/alimentation-restauration-collective>, een organisatie die verschillende actoren met een technische en juridische achtergrond met elkaar verbindt.

Contactgegevens

Mickaël TESSIER, juridisch expert in aanbestedingen voor het departement Vendée, mickael.tessier@vendee.fr

19. Het sociaal verantwoord kopen van voedsel en dranken door de stad Oslo

Status: definitieve versie

Naam van de aanbestedende overheid, land: stad Oslo, Noorwegen

Producten- of dienstensector: voedingsmiddelen en catering

Inleiding/aanbestedingsdoelstellingen

De stad Oslo heeft 50 agentschappen. Elk agentschap is verantwoordelijk voor zijn eigen aankopen voor de dagelijkse gang van zaken. Het agentschap voor verbetering en ontwikkeling (AID) is de centrale advieseenheid voor aanbestedingen. Het AID stelt de raamovereenkomsten voor de agentschappen van de stad op en beheert deze, en biedt alle agentschappen begeleiding, modellen voor standaardcontracten, training en adviesdiensten.

In 2017-2018 heeft het AID aanbestedingen in het kader van drie raamovereenkomsten voor voedsel en dranken, groenten en fruit, en zuivelproducten uitgevoerd. Naast uitgebreide milieueisen, waaronder de eis van biologische alternatieven, heeft de stad Oslo een aantal sociale criteria en contractclausules gebruikt om ervoor te zorgen dat de fundamentele mensen- en arbeidsrechten in de toeleveringsketens voor landbouwproducten met een hoog risico in acht worden genomen.

De stad wendt sociale criteria aan in alle opdrachten waar de productieprocessen risico's met zich meebrengen voor de internationale mensenrechten en arbeidsrechten. De huidige eisen voor maatschappelijk verantwoorde overheidsopdrachten zijn afgestemd op de belangrijkste internationale kaders, zoals de VN-richtsnoeren voor het bedrijfsleven en de mensenrechten en de OESO-richtsnoeren inzake zorgvuldigheidsverplichtingen voor verantwoord zakelijk gedrag.

Voorwerp

Inkoop van voedsel en dranken, waaronder fruit, groenten en zuivelproducten, voor diverse faciliteiten en diensten van de stad Oslo, zoals kinderverzorgingsdiensten, bejaardentehuizen enz.

Stadium van de aanbesteding en criteria

Deze aanbesteding was georganiseerd in de vorm van een mededingingsprocedure met onderhandeling.

Selectiecriteria:

Om als potentiële leverancier voor de stad Oslo te worden beschouwd, moest het bedrijf het kwaliteitsbeheer en een geschikt traceerbaarheidssysteem documenteren om de naleving van de sociale clausules in de hele toeleveringsketen te kunnen controleren.

Specificaties:

- "fair trade"-koffie (alle koffie moet "fair trade"-gecertificeerd zijn en zijn voorzien van een Fairtrade- of gelijkwaardig keurmerk);
- "fair trade"-bananen (alle bananen moeten "fair trade"-gecertificeerd zijn en voorzien zijn van een Fairtrade- of gelijkwaardig keurmerk).

Gunningscriteria:

- er werden punten toegekend voor andere producten van "fair trade"-oorsprong (andere producten die als "fair trade" worden aangeboden, moeten zijn voorzien van een Fairtrade-, UTZ- of gelijkwaardig keurmerk).

Voorwaarden voor de uitvoering van de opdracht:

- de opdracht omvat de standaard sociale uitvoeringsclausules voor opdrachten van Oslo (zie de beschrijving hieronder onder "Instrument").

Doelstelling van sociaal beleid en/of referentienorm

In 2017 werd door middel van een dialoog met interne en externe belanghebbenden een nieuwe aanbestedingsstrategie ontwikkeld. Deze is gebaseerd op de beginselen van duurzaamheid. De belangrijkste doelstelling is dat Oslo passende en kosteneffectieve aankoopprocedures hanteert, die degelijke en duurzame oplossingen bieden op zowel de korte als de lange termijn. De subdoelstellingen stellen dat overheidsopdrachten ertoe moeten bijdragen dat Oslo een groenere, meer sociaal inclusieve en innovatieve stad wordt die zijn inwoners, bedrijven en industrie oplossingen en diensten biedt die voldoen aan hun huidige en toekomstige behoeften. Subdoelstelling 3 pakt de sociale aspecten van aanbestedingen aan en bevat strategische richtsnoeren waarin wordt verklaard dat de gemeente niet zal onderhandelen met leveranciers die in verband kunnen worden gebracht met schendingen van fundamentele mensenrechten, de fundamentele IAO-Verdragen of het internationale recht waaraan Noorwegen door middel van VN-resoluties onderworpen is. Daarnaast moet de gemeente Oslo er actief voor zorgen dat alle toeleveringsketens van de gemeente de fundamentele mensenrechten, de fundamentele IAO-Verdragen en de internationale regels waaraan Noorwegen door middel van VN-resoluties onderworpen is, waarborgen. Tot slot moet de gemeente gebruikmaken van categoriemanagement (strategisch beheer van productgroepen via handelspartnerschappen) om het aandeel van "fair trade"-producten te vergroten.

Gemeenteverordening tegen kinderarbeid: de eerste verordening van de gemeenteraad tegen kinderarbeid in Oslo werd in 1996 vastgesteld. De bepalingen ervan werden gebruikt in een beperkt aantal opdrachten. In 2005 werd de verordening uitgebreid tot alle standaardopdrachten voor goederen met een hoog risico op schending van de mensenrechten en de arbeidsrechten.

Het "Oslo-model": in 2012 diende Oslo een aanvraag in om lid te worden van het Global Compact van de VN. Er werd een herziene verordening over de uitvoering van de tien beginselen in de aanbestedingsfunctie vastgesteld. Deze bevatte ook een versterkte standaardclausule voor de uitvoering van sociale opdrachten, en sociale selectiecriteria. De clausule en de criteria werden gebruikt in alle opdrachten voor goederen met een hoog risico. De meest recente verordening, die bekend staat als het Oslo-model en in 2017 is vastgesteld, ontwikkelt en versterkt de sociale vereisten en breidt het gebruik ervan uit tot opdrachten voor diensten en bouwwerkzaamheden die producten met een hoog risico, zoals bouwmaterialen, omvatten.

Ethical Trade Norway: in 2017 werd Oslo lid van Ethical Trade Norway. Ethical Trade Norway is een multi-stakeholderinitiatief, vertegenwoordigd door ngo's, vakbonden, bedrijven en de Enterprise-federatie van Noorwegen. Het is een kenniscentrum en een pleitbezorger van ethische handelspraktijken. Door zijn lidmaatschap van Ethical Trade Norway wil Oslo laten zien dat de stad zich inzet voor ethische handel door middel van overheidsopdrachten. De stad moedigt zijn leveranciers en partners aan om ethische handel te omarmen.

"Fair trade"-gemeente: Oslo is eveneens een Fairtrade-gemeente. Er is een stuurgroep opgericht die bestaat uit vertegenwoordigers van de gemeente, het bedrijfsleven en ngo's, en die acties onderneemt om eerlijke handel²² te bevorderen in de kernactiviteiten van de stad, ook op het gebied van aanbestedingen, en onder de burgers. De belangrijkste stap op dit gebied in de afgelopen twee jaar was het categoriemanagement, om het aandeel van de door de gemeente gekochte goederen met een "fair trade"-certificaat te vergroten.

²² De term "fair trade" (eerlijke handel) verwijst naar de handelsvoorwaarden die ervoor zorgen dat de werknemers in de toeleveringsketens voor de aangekochte goederen fatsoenlijke werkomstandigheden hebben en ten minste het geldende minimumloon ontvangen, en dat de producenten goede handelsvoorwaarden hebben door middel van een minimumprijs voor de goederen.

Verificatie

Leveranciers moeten actief maatregelen nemen om de internationale mensenrechten te bevorderen en ervoor te zorgen dat de arbeidsomstandigheden in de hele toeleveringsketen ten minste in overeenstemming zijn met de fundamentele mensenrechten, de fundamentele IAO-Verdragen en de relevante nationale arbeidsregelgeving in de producerende landen. De volgende verificatietechnieken werden aangewend:

- zelfbeoordelingsformulier, ingevuld in 2018;
- interne toezichtprocedure 2019-2020;
- gecoördineerde toezichtprocedure 2019-2020: de stad Oslo geeft leiding aan een team van deskundigen op het gebied van gecoördineerd toezicht op sociale criteria in opdrachten voor voedingsmiddelen en dranken, in samenwerking met een aantal andere Noorse overheidsinstanties. Dit maakt deel uit van een project dat is gestart en onder leiding stond van Ethical Trade Norway. Het beoogt de doeltreffendheid van de toezichtprocedure te benadrukken, aangezien verschillende grote overheidsinstanties hun krachten bundelen ten aanzien van gemeenschappelijke leveranciers, ook met het oog op een besparing van middelen voor zowel de overheid als de leveranciers.

In geval van niet-naleving zou de stad Oslo eerst een waarschuwing geven en de leverancier hierna straffen, zoals bij andere opdrachten gebeurde. Het stadsbestuur heeft voor andere opdrachten twee keer waarschuwingen voor beëindiging gegeven. In het eerste geval gebeurde dit na een controle door een derde partij op een productielocatie voor werkkleding in China. In het tweede geval werd de waarschuwing gegeven na een controle door een derde partij in het hoofdkantoor van een voormalige leverancier van medische apparatuur in Noorwegen. In beide gevallen pasten de leveranciers echter corrigerende maatregelen toe, die goed waren gedocumenteerd en door het bestuur werden goedgekeurd. Opzegging van een opdracht is dus nooit nodig geweest op grond van alleen de schending van sociale clausules in het kader van de wereldwijde toeleveringsketens. De lokale overheid heeft echter het recht om een opdracht op te zeggen wegens een schending die betrekking heeft op kinderarbeid of andere fundamentele arbeids- en mensenrechtenwetten, ook wanneer de leveranciers corrigerende maatregelen toepassen.

Waarde van de opdracht

De geschatte jaarlijkse waarde van de opdracht voor de drie gebieden voedingsmiddelen en dranken, groenten en fruit, en zuivelproducten bedraagt 80 miljoen NOK (6,9 miljoen EUR). In 2018 bedroeg het totaalbedrag 78 720 462 NOK (6,8 miljoen EUR).

Instrument

- Artikel 18, lid 2, betreffende de naleving van de toepasselijke verplichtingen op het gebied van het milieu-, sociaal en arbeidsrecht van Richtlijn 2014/24/EU.

Actoren

- Aanbestedende dienst: stad Oslo
- Opdrachtnemende dienstverleners
 - Voedingsmiddelen en dranken — Servicegrossistene AS
 - Fruit en groenten — Cater Drammen AS
 - Zuivelproducten — Tine SA

Sociale impact

De stad heeft door het gebruik van sociale selectiecriteria meer verantwoorde leveranciers bereikt, met de volgende resultaten:

- het aandeel van openbaar ingekochte "fair trade"-gecertificeerde en biologische bananen is in de eerste vier maanden van 2019 gestegen van 3 % naar 50 %;

- in dezelfde periode is het aandeel van “fair trade”-gecertificeerde koffie gestegen van 9 % naar 13 %.

Dit toont aan dat het opstellen van centrale raamovereenkomsten en het gebruik van categoriemanagement doeltreffende instrumenten zijn om de ethische handel te versterken. De stad werkt samen met de leveranciers om de markt maatschappelijk verantwoord te maken en de levering van “fair trade”- en biologische alternatieven tegen een goede prijs te vergroten.

Andere voordelen

- Naast de eerlijke handel, is ook het aandeel van biologische voeding toegenomen.

Geleerde lessen en toekomstige uitdagingen

De volgende stappen voor een verdere verbetering van sociale verantwoordelijkheid in de overheidsopdrachten van Oslo zijn:

- sociale gunningscriteria overwegen, bijvoorbeeld op basis van een risicobeoordeling voor geselecteerde producten;
- progressieve contractuele sociale uitvoeringsclausules overwegen, zoals een toenemend aandeel van andere geselecteerde “fair trade”-producten tijdens de looptijd van de opdracht.

Contactgegevens

Katja Khardikova, coördinator duurzaam aanbesteden, stad Oslo, katja.khardikova@uke.oslo.kommune.no

20. *Verplichte “fair trade”-clausule in de overheidsopdrachten van de gemeente Madrid*

Status: definitieve versie

Naam van de aanbestedende overheid, land: Stad Madrid, Spanje

Producten- of dienstensector: voedingsmiddelen en catering

Inleiding/aanbestedingsdoelstellingen

Op 18 juli 2016 heeft de gemeente Madrid een verordening uitgevaardigd inzake het opnemen van verplichte sociale clausules in overheidsopdrachten, concessies en vergunningen van de lokale overheid.

De verordening verplicht overheidsorganen om een “fair trade”-clausule toe te passen in hun aanbestedingen, waardoor er minstens één eerlijk of verantwoord verhandeld product uit de geselecteerde categorie in de aanbesteding moet worden opgenomen. De clausule omvat geselecteerde producten die worden gekozen bij de aankoop van voedingsmiddelen voor catering en restaurants.

De verordening maakte deel uit van een breder plan van de gemeente Madrid om een positief klimaat voor verantwoorde consumptie en eerlijke handel te bevorderen, wat al is vastgelegd in de gemeentelijke verordening van 2011 betreffende consumptie (zie de artikelen 48, 49 en 50 over verantwoorde overheidsopdrachten en sociale criteria).

In het kader van de uitvoeringsfase van de lokale wetgeving werden onlinemodules en -voorbeelden ter beschikking gesteld van bedrijven die zich voor de aanbesteding inschreven (zie het punt “Verificatie”). Dit was bedoeld om het proces voor alle ondernemingen soepeler en toegankelijker te maken.

Stadium van de aanbesteding en criteria

De verordening voorziet in de opname van een “fair trade”-clausule in het voorwerp van de aanbesteding, de titel en de aankondiging ervan. De verplichte opname van de “fair trade”-clausule kan plaatsvinden in de vorm van een speciale uitvoeringsclausule van de opdracht of als een gunningscriterium, afhankelijk van de kenmerken van de opdracht. Het verstrekken van een keurmerk (zie het punt “Referentienorm”) of een equivalent daarvan wordt als strikt noodzakelijk beschouwd voor de aanbesteding. In het geval van gunningscriteria kan eerlijke handel tot 10 % van de punten uitmaken. De wet definieert en onderscheidt “fair trade”-producten overeenkomstig het concept van eerlijke en verantwoorde handel als volgt:

- de term “eerlijk” verwijst naar de eerbiediging van de arbeidsrechten en de bescherming van het milieu in overeenstemming met de verklaring van het Europees Parlement over eerlijke handel en ontwikkeling 2005/2245;
- de term “verantwoord” verwijst naar dezelfde EP-verklaring 2005/2245; op te merken valt dat het begrip “verantwoorde handel” geen specificaties voor een minimumprijs en voor de toekenning van een “fair trade”-premie aan de producenten omvat; het is dus een minder strenge definitie dan die van “eerlijke handel”.

De producten die in de verordeningen zijn opgenomen, zijn koffie, thee of andere aftreksels, suiker, snoep, koekjes, cacao en chocoladeproducten. Aan de “fair trade”-criteria voor deze producten moet worden voldaan wanneer zij zijn bestemd voor cateringdiensten, restaurants, cafetaria’s, kantines en verkoopautomaten. In die gevallen moet ten minste een van de producten 100 % eerlijk of verantwoord zijn.

De clausule moet ook voor kleine opdrachten worden opgenomen. Volgens de Spaanse wet hebben kleine opdrachten betrekking op specifieke behoeften of acties die niet systematisch in de loop van de tijd worden herhaald, en mag hun geraamde waarde niet hoger zijn dan 15 000 EUR.

Doelstelling van sociaal beleid en/of referentienorm

De verordening inzake “fair trade”-praktijken voor lokale overheden maakte deel uit van een breder initiatief ter verbetering van de eerlijke handel in Spanje. Tussen 2000 en 2016 zijn de totale uitgaven voor “fair trade”-producten gestegen van 10 miljoen EUR tot 40 miljoen EUR. Om deze ontwikkeling te ondersteunen, hebben de nationale regering en de lokale overheden zich ertoe verbonden de burgers meer bewust te maken van deze kwestie en de overheidsuitgaven voor eerlijke en verantwoorde handel te verhogen. De gemeentelijke verordening van 2016 werd uitgevaardigd in het kader van de bevordering van verantwoorde handel, zoals vermeld in de verordening inzake consumptie van 2011 voor de stad Madrid.

Als referentie voor de definitie van een “fair trade”-product vermeldt de verordening de verplichting om de volgende normen en organisaties op te nemen:

- Wereldorganisatie voor eerlijke handel: de belangrijkste organisatie die actief is op het gebied van controle en normalisatie van de eerlijke handel;
- Fairtrade: internationale organisatie voor eerlijke handel, die voorziet in een Fairtrade-keurmerk voor producenten en bedrijven die aan internationale normen voldoen;
- Naturland Fair: internationale organisatie voor biologische landbouw die in 58 landen over de hele wereld actief is;
- EcoCert: internationale vereniging voor duurzaamheid die voorziet in “fair trade”-certificeringen, onder meer voor duurzame landbouw en verantwoorde bevoorrading;
- Fair for Life: internationale organisatie voor eerlijke handel die zich richt op mensenrechten en eerlijke arbeidsomstandigheden;
- Símbolo de Pequeños Productores: internationaal netwerk van kleine en middelgrote ecologische producenten die voornamelijk in Latijns-Amerikaanse landen actief zijn;
- Rainforest Alliance Certified: certificering van de ecologische, sociale en economische duurzaamheid van het product;
- UTZ Certified: duurzaamheidskeurmerk dat de hele toeleveringsketen bestrijkt;
- andere keurmerken en organisaties met gelijkwaardige doelstellingen.

Verificatie

- De bieder verklaart via een onlineformulier dat beschikbaar is bij de Madrileense overheid, dat hij een “fair trade”-product gebruikt. De verificatie vindt plaats tijdens de gunningsfase.
- Ondernemingen hebben de mogelijkheid om tijdens de aanbestedingsprocedure een model en voorbeelden te bekijken om het invullen van de documenten gemakkelijker te maken.
- Omdat de procedure nieuw is, zowel voor het overheidspersoneel als voor de inschrijvende ondernemingen, heeft de gemeente Madrid haar werknemers een specifieke opleiding over “fair trade”-praktijken gegeven.

Instrument

- Artikel 43 betreffende keurmerken van Richtlijn 2014/24/EU.
- Besluit uitgevaardigd door de gemeente Madrid in juli 2016, ter uitvoering van een nationaal kaderbesluit van het ministerie van Economische Zaken over de opname van sociale clausules in overheidsopdrachten van de gemeente (19 januari 2016). De bepalingen zijn vervolgens vastgelegd in de wet inzake overheidsopdrachten van november 2017 in het kader van de omzetting van Richtlijn 2014/24/EU.

Actoren

- Aanbestedende dienst: gemeente Madrid (afdeling aanbestedingen en diensten en afdeling economie, innovatie en werkgelegenheid)
- Bieders en opdrachtnemende leveranciers

Sociale impact

- De verordening heeft geleid tot meer aandacht van de kant van bedrijven en overheden voor het gebruik van eerlijke en verantwoorde handelsproducten in hun cateringdiensten. De producten die onder de verordening vallen, zijn de producten die het meest te maken hebben met “fair trade”-consumptie: in 2016 was koffie goed voor 43 % van de totale “fair trade”-omzet, gevolgd door suiker en snoep (40 %), thee (3 %) en andere voedingsmiddelen (7 %).
- De verordening heeft zo de sociale omstandigheden van de arbeiders in de cacao-, thee- en suikerproductie bevordert door producten te selecteren op basis van een “fair trade”-keurmerk. In de periode 2016-2018 hebben de gemeentelijke instanties van Madrid 126 opdrachten met clausules inzake eerlijke of verantwoorde handel uitgeschreven; 46 in 2018. Hiertoe behoren opdrachten voor 47 kleuterscholen met kantinediensten.

Geleerde lessen en een blik op de toekomst

- De gemeente Madrid heeft consequent gebruikgemaakt van “fair trade”-keurmerken als middel om de positieve sociale impact van het lokale bestuur te vergroten.
- De ambtenaren van de stad hebben het belang van een digitale controle voor een doeltreffende uitvoering van de opdrachten benadrukt, gezien het grote aantal aannemers en producten dat ermee gemoeid is. Een andere dringende maatregel om te zorgen voor doeltreffende ethische “fair trade”-aanbestedingen en om het gebruik ervan uit te breiden, zou de standaardisering van keurmerken zijn.
- Wegens het succes van het initiatief overweegt de gemeenteraad momenteel om het aanbod van producten dat in de lijst voor eerlijke handel is opgenomen, uit te breiden.

Contactgegevens

Maria Sanchez Rebollo, Directoraat-generaal aanbestedingen en diensten, rebollosmc@madrid.es (primaire contactpersoon)

Angel Rodrigo Bravo, stad Madrid, Dg.contraser@madrid.es (secundaire contactpersoon)

21. Een verdeling in percelen bij voorbehouden opdrachten met een complexe begrotingsstructuur

Status: definitief

Naam van de aanbestedende overheid, land: gemeente Korfoe, Griekenland

Producten- of dienstensector: voedingsmiddelen en catering

Inleiding/aanbestedingsdoelstellingen

In het begin van de jaren 2000 en als gevolg van de hervorming van de geestelijke gezondheidszorg wordt het sociaal ondernemerschap voor de sociale en arbeidsintegratie van personen met psychosociale problemen op Korfoe sterk bevorderd. In deze context heeft de gemeente Korfoe een hoog niveau van bewustzijn bereikt met betrekking tot “sociaal kopen” en een belangrijke ervaring opgedaan in het gebruik van aan sociale ondernemingen voorbehouden aanbestedingen met het oog op arbeidsintegratie.

In dit specifieke voorbeeld werd beoogd de activiteit sociaal kopen van de gemeente te verhogen door de cateringdiensten voor twee verschillende onderdelen van de gemeente met verschillende financieringsbronnen (één onderwijseenheid die wordt gefinancierd via een subsidie die door het Griekse ministerie van Binnenlandse Zaken aan de gemeente wordt verstrekt, en één socialezekerheidsseenheid die wordt medegefinancierd door de EU en de nationale fondsen via een NSRK-project) door middel van één enkele voorbehouden aanbesteding aan te schaffen.

Voorwerp

Verstrekking van schoollunches voor de muziekschool van Korfoe en verstrekking van kant-en-klaargerechten voor vrouwen en kinderen in een opvangcentrum voor slachtoffers van huiselijk geweld op Korfoe.

Stadium van de aanbesteding en criteria

De aanbesteding is op 28 december 2017 door de gemeente Korfoe uitgeschreven als een aanbesteding die is voorbehouden aan sociale ondernemingen voor arbeidsintegratie, op basis van het criterium van de kosten (laagste prijs). De aanbesteding werd op objectieve wijze gedefinieerd en er werd duidelijk vermeld dat deze openstond voor alle sociale ondernemingen voor arbeidsintegratie die in Griekenland of een andere lidstaat zijn gevestigd en die actief zijn in de cateringsector, en waarvan ten minste 30 % van de werknemers personen met een handicap of kwetsbare werknemers zijn.

Het bijzondere aan deze aanbesteding was het initiatief van de aanbestedende dienst om de opdracht in percelen te verdelen teneinde de complexiteit te ondervangen die voortvloeit uit het feit dat deze twee gemeentelijke eenheden verschillende financieringsbronnen hadden (verschillende duur, verschillende betalingsprocedures enz.). De twee percelen werden als volgt omschreven:

- Perceel 1: cateringdiensten voor de muziekschool van Korfoe voor een periode die begint op de datum van ondertekening van de overeenkomst en eindigt op 31 december 2018 of later in verband met eventuele resterende voorraden (en tot de uitputting van de voorraden);
- Perceel 2: cateringdiensten voor de maaltijden die worden verstrekt aan vrouwen en kinderen in het gemeentelijke opvangcentrum voor slachtoffers van huiselijk geweld voor een periode die begint op de datum van ondertekening van de overeenkomst en eindigt op de einddatum van het medegefinancierde project, 31 november 2018.

De aanbestedende dienst heeft in de aankondiging van de opdracht aangegeven dat voor één of beide percelen inschrijvingen konden worden ingediend.

Tijdens de aanbestedingsfase werd slechts één inschrijving ingediend. De inschrijver was KoiSPE Corfu New Horizons, een lokale sociale onderneming voor de arbeidsintegratie van personen met psychosociale problemen, die intensief in de cateringsector werkzaam was. Het gebrek aan meer bidders kan worden toegeschreven aan de uitdagingen die verband houden met de aard van de geleverde diensten (verse maaltijden), in combinatie met de geografische ligging van het eiland Korfoe, aangezien bedrijven die elders gevestigd zijn, in staat moeten zijn om de verplaatsing van verse maaltijden per boot vanaf het vasteland (ten minste 1,5 uur) per dag te waarborgen.

De aanbesteding werd gegund aan de enige inschrijver, KoiSPE Corfu New Horizons. De dienstverlener heeft zijn diensten vakkundig en in overeenstemming met de opdracht uitgevoerd.

Doelstelling van sociaal beleid en/of referentienorm

De doelstelling van sociaal beleid was om de toegang van sociale ondernemingen voor arbeidsintegratie tot de lokale markt voor overheidsopdrachten te vergroten door gebruik te maken van één enkele voorbehouden aanbesteding, die de aankoopbehoeften van meer gemeentelijke eenheden met verschillende financieringsbronnen dekt.

Verificatie

De verificatie van de arbeidsintegratiedoelstelling en van het vereiste percentage kwetsbare werknemers vindt zowel tijdens de aanbestedingsfase als tijdens de uitvoering van de opdracht plaats. De inschrijvers (en later de aannemer) worden door de aanbestedende dienst verzocht de betreffende, door de bevoegde autoriteiten afgegeven certificaten in te dienen. In Griekenland worden deze certificaten afgegeven door het register voor sociaal ondernemerschap van het ministerie van Arbeid en Sociale Zaken en (met name voor KoiSPE's) door het directoraat geestelijke gezondheid van het ministerie van Volksgezondheid.

De opdracht is met succes uitgevoerd tot eind december 2018 voor perceel 1 en tot eind november 2018 voor perceel 2.

Waarde van de opdracht

De totale waarde van de opdracht voor beide percelen bedroeg 177 653 EUR, exclusief btw, waarbij perceel 1 een waarde had van 113 243 EUR en perceel 2 een waarde van 64 410 EUR.

Instrument

- Artikel 20 (inzake voorbehouden opdrachten) en artikel 46 (inzake de verdeling van opdrachten in percelen) van Richtlijn 2014/24/EU.
- Omgezet bij artikel 20 en artikel 59 van de Griekse wet inzake overheidsopdrachten nr. 4412/2016.

Actoren

- Aanbestedende dienst: gemeente Korfoe
- Opdrachtnemende dienstverlener: KoiSPE Corfu New Horizons, een sociale onderneming met de rechtsvorm van KoiSPE (sociale coöperatie met beperkte aansprakelijkheid), gevestigd op Korfoe en gespecialiseerd in de arbeidsintegratie van personen met psychosociale problemen.
- Ondersteunende actoren: EAADHSY, de Griekse onafhankelijke instantie voor overheidsopdrachten (verantwoordelijk voor de controle en begeleiding van de nationale aanbestedende diensten), en de regio Ionische Eilanden (verantwoordelijk voor het beheer van het regionale operationele programma van het NSRK via de speciale regionale beheersautoriteit) hebben de gemeente technische bijstand en advies gegeven in verband met de complexiteit van de verschillende financieringsbronnen van de opdracht. Hun positieve benadering en medewerking hebben bijgedragen aan het succes van dit initiatief.

Sociale impact

De winnende inschrijver, KoiSPE Corfu New Horizons heeft 234 leden (geestelijke gezondheidswerkers en personen met psychosociale problemen) en een breed scala aan ondernemersactiviteiten, zoals catering, schoonmaak, voedselproductie en -verwerking, beheer van parkeerterreinen en hoveniersdiensten. Er werken 85 personen, waarvan 60 personen met een psychische aandoening. Het percentage werknemers met een handicap bedraagt dus meer dan 70 %, wat meer is dan het in de aanbesteding vermelde minimum van 30 %.

De sociale impact van deze specifieke aanbesteding is niet gemeten. KoiSPE Corfu New Horizons heeft echter wel (via een externe evaluatie door onafhankelijke deskundigen — een psychiater en een HR-expert) de sociale impact van haar economische activiteit gedurende de laatste vijf jaar (2014-2018) gemeten, waarvan ongeveer de helft verband houdt met de uitvoering van overheidsopdrachten. Volgens de beschikbare gegevens bestaat de sociale impact van KoiSPE Corfu New Horizons op de gezondheid en het welzijn van de personen met een psychische aandoening die zij in dienst heeft, uit:

- een aanzienlijke vermindering van het aantal terugvallen (-35 %);
- een aanzienlijke verbetering van de communicatie-indicatoren op het werk (+25 %);
- vermindering van de noodzaak om gebruik te maken van de geestelijke gezondheidszorg;
- professionele en sociale inclusie;
- verbetering van stressmanagement;
- verbetering van de leervaardigheden;
- aanzienlijke financiële ondersteuning.

In het algemeen heeft de economische activiteit van KoiSPE Corfu New Horizons ook bijgedragen aan de lokale economische en sociale ontwikkeling van het eiland, en heeft deze de volgende voordelen opgeleverd:

- bewustwording van de gemeenschap;
- duurzaamheid van lokaal sociaal ondernemerschap;
- ontwikkeling van goede praktijken voor andere kwetsbare groepen;
- vermindering van de behoefte aan diensten van de lokale subsystemen voor gezondheidszorg en sociaal welzijn.

Andere voordelen

- Dit voorbeeld is in hoge mate vatbaar voor replicatie bij andere aanbestedende diensten in Griekenland en andere landen die projecten in het kader van het NSRK uitvoeren, met name op regionaal niveau.

Geleerde lessen en toekomstige uitdagingen

Deze zaak was een gewaagde inspanning van een kleine lokale overheidsinstantie om een complexer model voor voorbehouden aanbestedingen te ontwikkelen. De belangrijkste geleerde lessen kunnen als volgt worden samengevat:

- sociale aanbestedingen kunnen met succes worden toegepast, ook wanneer het budget voor de opdracht op complexe financieringsbronnen is gebaseerd;
- de verdeling van een opdracht in percelen is een slimme benadering, die niet alleen kan worden gebruikt om de toegang van sociale ondernemingen tot de markt voor overheidsopdrachten gemakkelijker te maken, maar ook om complexe aanbestedingen flexibeler te maken;
- aangezien de belangrijkste uitdaging in dergelijke gevallen is dat alle partijen die bij de financiering van het budget voor de opdracht zijn betrokken, het ondanks de verschillende financieringsmechanismen

over het gebruik van één enkele voorbehouden aanbesteding eens zijn, is de sleutel tot succes een nauwe samenwerking tussen de aanbestedende dienst en de bevoegde beheersautoriteit van het NSRF. Inspraak van nationale controleurs van aanbestedingen kan ook van cruciaal belang zijn.

De belangrijkste uitdaging voor de toekomst is de lokale aanbestedende diensten en de regionale NSRF-beheersautoriteiten bewust te maken van de gestroomlijnde bevordering van sociale aanbestedingen bij overheidsopdrachten die verband houden met door de EU medegefinancierde projecten.

Contactgegevens

Dhr. Athanasios Papavlassopoulos, algemeen directeur van KoiSPE Corfu New Horizons, thanassiou@yahoo.gr en koi-spekerk@yahoo.gr

22. Voorbehouden opdrachten voor arbeidsinschakeling voor het bereiken van meerdere duurzaamheidsdoelstellingen

Status: definitieve versie

Naam van de aanbestedende overheid, land: programmatorische federale overheidsdienst maatschappelijke integratie, armoedebestrijding, sociale economie en grootstedenbeleid (POD MI), België (<https://www.mi-is.be>)

Producten- of dienstensector: voedingsmiddelen en catering

Inleiding/aanbestedingsdoelstellingen

De POD MI is een federale overheidsdienst van België. De dienst heeft als missie het garanderen van een waardig bestaan voor iedereen die in armoede leeft, door het ontwerpen, uitvoeren, evalueren en opvolgen van een inclusief federaal beleid voor maatschappelijke integratie. In die context is de POD MI ook verantwoordelijk voor het beheer van het operationele programma FEAD (Fonds voor Europese hulp aan de meest behoeftigen) in België, dat voedselhulp aan personen in nood biedt. Als nationale beheersautoriteit van het FEAD koopt POD MI alle voedingsmiddelen in die gratis worden uitgedeeld aan personen die onder de armoedegrens leven.

In dit specifieke voorbeeld waren de doelstellingen van de aanbestedende instantie driedig:

1. het verzekeren van gezonde en voedzame producten voor de meest behoeftigen in België;
2. het bijdragen aan de preventie van voedselverspilling door het gebruik van niet-verkochte plantaardige overschotten als grondstof te eisen; en
3. het verbeteren van de arbeidsinschakeling van kwetsbare werknemers door het gunningsproces voor te behouden aan sociale ondernemingen voor arbeidsinschakeling.

Voorwerp

Bereiding, verpakking en vervoer naar vooraf bepaalde opslagplaatsen van soep die is bereid met plantaardige overschotten. De soep zou een van de voedselproducten zijn die in het kader van het nationale FEAD-programma van België gratis aan de meest behoeftigen worden verstrekt.

Stadium van de aanbesteding en criteria

De aanbestedingsprocedure is in 2018 door POD MI gestart als een mededingingsprocedure met onderhandeling, die voorbehouden is aan sociale werkplaatsen en ondernemers die zich hoofdzakelijk richten op de sociale en professionele integratie van gehandicapte en kansarme personen. De waarde van de opdracht lag onder de EU-drempel en het gebruik van deze procedure stelde de inschrijvers in staat hun inschrijving af te stemmen op de verwachtingen van de aanbestedende dienst en te onderhandelen over de prijs, voor het geval deze het beschikbare budget zou overschrijden.

De aankondiging was op objectieve wijze gedefinieerd, waarbij alle soorten sociale ondernemingen voor arbeidsintegratie werden uitgenodigd die ofwel in België zijn gevestigd en voldoen aan de criteria van de "sociale inschakelingseconomie", zoals bepaald in artikel 59 van de wet van 26 maart 1999 (met betrekking tot het Belgische actieplan voor werkgelegenheid van 1998), ofwel in een andere lidstaat of een land dat partij is bij de overeenkomst inzake overheidsopdrachten (GPA), zijn gevestigd en voldoen aan gelijkwaardige criteria in het kader van de betreffende nationale wetgeving.

Gezien de complexiteit en het innovatieve karakter van deze specifieke aanbesteding, organiseerde de aanbestedende dienst vóór de uiterste datum voor indiening van de inschrijvingen een informatiebijeenkomst voor potentiële inschrijvers.

De gunning van de opdracht was gebaseerd op de economisch meest voordelige inschrijving die overeenkomt met de beste prijs-kwaliteitsverhouding, die wordt beoordeeld op basis van twee criteria:

1. voorgestelde prijs per eenheid van het eindproduct (70 % van de totale score);
2. beschrijving van de voorgestelde aanpak voor de uitvoering van de opdracht (30 % van de totale score), met drie subcriteria:
 - de betrouwbaarheid van de voorgestelde bron van plantaardige overschotten;
 - de geloofwaardigheid van het voorgestelde productieproces van de soep; en
 - de geloofwaardigheid van het voorgestelde tijdschema voor de levering van het product aan de door de aanbestedende dienst aangegeven opslagplaatsen.

Tijdens de aanbestedingsfase werd slechts één offerte ingediend door een consortium van verschillende sociale ondernemingen, waaraan de opdracht uiteindelijk werd gegund. Het ontbreken van meer inschrijvingen kan worden toegeschreven aan de veeleisende technische specificaties voor de diensten (strengere technische specificaties voor levensmiddelen, strikte leveringstermijnen, leveringen in een gekoelde omgeving enz.), die de capaciteit van andere ondernemers in de sociale ondernemingssector te boven gingen.

Het succesvolle consortium heeft de diensten deskundig en volgens de overeenkomst uitgevoerd in de periode die van oktober 2018 tot juli 2019 liep.

Doelstelling van sociaal beleid en/of referentienorm

De doelstelling van sociaal beleid van deze aanbesteding was, zoals duidelijk in de aankondiging was vermeld, het streven naar sociale en professionele integratie van gehandicapte of kansarme personen. In Vlaanderen behoren tot de werknemers van de sociale ondernemingen voor arbeidsinschakeling personen met een (lichte) mentale of fysieke handicap en andere personen die niet in staat zijn om op de reguliere arbeidsmarkt te werken (personen met ernstige psychische problemen, waaronder vluchtelingen die trauma's hebben ondergaan, personen met een gebrek aan noodzakelijke sociale vaardigheden enz.).

Verificatie

Voorafgaand aan de gunning van de opdracht besloeg de verificatie:

- administratieve vereisten van de inschrijvers (onderneming uit de sociale economie, solvabiliteit enz.);
- herkomst van de groenteoverschotten;
- productie- en verpakkingsmethoden;
- planning van de leveringen.

De administratieve vereisten werden gecontroleerd door de inkoopdeskundigen van de financiële afdeling, op basis van de informatie die beschikbaar is via financiële en fiscale databanken (Kruispuntbank) en via het register voor erkende ondernemingen uit de sociale economie. De controles op de andere drie elementen werden uitgevoerd door de FEAD-beheersautoriteit op basis van de documenten die in de inschrijving waren bevat.

Tijdens de opdracht besloeg de verificatie:

- kwaliteitscontrole van het product;
- kwaliteit van de leveringen.

De FEAD-beheersautoriteit controleerde de kwaliteit van de producten en de leveringen. Voor de kwaliteit van de producten werden monsters genomen die in een laboratorium werden getest. Voor de kwaliteit van de leveringen werden één of meerdere steekproeven uitgevoerd op het moment van levering.

Na de leveringen bleek uit de controle dat alle leveringsdocumenten met de facturen overeenstemden, zodat het zeker was dat de volledige hoeveelheid producten was geleverd zoals gepland.

Hoewel er geen “sociale” prestatiecriteria waren voorzien, legde POD MI een reeks milieuprestatiecriteria op, zoals het gebruik van kringlooppapier en het voorrang geven aan elektronische gegevensuitwisseling om het papiergebruik te beperken, overeenkomstig zijn EMAS-keurmerk voor het minimaliseren van de milieueffecten van zijn activiteiten.

Waarde van de opdracht

De totale waarde van de opdracht bedroeg 134 500 EUR (exclusief btw).

Instrument

- Artikel 20 betreffende voorbehouden opdrachten van Richtlijn 2014/24/EU.
- Omgezet bij artikel 15 van de Belgische wet inzake overheidsopdrachten van 17 juni 2016.

Actoren

- Aanbestedende dienst: programmatorische federale overheidsdienst maatschappelijke integratie (POD MI)
- Opdrachtnemende dienstverlener: consortium van 10 sociale ondernemingen voor arbeidsinschakeling onder leiding van Trabajo Arbeidskansen vzw.
- Ondersteunende actoren: de Belgische federatie van voedselbanken ondersteunde het proces door leveringen van het product aan haar gebouwen te aanvaarden en het verder te distribueren aan de FEAD-partnerorganisaties van de POD MI.

Sociale impact

Dit eerste proefproject was erop gericht te onderzoeken hoe één enkele aanbesteding moest worden ontworpen om de sociale, economische en milieuduurzaamheidsdoelstellingen te versterken. De aanbestedende dienst hoopt op deze ervaring voort te bouwen en in de volgende programmeringsperiode 2021-2027 soortgelijke projecten, samen met andere regionale autoriteiten, in het kader van het ESF+ op te zetten.

Het voorbehouden van de opdracht aan sociale werkplaatsen en werkgelegenheidsprogramma's heeft de sociale impact vergroot, terwijl de mededingingsprocedure met onderhandeling werd aangewend om de inschrijvers uit te dagen een product te leveren dat is bedoeld om voedselverspilling te voorkomen (met plantaardige overschotten bereide soep). Hoewel de formele evaluatie van dit proces nog niet is afgerond, zijn de belangrijkste effecten de volgende:

- sociale ondernemingen kregen de kans om te testen of ze in staat waren om verse levensmiddelen te produceren volgens strikte technische specificaties en om te investeren in de nodige apparatuur en systemen;
- het winnende consortium dat uit 10 sociale ondernemingen bestaat, werkte mee aan de uitvoering van deze opdracht en zal dus beter geschikt zijn om in de toekomst samen te werken met andere sociale ondernemingen en mee te dingen in overheidsopdrachten;
- de aanbestedende dienst had de mogelijkheid om een duurzaam en gezond voedselproduct voor de meest behoeftigen te waarborgen, en om actief gebruik te maken van plantaardige overschotten en zo voedselverspilling te voorkomen.

Andere voordelen

- Door de terugwinning van plantaardige overschotten voor de bereiding van soep te stimuleren, heeft de aanbestedende dienst een vermindering van voedselafval bereikt en daardoor een vermindering van het volume organisch afval dat door het regionale afvalbeheer wordt verwerkt. Het gebruik van deze plantaardige overschotten geeft ook aan dat het een efficiënte en economische manier is om de Belgische uitvoering van het FEAD-programma te beheren.

Geleerde lessen en toekomstige uitdagingen

- De zaak heeft een groot replicatiepotentieel voor aanbestedende diensten in alle andere EU-lidstaten die projecten in het kader van het FEAD-programma uitvoeren. Voor degenen die zijn geïnteresseerd in het uitvoeren van soortgelijke aanbestedingen, kunnen de volgende tips nuttig zijn:
- De capaciteit van sociale ondernemingen en hun vermogen om een consortium op te richten, is een cruciale factor voor succes. De aanbestedende dienst moet de marktcapaciteit onderzoeken om ervoor te zorgen dat de inschrijvers concurrerend zijn en de gewenste producten of diensten kunnen leveren.
- Dit voorbeeld is gekenmerkt door sterke innovatieve aspecten, omdat het tegelijkertijd de sociale levensvatbaarheid (sociale aanbestedingen) en de levensvatbaarheid van de natuurlijke hulpbronnen (preventie van voedselverspilling) bevordert in het kader van een EU-programma, dat op nationaal niveau wordt uitgevoerd.

De belangrijkste geleerde lessen kunnen als volgt worden samengevat:

- maatschappelijk verantwoorde overheidsopdrachten kunnen zowel de sociale levensvatbaarheid als de levensvatbaarheid van de natuurlijke hulpbronnen bevorderen wanneer de aanbestedende diensten verschillende instrumenten op een vindingrijke manier combineren;
- de aard van het FEAD-programma als programma van voedselverstrekking maakt het een geschikte context voor het bereiken van duurzaamheidsdoelstellingen op het gebied van de preventie van voedselverspilling.

Toekomstige uitdagingen zijn onder meer:

- het ondersteunen van sociale ondernemingen om hun capaciteit te versterken om succesvol te kunnen reageren op dit soort aanbestedingen;
- het verbeteren van de technische eisen op een manier die de logistiek gemakkelijker en kostenefficiënter maakt (bv. het beperken van de behoefte aan gekoelde opslag);
- het ontwerpen van speciale samenwerkingstechnieken tussen het FEAD-programma en ESF-programma's (bv. lokale ESF-initiatieven) om de financieringsbronnen voor werkgelegenheid en opleidingskosten in verband met dit soort aanbestedingen te vergroten.

Contactgegevens

Dhr. Tom Anthuenis, directeur van de dienst Europese fondsen (POD MI), tom.anthuenis@mi-is.be

23. AQUA Mühle en de steden Feldkirch en Bregenz werken samen voor sociale voedselvoorziening

Status: vastgesteld

Naam van de aanbestedende overheid, land: de stad Bregenz, Oostenrijk, en de stad Feldkirch, Oostenrijk

Producten- of dienstensector: voedingsmiddelen en catering

Inleiding/aanbestedingsdoelstellingen

In 2017 en 2018 hebben twee gemeenten in West-Oostenrijk, Bregenz en Feldkirch, gebruikgemaakt van de mogelijkheden die de aanbestedingswet biedt om sociale en ecologische duurzaamheid te bevorderen. Het doel van de twee onderzochte aanbestedingen was om alle openbare scholen en kleuterscholen van gezonde voeding te voorzien en tegelijkertijd bij te dragen aan een sociaal doel.

De openbare aanbestedingen voor de catering van alle openbare scholen en kleuterscholen bevatten daarom gunningscriteria op basis van de tewerkstelling van langdurig werklozen en personen met een handicap. Beide opdrachten werden gewonnen door een sociale onderneming voor arbeidsintegratie, AQUA Mühle.

Voorwerp

Opname van sociale en milieuoverwegingen in aanbestedingen met betrekking tot de verstrekking van voedsel aan openbare scholen en kleuterscholen in de deelstaat Vorarlberg, Oostenrijk.

Stadium van de aanbesteding en criteria

Gunningscriteria: er werden 100 punten toegekend op basis van de volgende criteria:

- prijs (50);
- kwaliteit van de menuplanning (5);
- formele criteria inzake de menuplanning (20);
- kwaliteit van het voedsel (10);
- verminderde milieubelasting (5);
- verkorting van de reactietijd (5);
- tewerkstelling van langdurig werklozen (2,5);
- tewerkstelling van personen met een handicap (2,5).

Doelstelling van sociaal beleid en/of referentienorm

De basisreferentienorm was de Oostenrijkse wet inzake overheidsopdrachten 2006, die het mogelijk maakt aspecten in verband met sociaal beleid en milieucriteria op te nemen (5. Abschnitt: Grundsätze des Vergabeverfahrens, §19 (6); 6. Abschnitt: Die Ausschreibung — 4. Unterabschnitt: Bestimmungen über den Leistungsvertrag, §99(1)).

Het sociale doel van deze aanbesteding was de inclusie van kansarme personen door middel van integratie in de arbeidsmarkt, teneinde langdurige werkloosheid te bestrijden en sociale, economische en ecologische duurzaamheid te koppelen.

Verificatie

AQUA Mühle werd beide opdrachten gegund als inschrijver met de hoogste totaalscore en ontving ook punten voor de inclusie van langdurig werklozen en gehandicapten als werknemers.

Met betrekking tot de tewerkstelling van personen met een handicap heeft AQUA Mühle een verklaring van het regionale ziekenfonds (Gebietskrankenkasse) over de status van arbeidsongeschiktheid van de werknemers verstrekt. Wat de langdurig werklozen betreft, heeft de inschrijver interne documenten als bewijs aan de aanbestedende dienst overgelegd.

Interne indicatoren en berekeningen met betrekking tot het aandeel van ecologische voeding werden aan de aanbestedende dienst verstrekt, evenals informatie over de belangrijkste leveranciers van voedingsmiddelen.

Tot op heden heeft er geen verdere evaluatie van deze criteria plaatsgevonden.

Waarde van de opdracht

Beide opdrachten hadden een looptijd van één jaar. De opdracht in Bregenz had een waarde van ongeveer 300 000 EUR, terwijl de opdracht in Feldkirch een waarde van circa 400 000 EUR had. Samen omvatten deze opdrachten 150 000 maaltijden in openbare scholen per jaar.

Instrument

- Artikel 67 betreffende de gunningscriteria van Richtlijn 2014/24/EU.

Actoren

- Aanbestedende dienst: gemeente Bregenz en gemeente Feldkirch
- Leverancier waaraan de opdracht werd gegund: AQUA Mühle is een sociale onderneming voor arbeidsintegratie met een breed scala aan activiteiten, waaronder voedseldiensten, en met een hoge reputatie in de regio; beide opdrachten zijn aan de onderneming gegund. AQUA Mühle biedt opleidingen en werk aan langdurig werklozen en andere kwetsbare groepen. De organisatie heeft jarenlange ervaring op het gebied van voedselvoorziening. De organisatie biedt catering aan zowel openbare instellingen als aan particuliere organisaties en personen, exploiteert een café en verzorgt gezonde kant-en-klaarproducten.

Sociale impact

- De opname van sociale criteria in deze aanbesteding heeft bijgedragen aan de arbeidsintegratie van langdurig werklozen en gehandicapten in het gebied. De aanbestedende diensten waren in staat om

kwaliteitsvoedsel voor hun openbare scholen te garanderen en tegelijkertijd sociale en milieudoelstellingen te verwezenlijken.

- Aangezien de winnende entiteit een lokaal bedrijf was, is een bijkomend voordeel van de werkgelegenheid in het kader van de aanbesteding dat de gegenereerde waarde binnen de gemeenschap blijft.

Andere voordelen

- De voordelen voor het milieu werden bereikt door een verminderd vervoer in de regio voor de verstrekking van schoolmaaltijden, en de bevordering van meer ecologische voeding.
- In principe is deze praktijk overdraagbaar, hoewel niet alle sociale ondernemingen voor arbeidsintegratie de omvang, de ervaring en het potentieel hebben om deel te nemen aan dergelijke aanbestedingen.

Geleerde lessen en toekomstige uitdagingen

- Meer communicatie met de aanbestedende dienst vóór het begin van de opdracht kan nuttig zijn, omdat hierdoor mogelijke toekomstige scenario's die van invloed zijn op het voorwerp van de opdracht, beter kunnen worden beoordeeld. Zo is de aannemer van mening dat een intensievere dialoog tussen de aanbestedende dienst en de aannemer over aspecten als mogelijke wijzigingen van het volume van opdrachten (bv. extra kleuterscholen) nuttig zou zijn.

Contactgegevens

Clara Moder, onderzoeker, arbeit plus — sociale ondernemingen Oostenrijk, clara.moder@arbeitplus.at

SECTOR 4. Meubelen

24. Emilia-Romagna kiest voor meubelen met een verminderde milieu- en sociale impact

Status: definitieve versie

Naam van de aanbestedende overheid, land: Intercent-Emilia Romagna, Italië

Producten- of dienstensector: meubelen

Inleiding/aanbestedingsdoelstellingen

Het regionale agentschap voor de ontwikkeling van de elektronische markten van Emilia-Romagna (Intercent-ER) is een baanbrekende regionale instelling voor collectieve aankopen, die door de regionale overheid van Emilia-Romagna wordt gefinancierd.

Sinds zijn oprichting in 2006 fungeert Intercent-ER als aankoopcentrale voor de regionale overheid en beheert het het eProcurement-systeem. Na zich te hebben gevestigd als toonaangevende instelling op het gebied van groene en sociale overheidsopdrachten en duurzame praktijken, heeft de instelling de Italiaanse prijs voor sociale aanbestedingen gewonnen tijdens het forum Compraverde (een jaarlijks nationaal evenement met betrekking tot duurzame overheidsopdrachten in Italië).

In 2018 is een aanbestedingsprocedure gestart die de aankoop van meubilair voor de overheidskantoren omvat. Het doel van de aanbesteding was de kantoren te voorzien van nieuwe meubelen met een lagere impact op het milieu. Bovendien maakte de verwijdering van het vervangen meubilair ook deel uit van de aanbesteding, met als doel het te doneren aan een liefdadigheidsorganisatie, zoals het Rode Kruis of andere vrijwilligersorganisaties die in Italië of in het buitenland zijn geregistreerd.

Voorwerp De aankoop van nieuw meubilair met een verminderde milieu- en sociale impact.

Stadium van de aanbesteding en criteria

De aanbestedingsprocedure is op 21.11.2017 van start gegaan met de publicatie op de website van Intercent-ER en op het portaal van het PBEU. Er werd gebruikgemaakt van een procedure in twee fasen. Tijdens de open fase waren twee rondes met vragen en antwoorden toegestaan, die op transparante wijze op de website werden gepubliceerd. De aanbesteding werd verdeeld in drie percelen, op basis van het materiaal en de technische specificaties van het meubilair. Het doel van de verdeling was om gespecialiseerde leveranciers te helpen bij de inschrijving voor de aanbesteding. De opdrachten hadden een looptijd van 24 maanden, met een mogelijke verlenging met 12 maanden na de vervaldatum. De opdracht werd gegund op basis van de economisch meest voordelige inschrijving, waarbij werd gelet op de technische kwaliteit en de milieu- en sociale normen in de inschrijvingen.

Zeven ondernemingen namen deel aan de aanbesteding; drie verschillende bedrijven kregen een perceel toegewezen voor respectievelijk metalen meubelen, houten meubelen en stoelen.

Gunningscriteria

De gunningscriteria werden als volgt gewogen:

- kosten — 30 %;
- technische offerte — 70 %.

De technische offerte omvatte sociale criteria, die 7 van de 70 punten opleverden (10 %) en als volgt waren verdeeld:

- 2 punten voor het bezit van de SA 8000-certificering, of een gelijkwaardige certificering inzake kinderarbeid, dwangarbeid en discriminatie;
- 2 punten voor het beschikken over een BS OHSAS 18001-keurmerk, of een gelijkwaardig keurmerk, inzake veiligheid en gezondheidsbescherming;
- 3 punten voor het hergebruik van oud meubilair, aangetoond door middel van een verklaring in de aanbesteding.

Daarnaast waren er maximaal 5 punten beschikbaar wanneer werd voldaan aan de EMAS, ISO 14001, koolstofvoetafdruknorm of gelijkwaardige normen.

Voorwaarden voor de uitvoering van de opdracht:

De voorwaarden voor de opdracht omvatten ook een mechanisme om de toeleveringsketen in de controlefase van de opdracht te beoordelen en te verbeteren door het opzetten van een evaluatiesysteem. Het controlemechanisme berust op de verklaring van de inschrijvende ondernemingen over de wijze waarop de clausules in de overeenkomst zullen worden uitgevoerd met het oog op de sociale doelstellingen van de aanbesteding. Zodra de documentatie is ontvangen, controleert en verifieert het personeel van Intercent-ER de naleving van de voorschriften, zoals beschreven in het onderstaande punt "Verificatie". De inschrijvende ondernemingen werden aangemoedigd om de bedrijven in de toeleveringsketen van hun producten in kaart te brengen en hun naleving van de sociale normen van de inschrijver te controleren, teneinde sociale dumping te voorkomen.

Doelstelling van sociaal beleid en/of referentienorm

De doelstellingen van sociaal beleid van de aanbestedingsprocedure waren tweeledig:

- wat de bevordering van sociale keurmerken en normen betreft, wilde de overheidsinstantie zorgen voor een passende sociale norm voor ondernemingen die met de regionale overheid samenwerken, en zo een beleid van sociale duurzaamheid in de hele regio bevorderen;
- wat het hergebruik van oud meubilair betreft, was de sociale doelstelling gericht op het creëren van een klimaat van positieve partnerschappen tussen de overheid, particuliere ondernemingen en organisaties zonder winsttoegmerk.

Bij de aanbesteding werd uitgegaan van twee belangrijke sociale referentienormen in de gunningscriteria, SA 8000 en BS OHSAS 18001:

- SA 8000 is een internationale certificeringsnorm die organisaties aanmoedigt om sociaal aanvaardbare praktijken op de werkplek te ontwikkelen, te behouden en toe te passen; de norm betreft kwesties als kinderarbeid, vrijheid van vereniging, discriminatie, werktijden en managementsystemen met aandacht voor de werknemers;
- het BS OHSAS 18001-keurmerk heeft betrekking op de arbeids- en gezondheidsbeoordeling van de werknemers. Organisaties die zich aanmelden voor het BS OHSAS 18001-keurmerk moeten zorgen voor een systeem voor de bescherming van de veiligheid en gezondheid van hun werknemers.

De milieunormen waren in overeenstemming met het ministerieel besluit van 11 januari 2017 inzake technische specificaties van meubilair en energiebesparing. De hoofddoelstelling van het besluit was het bevorderen van energiebesparing in overheidsinstanties in het kader van de Europese doelstellingen voor het jaar 2020.

Waarde van de opdracht

De opdracht heeft een totale waarde van 4,1 miljoen EUR over 2 jaar, die als volgt is verdeeld:

- Perceel 1: 1,65 miljoen EUR (houten meubelen);
- Perceel 2: 1,05 miljoen EUR (metalen meubelen);

- Perceel 3: 1,38 miljoen EUR (kantoorstoelen).

Verificatie

Bij de aanbesteding werd met name aandacht besteed aan het mechanisme voor de follow-upverificatie om een doeltreffende uitvoering van de aanbesteding te waarborgen. De verificatie omvatte het volgende:

- het opdrachtnemende bedrijf gaat akkoord met externe controles voor de controle van de sociale minimumnormen;
- binnen 6 maanden na de gunning van de opdracht moet het bedrijf Intercent-ER een duidelijk en gedocumenteerd overzicht geven van de toeleveringsketen van de te leveren producten;
- er moet een monitoring- en evaluatiesysteem voor de toeleveringsketen worden toegepast, dat met name is gericht op de “continue verbetering” van de milieu- en sociale normen;
- binnen 12 maanden na de start van de opdracht moet de aannemer een document verstrekken over de corrigerende maatregelen die met betrekking tot de toeleveringsketen zijn genomen.

Instrument

- Artikel 67 (inzake gunningscriteria) en artikel 70 (voorwaarden waaronder de opdracht wordt uitgevoerd) van Richtlijn 2014/24/EU.
- Italiaans wetgevend besluit van 18 april 2016.

Actoren

- Aanbestedende dienst:
 - de regio Emilia-Romagna
 - Intercent-ER — regionale dienst voor overheidsopdrachten, die de aanbesteding beheert
- Deelnemers in de voorafgaande marktconsultaties:
 - Armet s.r.l.;
 - Mobilferro s.r.l.;
 - Metalplex s.p.a.;
 - L.T. Form2 s.r.l.;
 - Laezza s.p.a.;
 - Moschella sedute s.r.l.;
 - SO.C.A.M. Società Cooperativa.
- Opdrachtnemende dienstverleners:
 - Perceel 1 (houten meubelen): Metalplex s.p.a.;
 - Perceel 2 (metalen meubelen): Mobilferro s.r.l.;
 - Perceel 3 (kantoorstoelen): Moschella sedute s.r.l.

Sociale impact

- De aanbesteding is een teken van vernieuwing in de aanpak van de regionale overheden met betrekking tot de toepassing van sociale criteria bij overheidsopdrachten. Intercent-ER heeft kunnen vaststellen dat er belangstelling was bij lokale entiteiten en ngo's om te werken aan duurzame ontwikkeling en sociale duurzaamheid. Vanwege de recente start van de opdracht is er op dit moment nog niet vastgesteld welke organisatie het gebruikte meubilair zal ontvangen. Dit proces wordt echter gevolgd door Intercent-ER.
- De regio is in 2011 een weg ingeslagen naar duurzame overheidsaanbestedingen; sindsdien heeft Intercent-ER in dertig aanbestedingen maatschappelijk verantwoorde criteria opgenomen. Het initiatief

wordt als een succes beschouwd. Tegenwoordig beschikt het merendeel van de bedrijven dat zich wenst in te schrijven voor overheidsopdrachten, in het algemeen over de SA 8000-certificering; daarnaast concurreert een toenemend aantal van hen op basis van maatschappelijk verantwoorde kenmerken.

Geleerde lessen en toekomstige uitdagingen

- Intercent-ER wil graag doorgaan met maatschappelijk verantwoord aanbesteden, en wel met nog ambitieuzere doelstellingen. De overheidsinstantie heeft echter gewezen op het belang van instrumenten voor een verdere verspreiding, meestal opleidingen, bij zowel de regionale overheidsinstanties als bij de ondernemingen om meer concrete resultaten te bereiken.
- Intercent-ER zal het maatschappelijk verantwoord ondernemen van inschrijvende ondernemingen blijven belonen en beschouwen als een middel om sociale ondernemingen en middelen in de regio te optimaliseren. Bovendien hoopt de regionale overheid nationale en regionale strategieën voor sociale integratie op te stellen en te koppelen door middel van geïntegreerde overheidsopdrachten en de ontwikkeling van een maatschappelijk verantwoorde markt aan de vraag- en aanbodzijde. Zo zouden sociale overheidsopdrachten centraal staan bij de uitvoering van een verantwoorde vraag in productsectoren waar meer weerstand tegen verandering te vinden is; Intercent-ER streeft naar een bredere aanwezigheid van clausules van maatschappelijk verantwoorde overheidsopdrachten in toekomstige contracten.

Contactgegevens

Rossella Galli, regio Emilia Romagna, rossella.galli@regione.emilia-romagna.it, 051 5273480 (primair contact)
Elisabetta Bonfiglioli, regio Emilia Romagna, elisabetta.bonfiglioli@regione.emilia-romagna.it, 0515273027 (secondair contact)

25. Gecentraliseerde aankoop van kantoormeubilair voor Roemeense openbare instellingen

Naam van de aanbestedende overheid, land: Nationaal Bureau voor gecentraliseerde aankoop (NOCP), Roemenië

Producten- of dienstensector: meubelen

Inleiding/aanbestedingsdoelstellingen

De doelstelling van deze aanbestedingsprocedure is de gecentraliseerde aankoop van kantoormeubilair te beheren onder voorwaarden van economische efficiëntie en tegelijkertijd de betrokken actoren (aanbestedende diensten en inschrijvers) bewuster te maken van het sociale aspect.

Het NOCP doet, als gecentraliseerde instantie voor overheidsopdrachten, onderzoek naar de behoeften van klanten (overheidsinstanties en openbare instellingen) op het gebied van kantoormeubilair. Daarna bepaalt het NOCP welke producten via het gecentraliseerde systeem zullen worden gekocht, stelt het de technische specificaties voor de geselecteerde artikelen vast en koopt het het kantoormeubilair centraal aan door met ten minste drie ondernemers een raamovereenkomst te sluiten.

Het NOCP is bezig met de voorbereiding van de aankoop van kantoormeubilair. Tijdens deze aan de aanbesteding voorafgaande fase brengt het NOCP de specifieke behoeften van de Roemeense overheidsinstanties en openbare instellingen in kaart en peilt het de belangstelling van potentiële ondernemers om in de procedure sociale overwegingen toe te passen. De procedure zal naar verwachting in april 2020 worden gestart.

Voorwerp

Kantoormeubilair

Stadium van de aanbesteding en criteria

Voorafgaand aan de aanbesteding:

De voorbereidende fase van de aanbestedingsprocedure werd aangekondigd in het SEAP (het elektronische systeem voor overheidsopdrachten in Roemenië) en werd in drie stappen uitgevoerd:

1. Er werd een vragenlijst voorgelegd in het kader van een openbare raadpleging¹, die werd ingevuld door zes ondernemers.
2. In de fase waarin de aanbestedingsdocumenten werden opgesteld, werd een eerste bijeenkomst met potentiële ondernemers georganiseerd om hen op de hoogte te brengen van het voornemen van het NOCP om een aankoopprocedure met sociale en milieucriteria te starten.
3. Nadat de behoeften van de overheidsinstanties waren verzameld, werd een tweede bijeenkomst gehouden in de vorm van een marktconsultatie met potentiële inschrijvers, zodat de laatste hand kon worden gelegd aan de aanbestedingsdocumenten.

Vijf ondernemers namen deel aan de tweede bijeenkomst. Zodra de behoeften van de overheidsinstanties zijn beoordeeld, zal een derde bijeenkomst plaatsvinden.

¹ <http://e-licitatie.ro/pub/notices/mc-notice/view/100059944> – daarnaast heeft het NOCP een uitnodiging verstuurd naar 25 ondernemers, 4 profielclusters en de vereniging van meubelfabrikanten in Roemenië.

Bij de marktconsultatie werden de volgende vragen gesteld:

- Bent u het ermee eens dat maatschappelijk verantwoord ondernemen op het gebied van overheidsopdrachten wordt bevorderd door op dit punt beoordelingsparameters vast te stellen? *Het antwoord van potentiële leveranciers was eensluidend ja.*
- Welke maatregelen inzake maatschappelijk verantwoord ondernemen stelt u met betrekking tot deze gecentraliseerde raamovereenkomst voor? *Potentiële leveranciers gaven onder meer de volgende antwoorden: investeringen in de gemeenschap (sociale projecten), inclusie, het gebruik van technologie om sociale problemen op te lossen, bedrijfsethiek, gebruikersrechten, economische en sociale rechtvaardigheid, milieubescherming, gelijke kansen en morele integriteit.*

Technische specificaties:

Een van de percelen houdt verband met de levering van in hoogte verstelbaar kantoormeubilair, om ervoor te zorgen dat alle personeelsleden meubilair kunnen gebruiken dat aan hun behoeften kan worden aangepast. Dit betreft ook personen met een fysieke handicap of een rugaandoening, die moeten staan tijdens het werk.

Gunningscriteria:

De opdracht zal worden gegund op basis van de economisch meest voordelige inschrijving. De criteria worden als volgt gewogen:

- prijs: 80 %;
- aanvullende productgarantie (garantie): 10 %;
- de waarde van het voorgestelde sociale project: 10 %.

Met betrekking tot de garantie worden de volgende punten toegekend:

- 0 punten indien de ondernemer een garantie van drie jaar aanbiedt (minimumeis);
- 5 punten voor een garantie van vier jaar;
- 10 punten voor een garantie van vijf jaar.

Het sociale project omvat de levering van meubilair aan sociale diensten, zoals scholen voor speciaal onderwijs, kleuterscholen of bejaardentehuizen. De inschrijvers worden in de aanbestedingsdocumenten (kennisgeving van deelname, specificatie, raamovereenkomst en daaropvolgend contract) geïnformeerd over het feit dat het sociale project rechtstreeks verband moet houden met de geleverde producten, overeenkomstig artikel 67 van Richtlijn 2014/24/EU. Het sociale project moet in het eerste jaar van de opdracht worden afgerond.

Voorwaarden voor de uitvoering van de opdracht:

De documentatie over de opdracht omvat een "Verklaring betreffende de inachtneming van milieu-, sociale en arbeidsvoorwaarden gedurende de looptijd van de opdracht voor werken".

Doelstelling van sociaal beleid en/of referentienorm

De doelstelling van sociaal beleid van deze procedure is om doeltreffende en inclusieve openbare diensten te verlenen, rekening houdend met de specifieke behoeften van de gebruikers. Een specifieke doelstelling van de Roemeense nationale strategie voor sociale inclusie van personen met een handicap (2014-2020) is om voorzieningen te treffen met betrekking tot de inrichting van werkruimten voor personen met een handicap (afhankelijk van het soort handicap), zoals bouwkundige aanpassingen of aangepast meubilair. Daarbij gaat het erom dat personen met een handicap individuele of teamactiviteiten kunnen uitvoeren als zij geschikt meubilair hebben dat is aangepast aan hun behoeften. Bovendien zal het NOCP passende

maatregelen nemen om ervoor te zorgen dat ondernemers bij de uitvoering van de overheidsopdrachten voldoen aan de toepasselijke milieu-, sociaal- en arbeidsrechtelijke verplichtingen uit hoofde van het Unierecht en het nationale recht. De verklaring in de documentatie over de opdracht is gebaseerd op artikel 18 van Richtlijn 2014/24/EU, waarin staat dat aan de toepasselijke verplichtingen op het gebied van het milieu-, sociaal en arbeidsrecht moet worden voldaan.

Verificatie

De voorgestelde sociale projecten worden beoordeeld op basis van het bedrag aan geïnvesteerd kapitaal. De vrijgave van de financiële waarborg voor correcte uitvoering is afhankelijk van de uitvoering van het aangegeven project.

Voor de inschrijvers op het perceel betreffende het in hoogte verstelbare kantoormeubilair geldt een reeks technische minimumeisen; niet-conforme inschrijvingen worden afgewezen.

Waarde van de opdracht

De totale waarde van de opdracht is nog niet bepaald, maar geschat wordt dat deze hoger zal zijn dan de in Gedelegeerde Verordening (EU) 2019/1828 van de Commissie van 30 oktober 2019 vastgestelde drempel voor bekendmaking in het Publicatieblad.

Instrument

- Artikel 18, lid 2, en de artikelen 40, 42, 67 en 70 van Richtlijn 2014/24/EU.

Actoren

De bij de aanbesteding betrokken actoren zijn:

- aanbestedende dienst: het NOCP, als de gecentraliseerde instantie voor overheidsopdrachten;
- begunstigden: de in het gebruikersregister ingeschreven aanbestedende diensten die hun behoeften aan het NOCP doorgeven;
- de werknemers van de aanbestedende diensten die de eindgebruikers worden van het aangekochte meubilair;
- de ondernemers die inschrijvingen indienen om aan de gecentraliseerde procedure deel te nemen en hun werknemers.

Het NOCP zal de aankoop verrichten namens de in het gebruikersregister ingeschreven aanbestedende diensten die hun behoeften hebben doorgegeven. Per februari 2020 staan er in het gebruikersregister 2 978 gebruikers ingeschreven volgens: http://onac.gov.ro/wp-content/uploads/2019/10/RU_07.10.2019_ONAC.pdf

Aangezien er bij de eerste gecentraliseerde aankoop van drukpapier 1 153 openbare instellingen betrokken waren, kan worden verwacht dat meer dan 1 000 gebruikers zullen deelnemen aan de gecentraliseerde aankoop van kantoormeubilair.

Sociale impact

- Door extra punten toe te kennen voor het sociale aspect met betrekking tot de aan sociale projecten toegewezen middelen, wil het NOCP een deel van de winst van inschrijvers overhevelen naar sociale projecten.
- Om de arbeidsinclusie van personen met een handicap en/of een atypische lengte te bevorderen, heeft het NOCP een specifiek perceel in het leven geroepen dat erop gericht is de integratie op de werkplek van deze groepen te vergemakkelijken.

Andere voordelen

- Omdat dit in Roemenië de eerste procedure voor gecentraliseerde aankoop van kantoormeubilair is, wordt verwacht dat de impact van het gebruik van sociale criteria zeer groot is, aangezien de aankopen van het NOCP door andere nationale aanbestedende diensten als referentie zullen worden gehanteerd.
- Bovendien kan de aanbestedingsprocedure van het NOCP door andere gecentraliseerde aanbestedingseenheden in andere EU-landen worden overgenomen.

Geleerde lessen en toekomstige uitdagingen

- N.v.t., aangezien de procedure nog loopt.

Contactgegevens

Alin Ion Izvoran, Nationaal Bureau voor gecentraliseerde aankoop (NOCP), directeur,
alin.izvoran@onac.gov.ro, +40 786826901

SECTOR 5. Hoveniersdiensten

26. Samenwerking met sociale coöperaties voor arbeidsmarkt-integratie in Toscane

Naam van de aanbestedende overheid, land: ESTAR, Italië

Producten- of dienstensector: hovenierswerk

Inleiding/aanbestedingsdoelstellingen

In mei 2017 werd door de aanbestedende dienst ESTAR (een regionale instantie voor technisch-administratieve bijstand, opgericht bij wet 40/2005) een openbare procedure voor diensten voor het onderhoud van groene ruimten van Toscaanse gezondheidszorginstellingen opgestart.

De doelstelling van de overheidsopdracht was sociale coöperaties van het type B (hierna "sociale coöperaties" genoemd) te laten deelnemen en de arbeidsintegratie van personen met een handicap en kansarmen te bevorderen, en tegelijkertijd te zorgen voor een positief effect op het milieu. Dit werd bereikt door:

- de opdracht in percelen te verdelen (waarvan er acht van de elf werden voorbehouden voor sociale ondernemingen); en
- milieu- en sociale eisen op te nemen.

Voorwerp

Onderhoud van de groene ruimten van gezondheidszorginstellingen in de regio Toscane, Italië.

Stadium van de aanbesteding en criteria

Gunningscriteria

De gunningscriteria voor de voorbehouden percelen 1-8 waren:

sociale criteria (totaal 22 punten):

- acties en procedures in verband met de werving, selectie en plaatsing van werknemers die in de arbeidsmarkt moeten worden geïntegreerd — 4 punten;
- methoden op het gebied van de arbeidsorganisatie — 7 punten;
- methode voor het ondersteunen van de werknemers bij de uitvoering van de dienst — 7 punten;
- opleidingen, met inbegrip van de uren en doelstellingen per persoon — 4 punten;

milieucriteria (totaal 40 punten):

- het gebruik van technieken waarbij geen bestrijdingsmiddelen (fytofarmaceutica) nodig zijn — 12 punten;
- het gebruik van irrigatiepraktijken en -technologieën waarbij het waterverbruik wordt verminderd — 2 punten;
- de aanplant van inheemse plantensoorten die passen bij de kenmerken van het gebied (d.w.z. klimaat, irrigatiebehoefte en endemische ziekten) — 5 punten;

- het gebruik van compost als meststof — 8 punten;
- het gebruik van gerecyclede of hergebruikte containers en omhulsels — 5 punten;
- het gebruik van producten die in overeenstemming zijn met de Europese milieucriteria — 8 punten.

Voorwaarden waaronder de opdracht wordt uitgevoerd

De opdrachten voor elk van de acht percelen bevatten sociale en milieuclausules die de sociale coöperaties moeten uitvoeren. Krachtens de sociale clausules moeten de opdrachtnemende sociale coöperaties:

- zorgen voor stabiele werkgelegenheid voor de ingehuurd werknemers door zich ertoe te verbinden een arbeidsovereenkomst aan te bieden voor de volledige looptijd van de opdracht, d.w.z. 72 maanden; en
- zich ertoe verbinden voor de volledige looptijd van de opdracht werk te bieden aan het personeel dat dezelfde diensten uitvoerde op het terrein van de gezondheidsinstanties, personeel dat behoort tot de categorieën kansarme werknemers of gehandicapte werknemers (vrijwaringsclausule inzake werkgelegenheid); de aannemer kan nieuw personeel uit dezelfde categorieën aannemen om te voldoen aan de verplichting dat ten minste 30 % van alle voor de uitvoering van de gespecificeerde diensten aangenomen werknemers tot deze categorieën behoort.

Daarnaast moeten de opdrachtnemende sociale coöperaties krachtens de milieuclausules methoden, technieken en producten toepassen waarbij geen bovenmatige hoeveelheid water of bepaalde bestrijdingsmiddelen worden gebruikt en waarbij, voor zover van toepassing, gerecyclede en hergebruikte materialen worden gebruikt.

Doelstelling van sociaal beleid en/of referentienorm

- Het bieden van mogelijkheden voor arbeidsintegratie met het oog op de tewerkstelling van personen met een handicap of kansarmen.
- Het bevorderen van de toegang van sociale coöperaties tot markten voor overheidsopdrachten.
- Het garanderen van fatsoenlijke arbeidsnormen voor personen die in dienst zijn bij sociale coöperaties.

Verificatie

Controles worden uitgevoerd door de gezondheidsinstanties van de regio Toscane en ESTAR (aankoopcentrale). De gezondheidsinstanties bepalen het schema en de methoden volgens welke de controles plaatsvinden, op basis van hun voorschriften. ESTAR kan ad-hoccontroleactiviteiten verrichten ten aanzien van de verificaties van de gezondheidsinstanties, zoals controles ter plaatse en inspectiebezoeken, om ervoor te zorgen dat op alle punten aan de contractuele verplichtingen wordt voldaan. Deze ad-hoccontroles kunnen betrekking hebben op de verplichtingen in de technische specificaties, alsook op de diensten in de technische offerte van de aannemer die de aanbestedende dienst heeft beoordeeld.

Waarde van de opdracht

Circa 24 miljoen EUR voor de acht voorbehouden percelen, op een totale opdrachtwaarde van 40 miljoen EUR voor alle elf percelen (looptijd van 72 maanden).

Bedragen per perceel:

- perceel 1: 3 110 000 EUR
- perceel 2: 6 000 000 EUR

- perceel 3: 3 400 000 EUR
- perceel 4: 810 000 EUR
- perceel 5: 1 910 000 EUR
- perceel 6: 625 000 EUR
- perceel 7: 3 610 000 EUR
- perceel 8: 4 685 000 EUR

Instrument

Deze praktijk vloeit voort uit een op 10 april 2017 ondertekend memorandum van overeenstemming voor de duur van vijf jaar tussen de regio Toscane, ESTAR, Confcooperative Toscana, Federsolidarit , Legacoopsociali, Lega Coop Toscana en de Algemene Italiaanse associatie van coöperaties (AGCI), bedoeld om de betrekkingen tussen de openbare instellingen en sociale coöperaties te bevorderen. In het memorandum van overeenstemming staat dat de aanbestedende diensten zich verbinden tot het gebruik van instrumenten zoals aan sociale coöperaties voorbehouden opdrachten boven en onder de drempel en verdeling in percelen, teneinde de deelname van kmo's te garanderen.

De regio Toscane heeft regionale wet nr. 58 "Normen voor sociale samenwerking in Toscane" van 31 oktober 2018 ontwikkeld, waarbij het memorandum van overeenstemming een van de hoekstenen vormde. Met deze nieuwe wet voorziet de regio Toscane in de invoering van innovatieve maatregelen die inspelen op zowel de arbeidsbemiddeling voor kansarme en gehandicapte personen als het beheer van sociale diensten, gezondheidszorg en onderwijsdiensten.

Actoren

- Aanbestedende dienst: ESTAR — aankoopcentrale
- Belanghebbenden memorandum van overeenstemming: sociale coöperatieve organisaties
- Opdrachtnemende sociale coöperaties en hun werknemers

Sociale impact

- De sociale coöperaties waaraan een opdracht is gegund, worden sterker door hun betrokkenheid bij overheidsopdrachten, hetgeen vervolgens de capaciteitsopbouw voor de ondernemers bevordert en de duurzaamheid van hun programma's en projecten waarborgt. Door de aard van de werking en activiteiten van sociale coöperaties in Italië vertaalt zich dit bovendien in de arbeidsmarktintegratie van kansarmen, die profiteren van de geboden steunmaatregelen.

Andere voordelen

- Dankzij de opname van milieucriteria voor de producten en technieken die bij de groenonderhoudsdiensten worden gebruikt, hebben deze diensten minder gevolgen voor het milieu. Ook kan het een gunstig effect hebben op de gezondheid van werknemers.

Geleerde lessen en toekomstige uitdagingen

Ondanks de succesvolle uitvoering van deze specifieke praktijk, hebben de aanbestedende diensten tot op heden minder aanbestedingen gepubliceerd waarbij de instrumenten van het memorandum van overeenstemming (d.w.z. voorbehouden opdrachten of verdeling in percelen) worden gebruikt dan de ondertekenaars hadden verwacht. Zij melden dat er zeer weinig opdrachten van dit type zijn gepubliceerd. Daarom bestaat de uitdaging voor de toekomst erin het beleid van de regio om te zetten in concrete acties. De politieke wil die nodig is voor de uitvoering van maatschappelijk verantwoorde overheidsopdrachten bestaat, zoals blijkt uit het memorandum van overeenstemming en de Toscaanse regionale wet van 2018. Om aanbestedende diensten (ambtenaren en directeurs) te stimuleren tot en te ondersteunen bij het opnemen van sociale overwegingen in hun aanbestedingen, zijn meer doelgerichte bewustmaking en

opleidingen op het gebied van maatschappelijk verantwoorde overheidsopdrachten echter strikt noodzakelijk.

Contactgegevens

Francesco Fragola, regionale woordvoerder bij Confcooperative Toscana, fragola.f@confcooperative.it

27. Voorbehouden opdrachten voor hoveniersdiensten in Castilla-La Mancha

Naam van de aanbestedende overheid, land: regionale overheid van Castilla-La Mancha, Spanje

Producten- of dienstensector: hovenierswerk

Inleiding/aanbestedingsdoelstellingen

Het Secretariaat zag een mogelijkheid voor het starten van een aanbestedingsprocedure voor hoveniersdiensten in de vorm van een voorbehouden opdracht. Hoewel in de nationale en regionale wetgeving inzake overheidsopdrachten voorbehouden opdrachten worden bevorderd als instrument voor professionele en sociale inclusie van personen met uiteenlopende achterstanden, zijn aanbestedende diensten in bepaalde gevallen nog steeds terughoudend om dergelijke procedures toe te passen. Dit heeft vaak te maken met een gebrek aan kennis van de spelers in de sociale economie en hun vermogen om aan de behoeften van overheidsinstanties te beantwoorden.

Derhalve was het bij deze procedure cruciaal om voorafgaand aan de aanbesteding inzicht te krijgen in de kansen die de markt biedt, ervoor te zorgen dat de eisen van de opdracht waren afgestemd op de specifieke aard van sociale ondernemingen voor arbeidsmarktintegratie en hun werknemers en zodoende een succesvolle dienstverlening te garanderen.

De procedure omvat ook sociale overwegingen voor de uitvoering van de opdracht. De totale waarde van de opdracht ligt aanzienlijk lager dan de drempel voor de toepassing van Richtlijn 2014/24/EU.

Voorwerp

Hoveniersdiensten die moeten worden verricht bij het hoofdkantoor van het Regionaal Secretariaat voor economische zaken van Castilla-La Mancha en een opleidingscentrum in de stad Toledo.

Stadium van de aanbesteding en criteria

Op 2 augustus 2019 werd de oproep tot het indienen van inschrijvingen gepubliceerd².

Het Secretariaat was voornemens deze procedure te starten als een aan sociale ondernemingen voor arbeidsmarktintegratie voorbehouden opdracht. Het Secretariaat heeft aanzienlijke inspanningen gewijd aan de fase voorafgaand aan de aanbesteding, om ervoor te zorgen dat de eisen van de opdracht voor de hoveniersdiensten afgestemd zouden zijn op de kenmerken van de sociale ondernemingen voor arbeidsmarktintegratie en hun werknemers. Dit marktonderzoek was een van de eerste ervaringen van het Secretariaat met de voorbereiding van aanbestedingen.

Na de eerste fase van het marktonderzoek heeft het Secretariaat nader onderzoek gedaan naar de specifieke kenmerken van sociale ondernemingen voor arbeidsmarktintegratie, met inbegrip van de collectieve overeenkomst die van toepassing is op dit soort ondernemingen.

De procedure omvatte sociale overwegingen als voorwaarden voor de uitvoering van de opdracht. De opdracht omvatte een verplichting om dienstverbanden tot stand te brengen die in overeenstemming zijn met de toepasselijke collectieve overeenkomst wat betreft beloning, opleiding en socialezekerheidsverplichtingen.

Krachtens de voorwaarden voor de opdracht moest het bovendien gaan om arbeidsovereenkomsten voor ten minste 20 uur per week. De aannemer moest de aanbestedende dienst informatie verschaffen over de

²https://contrataciondelestado.es/wps/wcm/connect/e632650d-197a-4981-95c0-ff6bcf877dc6/DOC_CD2019-843013.html?MOD=AJPERES (Spaanstalig).

arbeidsomstandigheden van de personen die tijdens de uitvoering van de opdracht in dienst waren genomen.

Ook moest de aannemer de uitvoering van de opdracht voorzien van een genderdimensie (bijvoorbeeld een verplichting van gelijke behandeling en om naar gender uitgesplitste gegevens te verstrekken). Het genderperspectief moest in alle documenten, verslagen, gegevens enz. worden geïntegreerd; alle verspreidingsmaterialen moesten genderneutraal zijn.

In de kwalitatieve gunningscriteria werd ingegaan op het gebruik van inheemse planten, niet-chemische bestrijdingsmiddelen, duurzame gewasbeschermingsmiddelen en biologische meststoffen. Het gewicht van deze criteria bedroeg maximaal 10 punten (2,5 per criterium), terwijl de overige 90 punten uitsluitend door de prijs werden bepaald.

Tot de tiebreakcriteria voor inschrijvingen die een gelijk aantal punten kregen, behoorden de volgende sociale criteria (in deze volgorde): a) inschrijver met het hoogste percentage werknemers met een handicap of andere vormen van sociale uitsluiting, met een voorkeur voor het aantal werknemers in vaste dienst bij een gelijk percentage; b) het laagste percentage tijdelijke arbeidsovereenkomsten; en c) het hoogste percentage vrouwelijke werknemers.

Doelstelling van sociaal beleid en/of referentienorm

- Het bieden van werkgelegenheid aan personen die ver van de arbeidsmarkt staan en het risico op sociale uitsluiting lopen.
- Het bevorderen van de toegang van sociale ondernemingen voor arbeidsmarktintegratie tot markten voor overheidsopdrachten.
- Het garanderen van fatsoenlijke arbeidsnormen voor personen die in dienst zijn bij sociale ondernemingen voor arbeidsmarktintegratie.

Verificatie

De aanbestedende dienst monitort en rapporteert per kwartaal over de naleving van de sociale clausules. Hiertoe kan deze dienst de aannemer indien nodig om een schriftelijke verklaring vragen.

De aannemer is tevens verplicht een persoon aan te wijzen die verantwoordelijk is voor de contacten met de aanbestedende dienst en toe te zien op de uitvoering van de opdracht, met speciale aandacht voor de verdeling van de taken tussen de werknemers, hun aanwezigheid op het werk of eventuele veranderingen in het team.

Waarde van de opdracht

23 747 EUR over twee jaar.

Instrument

- Artikel 20 betreffende voorbehouden opdrachten van Richtlijn 2014/24/EU.
- Omgezet in Spaanse wetgeving (wet 9/2017, disposición adicional 4a), waarbij de mededinging wordt beperkt tot sociale werkplaatsen, programma's voor beschermde arbeid en sociale ondernemingen voor arbeidsmarktintegratie met ten minste 30 % werknemers met een handicap of andere vormen van achterstand.

Actoren

- Aanbestedende dienst: het Secretariaat voor economische zaken, overheid van Castilla-La Mancha

- Opdrachtnemende dienstverleners: sociale ondernemingen voor arbeidsmarktintegratie
- Werknemers van de opdrachtnemende onderneming: de werknemers die belast zijn met de uitvoering van de hoveniersdiensten, zijn in dienst bij de aannemer. Wanneer een nieuwe opdracht voor deze dienst van start gaat, is er een toezegging om de huidige werknemers op te nemen overeenkomstig Richtlijn 2001/23/EG.

Sociale impact

- De opdracht heeft de arbeidsintegratie van drie voltijdwerknemers met een handicap (twee met een fysieke en een met een verstandelijke handicap) in een reguliere werkomgeving bij de overheid vergemakkelijkt.
- De werknemers zijn volledig geïntegreerd met de rest van de werknemers van het Secretariaat, die de waarde van hun werk erkennen. De dienstverlening wordt met succes en zonder noemenswaardige problemen verricht, en is volledig in overeenstemming met de specificaties en verwachtingen van de aanbestedende dienst.

Geleerde lessen en toekomstige uitdagingen

- De ervaring was volledig positief en daarom heeft het Secretariaat de bijzonderheden van deze procedure met andere aanbestedende diensten gedeeld om de navolging ervan te stimuleren. Hoewel er krachtens een regionale wet een verplichting is om ten minste 6 % van de waarde van opdrachten voor te behouden aan specifieke diensten, zijn aanbestedende diensten soms terughoudend wat betreft de toepassing van dergelijke procedures, aangezien deze als relatief nieuw en dus onbekend worden gezien.
- Zodra het onderhavige contract is gesloten, wordt een nieuwe aanbesteding gestart volgens dezelfde aanpak. In dit geval wil het Secretariaat meer gewicht toekennen aan de kwaliteitscriteria binnen de gunningscriteria (nog steeds grotendeels bepaald door de prijs). Het Secretariaat wil ook andere doelgroepen bereiken, bijvoorbeeld door partnerschappen tot stand te brengen met openbare diensten voor arbeidsvoorziening en sociale diensten die sociale ondernemingen voor arbeidsmarktintegratie met een relevant profiel kunnen doorverwijzen.
- Door tijd te investeren in de fase voorafgaand aan de aanbesteding is gezorgd voor een goede afstemming tussen de specificatie van de dienst en de beschikbare oplossingen op de markt voor voorbehouden opdrachten.

Contactgegevens

Mw. María Jesús Hernández García, provinciaal secretaris van de provinciale delegatie inzake economie, bedrijfsleven, werkgelegenheid, bestuur van de gemeenschappen van Castilla-La Mancha, delegacionprovincialeconomiaempresasyempleoto@jccm.es, +34 925389179

28. Voorbehouden opdrachten als instrument ter bescherming van de meest kwetsbare personen en het milieu

Naam van de aanbestedende overheid, land: gemeente Salamanca (Spanje)

Producten- of dienstensector: hovenierswerk

Inleiding/aanbestedingsdoelstellingen

Op 11 november 2016 heeft de gemeente Salamanca bij overeenkomst de bevordering van voorbehouden opdrachten in haar aanbestedingsactiviteiten vastgelegd. Deze [overeenkomst](#) was een directe reactie op bepalingen van de Spaanse wetgeving waarin wordt gewezen op de sleutelrol van voorbehouden opdrachten om de sociale economie een impuls te geven. In de overeenkomst is vastgelegd welk percentage van de lokale uitgaven minimaal moet worden gereserveerd voor voorbehouden opdrachten — ten minste 17,56 %. Volgens de overeenkomst zijn voorbehouden opdrachten van toepassing op specifieke soorten diensten: hovenierswerk, ongediertebestrijding, schoonmaakdiensten, catering, inzameling van tweedehandskleding, afvalinzameling en -beheer, en recycling van olie.

Het belangrijkste doel van de uitvoering van de voorbehouden opdrachten door sociale ondernemingen voor arbeidsmarktintegratie is om voor personen die het risico op sociale uitsluiting lopen, gepersonaliseerde trajecten op weg naar werk en sociale integratie te ontwikkelen door het verrichten van milieudiensten. Door sociale, milieu- en economische doelen samen te brengen, leveren beide opdrachten een positieve bijdrage aan het sociaal en werkgelegenheidsbeleid van de gemeente.

In maart 2018 werd de oproep tot het indienen van inschrijvingen gepubliceerd in het Publicatieblad.

Voorwerp

Schoonmaak- en onderhoudsdiensten voor lokale parken, groene ruimten, stadsbomen en sportcentra, voorbehouden aan sociale ondernemingen voor arbeidsmarktintegratie.

Stadium van de aanbesteding en criteria

De gunningscriteria voor de hoveniersopdracht omvatten een aantal sociale bepalingen die verder gaan dan de eisen die specifiek verband houden met het in aanmerking komen voor voorbehouden opdrachten.

- Prijs (maximaal 35 punten)
- De tewerkstelling van een hoger percentage personen in achterstandssituaties dan het minimaal vereiste percentage (maximaal 10 punten)
- Het gebruik van emissiearme voertuigen en machines (maximaal 5 punten)
- Het gebruik van nieuwe plantensoorten (maximaal 5 punten)
- Sociale criteria (15 punten); met inbegrip van het opstellen van een gendergelijkheidsplan (5 punten), maatregelen voor het combineren van werk en privéleven (5 punten) en een opleidingsprogramma voor werknemers (5 punten)
- Milieucriteria (15 punten); met inbegrip van maatregelen voor emissiebeheersing (5 punten), bewustmakingsacties (5 punten) of de organisatie van het afvalstoffenbeheer (5 punten)
- Kwaliteit van de dienstverlenende organisatie (15 punten)

De opdracht werd gegund aan de sociale onderneming voor arbeidsmarktintegratie La Encina. La Encina werd in 2000 opgericht door de lokale Caritas (de sociale hulporganisatie van de katholieke kerk) en is sindsdien actief in Salamanca.

Doelstelling van sociaal beleid en/of referentienorm

- Het bestrijden van armoede en sociale uitsluiting door de bevordering van inclusieve arbeidsmarkten.
- Tegemoetkomen aan de behoeften van de meest kwetsbare groepen om hun participatie op de arbeidsmarkt mogelijk te maken.
- Het verbeteren en versterken van beleid ter bevordering van actieve integratie via een holistische benadering van interventies waarbij de ervaring van maatschappelijke organisaties met hun contacten met de doelgroepen wordt benut.

Verificatie

De verificatie van de eisen van de opdracht vond plaats tijdens de gunningsfase. Daarna ziet de gemeente tijdens de hele uitvoering van de opdracht toe op de naleving van zowel de sociale als de technische eisen. De aannemer is ook verplicht een jaarlijks verslag over zijn activiteiten in te dienen.

Waarde van de opdracht

2 177 403,48 EUR over vier jaar (inclusief een mogelijke verlenging met twee jaar).

Instrument

- Artikel 20 (betreffende voorbehouden opdrachten) en artikel 67 (betreffende gunningscriteria) van Richtlijn 2014/24/EU.
- De mogelijkheid om gebruik te maken van voorbehouden opdrachten werd door de gemeente van Salamanca voor het eerst benut in haar overeenkomst van 2016. In december 2018 werd in een nieuwe lokale wet (Instrucción) het streven van de gemeente Salamanca naar maatschappelijk verantwoorde overheidsopdrachten nog eens benadrukt en werd ertoe opgeroepen in alle aanbestedingsprocedures sociale criteria op te nemen. Deze sociale criteria moeten met name zorgen voor hogere kwaliteit van de werkgelegenheid, betere kansen op werk voor personen die ver van de arbeidsmarkt staan³ (met inbegrip van personen met een handicap), de bevordering van gelijkheid, toegankelijkheid, milieuduurzaamheid, eerlijke handel en meer transparantie in alle fasen van aanbestedingsprocedures.

Actoren

- Aanbestedende dienst: gemeente Salamanca

³ Tot de kansarmen die in aanmerking komen voor arbeidsgerelateerde clausules behoren ook: a) ontvangers van een minimuminkomen of leden van een huishouden dat een minimuminkomen ontvangt; b) personen die niet voor een minimuminkomen in aanmerking komen omdat zij hiervoor niet de minimumduur van vestiging hebben bereikt of omdat zij de volledige duur van de voorzieningen voor een minimuminkomen hebben bereikt; c) jongeren tussen 18 en 30 jaar die onder het gezag van de kindbescherming hebben gestaan; jonge delinquenten ouder dan 16 jaar en ex-delinquenten jonger dan 30 jaar; d) personen met drugsproblemen of andere vormen van verslaving waarvoor zij momenteel in behandeling zijn; e) delinquenten en ex-delinquenten met een wettelijk recht op werk; f) langdurig werklozen; g) vrouwen die het slachtoffer zijn van gendergerelateerd geweld; en h) daklozen die worden begeleid door ondersteuningsdiensten.

- Opdrachtnemende dienstverleners: sociale ondernemingen voor arbeidsmarktintegratie
- Ondersteuning voor opname sociale clausules: openbare diensten voor arbeidsvoorziening en sociale diensten
- Begunstigden: werknemers, ofwel door lokale openbare diensten voor arbeidsvoorziening en sociale diensten doorverwezen naar La Encina, ofwel betrokken via gepersonaliseerde integratietrajecten van de lokale Caritas.

Sociale impact

- Nieuwe werkgelegenheidskansen voor personen in een situatie van sociale uitsluiting dankzij voorbehouden opdrachten, waardoor sociale integratie en samenhang mogelijk worden.
- Toegenomen sociaal en economisch rendement voor de stad door lokale spelers in de sociale economie met een sociale doelstelling in staat te stellen deel te nemen aan activiteiten ter bevordering van duurzame ontwikkeling op lokaal niveau.
- Positieve resultaten voor zowel de lokale gemeenschap als werknemers, die de kans krijgen om een inkomen te verdienen waardoor hun niveau van levenskwaliteit verbetert.
- De ontwikkeling van duurzame praktijken op het gebied van milieu.

Andere voordelen

- Partnerschappen met maatschappelijke organisaties kunnen bijdragen tot de duurzaamheid van openbare diensten voor arbeidsvoorziening en sociale diensten.
- De toegang van ondernemers zonder winstoogmerk tot overheidsopdrachten is verbeterd, waardoor meer ruimte ontstaat voor bedrijven met een sociaal oogmerk die mensen centraal stellen bij hun activiteiten.

Geleerde lessen en toekomstige uitdagingen

- Sinds 2000 is er sprake van samenwerking tussen de aanbestedende dienst en de sociale economie in de vorm van ad-hocovereenkomsten. De overeenkomst inzake voorbehouden opdrachten biedt echter meer ruimte voor formele werkgelegenheid en nauwkeurig vastgestelde arbeidsvoorwaarden voor personen in achterstandssituaties in Salamanca.
- Partnerschappen tussen overheidsinstanties en het maatschappelijk middenveld kunnen op doeltreffende wijze het hoofd bieden aan maatschappelijke uitdagingen. Een sleutelement van een dergelijke innovatieve bestuursstructuur is de daadwerkelijke participatie van personen die het risico op sociale uitsluiting lopen. Hun stem is van essentieel belang om te begrijpen hoe zij integratietrajecten ervaren en welke verbeteringen nodig zijn.
- Voorbehouden opdrachten zijn een hefboom voor werkgelegenheid en de sociale integratie van personen met uiteenlopende achterstanden en personen die zeer moeilijk toegang tot de arbeidsmarkt krijgen. De belangrijkste groepen die als werknemers worden aangevoerd, zijn migranten zonder middelen, personen met drugsproblemen of langdurig werklozen.
- Door het verlenen van milieudiensten hebben sociale ondernemingen voor arbeidsmarktintegratie hun mate van specialisatie kunnen vergroten met een duurzamere benadering van hun activiteiten. La Encina maakt bijvoorbeeld geen gebruik meer van bestrijdingsmiddelen of chemische producten voor de gezondheid van planten, en gebruikt nu emissiearme machines.

Contactgegevens

Mw. Ana Fe Félix Iglesias, manager, La Encina Servicios Integrados, laencina_ei@infonegocio.com,
+34 923193149.

SECTOR 6. Gezondheidszorg

29. Dienstverlening aan mensen met hiv in Oekraïne

Naam van de aanbestedende overheid, land: nationaal centrum voor volksgezondheid, Oekraïne

Producten- of dienstensector: gezondheidszorg

Inleiding/aanbestedingsdoelstellingen

In de afgelopen jaren heeft Oekraïne het wettelijk en technisch kader voor overheidsopdrachten hervormd, onder meer door de ontwikkeling van het bekende platform [ProZorro](#). Dit moest vooral leiden tot meer transparantie en minder kansen voor corruptie, terwijl het vertrouwen onder bedrijven werd vergroot en bijgevolg grotere concurrentie om overheidsopdrachten werd aangemoedigd. Ingevolge de [associatieovereenkomst](#) van Oekraïne met de EU wordt de wetgeving inzake overheidsopdrachten geleidelijk geharmoniseerd met de richtlijnen inzake overheidsopdrachten van de EU. In april 2020 treedt een nieuwe aanbestedingswet in werking, die verscheidene nieuwe bepalingen bevat die betrekking hebben op maatschappelijk verantwoorde overheidsopdrachten.

Een van de maatschappelijke uitdagingen in Oekraïne betreft de zorg voor 240 000 mensen met hiv. Hoewel vooruitgang wordt geboekt bij het verminderen van het aantal aidsgerelateerde sterfgevallen en nieuwe hiv-infecties, was in 2018 minder dan de helft van de mensen met hiv op de hoogte van hun status en werd slechts 35 % behandeld. In 2019 heeft het Oekraïens nationaal [centrum voor volksgezondheid](#) de verantwoordelijkheid op zich genomen voor het aankopen van diensten voor mensen met hiv, die voorheen werden verleend door internationale humanitaire organisaties. Dit maakt deel uit van een [breder pakket hervormingen](#) van het gezondheidszorgstelsel van Oekraïne, met inbegrip van de instelling van een aankoopcentrale voor geneesmiddelen. De ngo [100% Life](#), de grootste patiëntenorganisatie in Oekraïne, speelt ook een sleutelrol bij de ondersteuning van de dienstverlening in verband met hiv in het hele land en in de rest van de regio.

Voorwerp

Zorg- en ondersteuningsdiensten voor mensen met hiv

Stadium van de aanbesteding en criteria

De markt voor de benodigde diensten is in Oekraïne vrij beperkt, wat in 2019 resulteerde in een aantal geannuleerde inschrijvingen. Het centrum voor volksgezondheid besloot afzonderlijke opdrachten te gunnen om alle regio's en ondersteuningsdiensten voor hiv-patiënten te bestrijken. De kwalificatiecriteria (selectiecriteria) voor de opdrachten omvatten de volgende eisen:

- bewijs van eerdere ervaring met de uitvoering van soortelijke opdrachten. Onder een soortgelijke opdracht wordt verstaan een dienstenovereenkomst, een overeenkomst voor liefdadige hulp, subsidie of getrapte subsidie, of een andere overeenkomst ter bevestiging van ten minste twee jaar ervaring in het verlenen van diensten zoals hiv-preventie en -behandeling, zorgondersteuning en sociale bescherming voor groepen die een groter risico op hiv-besmetting lopen en mensen met hiv;
- de beschikbaarheid van personeel met relevante kwalificaties, kennis en ervaring, met inbegrip van ten minste één werknemer met een hoger opleidingsniveau op het gebied van maatschappelijk werk, sociale pedagogie, geneeskunde, volksgezondheid of psychologie en ten minste vijf werknemers die een gespecialiseerde opleiding hebben afgerond op het gebied van de zorg voor mensen met hiv of andere chronische aandoeningen.

In de technische specificaties wordt omschreven welk soort ondersteunings- en zorgdiensten moeten worden geleverd, zoals:

- het verkrijgen van geïnformeerde toestemming van deelnemers;
- het beoordelen van de zorgbehoeften van deelnemers;
- het ontwikkelen van individuele ondersteuningsplannen — dit omvat gestructureerde thematische sessies gericht op de specifieke behoeften van elke deelnemer en zorgen voor de beschikbaarheid van sociale ondersteuning om hun kwaliteit van leven en gezondheid te verbeteren;
- het waarborgen van actieve doorverwijzing (met inbegrip van verwijzing naar medische instellingen, schadebeperkingsprogramma's, de behandeling van drugsverslaving enz.);

het vergroten van de motivatie en het bewustzijn van deelnemers om voor hun eigen gezondheid te zorgen, met inbegrip van het delen van informatie over hun hiv-status met hun familieleden en vrienden, en veilig gedrag.

Bij het verlenen van de bovenstaande diensten moeten de dienstverleners:

- de tijd en plaats van de dienstverlening aanpassen aan de behoeften van de ontvangers;
- aantonen inzicht te hebben in de diagnose en de behandeltrajecten vanaf het moment dat een cliënt een positieve uitslag van de hiv-sneltest ontvangt;
- methoden ontwikkelen om cliënten te motiveren, ook cliënten met complexe behoeften;
- een intern controlesysteem toepassen en een of meer individuele specialisten aanwijzen die verantwoordelijk zijn voor de uitvoering ervan;
- zorgen voor de permanente beschikbaarheid van een opleidingssysteem voor de directe dienstverleners.

Doelstelling van sociaal beleid en/of referentienorm

In 2013 heeft UNAIDS de [90-90-90-streefcijfers](#) voor wereldwijde vorderingen op het gebied van hiv-behandeling tegen 2020 vastgesteld:

- 90 % van de mensen met hiv is op de hoogte van zijn status;
- 90 % van de mensen die weten dat ze hiv-positief zijn, krijgt toegang tot behandeling; en
- 90 % van de mensen die worden behandeld, heeft een onderdrukte virale belasting.

De regering en het parlement van Oekraïne hebben diverse wetten, decreten en besluiten inzake de behandeling van hiv en tuberculose vastgesteld, die [hier](#) kunnen worden geraadpleegd. Zij vormen het juridische, organisatorische en financiële basiskader voor de activiteiten van de overheidsinstanties die rechtstreeks verantwoordelijk zijn voor hiv/aids in Oekraïne.

Verificatie

Bewijs van de uitvoering van eerdere soortgelijke opdrachten; curricula vitae van het betrokken personeel; projectplan.

Waarde van de opdracht

Tien opdrachten met een geraamde waarde variërend van 250 000 UAH (10 000 EUR) tot 10,9 miljoen UAH (405 000 EUR). De opdrachten hebben betrekking op de volgende Oekraïense regio's:

- Dnjepetrovsk
- Donetsk
- Transkarpatië

- Zaporizja
- Poltava
- Soemy
- Cherson
- Tsjerkasy
- Vinnytsja
- Wolynië

Instrument

De "lichte regeling" voor sociale, gezondheids- en andere specifieke diensten heeft geen equivalent in de Oekraïense wetgeving, wat betekent dat hiervoor dezelfde regels gelden als voor andere overheidsopdrachten. Krachtens de aanbestedingswet van 2016 blijft het gebruik van andere procedures dan de openbare procedure en van andere gunningscriteria dan de kosten beperkt tot bijzondere gevallen. De aanbestedingswet van 2020 bevat enkele nieuwe bepalingen:

- de mogelijkheid om opdrachten onder de drempel voor te behouden aan ondernemingen met werknemers met een handicap;
- de verplichte uitsluiting van inschrijvers die zijn veroordeeld voor strafbare feiten met betrekking tot kinderarbeid of mensenhandel;
- de verplichte uitsluiting van inschrijvers met belasting- of socialezekerheidsschulden, tenzij met de betrokken belastingdienst een regeling is getroffen;
- de mogelijkheid om de niet-openbare procedure te gebruiken (naast de openbare procedure en de concurrentiegerichte dialoog waarin de aanbestedingswet van 2016 voorziet);
- de eis dat in de technische specificaties rekening wordt gehouden met de criteria inzake toegankelijkheid voor personen met een handicap of ontwerpvoorwaarden voor alle gebruikers, voor alle aanbestedingen die zijn bedoeld voor gebruik door natuurlijke personen;
- de mogelijkheid om levenscycluskostenberekening toe te passen;
- de invoering van regels inzake abnormaal lage inschrijvingen.

Het gebruik van niet op kosten gebaseerde (kwalitatieve) gunningscriteria is toegestaan, maar de waarderingen daarvoor mogen niet boven 30 % van de beschikbare punten uitkomen, behalve in concurrentiegerichte dialogen waar een dergelijke grens niet bestaat. Er moet worden opgemerkt dat de overgrote meerderheid van de opdrachten in Oekraïne wordt gegund op basis van de laagste prijs, waarbij middels een elektronische veiling de laagste inschrijving wordt geïdentificeerd. In de toekomst kunnen krachtens de aanbestedingswet van 2020 meer kwalitatieve benaderingen worden gehanteerd voor het inkopen van hiv-diensten.

Actoren

- Aanbestedende dienst: nationaal centrum voor volksgezondheid, Oekraïne (verantwoordelijk voor het inkopen van de diensten);
- 100% Life (organisatie die patiënten ondersteunt en vertegenwoordigt);
- Ministerie van Volksgezondheid van Oekraïne (toezicht op het centrum voor volksgezondheid);
- ProZorro-platform (publicatie van en deelname aan aanbestedingen).

Sociale impact

- Door het bewustzijn te vergroten en een groot aantal hiv-geïnfecteerde personen naar behandeling te verwijzen kan het aantal nieuwe infecties worden verminderd, terwijl de levenskwaliteit van de getroffen personen en hun familieleden wordt verbeterd. Samenwerking met gekwalificeerde en ervaren organisaties, waaronder ngo's, en de focus op het betrekken van patiënten bij hun eigen zorg worden beschouwd als de sleutel tot het succes van deze opdrachten.

Andere voordelen

- Transparante procedures voor de gunning van opdrachten, inclusief die voor gezondheidsdiensten en geneesmiddelen, bieden enorme voordelen voor de Oekraïense gemeenschap. Door het vergroten van de transparantie en de mate van concurrentie om overheidsopdrachten heeft ProZorro naar schatting een besparing van 10 % op de overheidsuitgaven gerealiseerd, die aan sociale behoeften kan worden besteed. Burgers en bedrijven kunnen zien op welke manier overheidsgeld wordt besteed, waardoor het vertrouwen in overheidsdiensten groter wordt.

Geleerde lessen en toekomstige uitdagingen

- Aanbestedingen voor hiv-ondersteuningsdiensten vereisen inzicht in de markt en het gebruik van gerichte criteria om een goed resultaat te garanderen.
- De eisen inzake eerdere ervaring en kwalificaties van personeel moeten evenredig zijn om ervoor te zorgen dat verschillende organisaties, waaronder ngo's en sociale ondernemingen, aan de inschrijving kunnen deelnemen.
- De technische specificaties moeten de gewenste resultaten van de diensten weerspiegelen, zonder al te veel voor te schrijven.

Contactgegevens

Artem Kremen, nationaal centrum voor volksgezondheid van Oekraïne, a.kremen@phc.org.ua

30. Verantwoorde aankoop van beschermende handschoenen voor de gezondheidszorg in Finland

Naam van de aanbestedende overheid, land: stad Tampere (Tuomi Logistiikka Oy), Finland

Producten- of dienstensector: gezondheidszorg

Inleiding/aanbestedingsdoelstellingen

Het is bekend dat de productiemethoden van beschermende handschoenen voor de gezondheidszorg problemen opleveren op het gebied van de rechten en gezondheid van werknemers, werktijden en arbeidsomstandigheden. Op deze problemen is gewezen door Finnwatch, een niet-gouvernementele organisatie die zich richt op de wereldwijde verantwoordelijkheid van bedrijven, en door andere organisaties. De productie, het gebruik en de verwijdering van beschermende handschoenen brengen ook allerlei milieuproblemen met zich mee; zo werden in de gezondheidszorg vinyl handschoenen van pvc gedragen. Vanwege het materiaal was het ingewikkeld om dergelijke handschoenen te verwijderen. Het beheer van pvc-afval is uitermate problematisch door het chloorgehalte ervan. Draggers van vinyl handschoenen worden bovendien blootgesteld aan chemische stoffen en krijgen vaak last van huidproblemen.

Daarom heeft de stad Tampere (Tuomi Logistiikka Oy) een aanbestedingsprocedure in gang gezet voor beschermende handschoenen voor de gezondheidszorg, waarbij van leveranciers werd verlangd dat zij gebruikmaken van verantwoorde productiemethoden. De gemeente hield tevens rekening met milieuaspecten door niet alleen de aankoopprijs van de beschermende handschoenen in aanmerking te nemen, maar ook de levenscycluskosten ervan.

Voorwerp

Aankoop van beschermende handschoenen voor de gezondheidszorg in de stad Tampere

Stadium van de aanbesteding en criteria

De gemeente heeft in de aanbestedingsdocumenten eisen in verband met de productiemethoden opgenomen overeenkomstig artikel 18, lid 2, en artikel 42 van Richtlijn 2014/24/EU.

De leveranciers/fabrikanten moesten in de hele mondiale waardeketen voor de productie van de beschermende handschoenen voldoen aan het gestelde in de Verklaring betreffende de fundamentele beginselen en rechten op het werk van de IAO. De eisen werden vastgesteld als contractuele uitvoeringsvoorwaarden. De levenscycluskosten werden ook als gunningscriterium in aanmerking genomen.

Doelstelling van sociaal beleid en/of referentienorm

De stad Tampere wil door middel van zijn aanbesteding mondiale verantwoordelijkheid stimuleren, bijdragen tot het welzijn van werknemers en het milieu, en een rechtvaardigere economie bevorderen. Deze aanbesteding was derhalve gericht op kostenbesparing, de kwaliteit van het milieu en sociale overwegingen. Daarnaast wilde de stad een verstandigere selectie van producten; terwijl er bij vorige opdrachten bijna tien soorten beschermende handschoenen beschikbaar waren voor gebruik, had de stad nu slechts één soort beschermende handschoenen voor ogen.

Verificatie

Inschrijvingen moesten vergezeld gaan van een door het Finse Ministerie van Werkgelegenheid ontwikkelde vragenlijst voor zelfbeoordeling betreffende sociale en ethische aspecten. De vragen waren bedoeld om duidelijkheid te krijgen over de maatschappelijke verantwoordelijkheid van de productie in risicolanden. Deze vragen hadden betrekking op de omstandigheden waaronder de in het kader van de opdracht geleverde goederen worden geproduceerd, ongeacht of de goederen door de leverancier of een subleverancier worden vervaardigd. De inschrijvers voor deze opdracht vulden de vragenlijst in en werd ook verzocht een duurzaamheidsverslag of een soortgelijke verklaring in te dienen om na te gaan of zij de IAO-verklaring naleven. De stad Tampere controleert gedurende de hele looptijd van de overeenkomst jaarlijks de toepassing van de maatschappelijke verantwoordelijkheid van ondernemingen.

Waarde van de opdracht

De waarde van de opdracht voor de aankoop van beschermende handschoenen bedroeg ongeveer 300 000 EUR tussen januari 2016 en oktober 2016.

Instrument

- Artikel 42 (technische specificaties) en artikel 18, lid 2 (aanbestedingsbeginselen — naleving van de toepasselijke verplichtingen op het gebied van het milieu-, sociaal en arbeidsrecht) van Richtlijn 2014/24/EU.
- In de Finse wetgeving inzake overheidsopdrachten en -concessies wordt bepaald dat aanbestedende diensten ernaar moeten streven hun aankopen zodanig te regelen dat ze zo voordelig, hoogwaardig en systematisch mogelijk kunnen worden verricht door gebruik te maken van bestaande concurrentievoorwaarden en rekening houdend met milieu- en sociale aspecten.

Actoren

- Aanbestedende dienst: de stad Tampere
- Leverancier: Abena Finland Oy
- Eindgebruiker van de handschoenen: gezondheidswerkers en de patiënten die zij behandelen

Sociale impact

De focus op de levenscycluskosten heeft geleid tot de aankoop van nitrilhandschoenen in plaats van vinyl handschoenen. De aanvankelijke eenheidsprijs van nitrilhandschoenen is hoger; over het geheel genomen is het echter goedkoper om een grotere hoeveelheid nitrilhandschoenen aan te kopen als de levenscycluskosten in aanmerking worden genomen. Dit leidt bovendien tot lagere kosten voor logistiek. De kosten zijn daardoor zo'n 100 000 EUR lager dan bij de vorige overeenkomst voor beschermende handschoenen. Daarnaast kan de stad Tampere de milieueffecten van de aankoop verminderen en tegelijkertijd aandacht besteden aan de rechten en arbeidsomstandigheden van werknemers.

Samengevat:

- door rekening te houden met de levenscycluskosten kon een aanzienlijke kostenbesparing worden gerealiseerd. Dit heeft geleid tot een meer gestroomlijnde productselectie en producten van hogere kwaliteit;
- door de aankoop worden schonere materiaalringlopen bevorderd, aangezien de verwijdering van nitrilhandschoenen milieuvriendelijker is dan de verwijdering van vinyl handschoenen;
- bij de aankoop wordt rekening gehouden met de sociale aspecten van de productieketen.

Andere voordelen

- Nitrilhandschoenen bieden een betere bescherming en zijn mechanisch sterker dan latexhandschoenen. Ze zijn niet-allergeen en kunnen door verbranding worden verwijderd.
- Lagere kosten voor logistiek door bij de aankoop van beschermende handschoenen te kiezen voor slechts één soort handschoenen.

Geleerde lessen en toekomstige uitdagingen

De stad Tampere heeft geleerd dat het mogelijk is om handschoenen van betere kwaliteit te kopen tegen lagere kosten, met minder gevolgen voor het milieu en een duurzame productiemethode.

Contactgegevens

Nina Wihlman, categoriemanager bij Tuomi Logistiikka Oy, Nina.wihlman@tuomilogistiikka.fi

31. Strategie van Oslo ter bevordering van dienstverleners zonder winstoogmerk op het gebied van gezondheids- en sociale zorg

Naam van de aanbestedende overheid, land: gemeente Oslo, Noorwegen

Producten- of dienstensector: gezondheidszorg

Inleiding/aanbestedingsdoelstellingen

Non-profitorganisaties kennen een lange traditie in het verlenen van gezondheids- en sociale zorg aan mensen met zorgbehoeften in Oslo. De gemeente Oslo onderkent de maatschappelijke waarde van ondernemers zonder winstoogmerk en heeft daarom getracht de toegang van dit soort verstrekkers tot markten voor overheidsopdrachten te verbeteren; daarnaast wil zij het doel bereiken dat in 2025 ten minste 25 % van het totale aantal plaatsen in verpleeghuizen in Oslo wordt geëxploiteerd door dienstverleners zonder winstoogmerk.

Sinds juni 2019 worden 1 188 plaatsen in verpleeghuizen in Oslo geëxploiteerd door commerciële ondernemers; dit is 29 % van het totaal. Ondernemers zonder winstoogmerk exploiteren momenteel 746 plaatsen, ofwel ongeveer 18 % van het totaal. De resterende 53 % zijn openbare plaatsen.

Doelstelling van sociaal beleid en/of referentienorm

De verlening van diensten op het gebied van gezondheids- en sociale zorg is een wettelijke verplichting die de gemeente Oslo zelf kan vervullen als rechtstreekse aanbieder, of waarvoor zij overeenkomsten kan sluiten met ondernemers die de dienst namens haar verrichten. Dergelijke overeenkomsten moeten zoveel mogelijk overeenstemmen met de eisen waaraan de gemeente voldoet wanneer zij als rechtstreekse aanbieder optreedt.

De overeenkomsten voor gezondheids- en sociale zorg hebben doorgaans een hoge waarde en een looptijd van meerdere jaren (vaak tot wel tien jaar). Het is van groot belang dat deze diensten voorzien in de behoeften die door de (groepen) gebruikers van de diensten zijn vastgesteld. Dit betekent dat de prijs niet noodzakelijkerwijs het belangrijkste element is bij de beoordeling van diensten, maar dat de dienstverlening mogelijk ook moet worden aangepast volgens de veranderende behoeften van gebruikers.

De strategie van Oslo voor betere toegang en de bevordering van dienstverleners zonder winstoogmerk op het gebied van gezondheids- en sociale zorg is geïntegreerd in een bredere strategische aanpak van overheidsopdrachten die de gemeente Oslo heeft ontwikkeld (voorstel 1104/17 van het gemeentebestuur). Deze strategie heeft als algemene doelstelling de regels inzake overheidsopdrachten te vereenvoudigen en strategischer te benutten, en is per januari 2017 in werking getreden, na de omzetting van Richtlijn 2014/24/EU in nationale wetgeving (wet nummer 73 van 17 juni 2016 en reglement nummer 974 van 12 augustus 2016 inzake overheidsopdrachten).

Om het doel van 25 % dienstverleners zonder winstoogmerk te bereiken, is de gemeente van plan bepaalde opdrachten die momenteel in handen zijn van commerciële ondernemers, geleidelijk te beëindigen en een reeks maatregelen te nemen om de deelname van ondernemers zonder winstoogmerk aan de lokale aanbestedingsmarkt te bevorderen.

De gemeente Oslo heeft het accent op diensten op het gebied van gezondheids- en sociale zorg gelegd vanwege de extra sociale dimensie van hun activiteit. In dit verband wil de gemeente ervoor zorgen dat de overheidsmiddelen die aan een maatschappelijk gerichte activiteit worden besteed, terugkomen in de vorm van voordelen voor de gemeenschap.

De strategie voorziet in vier hoofdinstrumenten om het verwachte doel te bereiken. Deze instrumenten zijn divers en beïnvloeden de hele overheidsopdrachtencyclus.

- **Voorbehouden opdrachten:** de strategie moet ervoor zorgen dat maximaal gebruik kan worden gemaakt van opdrachten die zijn voorbehouden aan ondernemers zonder winstoogmerk, zodat hun totale aandeel in de dienstverlening op het gebied van gezondheids- en sociale zorg toeneemt. De looptijd van naar aanleiding van een voorbehouden opdracht gesloten overeenkomsten mag niet langer zijn dan drie jaar, overeenkomstig artikel 77.
- **Rekening houden met overwegingen van bijzonder belang voor ondernemers zonder winstoogmerk:** voor opdrachten die openstaan voor alle soorten concurrenten moet de strategie vooral de nadruk leggen op kwaliteitscriteria, als onderdeel van technische specificaties, gunningscriteria, kwalificatie-eisen, uitvoeringscriteria of de algemene voorwaarden van de opdracht. Tot deze overwegingen behoren: de behoeften van gebruikers aan kwaliteit, continuïteit, universeel ontwerp, aanvaardbare prijsstelling, toegankelijkheid en een uitgebreid dienstenaanbod, kennis en ervaring, gebruikersparticipatie en waarborging van de integriteit van de gebruiker. De cliënt kan ook wijzen op de behoefte aan diversiteit, continuïteit en innovatie. De inzet van middelen in de onmiddellijke omgeving van de gebruiker is ook een prioriteit.
- **Contractuele bepalingen opnemen die de kwaliteit van diensten aan burgers en goede arbeidsomstandigheden voor werknemers waarborgen:** de gemeenteraad heeft het Oslo-model voor de gezondheidszorg- en zorgsector goedgekeurd (zaak 1006/19 van de gemeenteraad). In deze code van goede praktijken is de verplichting vastgelegd dat werknemers die een opdracht voor de stad Oslo uitvoeren, hoofdzakelijk vaste werknemers moeten zijn. Dit geldt ook voor onderaannemers. Een aanzienlijk deel van het personeel in de sector gezondheids- en sociale zorg bestaat uit deeltijdwerkers — gemiddeld twee van de drie werknemers in Noorse gemeenten. Lange, wisselende diensten en nachtarbeid maken het moeilijk om de arbeidseisen van voltijdwerk te handhaven. Daarom verlangt de gemeente dat gecontracteerde werknemers voltijdwerk zo dicht mogelijk benaderen en dat deze doelstelling in ieder geval waar mogelijk wordt gestimuleerd. Volgens de code moeten alle werknemers die contact hebben met patiënten en gebruikers goed in het Noors kunnen communiceren, zowel mondeling als schriftelijk. Deze eis is dwingend maar gerechtvaardigd voor de afzonderlijke functiegroepen en houdt verband met de inhoud van de functie. De Noorse arbeids- en welzijnsorganisatie (NAV) is het belangrijkste kanaal voor nieuwe werknemers in de sector. De gemeenteraad streeft ook naar een zo inclusief mogelijke sector wat betreft werknemers die wellicht extra ondersteuning of begeleiding nodig hebben om hun volledige integratie in de praktijk mogelijk te maken.
- **Dialog met actoren zonder winstoogmerk:** om de positie van de actoren zonder winstoogmerk in de dienstensector op het gebied van gezondheids- en sociale zorg te versterken, bevordert de gemeente een stelselmatige dialoog met zorgaanbieders zonder winstoogmerk en de verenigingen die hun belangen behartigen. Deze dialoog is met name toegespitst op wat nodig is om hoogwaardige diensten aan de gemeente en de gemeenschap te verlenen, wat voor hen als aanbieders haalbaar is en op welke manier hun toegang tot overheidsopdrachten kan worden verbeterd. Voorafgaand aan elke aanbesteding met betrekking tot gezondheids- en sociale diensten onderneemt de gemeente acties die erop gericht zijn te beoordelen in hoeverre non-profitorganisaties aan elke concurrentiestrijd kunnen deelnemen.

Waarde van de opdracht

Afhankelijk van de specifieke opdrachten die worden aanbesteed. Ter informatie, de gemeente Oslo heeft in 2018 meer dan 59 miljard NOK (5,9 miljard EUR) uitgegeven aan gezondheidszorg, verpleging, zorg- en sociale diensten (Noorse dienst voor statistiek).

Instrument

- De artikelen 20, 40, 67, 70 en 77 van Richtlijn 2014/22/EU.
- Strategie van Oslo voor betere toegang en de bevordering van dienstverleners zonder winstoogmerk op het gebied van gezondheids- en sociale zorg

Actoren

- Aanbestedende dienst: de stad Oslo
- Leveranciers waaraan de opdracht werd gegund: dienstverleners zonder winstoogmerk op het gebied van gezondheids- en sociale zorg
- Ondersteuning voor opname arbeidsgerelateerde clausules: Noorse arbeids- en welzijnsorganisatie (NAV)
- Deelnemers aan dialoog: organisaties van aanbieders en gebruikersgroepen
- Gebruikers: ontvangers van gezondheids- en sociale zorg

Sociale impact

- De strategie is pas in oktober 2019 goedgekeurd en de sociale impact moet nog worden vastgesteld of gekwantificeerd. Het belangrijkste doel van een dergelijke opzet is de verhoging van het percentage plaatsen in verpleeghuizen dat wordt geëxploiteerd door dienstverleners zonder winstoogmerk op het gebied van gezondheids- en sociale zorg. Door het percentage ondernemers zonder winstoogmerk te verhogen tot ten minste 25 % in 2025 wil de stad ook een multiplicatoreffect aanmoedigen, aangezien veel van deze ondernemers werkzaam zijn in het kader van en voor een maatschappelijk doel. De voordelen van het inhuren van aanbieders zonder winstoogmerk door de stad zullen dus uiteindelijk de gehele gemeenschap ten goede komen.

Geleerde lessen en toekomstige uitdagingen

- De strategie, die in oktober 2019 is goedgekeurd, bevindt zich in de uitvoeringsfase.

Contactgegevens

Gemeenteraad van Oslo, afdeling Ouderen, Gezondheid en Werk, postmottak@byr.oslo.kommune.no

SECTOR 7. Sociale diensten

32. Arbeidsmarktintegratie voor immigranten die een social impact bond gebruiken

Naam van de aanbestedende overheid, land: ministerie van Economische Zaken en Werkgelegenheid, Finland

Producten- of dienstensector: sociale diensten

Inleiding/aanbestedingsdoelstellingen

In 2015 is het aantal mensen dat in Finland aankwam snel toegenomen. Als onderdeel van de reactie hierop heeft het ministerie van Economische Zaken en Werkgelegenheid een project uitgevoerd om recent gearriveerde immigranten te helpen toe te treden tot de arbeidsmarkt. De werkloosheid onder migranten was ongeveer twee keer zo hoog als onder Finnen.

Na onderzoek en marktconsultatie besloot het ministerie het project uit te voeren als een social impact bond (SIB) — een vorm van aanbesteding van opdrachten met sociale resultaten waarbij een particuliere partner financiering verstrekt en het prestatierisico op zich neemt. Bij SIB-aanbestedingen betaalt de overheidsinstantie alleen wanneer bepaalde prestatieresultaten worden bereikt. In dit geval waren de prestatie-indicatoren gebaseerd op een lagere behoefte aan werkloosheidsuitkeringen en hogere belastinginkomsten uit de tewerkstelling van deelnemers aan het programma.

Dit project, de Koto-SIB, was een van de eerste in Europa en werd medegefinancierd door het Europees Investeringsfonds en de Europese Commissie, naast een aantal andere particuliere en institutionele beleggers.

Voorwerp

Eind 2015 werd een aanbestedingsprocedure gestart om een projectmanager voor de SIB aan te stellen. De projectmanager zou verantwoordelijk zijn voor taken zoals:

- het oprichten van een investeringsfonds;
- het aanbieden van dit fonds aan externe investeerders, zoals stichtingen en particulieren;
- het zoeken van docenten en banen en het organiseren van opleidingen voor de deelnemers.

Het beoogde aantal deelnemers aan het programma werd vastgesteld op 2 500 over drie jaar, waarbij de diensten onderwijs en beroepsspecifieke opleidingen omvatten. Na de tewerkstelling zouden deelnemers voortdurende professionele, taal- en culturele ondersteuning krijgen.

Stadium van de aanbesteding en criteria

In december 2015 werd in het Publicatieblad een vooraankondiging bekendgemaakt waarin werd verzocht om informatie van de markt. In de vooraankondiging werd beschreven dat het ministerie belangstelling had voor het opzetten van een social impact bond om nieuwe onderwijs- en werkgelegenheidsmodellen te testen en de tewerkstelling van immigranten te versnellen. Meerdere organisaties reageerden op de vooraankondiging en er werd een informatiedag gehouden, waar ontwerpdocumenten werden verstrekt en marktspelers opmerkingen konden maken.

In maart 2016 werd een aankondiging van opdracht gepubliceerd in het kader van de openbare procedure, waarin werd uitgenodigd tot het indienen van voorstellen voor het projectmanagement van de SIB. De projectmanager zou verantwoordelijk zijn voor taken zoals:

- het ontwerp en management van het project;
- het organiseren van scholings- en werkgelegenheidsactiviteiten voor migranten overeenkomstig de output van het project, in samenwerking met dienstverleners;
- monitoring, tussentijdse en definitieve verslaglegging.

In de gunningscriteria lag de nadruk op het projectplan (60 %) en ervaring van het personeel van de projectmanager (40 %). Naar aanleiding van de aankondiging werd slechts één inschrijving ontvangen, van Epicus Oy (thans FIM Vaikuttavuussijoitus Oy). Dit weerspiegelt het innovatieve karakter van het project en het relatief kleine aantal bedrijven dat op deze markt actief is. In de inschrijving waren uiteenlopende dienstverleners als onderaannemer opgenomen, om op verschillende locaties in heel Finland onderwijs, opleidingen en arbeidsbemiddeling te verstrekken.

Doelstelling van sociaal beleid en/of referentienorm

De voornaamste doelstelling van sociaal beleid van de aanbesteding was om werkgelegenheidskansen te bieden en de integratie van immigranten op de Finse arbeidsmarkt te stimuleren. Het project werd ook gezien als een gelegenheid om in Finland het SIB-model te testen en het replicatiepotentieel ervan te bepalen.

Verificatie

De vergoeding van de projectmanager wordt vastgesteld door een vergelijking te maken van de opbrengst uit belastingen en besparing op werkloosheidsuitkeringen door:

- deelnemers aan het SIB-programma en
- een controlegroep die wordt geïntegreerd via een traditioneel model.

De vergelijking wordt aan het einde van de contractperiode uitgevoerd. Als het project besparingen voor de overheid oplevert, krijgt de projectmanager daarvan de helft. Daarnaast krijgt de projectmanager een bedrag van 1 500 EUR voor elke deelnemer die meer dan 70 dagen onderwijs ontvangt.

Waarde van de opdracht

De opdracht had een geraamde waarde van 8 625 000 EUR. De totale opdrachtwaarde wordt echter bepaald op basis van de uitvoering conform de voorwaarden van de opdracht. De totale waarde van het investeringsfonds in het kader van de SIB bedraagt 14,2 miljoen EUR.

Instrument

- Artikel 40 (betreffende voorafgaande marktconsultaties) en artikel 70 (betreffende voorwaarden waaronder de opdracht wordt uitgevoerd) van Richtlijn 2014/24/EU.

Actoren

- Aanbestedende dienst: ministerie van Economische Zaken en Werkgelegenheid, Finland
- Strategische partners: Hansel (aankoopcentrale); SITRA (Fins innovatiefonds)
- Projectmanager: Epicus Oy

- Overige investeerders: Europees Investeringsfonds
- Dienstverleners

Deelnemers aan het programma

Sociale impact

- De resultaten tot op heden wijzen erop dat ongeveer 50 % van de deelnemers aan de Koto-SIB werk heeft gevonden, wat aanzienlijk beter is dan de controlegroep.
- Deelnemers aan het programma ontvangen een-op-eenbegeleiding, naast taalonderwijs en arbeidsbemiddeling. De opleiding duurt doorgaans drie tot vier maanden.
- Er wordt ook ondersteuning geboden aan werkgevers, van wie sommige geen eerdere ervaring hadden met de tewerkstelling van immigranten.
- Eind 2019 waren er in totaal 2 211 deelnemers aan de Koto-SIB en hadden 869 mensen een baan. Het gaat om veel verschillende banen en uiteenlopende werkgevers, maar de meest voorkomende banen zijn banen in de horeca, logistiek, schoonmaak en productie. De demografische verdeling van de deelnemers aan het programma is 63 % man en 37 % vrouw, wat deels een afspiegeling is van het grotere aantal mannelijke migranten in Finland.
- Aan deelnemers met een hogere opleiding zijn ook opleidingen in bedrijfsvoering en ondernemerschap aangeboden, met inbegrip van een [programma voor startende techbedrijven](#).

Andere voordelen

- Sinds 2016 heeft het ministerie door dit initiatief een besparing van ten minste 20 miljoen EUR gerealiseerd. Het succes van de Koto-SIB heeft ertoe geleid dat dit model nu ook wordt gebruikt door andere Finse overheidsinstanties, bijvoorbeeld voor het verlenen van jeugdzorg.
- Daarnaast heeft het ministerie besloten tot de aanbesteding van een tweede project waarbij een soortgelijk model wordt gebruikt, deze keer om langdurig werklozen die geen migrant zijn, te helpen bij het vinden van werk. Dit project werd aanbesteed via de procedure van concurrentiegerichte dialoog en de opdracht is in 2019 gestart.

Geleerde lessen en toekomstige uitdagingen

- Sonja Hämäläinen, directeur migratie van het ministerie en opdrachtgever van het project, zegt: "Voor het project en het succes ervan is het van essentieel belang om een tussenpersoon te hebben die de complexiteit van impactinvesteringen begrijpt, omdat er zoveel dingen bij komen kijken. Denk aan het verzamelen van particuliere investeringen, het aantrekken van de nieuwe projectmanager, het meten van de impact op een nieuwe manier enzovoort. Een onafhankelijke tussenpersoon met wie je ideeën kunt uitwisselen is de sleutel tot succes."

Contactgegevens

Susanna Piepponen, senior specialist, ministerie van Economische Zaken en Werkgelegenheid,
susanna.piepponen@tem.fi

33. Het gezamenlijk ontwerpen van de overheidsopdracht voor het onderhoud van sociale huisvesting

Naam van de aanbestedende overheid, land: Seoul Housing and Communities Corporation, Republiek Korea (Zuid-Korea)

Producten- of dienstensector: sociale diensten

Inleiding/doelstelling van de overheidsopdracht

Dit initiatief betreft het gezamenlijk ontwerpen van een overheidsopdracht voor diensten door de Seoul Housing and Communities Corporation (SH) en het Seoul Social Economy Center (SSEC). Het doel van het initiatief was tweeledig:

- zorgen voor een goede leefomgeving voor de bewoners van sociale huurwoningen, voornamelijk huishoudens met een laag inkomen, door te voorzien in hoogwaardige onderhoudsdiensten van organisaties en ondernemingen in de sociale economie;
- een nieuwe markt openen voor sociale ondernemingen in een groot sociaal appartementencomplex.

In Korea zijn vier categorieën organisaties en ondernemingen in de sociale economie wettelijk omschreven: sociale ondernemingen, coöperaties, gemeenschapsbedrijven en zelfhulpondernemingen. In dit geval bestond het consortium uit een coöperatieve en een sociale onderneming.

Nadat dit in 2017 voor het eerst was voorgesteld door het SSEC en enkele organisaties en ondernemingen in de sociale economie, kwamen de SH en het SSEC met een onderhoudsbureau voor sociale huisvesting (huurappartementen) volgens een model van de sociale economie. Dit geïntegreerde beheermodel is eigendom van de gemeenschap en biedt meer welzijnsperspectieven op het gebied van huisvesting.

Het omvat niet alleen traditioneel gebouwonderhoud (bv. schoonmaak, beveiliging, loodgieterswerk, elektriciteit, liften enz.), maar ook gemeenschapsvoorzieningen in het appartementencomplex (bv. advies over werk voor bewoners, gemeenschapszorg voor ouderen en kinderen, beheer van gemeenschapsruimten, culturele evenementen enz.).

Voorwerp

Onderhoud en beheer van sociale huurwoningen en gemeenschapsvoorzieningen

Stadium van de aanbesteding en criteria

De Seoul Housing and Communities Corporation (SH) heeft het inschrijfproces zodanig opgezet dat de deelname van organisaties en ondernemingen in de sociale economie aan het initiatief is gewaarborgd door de toevoeging van de volgende elementen:

- het gezamenlijk ontwerpen van het aanbestedingsproces met de sector van de sociale economie:
 - verlaging van de kwalificatiebarrières voor deelname aan de inschrijving om ervoor te zorgen dat organisaties en ondernemingen in de sociale economie die nieuwkomers zijn op de markt, kunnen deelnemen;
 - het gebruik van een opdracht die is voorbehouden aan ondernemingen in de sociale economie;

- het begeleiden van organisaties en ondernemingen in de sociale economie bij het verkrijgen van de certificering voor het beheer van collectieve huisvesting als sociaal appartementencomplex.

Het bij de aanbestedingsprocedure gebruikte instrument is een aan sociale ondernemingen voorbehouden opdracht (vergelijkbaar met artikel 77 van Richtlijn 2014/24/EU), gebaseerd op artikel 9, methoden voor de gunning van overheidsopdrachten in de [wet inzake opdrachten waarbij een lokale overheid partij is](#) van Zuid-Korea en artikel 12 "Bevoorrechte aankoop door overheidsinstellingen" van de [wet ter ondersteuning van sociale ondernemingen](#), zoals gewijzigd tot en met 30 juni 2013.

De volgende ondernemers kwamen in aanmerking om in te schrijven (gezamenlijke inschrijvingen werden aangemoedigd):

- woningbeheerdiensten (85 % van de totale opdracht): ondernemingen voor woningbeheer;
- sociale huisvestingsdiensten (15 % van de totale opdracht): welzijnsondernemingen of sociale ondernemingen zoals gedefinieerd in de artikelen 7 en 8 van de wet ter ondersteuning van sociale ondernemingen.

De volgende criteria werden gebruikt bij de beoordeling van de inschrijvingen:

- capaciteit van de onderneming: 80 %
(beoordeeld op basis van: financiële status en krediet van de onderneming, eerdere ervaring in soortgelijke projecten wat betreft omvang en inhoud, aantal technici met de vereiste vaardigheden, percentage investeringen in onderzoek en ontwikkeling, risicobeheerbeleid en tijdbeheer);
- vermogen om te concurreren op de voorgestelde kosten van het hele project: 20 %.

De SH heeft een consortium van organisaties en ondernemingen in de sociale economie gekozen, bestaande uit een coöperatieve en een sociale onderneming die de taken van exploitant van onderhoudsdiensten en aanbieder van sociale diensten uitvoerden. Het initiatief is in 2017 gestart in een appartementencomplex in de wijk Shinnae in het district Jungnang in Seoul, waar de opdrachtnemende organisaties en ondernemingen in de sociale economie verantwoordelijk zijn voor het beheer van onderhoudsbureaus voor het hele complex (1 300 huishoudens).

Doelstelling van sociaal beleid en/of referentienorm

De doelstelling van sociaal beleid van de procedure was om de deelname van sociale organisaties aan een inschrijving voor het verlenen van hoogwaardige onderhoudsdiensten in sociale huurwoningen te vergemakkelijken. Een andere doelstelling was om werkgelegenheid te scheppen voor de bewoners van het appartementencomplex, waar de concentratie van gezinnen met een laag inkomen hoog is.

Verificatie

De aanbestedende dienst heeft geverifieerd of de ondernemers voldeden aan de criteria overeenkomstig de nationale wetgeving.

De waarde van de opdracht voor het beheer van het onderhoudsbureau bedraagt circa 300 000 EUR en de opdracht voor het scheppen van werkgelegenheid in gemeenschapsvoorzieningen bedraagt circa 1,1 miljoen EUR.

De totale waarde van de in opdracht gegeven diensten bedroeg dus 1,4 miljoen EUR over twee jaar (van oktober 2015 tot oktober 2017), hoewel de inschrijving was verdeeld in drie opdrachten (twee voor onderhoud, één voor gemeenschapszorg).

Instrument

- Artikel 9 “Methoden voor de gunning van overheidsopdrachten” van de [wet inzake opdrachten waarbij een lokale overheid partij is](#), op grond waarvan opdrachten kunnen worden voorbehouden, vergelijkbaar met het instrument op basis van artikel 77 van Richtlijn 2014/24/EU.
- Artikel 12 “Bevoorrechte aankoop door overheidsinstellingen” van de [wet ter ondersteuning van sociale ondernemingen](#), zoals gewijzigd tot en met 30 juni 2013.
- Korea is partij bij de Overeenkomst inzake overheidsopdrachten van de WTO, en de toegepaste maatregelen zijn in overeenstemming met deze overeenkomst.

Actoren

- Projectleider en aanbestedende dienst: Seoul Housing and Communities Corporation (SH) — een gemeentelijke corporatie die verantwoordelijk is voor de bouw en het beheer van sociale huurwoningen
- Steun voor sociale ondernemingen: Seoul Social Economy Center (SSEC)
- Inschrijvers: organisaties in de sociale economie — met inbegrip van “Green Environment Korea”, de dienstverlener
- Begunstigden: de bewoners van het appartementencomplex, die als consumenten en als werknemers van de dienstverlener aan de uitvoering deelnamen.

Sociale impact

- In dit geval werkten een overheidsdienst en de sector van de sociale economie vanaf de ontwerpfase van de aanbestedingsprocedure samen met een gezamenlijk belang in betere dienstverlening en een betere omgeving voor de bewoners van sociale huisvesting.
- Organisaties en ondernemingen in de sociale economie worden erkend om hun expertise op het gebied van de technische en sociale aspecten van de ontwikkeling en het onderhoud van openbare huisvesting. Het overheidsbedrijf heeft de sociale waarde van de aanbesteding vergroot door de gebruikelijke gang van zaken bij inschrijvingen te herzien ten gunste van organisaties en ondernemingen in de sociale economie.
- De dienstverlener heeft werkgelegenheid geschapen voor de bewoners van de sociale huurwoningen, voornamelijk thuisblijvende echtgenoten/verzorgers die deeltijdwerk zoeken of werkloze bewoners.

Andere voordelen

- Dit voorbeeld kan eenvoudig worden overgenomen en worden uitgebreid tot andere openbare en particuliere collectieve huisvesting (groot appartementencomplex met duizenden huishoudens), de meest gangbare soort stedelijke huisvesting in de stad Seoul. Daarom kan dit model sociale ondernemingen toegang bieden tot een nieuw werkerterrein met geweldige vooruitzichten en grote sociale impact.

Geleerde lessen en toekomstige uitdagingen

- Het beschreven model was oorspronkelijk ontwikkeld als een geïntegreerd voorstel van uiteenlopende, op de behoeften van bewoners afgestemde diensten (waaronder gebouwenbeheer, zorg en beroepsopleiding), als een soort model van een circulaire economie in één wooncomplex. Het feit dat verschillende aanbieders verantwoordelijk waren voor verschillende diensten maakte het soms echter moeilijk om te voorzien in samenhangende en complete dienstverlening.

- Bij een mogelijke herhaling van dit voorbeeld moet de omvang van de opdracht worden uitgebreid en moet de aanbesteding meer geïntegreerde diensten omvatten. De looptijd van de opdracht moet worden verlengd om te zorgen voor een stabielere dienstverlening.
- Flexibeler voorwaarden voor de vorming van een consortium van ondernemingen worden aanbevolen.

Contactgegevens

Mw. Ahreum Kim, teammanager, secretariaat van het Global Social Economy Forum (GSEF),
ahreum.kim@gsef-net.org

Mw. Li Yoo, senior manager, Seoul Social Economy Center, lilyatom@sehub.net

34. Het gezamenlijk ontwerpen en het uitvoeren van een dienst ter verbetering van de kennis en vaardigheden van ouders met minderjarige kinderen

Naam van de aanbestedende overheid, land: gemeente Brescia, Italië

Producten- of dienstensector: sociale diensten

Inleiding/doelstelling van de overheidsopdracht

De procedure voorziet in de selectie van ondernemers die geschikt zijn om deel te nemen aan een proces om samen met de gemeente Brescia een dienst te ontwerpen die gericht is op gezinnen met minderjarige kinderen (kinderen jonger dan 18 jaar). Het uiteindelijke doel van de dienst die in een later stadium zal worden verleend, is om:

- bij te dragen tot de goede ontwikkeling en groei van ieder kind in zijn of haar gezin, door de gezinsbanden te bevorderen en door het kind of de minderjarige te beschermen tegen elke onrust die gevolgen kan hebben voor zijn of haar welzijn;
- een betere integratie van gezinnen in lokale gemeenschappen te ondersteunen.

Deze dienst is gericht op gezinnen met minderjarige kinderen in de gemeente Brescia, die uit eigen beweging de dienst inroepen of die daartoe worden verplicht na een uitspraak van een rechtbank.

Wanneer de normen voor een aan te besteden dienst goed gedefinieerd zijn, kan de gemeente een standaard aanbestedingsprocedure opstarten. Indien zij de normen beter wil definiëren of nieuwe innovatieve elementen wil invoeren, kan het evenwel interessant zijn om via een gezamenlijk ontwerpproces ondernemers erbij te betrekken en nieuwe ideeën op te doen voor een betere opzet en verlening van de dienst.

In het verleden organiseerde de gemeente Brescia haar diensten voor kinderen en hun gezinnen centraal. In 2015 vond een reorganisatie van de diensten plaats: er werden vijf territoriale diensten opgezet, met één verantwoordelijke per dienst. Met deze aanbesteding wilde de gemeente de manier waarop de bestaande dienst op territoriaal niveau werd georganiseerd, verbeteren, door territoriale en interdisciplinaire teams in het leven te roepen die zich richten op opbouwwerk⁴. Het doel van opbouwwerk is om leed en marginalisering van gezinnen te voorkomen en in de meest extreme gevallen om kinderen te beschermen en zoveel mogelijk te voorkomen dat zij worden gescheiden van hun familie.

Het idee voor deze aanbesteding ontstond uit de regelmatige dialoog en samenwerking tussen de gemeente Brescia en de actoren die deelnemen aan het lokale plan ("Piano di Zona") van Brescia. Een dergelijk plan is vereist bij Italiaanse wet nr. 328/2000, waarin de regels inzake de planning en reorganisatie van sociaal beleid en sociale diensten zijn vastgelegd. Dit plan is het instrument voor de programmering van de sociale dienstverlening op lokaal niveau. Het bevat de prioriteiten, strategische doelstellingen,

⁴ Opbouwwerk is het proces waarbij maatschappelijk werkers en andere professionals mensen helpen bij het verbeteren van hun relatie met en het gevoel deel uit te maken van de lokale gemeenschap waarin zij leven door middel van collectieve actie.

methoden, middelen en mensen die nodig zijn voor de uitvoering van een geïntegreerd systeem van overheidsdiensten en sociale maatregelen.

Voorwerp

Het gezamenlijk ontwerpen van een dienst ter verbetering van de kennis en vaardigheden van ouders met minderjarige kinderen

Stadium van de aanbesteding en criteria

Het eerste stadium van de procedure was een openbare procedure om de ondernemer(s) te selecteren met wie de activiteiten voor het gezamenlijk ontwerpen van de dienst in kwestie moesten worden ontplooid. Inschrijvingen werden beoordeeld op basis van de beste prijs-kwaliteitverhouding. Er werden scores van 0 tot en met 80 punten toegekend aan de kwaliteit van het project, terwijl er maximaal 20 punten beschikbaar waren voor de economische offerte.

De kwaliteitscriteria waren:

- organisatie van de dienst — maximaal 40 punten, als volgt toegekend:
 - algemene ontwikkeling van het projectvoorstel (20 punten), met specifieke vermelding van de activiteiten die nodig zijn voor elk beroepsprofiel en de verwezenlijking van de algemene doelstellingen van de dienst;
 - beschrijving van de procedures en methoden voor het ontwerp, de beoordeling en de planning van de maatregelen in samenwerking met de openbare sociale dienst (10 punten);
 - beschrijving van de manieren waarop de verschillende beroepsprofielen samenwerken met de specifieke doorlopende diensten (zoals het gezinsbegeleidingsproject PIPPI⁵ of het pleegzorgproject) en de in te voeren nieuwe diensten (bv. onderwijsdiensten bij de gemeentelijke kleuterscholen) (10 punten);
- professioneel team — maximaal 25 punten, als volgt toegekend:
 - kwantiteit en kwaliteit van het personeel dat bij de gezamenlijk te ontwerpen dienst zal gaan werken (met vermelding van het aantal voltijdse en deeltijdse personeelsleden, de gemiddelde duur van het dienstverband, specifieke aanvullende ervaring en kwalificaties op het in de eisen gespecificeerde gebied) (10 punten);
 - coördinatie- en steunmechanismen voor de creatie van een gemeenschappelijke taal onder de verschillende betrokken professionals (methodieken ter versterking van de teamvorming, instrumenten voor de ontwikkeling van multidisciplinaire geïntegreerde beoordelingen, specifieke prestatiedoelstellingen voor elke professional en voor de vaststelling van de behaalde tussentijdse en definitieve resultaten) (10 punten);

⁵ Het PIPPI-programma (programma van maatregelen ter voorkoming van institutionalisering) is in 2010 gestart als resultaat van een samenwerking tussen het ministerie van Werkgelegenheid en Sociale Zaken, de Universiteit van Padua, tien Italiaanse steden en sociale diensten, gericht op de bescherming van minderjarige kinderen. Met het programma wordt gestreefd naar vernieuwing van de interventiemethoden om het risico op mishandeling en de daaropvolgende scheiding van kinderen van hun gezin van herkomst te verkleinen. Dit wordt bereikt door op samenhangende wijze de verschillende actiegebieden te definiëren die betrokken zijn bij de behoeften van kinderen die in zo'n gezin leven, terwijl bij het onderbouwen van de analyse en het inspelen op deze behoeften rekening wordt gehouden met het perspectief van de ouders en de kinderen zelf.

- aan het personeel voorgesteld plan voor opleiding en voortgezet technisch onderwijs, behalve voor de opleiding die wettelijk verplicht is en die welke in de economische offerte wordt voorgesteld (5 punten);
- samenwerking met de gemeenschap — maximaal 15 punten, als volgt toegekend:
 - beschrijving van de manieren waarop de verschillende beroepsprofielen en de instellingen en actoren die in het territoriale gebied actief zijn, samenwerken, en van de instrumenten om de samenwerking te vergemakkelijken (10 punten);
 - innovatieve voorstellen om de kennis en vaardigheden van ouders te ontwikkelen en te versterken (5 punten).

De verschillende beroepsprofielen werken op de volgende manier samen met de gezinnen:

- de psycholoog biedt ondersteuning vanuit een psychologisch, onderwijskundig, sociaal en klinisch oogpunt;
- de opvoeder heeft als taak de relatie tussen ouders en kinderen en binnen het gezin te ondersteunen door in het huis van het gezin aan de slag te gaan in het kader van hun dagelijks leven;
- de maatschappelijk werker moet ervoor zorgen dat aan de behoeften van het huishouden op het gebied van zorg en hygiëne wordt voldaan;
- de pleegzorgbegeleider ondersteunt de lopende of op te starten pleegzorgprojecten;
- de etnoklinisch adviseur is verantwoordelijk voor het bevorderen van de verstandhouding, de betrekkingen en de onderhandelingen tussen een buitenlands gezin en de verschillende betrokken diensten en professionals;
- de cultureel en taalkundig bemiddelaar heeft als taak de communicatie van de diensten met gezinnen uit een niet-Italiaanse cultuur te vergemakkelijken;
- de coördinator van de dienst waarborgt de kwaliteit van de dienst, houdt toezicht op de uitvoering van de activiteiten en het betrokken personeel, en monitort de doeltreffendheid en doelmatigheid van de dienst.

Doelstelling van sociaal beleid en/of referentienorm

- Verbetering van de strategische programmering en operationele planning van de beschreven diensten.
- Bevordering van de ontwikkeling van opbouwwerk in de vijf territoriale gebieden in Brescia.
- Versterking van de preventieve aanpak van de betrokken diensten ter voorkoming van situaties van leed, misbruik of problemen die gevolgen hebben voor kinderen en minderjarigen.
- Verbetering van de integratie in de lokale gemeenschap van de gezinnen die van de dienst gebruikmaken en bestrijding van armoede op het gebied van onderwijs.

Verificatie

Met betrekking tot de technische bekwaamheid en de financiële draagkracht heeft de aanbestedende dienst geverifieerd of aan de eisen voor de zes beroepsprofielen (psycholoog, opvoeder, maatschappelijk werker, pleegzorgbegeleider, etnoklinisch adviseur, cultureel en taalkundig bemiddelaar, en coördinator van de dienst) werd voldaan door de curricula vitae van de door de inschrijver voorgestelde professionals te controleren.

Waarde van de opdracht

De jaarlijkse waarde van de opdracht voor de dienst bedraagt 600 275 EUR, exclusief btw, met een totaalbedrag van 2 401 102,10 EUR, exclusief btw, voor vier jaar. Dit bedrag moet worden aangevuld met de middelen die de geselecteerde ondernemer(s) moet(en) verstrekken in het kader van medefinanciering.

Instrument

- De artikelen 74-77 betreffende de lichte regeling voor sociale en andere specifieke diensten van Richtlijn 2014/24/EU.
- Artikel 55 van wetsbesluit nr. 117 van 3 juli 2017 (wetboek van de non-profitsector), dat een omschrijving bevat van het instrument van het gezamenlijk ontwerpen van diensten, naast andere vormen van samenwerking, tussen de overheid en actoren uit de non-profitsector.
- Italiaanse wet nr. 328/2000, waarin de regels inzake de planning en reorganisatie van sociaal beleid en sociale diensten zijn vastgelegd.

Actoren

- Aanbestedende dienst: de gemeente Brescia
- Partners van het lokale actieplan van Brescia: gemeenten, verenigingen, sociale coöperaties, Caritas (een confederatie van rooms-katholieke hulp-, ontwikkelings- en sociale dienstverlenende organisaties) en de parochies die actief betrokken zijn bij de planning en uitvoering van sociaal beleid en sociale diensten op lokaal niveau.
- Opdrachtnemende dienstverlener: een groep van drie sociale coöperaties (bij deze aanbesteding schreven twee groepen in die elk uit drie sociale coöperaties bestonden).
- Gebruikers van de gezamenlijk ontworpen dienst: gezinnen met minderjarige kinderen (zowel ouders als kinderen)

Sociale impact

De activiteiten zijn na de zomer van 2019 van start gegaan en de impact is nog niet beoordeeld. Belangrijke indicatoren zijn de verwachte afname van het aantal gevallen waarin kinderen van hun gezin worden gescheiden en van het aantal gevallen van huiselijk geweld tegen vrouwen. De belangrijkste sociale resultaten tot op heden:

- door de dienst samen met sociale coöperaties te ontwerpen zijn de diensten van betere kwaliteit, omdat rekening is gehouden met de perspectieven van sociale coöperaties die ervaren zijn op dit gebied en die op de hoogte zijn van de omstandigheden van de gezinnen die van de dienst gebruikmaken;

- het gezamenlijk ontwerpen heeft bijgedragen tot de uitvoering van een preventieve aanpak bij de diensten voor kindbescherming en bij de diensten gericht op minderjarigen en hun gezinnen, samen met andere projecten en maatregelen van de gemeente;
- de samenwerking tussen de verschillende betrokken actoren (met name met scholen; verbeterde ondersteuning van gezinnen met hulp van andere gezinnen) is versterkt;
- er zijn vangnetten gecreëerd rond gezinnen die het moeilijk hebben, met als doel om isolatie en marginalisering te voorkomen.

Andere voordelen

- De procedure om het gezamenlijk ontwerpen van diensten in gang te zetten, is in Brescia al herhaald. Deze aanbesteding is de tweede editie in het kader van diensten voor kinderen, minderjarigen en hun gezinnen. Ook werd een procedure gestart om gezamenlijke ontwerpprocessen op gang te brengen met het oog op de reorganisatie van de diensten ter bestrijding van extreme armoede en sociale uitsluiting. Een soortelijke aanbesteding kan worden uitgeschreven op het gebied van handicaps.

Geleerde lessen en toekomstige uitdagingen

- Voor het opzetten van een soortgelijke administratieve procedure voor het gezamenlijk ontwerpen van diensten is 30 % meer tijd nodig dan voor een standaard aanbestedingsprocedure, wat extra personeelskosten met zich meebrengt en betekent dat de gemeente moet zorgen voor een zeer goede organisatie en planning.
- In het kader van het lokale actieplan moest vóór de start van dit gezamenlijke ontwerpproces een voorlopige strategische planning worden gemaakt. Aan de hand van de planning werd nagegaan wat de behoeften, prioriteiten en middelen van de gemeente waren op het gebied van totale sociale dienstverlening. Deze planning hielp om de normen voor de dienst te bepalen.
- Bekwaam personeel met kennis van gezamenlijke ontwerpprocessen en van de sociale situatie op lokaal niveau is essentieel, zowel bij de gemeente als bij de overige betrokken actoren. Bovendien moeten er relevante gegevens beschikbaar zijn over de sociale situatie.

Contactgegevens

Massimo Molgora, welzijn en onderwijs, manager van de sector sociale dienstverlening,
MMolgora@comune.brescia.it

35. Participatieve vaststelling van kwaliteitsnormen voor de opzet, organisatie en verlening van zorgdiensten en de opname ervan in overheidsopdrachten

Naam van de aanbestedende overheid, land: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Gdynia (gemeentecentrum voor sociale diensten in Gdynia), Polen

Producten- of dienstensector: sociale diensten

Inleiding/aanbestedingsdoelstellingen

In 2011 en 2012 heeft de stad Gdynia het evenement "Gdynia's dialoog over de kwaliteit van zorgdiensten" georganiseerd. Het doel was de behoeften en verwachtingen van de belanghebbenden van zorgdiensten vast te stellen en daaraan te beantwoorden, om de zorgdiensten te verbeteren. Dit bood de gelegenheid voor een breed debat met alle betrokken partijen: meer dan 1 000 mensen namen deel, onder wie zorgontvangers en zorgaanbieders. Tussen de zorgontvangers en de zorgaanbieders vonden zowel groepswijze als individuele gesprekken plaats; degenen die niet aan een van de 18 sessies konden deelnemen, werden thuis bezocht en geïnterviewd. Aan de deelnemers werd gevraagd wat in hun ogen een goede zorgdienst is.

Op basis daarvan werden gemeenschappelijke kwaliteitscriteria, richtsnoeren en normen opgesteld die moeten leiden tot een verbetering van de zorgkwaliteit en van de kwaliteit van de werkzaamheden in de zorgsector.

De gedefinieerde normen voor zorgdiensten werden vervolgens geïntegreerd in procedures voor overheidsopdrachten. Door eisen te stellen ten aanzien van het dienstverband van zorgverleners (zoals minimumloon, het bestaan van een goede overeenkomst en van een opleidingsfonds — voor gespecialiseerde opleidingen en beroepsopleidingen voor het ontwikkelen van kwalificaties en vaardigheden op het gebied van zorg — of een bijdrage aan een lokaal opleidingsfonds door de werkgevers) willen de lokale overheidsinstanties het imago van het beroep van zorgverlener en het opleidingsniveau van zorgverleners verbeteren. Het motto van "Gdynia's dialoog over de kwaliteit van zorgdiensten" was: *"Wij willen het zien! Wij willen het horen! Wij willen samen beslissen!"*

Voorwerp

Verlening van doeltreffende en inclusieve zorgdiensten, rekening houdend met de specifieke behoeften van de zorgontvangers.

Stadium van de aanbesteding en criteria

Voorafgaand aan de aanbesteding:

Het eerste resultaat van het proces voorafgaand aan de aanbesteding was het "handvest van hoogwaardige zorgdiensten", met daarin een beschrijving van overkoepelende waarden en de belangrijkste kwaliteitscriteria die door belanghebbenden werden genoemd, zoals: efficiëntie, goed beheer, positieve benadering van samenwerking, informatiestroom, wederzijds respect, beschikbaarheid, verantwoordelijkheid, aanpassingsvermogen en solidariteit.

Specificaties

In aanbestedingsprocedures omvatten de technische specificaties voor zorgdiensten de op basis van de raadpleging vastgestelde essentiële eisen. De meest voordelige inschrijving wordt gekozen op basis van de volgende gunningscriteria:

- prijs — 45 %;
- kwaliteit en kwantiteit van aan de opdracht toegewezen zorgpersoneel — 45 % (kwaliteit beoordeeld aan de hand van de beroepskwalificaties van het toegewezen personeel);

arbeidsomstandigheden van zorgverleners — 10 %.

Voorwaarden voor de uitvoering van de opdracht

De opdrachten omvatten strenge eisen om fatsoenlijke arbeidsomstandigheden voor zorgverleners (met inbegrip van loon en werktijden) en de mogelijkheid tot zelfontplooiing en verbetering van de beroepskwalificaties te garanderen. Zo was de aannemer tot 2014 verplicht om een opleidingsfonds op te zetten ten belope van 1 % van de loonsom, bestemd voor gespecialiseerde opleidingen voor zorgverleners.

Doelstelling van sociaal beleid en/of referentienorm

“Gdynia’s norm voor zorgdiensten in de woonplaats” werd ontwikkeld omdat er nog steeds geen wettelijke normen voor zorgdiensten of door het Poolse ministerie van Gezin, Arbeid en Sociaal Beleid aanbevolen richtlijnen zijn.

In het document wordt beschreven op welke manier zorgdiensten van goede kwaliteit moeten worden georganiseerd en verleend om in de behoeften van lokale belanghebbenden te voorzien. Eerst worden de doelstellingen van de zorgdiensten en de verwachte resultaten gedefinieerd en daarna wordt de catalogus van lokale zorgdiensten gepresenteerd, inclusief een ruim aanbod van persoonlijke en huishoudelijke diensten.

Vervolgens worden de rechten en plichten van organisatoren en aanbieders van zorgdiensten en van zorgverleners vastgesteld, evenals de eisen inzake de beroepskwalificaties van zorgverleners. De voornaamste waarden met betrekking tot het dienstverband van zorgverleners zijn de volgende: de toepassing van een werkdag van acht uur en het bestaan van een arbeidsovereenkomst, goede loonvoorwaarden, non-discriminatie ten aanzien van de arbeidsvoorwaarden en toegang tot beroepsopleiding.

De norm werd door de burgemeester van de stad Gdynia vastgesteld als lokale norm voor de verlening van zorgdiensten en moet sinds mei 2011 worden opgenomen in specificaties en contractbepalingen.

De referentienormen omvatten relevante IAO-kernverdragen zoals:

- het statuut van de IAO — artikel 427;
- C100 — Verdrag betreffende gelijke beloning;
- C111 — Discriminatie in arbeid en beroep;
- C140 — Verdrag betreffende betaald scholings- en vormingsverlof;
- C175 — Verdrag betreffende deeltijdwerk.

Verificatie

De verificatie en monitoring zijn gebaseerd op de volgende indicatoren:

- kwantitatieve en kwalitatieve criteria voor de verlening van zorgdiensten, overeenkomstig “Gdynia’s norm voor zorgdiensten”;
- waarborging van een beloning voor de zorgverleners die in overeenstemming is met de Poolse wetgeving (wettelijk minimumuurloon, dat niet lager is dan de geldende normen inzake loon in de Poolse wetgeving, en dat afhankelijk is van het opleidingsniveau en de beroepskwalificaties);

- waarborging van de vereiste arbeidsomstandigheden en persoonlijke beschermingsmiddelen;
- waarborging van het vereiste dienstverband (arbeidsovereenkomst);
- waarborging van de normen inzake de arbeidstijd (werkdag van acht uur);
- toegang tot opleidingen voor zorgverleners;
- opleidingsniveau van de zorgverleners, met inbegrip van het aantal volledig gekwalificeerde zorgverleners;
- vervanging van zorgpersoneel, doeltreffendheid in de organisatie van vervangingen.

Waarde van de opdracht

Tussen 2011-2018 waren er 39 procedures voor overheidsopdrachten met sociale clausules en werden er 39 opdrachten voor zorgdiensten gegund met een totale waarde van 49,1 miljoen PLN of circa 11,4 miljoen EUR.

Instrumenten

- Artikel 67 (betreffende gunningscriteria) en artikel 70 (betreffende voorwaarden waaronder de opdracht wordt uitgevoerd) van Richtlijn 2014/24/EU.
- Lokale regelgeving — burgemeestersbesluit nr. 2073/11/VI/R van Gdynia, 24 mei 2011.

Actoren

Meer dan 1 000 directe en indirecte betrokkenen bij zorgdiensten namen aan de dialoog deel, onder wie:

- eindgebruikers (ouderen en hun familieleden);
- eerstelijns werkers (zorgverleners);
- vrijwilligers;
- maatschappelijk werkers;
- managers van afnemers en aanbieders van diensten;
- lokale overheidsinstantie.

Sociale impact

- Een gemeenschappelijke visie met betrekking tot zorg van goede kwaliteit in de lokale omgeving.
- Verbetering van de kwaliteit van de arbeidsomstandigheden in de zorgsector, die als een van de ondergewaardeerde sectoren met slechte arbeidsomstandigheden en loonvoorwaarden wordt beschouwd.
- Verbetering van de bekwaamheden en het opleidingsniveau van zorgverleners.
- Verbetering van het imago van het beroep van zorgverlener.
- Verbetering van de kwaliteit van zorgdiensten voor gebruikers, en dus van de kwaliteit van hun dagelijks leven.

Andere voordelen

- De ervaring van Gdynia met een participatief proces om de essentie en maatschappelijke waarde van overheidsdiensten te bepalen en het gebruik van werkgelegenheidsbevorderende instrumenten bij overheidsopdrachten bevestigt dat dit instrumenten kunnen zijn om de kwaliteit van deze diensten te verbeteren, de arbeidsmarkt te beïnvloeden en maatschappelijk verantwoord ondernemen te bevorderen.
- Het participatieve proces dat tot de definitie van normen voor maatschappelijk verantwoorde overheidsopdrachten heeft geleid, is met succes getest en uitgevoerd en werkt nog steeds. Het proces kan voor andere sociale diensten worden herhaald en kan ook door andere organisaties worden uitgevoerd.

Geleerde lessen en toekomstige uitdagingen

- Lopende demografische processen en gewijzigde gezinssamenstellingen vormen reeds een grote uitdaging voor het sociaal beleid en hebben ongetwijfeld tot gevolg dat het toepassingsgebied en de schaal van zorgdiensten voortdurend moeten worden aangepast, evenals het niveau en de doeltreffendheid van de uitgaven voor dit doel.
- Door een participatieve benadering van de planning, organisatie en verlening van zorgdiensten worden deze diensten doeltreffender, inclusiever en beter afgestemd op de individuele behoeften van de ontvangers, terwijl voor aannemers goede voorwaarden voor de uitvoering ervan kunnen worden geschapen.

Contactgegevens

Katarzyna Stec — gemeentecentrum voor sociale diensten in Gdynia, Polen, k.stec@mopsgdynia.pl

36. Sociale dienstverlening door meerdere organisaties

Naam van de aanbestedende overheid: dienst Welzijn van de gemeente Riga, Letland

Producten- of dienstensector: sociale diensten

Inleiding/aanbestedingsdoelstellingen

In de stad Riga worden socialezorgdiensten momenteel door meerdere organisaties verleend via een raamovereenkomst. De dienst Welzijn van de gemeente Riga gebruikt dit instrument nu zes jaar.

Daarvoor publiceerde de aanbestedende dienst altijd een oproep tot inschrijvingen voor een opdracht die meestal werd gegund aan één ondernemer met een zeer beperkte capaciteit wat betreft de territoriale dekking voor het uitvoeren van de diensten. De Letse Samaritanen vochten deze praktijk aan voor het staatsbureau voor overheidsopdrachten (als beroepsinstantie) en betoogden dat dit een monopolisering van de verlening van sociale diensten in Riga vormde. De Letse Samaritanen werden in het gelijk gesteld. Dit heeft ertoe geleid dat er geen aanbestedingsprocedures meer zijn die een monopolie mogelijk maken. In plaats daarvan zijn er nu transparantere, concurrentiegerichtere en openbare aanbestedingsprocedures. Hiertoe maakt de aanbestedende dienst gebruik van raamovereenkomsten voor socialezorgdiensten in de stad Riga. Deze diensten vallen onder de lichte regeling krachtens de artikelen 74-77 van Richtlijn 2014/24/EU.

De krachtens de raamovereenkomst ingekochte diensten omvatten hulp bij de persoonlijke verzorging van en/of het verrichten van huishoudelijk werk voor mensen die dit vanwege hun leeftijd of handicap niet zelf kunnen. De doelgroep bestaat uit mensen die alleen wonen of van wie de gezinsleden die onder hetzelfde dak wonen, de nodige zorg niet kunnen verlenen vanwege hun leeftijd, gezondheid of arbeidssituatie. De raamovereenkomst heeft ook betrekking op de verzorging van minderjarigen met een handicap.

Voorwerp

Raamovereenkomst met meerdere ondernemers voor het verlenen van thuiszorgdiensten aan mensen die gebruikmaken van sociale diensten van Riga in 2020.

Stadium van de aanbesteding en criteria

De raamovereenkomst werd gegund krachtens de aanbestedingsprocedure voor diensten op het gebied van sociale zorg (als bedoeld in bijlage 2 bij de Letse aanbestedingswet); dit is een soort openbare procedure. Van de sociale dienstverleners wordt tijdens de looptijd van de overeenkomst 250 000 uur dienstverlening en 130 keer nooddienst verwacht. Met de ontvangers van de dienst worden individuele overeenkomsten ondertekend en er moeten zorgplannen worden afgesproken overeenkomstig de algemene voorwaarden.

Inschrijvers moesten voldoen aan de volgende criteria met betrekking tot hun technische en beroepsmatige geschiktheid:

- tewerkstelling van sociale verzorgers met ten minste het eerste niveau van het tertiair onderwijs op het gebied van sociale zorg, of ten minste een middelbare beroepsopleiding op het gebied van sociale zorg (na het verlaten van een instelling voor middelbaar beroepsonderwijs of een andere onderwijsinstelling die programma's voor middelbaar beroepsonderwijs aanbiedt) en verzorgers (die voldoen aan lagere opleidingseisen);
- waarborging van de regelmatige ontwikkeling van vakbekwaamheid, overeenkomstig kabinetsverordening nr. 338 van 13 juni 2017 inzake "eisen voor aanbieders van sociale diensten", artikel 9.

In de technische offerte moesten inschrijvers de volgende informatie verstrekken:

- de districtsafdelingen en het aantal zorgverleners en verstrekte uren thuiszorgdiensten;
- de regelingen voor de dienstverlening, met inbegrip van de regelingen voor de afhandeling van klachten van cliënten en de te gebruiken middelen;
- de duur van de dienstverlening, de organisatie van de arbeidstijd van zorgverleners en de naleving van de wettelijke voorschriften;
- de inhoud van de dienst voor volwassenen en minderjarigen, met inbegrip van informatie over de naleving van de wettelijke voorschriften, werkmethoden en voor het werk gebruikte materialen, documentatie met betrekking tot de dienst en beheer van documentatie.
- Inschrijvende ondernemingen en organisaties worden beoordeeld op basis van hun capaciteit in termen van territoriale dekking, de kwalificaties en ervaring van het personeel, en de infrastructuur die zij tot hun beschikking hebben.

Er werden zes inschrijvingen ingediend en elk van de zes aanbieders werd toegelaten tot de raamovereenkomst.

Doelstelling van sociaal beleid en/of referentienorm

De gemeente Riga besloot tot het gebruik van een raamovereenkomst (overeenkomstig artikel 33 van Richtlijn 2014/24/EU) om te zorgen voor:

- fysieke toegankelijkheid van de diensten, d.w.z. de diensten worden lokaal verricht, dicht bij de woonplaats van de gebruikers;
- diensten van hoge kwaliteit, d.w.z. de organisaties kunnen thuiszorgdiensten verrichten, hebben ervaring en voldoen aan de eisen inzake beroepsbekwaamheid;
- beschikbaarheid, d.w.z. de raamovereenkomst maakt het mogelijk een netwerk van sociale dienstverleners in Riga te vormen en vergroot de beschikbaarheid van thuiszorgdiensten.

De doelstelling van de overheidsopdracht is de kwaliteit van leven van het individu en/of het gezin te verbeteren, te voorzien in persoonlijke basisbehoeften, te helpen bij huishoudelijk werk en persoonlijke verzorging te verlenen aan mensen die objectieve moeilijkheden ondervinden om zichzelf te verzorgen door hun leeftijd of handicap.

Verificatie

- De commissie voor overheidsopdrachten heeft de conformiteit van de technische offertes ten aanzien van de eisen van artikel 1, lid 6, van Kabinetsverordening nr. 338 van 13 juni 2017 inzake "eisen voor aanbieders van sociale diensten" onderzocht.
- Bij het indienen van de aanbestedingsdocumenten moesten de inschrijvers een verklaring van een deskundige verstrekken waarin wordt bevestigd dat de inschrijver voldoet aan de specifieke eis inzake professionele ontwikkeling.
- Zo nodig wordt de kwaliteit van de door de inschrijver verleende diensten beoordeeld door de specialisten van de sociale dienst van Riga.
- Inschrijvers moeten ten minste eenmaal per jaar een zelfevaluatie van de kwaliteit van de dienstverlening uitvoeren.
- De monitoring van de opdracht wordt verricht door de werknemers van de dienstverlener.

- Jaarlijkse verslagen en facturen worden ingediend bij de aanbestedende dienst.

Waarde van de opdracht

Geraamd: de totale waarde van de raamovereenkomst bedraagt niet meer dan 12 877 609 EUR, exclusief btw. De uitgaven per persoon per uur mogen niet meer bedragen dan 4,44 EUR en de uitgaven aan thuiszorgdiensten in noodsituaties mogen niet meer bedragen dan 30 EUR per dag. De raamovereenkomst geldt voor een eerste termijn van een jaar met als ingangsdatum 1 januari 2020.

Instrument

- De artikelen 74-77 betreffende de lichte regeling voor sociale en andere specifieke diensten van Richtlijn 2014/24/EU.
- Kabinetsverordening nr. 338 van 13 juni 2017 inzake "eisen voor aanbieders van sociale diensten".

Actoren

- Aanbestedende dienst: dienst Welzijn van de gemeente Riga
- Organisaties die partij zijn bij de raamovereenkomst:
 - "Latvijas Samariešu apvienība", de Samaritaanse vereniging van Letland;
 - "Latvijas Sarkanais Krusts", het Letse Rode Kruis;
 - "Biedrība SIA Mājas aprūpe", een sociale onderneming die thuiszorgdiensten verleent in Riga;
 - "Svētā Jāņa Palīdzība", een Lets lid van Johanniter International, een humanitaire vrijwilligersorganisatie;
 - "SIA Pirmais Patronāžas Serviss", een organisatie die actief is op het gebied van maatschappelijke dienstverlening aan ouderen en personen met een handicap;
 - "AS Aprūpes birojs", een organisatie die professionele gezondheidsdiensten verleent aan patiënten thuis.

Sociale impact

- Verbetering van de sociale dienstverlening en de territoriale dekking ervan voor personen die niet voor zichzelf kunnen zorgen in de stad Riga, en bijgevolg verbetering van de kwaliteit van leven voor deze mensen en hun gezin.
- Iedere gebruiker kan de meest geschikte dienstverlener kiezen aan de hand van verschillende criteria, zoals religieuze of niet-religieuze organisatie.

Andere voordelen

- Het gebruik van een raamovereenkomst is bijzonder nuttig. Er zijn namelijk veel hulpverleningsorganisaties die voor de gemeente Riga passende diensten op het gebied van sociale zorg kunnen verlenen, maar er is niet één enkele organisatie die in staat is alle sociale diensten te verlenen die in het gebied nodig zijn. Dankzij dit instrument kon een netwerk van aanbieders van sociale diensten in Riga tot stand worden gebracht omdat zij samenwerken in het kader van de raamovereenkomst. Tegelijkertijd wordt de sector van de sociale dienstverlening zonder winstoogmerk versterkt doordat hij voortaan toegang heeft tot overheidsopdrachten.
- Socialezorgdiensten worden door meerdere organisaties verleend; er bestaat geen monopolie van één bepaalde organisatie. Sociale ondernemingen hebben betere toegang tot overheidsopdrachten.

- De concurrentie wordt gereguleerd en de beste dienstverlener wordt niet uitsluitend gekozen op basis van de laagste prijs, maar op basis van de meest geschikte aanbieder voor de gebruiker.

Geleerde lessen en toekomstige uitdagingen

- De raamovereenkomst geldt voor één jaar en kan jaarlijks worden verlengd tot maximaal vier jaar. Enkele andere gemeenten hebben vastgelegd (in hun lokale normatieve handelingen) dat de overeenkomst voor een termijn van drie jaar kan worden afgesloten. Als de duur van de overeenkomst langer is dan één jaar, biedt dit meer stabiliteit voor de gebruikers en de aanbieders van de diensten. Wanneer een overeenkomst voor langer dan een jaar geldt, is het voor nieuwe dienstverleners echter moeilijker om de markt te betreden.
- Wanneer de sociale dienstverlening huisvesting betreft, moet de duur van de overeenkomst langer zijn dan één jaar. Sommige lokale gemeenten voeren hun aanbestedingsprocedures evenwel jaarlijks uit, dus het risico bestaat dat gebruikers elk jaar moeten verhuizen.

Contactgegevens

Agnese Fridenberga, juridisch deskundige, agnese.fridenberga@providus.lv

Andris Bērziņš, directeur van de Samaritaanse vereniging van Letland, samariesi@samariesi.lv

37. Aankoop van sociale diensten voor zelfstandig wonen in Kaisiadorys, Litouwen

Naam van de aanbestedende overheid, land: gemeente Kaisiadorys, Litouwen

Producten- of dienstensector: sociale diensten

Inleiding/aanbestedingsdoelstellingen

De Litouwse strategie voor vooruitgang van 2030 voorziet in een strategisch kader als richtsnoer voor de acties van de overheidsinstanties om te reageren op sociale, economische en milieu-uitdagingen in de komende paar jaar. Een van de voornaamste pijlers van de strategie is de mogelijkheid van directe betrokkenheid van gemeenschappen, actoren zonder winstoogmerk en ngo's om dergelijke uitdagingen doeltreffender aan te pakken. Dit heeft enkele belangrijke gevolgen voor de organisatie van overheidsopdrachten en de rol van overheidsinstanties als directe aanbieders van sociale diensten. Ten eerste mag de publiek sector volgens de strategie alleen diensten verlenen wanneer ngo's, maatschappelijke organisaties en particuliere ondernemingen dat niet kunnen. Ten tweede moet, zoals aangegeven in het nationaal voortgangsprogramma 2014-2020, ten minste 15 % van de op lokaal niveau verleende openbare sociale diensten worden aanbesteed en uitgevoerd door dergelijke particuliere ondernemers.

De doelstellingen ter bevordering van meer sociale dienstverlening door particuliere ondernemers zijn:

- zorgen voor hogere kwaliteit van de dienstverlening door betere meting van de sociale impact;
- ondervangen van een gebrek aan expertise en ervaring op het gebied van het uitbreiden van diensten; en
- bevorderen van de ontwikkeling van op resultaten (impact) gebaseerde benaderingen van de overheidsaankoop van diensten, in plaats van benaderingen op basis van activiteiten en input.

Enterprise Lithuania, een non-profitagentschap van het ministerie van Economie en Innovatie gericht op de bevordering van ondernemerschap en bedrijfsontwikkeling, heeft een [overdrachtsgids voor openbare diensten](#) opgesteld. De gids is bedoeld voor lokale overheidsinstanties en is gericht op het vergroten van de kennis over de regels inzake overheidsopdrachten, de methoden voor impactmeting en de beschikbare financiering, en het geven van advies over belangrijke juridische kwesties.

Daarnaast heeft Enterprise Lithuania een aantal lokale overheidsinstanties begeleid bij het opstellen van overheidsopdrachten voor ondersteunende diensten ter bevordering van de sociale en economische integratie van mensen met geestelijke gezondheidsproblemen. Momenteel wonen mensen met geestelijke gezondheidsproblemen zelfstandig in gemeentelijke voorzieningen. Naast de zorg voor hun welzijn willen overheidsinstanties echter de integratie van mensen met geestelijke gezondheidsproblemen in de maatschappij bevorderen en hun kwaliteit van leven verbeteren. Het ontbreekt mensen met geestelijke gezondheidsproblemen met name aan mogelijkheden om aan de maatschappij deel te nemen, hobby's uit te oefenen en te worden erkend als waardevol lid van de gemeenschap, buiten alle negatieve stereotypering. Een groot obstakel voor economische integratie is het gebrek aan arbeidsmogelijkheden die beschikbaar zijn in de gemeenschappen (of op een redelijke afstand) en die passen bij de capaciteiten van elk individu.

In december 2019 heeft de gemeente Kaisiadorys de eerste procedure in gang gezet voor de aankoop van ondersteunende diensten voor zelfstandig wonen gericht op het vergroten van de autonomie en integratie

van mensen met een geestelijke beperking. Na zes maanden wordt gemeten welke impact de dienst heeft. De betaling van de dienst is gebaseerd op een duaal systeem waarbij de aanbieder een bonus krijgt wanneer het verwachte resultaat wordt bereikt of een boete krijgt wanneer dit niet het geval is.

Voorwerp

Aankoop van diensten ter bevordering van zelfstandig thuis wonen voor mensen met een geestelijke beperking, die leiden tot tewerkstelling en sociale integratie.

Stadium van de aanbesteding en criteria

Om de bovengenoemde op resultaten gebaseerde benadering uit te voeren en de beschikbaarheid van geschikte inschrijvers te waarborgen, heeft de aanbestedende dienst gebruikgemaakt van de mogelijkheden krachtens de Litouwse wet inzake overheidsopdrachten, waarbij Richtlijn 2014/24/EU is omgezet. De dienst heeft met name gebruikgemaakt van marktconsultatie voorafgaand aan de aanbesteding en een mededingingsprocedure met onderhandeling. Andere belangrijke elementen waren de omschrijving van de verwachte doelstellingen van de procedure, zowel op korte als op lange termijn, en het ontwerpen van het duale betalingssysteem.

Aan de consultaties voorafgaand aan de aanbesteding namen potentiële aanbieders van sociale diensten en gemeenschappen deel. De consultaties waren bedoeld om na te gaan of dienstverleners de door de gemeente verwachte resultaten zouden kunnen behalen, mogelijke voorwaarden van de opdracht te bespreken en te bepalen welke voorwaarden een probleem voor aanbieders konden opleveren. Deze dialogen werden ook georganiseerd om op zoek te gaan naar mogelijke samenwerkingen tussen aanbieders, voor het geval niet één enkele aanbieder aan de door de gemeente vastgestelde doelstellingen kon beantwoorden. Bij de consultaties werd ingegaan op de kwaliteitscriteria voor de dienstverlening, die werden vastgesteld door de gemeente en gevalideerd door potentiële aanbieders en belanghebbenden die bij die fase betrokken waren.

Inschrijvingen werden beoordeeld op basis van de beste prijs-kwaliteitverhouding. De prijs (kosten per persoon per maand) had een gewicht van 60 % en de kwaliteit de resterende 40 %.

De kwaliteit werd beoordeeld op basis van drie criteria en inschrijvers werd verzocht voor elk daarvan een reeks parameters voor te stellen:

- de ontvangers van de diensten kunnen zichzelf door werk onderhouden en een inkomen verdienen; gemeten door het aantal maanden per jaar dat iemand werk heeft — na het sluiten van de overeenkomst met de dienstverlener — en het inkomensniveau (maximaal 15 punten);
- de ontvangers van diensten kunnen zelf voor hun hygiëne en zelfbeheer zorgen (maximaal 15 punten);
- beschrijving van de voorgestelde dienst(en), waarbij wordt ingegaan op de wijze waarop de dienstverlening impact heeft op de doelgroep en overeenkomt met de doelstellingen van de aanbestedende dienst (met inbegrip van de betrokkenheid van vrijwilligers bij de activiteiten en samenwerking met lokale ngo's en particuliere bedrijven) (maximaal 10 punten).

De operationalisering van deze criteria, volgens het voorstel van de winnende inschrijver, is bepalend voor de impactmeting en betaling.

Er werd gevraagd om in de inschrijving een prijs van de dienst per persoon per maand voor te stellen. De maximale waarde van de opdracht bedraagt: *vaste prijs per persoon per maand*10 (# gebruikers)*12 (# maanden)*

Alle soorten ondernemers konden aan de procedure deelnemen en de opdracht werd gegund aan een dienstverlener zonder winstoogmerk, overeenkomstig de strategische doelstelling van de overdrachtsgids om de rol van spelers in de sociale economie als dienstverleners, met name die welke onder de lichte regeling vallen, uit te breiden.

Doelstelling van sociaal beleid en/of referentienorm

- Ontwikkeling sociale vaardigheden: de aanbestede diensten zijn bedoeld om het gevoel van verantwoordelijkheid en zeggenschap over het leven van mensen met geestelijke gezondheidsproblemen te vergroten. Dit omvat zelfstandig wonen, leren hoe iemand zich moet opstellen binnen de gemeenschap en hun maatschappelijke deelname vergroten. De geboden ondersteuning moet ertoe leiden dat gebruikers beter kunnen communiceren en hun behoeften beter kenbaar kunnen maken, en de verantwoordelijkheid voor hun beslissingen en handelingen kunnen nemen.
- Afstemming van arbeidskansen op de vaardigheden en competenties van de individuele persoon: door toegang tot betaald werk en het recht om het eigen inkomen te beheren ontstaat het effectieve recht van mensen om over hun leven en autonomie te beslissen.
- Voorzien in een holistische reeks ondersteunende diensten die de integratie van mensen met geestelijke gezondheidsproblemen in het arbeidsproces en de samenleving mogelijk maken: het verlenen van een volledig pakket sociale diensten die beantwoorden aan de behoeften van de individuele persoon en verder gaan dan gezondheidszorg, is een belangrijke voorwaarde om de duurzaamheid van hun integratie te waarborgen.

Verificatie

Om de beoordeling van voorstellen te vergemakkelijken, heeft de aanbestedende dienst zijn strategie vastgesteld, met daarin de verwachte resultaten op middellange termijn en de verwachte effecten op lange termijn, alsook een methodologische aanpak om deze bij verificatie te meten.

Waarde van de opdracht

De opdracht ging in december 2019 van start en loopt in november 2020 af (twaalf maanden), met een mogelijke verlenging van nog eens twaalf maanden. De totale waarde van de gegunde opdracht bedroeg 55 000 EUR voor één jaar, met een mogelijke verlenging van nog een jaar voor hetzelfde bedrag.

Instrument

- Artikel 40 (betreffende voorafgaande marktconsultaties) en de artikelen 74-77 (betreffende de lichte regeling voor sociale en andere specifieke diensten) van Richtlijn 2014/24/EU.

Actoren

- Aanbestedende dienst: gemeente Kaisiadorys
- Opdrachtnemende dienstverleners: dienstverleners op het gebied van gezondheids- en sociale zorg, zowel particulier als zonder winstoogmerk.
- Ondersteuning: Enterprise Lithuania (en zijn adviseurs) heeft de gemeente tijdens de hele aanbestedingscyclus begeleid, van het in kaart brengen van de behoeften aan diensten tot de start van de procedure en de gunning van de opdracht. Het agentschap biedt ook ondersteuning aan de aanbestedende dienst bij de uitvoering van de opdracht. De volgende mijlpaal is de eerste impactmeting na zes maanden.

- Begunstigden: mensen met een geestelijke beperking, als ontvangers van de in opdracht gegeven diensten.

Sociale impact

- De hoofddoelstelling van de verleende diensten is de bevordering van de sociale en economische integratie van mensen met geestelijke gezondheidsproblemen die in gemeentelijke voorzieningen wonen.
- De gemeente kon voortbouwen op de ervaring en expertise van niet-overheidsbedrijven, met name aanbieders van sociale diensten zonder winstoogmerk, bij het zoeken naar innovatieve manieren voor het verlenen van diensten voor mensen met geestelijke gezondheidsproblemen.
- Deze aanbesteding had tot doel op resultaten gebaseerde overheidsopdrachten op één lijn te brengen om zo de doeltreffendheid van sociale diensten te verhogen en tot de beste prijs-kwaliteitverhouding te komen.

Geleerde lessen en toekomstige uitdagingen

- De toepassing van deze nieuwe aanpak was niet eenvoudig, omdat er slechts een beperkt aantal dienstverleners beschikbaar was dat de opdracht volgens de eisen van de aanbestedende dienst kon uitvoeren. Toch heeft de gemeente geprobeerd zowel particuliere aanbieders als aanbieders zonder winstoogmerk uit te nodigen die al vergelijkbare diensten verrichtten, en ervoor te zorgen dat gemeenschappen (gebruikersgroepen, gehandicaptenorganisaties enz.) hun stem konden laten horen. Nadruk op consultaties en onderhandeling is een essentieel element van de overdrachtsgids.
- Gemeenten moeten worden bijgestaan bij de uitvoering van op impact gebaseerde overheidsopdrachten en de mededeling ervan aan de markt, aangezien deze benadering van aanbestedingsprocedures complexer is dan de traditionele benaderingen. Daar staat tegenover dat overheidsinstanties — met name op lokaal niveau — vaak niet beschikken over professionals die gewend zijn om samen te werken met sociaal gerichte aanbieders en oplossingen te vinden voor de uitdagingen in verband met de fase voorafgaand aan de aanbesteding.
- Gemeenten moeten hun aanbestedingsactiviteiten op lange termijn plannen, aangezien op impact gebaseerde procedures complexer zijn en een grondigere analyse vereisen in elke fase van de aanbesteding.
- Samenwerking met potentiële leveranciers is van cruciaal belang om de voordelen van marktconsultaties onder de aandacht te brengen en duidelijk te maken waarom zij daaraan zouden moeten deelnemen.

Contactgegevens

Mw. Aušra Pulauskaitė, projectmanager bij Enterprise Lithuania, a.pulauskaite@enterpriselithuania.com

38. Resultaatgerichte jeugdhulp, met inbegrip van socialreturneisen

Naam van de aanbestedende overheid, land: stad Rotterdam, Nederland

Producten- of dienstensector: sociale diensten

Inleiding/aanbestedingsdoelstellingen

In 2014 werd in Nederland een nieuwe jeugdwet vastgesteld, die voorzag in de herstructurering en decentralisering van jeugddiensten om meer lokale benaderingen mogelijk te maken. Dit leidde ertoe dat 15 gemeenten in de regio Rijnmond (in het westen van Nederland) samen de Gemeenschappelijke Regeling Jeugdhulp Rijnmond (GR-JR) vormden, voorgezeten door de gemeente Rotterdam. Bij de heraanbesteding van de jeugdhulp in 2018 besloot de GR-JR een resultaatgericht financieringsmodel te gebruiken, waardoor de focus zou worden opgeschoven van output (producten) naar outcome (resultaten), om tot meer verantwoordelijkheid van de aannemer voor resultaten aan te zetten en innovatie te stimuleren.

Om de doorlopende en passende zorgverlening te waarborgen, heeft de GR-JR de jeugddiensten in verschillende percelen onderverdeeld en gebruikt zij een raamovereenkomst, zodat er per perceel meerdere aanbieders kunnen worden gecontracteerd. De raamovereenkomst geldt in eerste instantie voor drie jaar (met ingangsdatum 1 januari 2018) en kan tweemaal worden verlengd, steeds met één jaar. De in het kader van de raamovereenkomst verleende diensten vallen onder de lichte regeling (de artikelen 74-77 van Richtlijn 2014/24/EU).

Voorwerp

Jeugdhulp — perceel A: pleegzorg (tijdelijke of langdurige plaatsing van jongeren in een stabiele thuissituatie)

Stadium van de aanbesteding en criteria

De GR-JR heeft een openbare procedure gebruikt en aan de inschrijvers werden punten toegekend aan de hand van de volgende gunningscriteria:

- kennis, kunde en ervaring personeel (30 punten);
- uitvoering resultaatgerichte jeugdhulp (40 punten);
- samenwerking — de wijze waarop de inschrijver zal samenwerken met andere actoren om holistische jeugdhulp te garanderen (30 punten).

Aangezien betaling alleen gebeurt op basis van resultaten, werd inschrijvers gevraagd een beschrijving te geven van de wijze waarop zij de resultaatgerichte hulp gaan vormgeven, met inbegrip van:

- de wijze waarop de organisatie is toegerust om te zorgen voor het effectieve en efficiënte gebruik van de nieuwe mogelijkheden die de resultaatgerichte financiering biedt, onder meer om doelen, prioriteiten en acties te bepalen, en de wijze waarop tijd en middelen beschikbaar worden gesteld om de benodigde resultaten te kunnen realiseren;
- de mate waarin de organisatie risico's onderkent, beheerst en beheert bij de introductie van de methodiek van resultaatgerichte financiering;
- de mate waarin de organisatie integrale zorg verleent die het volledige spectrum van jeugddiensten bestrijkt en, indien van toepassing, samenwerkt met andere zorgverleners.

Inschrijvingen werden beoordeeld op een schaal van 0 tot en met 5 (van "slecht" tot "uitmuntend"). Het beoordelingsteam bestond uit minimaal vijf leden, onder wie beleidsmedewerkers en contractmanagers binnen de GR-JR.

Tot slot heeft de GR-JR in de overeenkomsten met de uiteindelijke winnende inschrijvers "social return"-clausules opgenomen. Dienstverleners moeten een bredere socialreturnverplichting nakomen, gericht op het bieden van werkgerelateerde kansen aan personen die het verst van de arbeidsmarkt staan (d.w.z. personen die een werkloosheidsuitkering ontvangen of jongeren in opleidingsprogramma's). Dit is gebaseerd op het Protocol social return van Rotterdam, dat een lijst bevat van alle relevant geachte activiteiten, alsook een methode voor de waardering van deze activiteiten. Bij niet-nakoming volgt een boete ter waarde van 125 % van het niet-nagekomen bedrag.

Doelstelling van sociaal beleid en/of referentienorm

Deze aanbesteding is een gevolg van de nationale jeugdwet (1 maart 2014), die erop gericht is jongeren in staat te stellen gezond en veilig op te groeien naar zelfstandigheid en voldoende zelfredzaamheid om deel te nemen aan de maatschappij. Daarnaast past Rotterdam socialreturnclausules toe in alle opdrachten met een waarde van meer dan 50 000 EUR, om arbeidskansen te creëren voor personen die anders moeilijk werk zouden vinden.

Verificatie

Om aan te tonen dat zij beschikken over de kerncompetentie betreffende werken met de cliëntgroep, moeten inschrijvers een referentie van een vergelijkbare opdracht overleggen die niet langer dan drie jaar voor de uiterste datum van inschrijving werd afgerond.

De GR-JR monitort de dienstverlening aan de hand van vier landelijk gedefinieerde indicatoren: cliënttevredenheid, doelrealisatie, uitval en wachttijden. De dienstverlener kan ook om aanvullende indicatoren verzoeken, wanneer deze een goed beeld geven van behaalde resultaten. Daarnaast worden de prestaties van de dienstverlener per kwartaal gemonitord vanuit vier perspectieven:

- feedback van het lokale team (gedefinieerd team van gemeentepersoneel dat zich bezighoudt met jeugdhulp) over de wijze van samenwerking, bereikbaarheid, transparantie, bejegening van de gebruikers van de diensten, samenwerking met andere organisaties en snelheid van handelen;
- het natrekken van klachten van gebruikers van de diensten door het jaarlijks bevragen van jongeren middels interviews;
- realisatie van productie;
- aantal behandelde jongeren en gemiddelde cliëntprijs.

De GR-JR en de dienstverlener bespreken de resultaten en de benodigde acties vier keer per jaar. Jaarlijks wordt een financieel overzicht ingediend om de betaling te berekenen, op basis van de totale toegekende arrangementsbudgetten voor het totaal van de jongeren aan wie hulp/ondersteuning is verleend. Dit overzicht moet vergezeld gaan van een controleverslag van een accountant (tenzij de jaaronzet minder dan 125 000 EUR bedraagt; in dit geval volstaat een eigen verklaring).

Daarnaast moet de dienstverlener verslag uitbrengen over de nakoming van de clause inzake social return. De GR-JR verstrekt een "Protocol social return", waarin een lijst staat van de toepasselijke socialreturnactiviteiten en de financiële waarde van deze activiteiten. Zo telt de tewerkstelling van iemand die een werkloosheidsuitkering ontvangt mee als 30 000 EUR per jaar voor de sociale bijdrage van de aannemer, of als 20,51 EUR per uur. Dit loopt op tot 35 000 EUR per jaar of 29,92 EUR per uur als deze persoon langer dan een jaar werkloos is. Om de bijdragen bij te houden moeten dienstverleners hun socialreturnactiviteiten registreren in het registratiesysteem voor social return van de GR-JR. De dienstverlener moet aantonen dat de werknemer tot een van de doelgroepen behoort, en een loonstrook of arbeidsovereenkomst overleggen.

In Nederland kan social return op verschillende manieren in overheidsopdrachten worden geïntegreerd. Tot de mogelijkheden behoort het vaststellen van bijzondere uitvoeringsvoorwaarden, de opname van gunningscriteria of het voorbehouden van een opdracht aan ondernemingen voor beschermde arbeid. Zie voor andere voorbeelden de casestudy's in deze verzameling uit Wageningen (blz. X) of Haarlem (blz. X).

Waarde van de opdracht

De opdracht voor jeugdhulp over drie jaar had een totale waarde van 50 miljoen EUR (18 miljoen EUR voor perceel A).

Instrument

- Artikel 46 (betreffende verdeling van opdrachten in percelen) en artikel 67 (betreffende gunningscriteria) van Richtlijn 2014/24/EU. Daarnaast wordt in de artikelen 74-77 de lichte regeling inzake sociale diensten en andere specifieke diensten uiteengezet, waardoor een grotere flexibiliteit met betrekking tot procedures mogelijk wordt en het gebruik van kwalitatieve criteria wordt aangemoedigd.
- De richtlijn van 2014 wordt in Nederland uitgevoerd via de aanbestedingswet 2020 (gewijzigd per 1 juli 2016).

Actoren

- Aanbestedende dienst: stad Rotterdam en de GR-JR
- Opdrachtnemende dienstverlener: Enver
- Begunstigden: jongeren die hulp krijgen via de GR-JR, en de werknemers die zijn aangeworven om te voldoen aan de socialreturnverplichtingen

Sociale impact

- Door gebruik te maken van een op resultaat gericht financieringsmechanisme kan de GR-JR ervoor zorgen dat de aangekochte jeugddiensten echte resultaten opleveren en niet slechts output. Innovatie en samenwerking worden erdoor aangemoedigd, omdat niet al te veel wordt voorgeschreven over wat de dienst inhoudt, maar de aandacht veeleer uitgaat naar wat ermee moet worden bereikt.

Andere voordelen

- De arbeidsmarkt in Rotterdam verandert. In de haven werkten altijd veel laaggeschoolden, maar door de automatisering en andere veranderingen in de arbeidsmarkt zijn er voor deze arbeiders geen banen meer. Daarnaast is de haven verplaatst verder bij de stad vandaan en is het voor veel werkzoekenden met een laag inkomen te moeilijk geworden om erheen te reizen.
- Met het socialreturnbeleid van Rotterdam wordt elke overheidsopdracht met een waarde van meer dan 50 000 EUR door een deskundige op het gebied van social return beoordeeld op kansen voor social return. Bij elke opdracht moet tussen 0-50 % van de opdrachtwaarde worden gereserveerd voor het bieden van werkgelegenheid, met een gemiddelde van 5 % per contract.
- Een van de winnende inschrijvingen was bijvoorbeeld Enver, een organisatie die jongeren en hun gezin in de regio Zuid-Holland ondersteunt door het verlenen van hoogwaardige jeugddiensten, met een socialreturnverplichting ter waarde van 2 % van al haar contracten met de GR-JR. Naast de verlening van hoogwaardige gemeentelijke diensten biedt Enver rechtstreeks banen en stages aan personen die ver van de arbeidsmarkt staan, onder wie personen die een werkloosheidsuitkering ontvangen, jongeren die kwetsbaar zijn en extra ondersteuning nodig hebben en personen met een fysieke of geestelijke handicap.

- In totaal heeft het socialreturninitiatief van Rotterdam er in 2018 toe geleid dat 2 519 personen met een afstand tot de arbeidsmarkt door ondernemingen in dienst zijn genomen.

Geleerde lessen en toekomstige uitdagingen

- Socialreturnactiviteiten moeten afgestemd zijn op de realiteit in de sector. Zo zijn er in de gezondheidszorg weliswaar veel vacatures, maar voor deze functies zijn personen met relevante diploma's nodig; zij kunnen momenteel niet worden ingevuld door personen die ver van de arbeidsmarkt staan.
- Bijgevolg heeft Rotterdam zijn socialreturnbeleid in 2019 bijgewerkt om werkgevers meer flexibiliteit en mogelijkheden voor maatwerk te bieden. Dit maakte nieuwe benaderingen mogelijk die beter inspelen op de behoeften van de doelgroep, zoals het aanpakken van schuldenproblematiek (waarmee 50 % van de mensen met een sociale uitkering te kampen heeft) en het dichterbij de arbeidsmarkt brengen van mensen door te voorzien in onderwijs en (praktijk)opleidingen, en taalcursussen als officiële socialreturnactiviteit.
- Met het oog op de monitoring van de implementatie van social return moeten leveranciers hun activiteiten melden, vergezeld van bewijs. Volgens de feedback van dienstverleners is de administratieve belasting momenteel hoog. Daarom werkt Rotterdam samen met diverse organisaties om oplossingen te vinden die voor beide partijen werkbaar zijn.

Contactgegevens

Sophie Harbers, adviseur social return, stad Rotterdam, s.harbers@rotterdam.nl

39. Grensoverschrijdend gezamenlijk ontwerp en gezamenlijk beheer van geestelijke gezondheidszorg

Naam van de aanbestedende overheid, land: GECT GO / EZTS GO, Europese groepering voor territoriale samenwerking "grondgebied van gemeenten: Comune di Gorizia (I), Mestna občina Nova Gorica (Slo) en Občina Šempeter-Vrtojba (Slo)", Gorizia, Italië

Producten- of dienstensector: sociale diensten

Inleiding/doelstelling van de overheidsopdracht

Deze goede praktijk is ontstaan in het kader van het [gezondheidsproject Salute-Zdravstvo](#), een medegefinancierd Interreg-project Italië-Slovenië dat liep in de periode 2014-2020, uitgevoerd door de GECT GO / EZTS GO als enige begunstigde. Het project is gericht op het versterken en verbeteren van de verlening en de kwaliteit van gezondheids- en sociale diensten voor de bevolking in het grensoverschrijdende gebied tussen Italië en Slovenië door bij wijze van proef gezondheidsdiensten en -voorzieningen te integreren.

De doelstelling van de overheidsopdracht was om innovatieve grensoverschrijdende projecten te creëren om te beantwoorden aan de behoeften van jongeren met geestelijke gezondheidsproblemen, zowel op het gebied van zorgverlening als van sociale en arbeidsmarktintegratie.

Er zijn Europese groeperingen voor territoriale samenwerking (EGTS'en) opgericht om grensoverschrijdende, transnationale en interregionale samenwerking tussen lidstaten en hun regionale en lokale autoriteiten te stimuleren. Dankzij Europese groeperingen voor territoriale samenwerking kunnen deze partners gezamenlijke projecten uitvoeren, ervaringen uitwisselen, de coördinatie van ruimtelijke ordening verbeteren en afzonderlijke rechtspersonen vormen om de problemen te ondervangen die voortvloeien uit verschillende wetgeving en procedures in verschillende gebieden.

Voorwerp

Gezamenlijk ontwerp en gezamenlijk beheer van innovatieve en experimentele benaderingen, interventies, diensten en gepersonaliseerde projecten gericht op de sociale inclusie van jongeren met geestelijke gezondheidsproblemen.

Stadium van de aanbesteding en criteria

Volgens de aanbestedingsprocedure, die is uitgewerkt door een gemeenschappelijke werkgroep⁶, moesten inschrijvers een voorlopig projectvoorstel indienen met daarin de criteria, concrete uitvoeringsmethoden en operationele voorstellen voor het gedeelde beheer van individuele en collectieve interventies ondersteund door een begroting voor gezondheidszorg⁷. De projectvoorstellen moeten elementen omvatten met betrekking tot innovatie, experimenten, kwaliteit en een sterk en duidelijk grensoverschrijdend effect. De voorstellen werden beoordeeld met het oog op de ontwikkeling van de volgende programma's:

⁶ Bestaand uit: psychologen, opvoeders, maatschappelijk werkers, verpleegkundigen enz. van de volgende Sloveense en Italiaanse instanties: gezondheidscentrum Nova Gorica (ZD Nova Gorica); psychiatrisch ziekenhuis Idrija (PB Idrija); centrum voor geestelijke gezondheidszorg CSM – AAS2; en coördinatoren.

⁷ De gezondheidszorgbegroting vormt een innovatieve beheersmogelijkheid om thuiszorg te bevorderen, waarbij de aandacht kan worden gericht op de zelfbeschikkingsvaardigheden van de begunstigden en op de mogelijkheid om de zorg af te stemmen op hun behoeften (zoals gezondheid, zorg, rehabilitatie, huisvesting, werkgelegenheid en maatschappelijke behoeften).

- *programma voor gezamenlijk beheer en territoriale ondersteuning*: projectvoorstellen met als doelstelling te zorgen voor de coördinatie en monitoring van alle grensoverschrijdende activiteiten die gezamenlijk worden ontworpen en gezamenlijk worden beheerd, onder meer gericht op de bevordering van uitwisselingen en de consolidering van de werkrelatie van de betrokken ondernemers;
- *werk-opleidingsprogramma*: projectvoorstellen gericht op het bieden van mogelijkheden voor beroepsopleiding met hoge capaciteit voor personen met verschillende geestelijke gezondheidsproblemen. De voorstellen voorzien in verschillende opleidingsmogelijkheden voor de gebruikers in ten minste drie soorten ondernemersactiviteiten (bv. groen, sociale landbouw, administratieve terreinen, catering, ondersteuning van anderen, culturele en communicatieactiviteiten enz.), waarbij tevens rekening wordt gehouden met een grensoverschrijdend gebiedsperspectief;
- *sociaal programma*: projectvoorstellen op het gebied van socialisatieactiviteiten voor de gebruikers. Activiteiten die van rehabilitatieve aard zijn, gericht op het opbouwen van sociale relaties door culturele en educatieve activiteiten waarbij sociale contacten kunnen worden gelegd, worden aangemoedigd;
- *huisvestingsprogramma*: projectvoorstellen gericht op het bieden van geïndividualiseerde huisvestingssteun, door het aanbieden van particuliere huisvesting of gedeelde accommodatie. De partner verbindt zich tot het beschikbaar stellen van woonappartementen, bij voorkeur in het gebied Mestna občina Nova Gorica (Slovenië), voor maximaal vier personen, voorzien van aanpasbare privéruimten.

De maximale totaalscore die aan de voorstellen kan worden toegekend, is vastgesteld op 100 punten, die als volgt worden verdeeld:

- projectvoorstel (met inbegrip van de bovenstaande punten): maximaal 85 punten;
- financieel bedrijfsplan: maximaal 15 punten.

Doelstelling van sociaal beleid en/of referentienorm

Het sociale doel van deze aanbesteding is de sociale en arbeidsintegratie van jongeren met geestelijke gezondheidsproblemen, in het kader van de totstandbrenging van een netwerk van grensoverschrijdende gezondheidsdiensten dat moet worden toegepast op andere gebieden van gezondheidsdiensten.

Verificatie

De werkgroep komt ten minste om de zes maanden bijeen om de projectdoelstellingen te monitoren. Op de agenda van de halfjaarlijkse evaluatievergadering staan de volgende punten:

- verificatie van de behaalde rehabilitatiedoelstellingen;
- verificatie van het informatieniveau van de belanghebbenden;
- evaluatie van de regelingen voor werkverdeling binnen de gemeenschappelijke werkgroep;
- uitwisselen van goede praktijken en bespreken van moeilijke situaties.

De resultaten van deze vergadering worden vastgelegd in notulen en bewaard door de coördinatoren van de werkgroep.

Waarde van de opdracht

De totale waarde van de opdracht bedroeg 367 213,11 EUR over een periode van 18 maanden.

Instrument

De artikelen 74-77 betreffende de lichte regeling voor sociale en andere bijzondere diensten van Richtlijn 2014/24/EU.

Actoren

- Aanbestedende dienst: GECT GO/EZTS GO
- Inschrijvers: Italiaanse en Sloveense entiteiten van de non-profitsector / ondernemers zonder winstoogmerk
- Opdrachtnemende dienstverlener: "La Collina Società Cooperativa Sociale Onlus Impresa Sociale", een Italiaanse sociale coöperatie
- Technische bijstand: Insiel, het eigen ICT-bedrijf van de regio Friuli-Venezia Giulia
- Leden van de werkgroep en instanties die bij het project betrokken zijn:
 - het Sloveense ministerie van Volksgezondheid;
 - het centraal directoraat voor gezondheid, sociaal beleid en invaliditeit van de regio Friuli-Venezia Giulia in Italië;
 - het Sloveens Nationaal Instituut voor Volksgezondheid, NIJZ (Nacionalni inštitut za javno zdravje Republike Slovenije);
 - het Sloveense Instituut voor Ziektekostenverzekeringen, ZZZS (Zavod za zdravstveno zavarovanje Republike Slovenije).

Sociale impact

- Dankzij het project wisselen sociale hulpverleners en zorgmedewerkers goede praktijken uit via de speciaal opgerichte Italiaans-Sloveense werkgroep, die betrokken was bij het gezamenlijke ontwerp van de inhoud van de aanbestedingsprocedure.
- Een duidelijke goede praktijk is de begroting voor gezondheidszorg, die algemeen wordt toegepast in Italië, maar niet in Slovenië. Het doel van de aanbesteding is de goede praktijk van het gezondheidszorgbegrotingsconcept van gepersonaliseerde ad-hoc zorg voor gebruikers toe te passen op het Sloveense gebied Nova Gorizia.

Andere voordelen

- Dit voorbeeld is een echte nieuwigheid in het gebied, als bijzondere mogelijkheid om goede praktijken uit te wisselen, diensten van hogere kwaliteit aan burgers aan te bieden en vaardigheden en kennis grensoverschrijdend over te dragen.
- Door het project is ook de samenwerking tussen Italiaanse en Sloveense dienstverleners van de non-profitsector / dienstverleners zonder winstoogmerk versterkt.

- Het is een goede praktijk die naar andere plaatsen kan worden overgedragen. De praktijk kan door Europese regio's worden overgenomen in de vorm van interregionale samenwerking, alsook in landen buiten de EU.

Geleerde lessen en toekomstige uitdagingen

- Italiaanse entiteiten van de non-profitsector bleken veel beter voorbereid te zijn om zich voor de aanbesteding in te schrijven. Met het oog op zinnellere samenwerking zouden Sloveense dienstverleners zonder winstoogmerk kunnen profiteren van opleidingen en capaciteitsopbouw om te kunnen inschrijven voor overheidsopdrachten.
- Sinds oktober 2019 moeten alle aanbestedingen in Italië worden bekendgemaakt op elektronische platforms. Sloveense inschrijvers ondervonden enige problemen bij aanmelding via het Italiaanse elektronische platform van de regio Friuli-Venezia Giulia⁸, omdat daar om gegevens werd gevraagd waarover enkel Italiaanse entiteiten beschikken, zoals een fiscaal nummer. Voorts constateerden de aanbestedende instanties dat inschrijvers alleen reageerden op de in hun eigen land bekendgemaakte aanbestedingen. Om te zorgen voor zinvolle grensoverschrijdende samenwerking bracht de GECT GO / EZTS GO, wanneer Sloveense ondernemers inschreven op aanbestedingen vanuit het Italiaanse gebied en omgekeerd, alle beschikbare elektronische platforms in kaart om er een te vinden dat aan hun behoeften zou beantwoorden. Hiertoe nam zij deel aan een proefproject "B-oplossingen" dat wordt bevorderd door het directoraat-generaal Regionaal Beleid en Stadsontwikkeling (DG REGIO) van de Europese Commissie en wordt beheerd door de Werkgemeenschap van Europese grensgebieden (WEG) als een van de in de mededeling "Groei en cohesie stimuleren in grensregio's van de EU" voorgestelde actiepunten⁹. Dit hielp de aanbestedende dienst bij het identificeren van het meest geschikte bestaande platform, dat nu wordt gebruikt¹⁰.
- De rechtskaders van entiteiten van de non-profitsector / organisaties zonder winstoogmerk verschillen in de twee landen. Dit heeft tot problemen geleid, zoals Sloveense entiteiten zonder winstoogmerk die geen btw-nummer hebben en dus geen consortium of Europees economisch samenwerkingsverband (EESV) met Italiaanse ondernemers kunnen vormen om in te schrijven. Het tot stand brengen van een Europees rechtskader voor alle ondernemingen en organisaties in de sociale economie zou een levensvatbare oplossing zijn.

Contactgegevens

Fabiana Pieri, senior technisch functionaris bij de Europese groepering voor territoriale samenwerking (GECT GO-EZTS GO), fabiana.pieri@euro-go.eu

⁸ <http://appalti.regione.fvg.it/>

⁹ <https://ec.europa.eu/futurium/en/border-regions/pilot-projects>

¹⁰ Net4Market.com

SECTOR 8. Informatie- en communicatietechnologie (ICT)

40. Via overheidsopdrachten de rechten van werknemers in de toeleveringsketens voor elektronica versterken in Catalonië

Naam van de aanbestedende overheid, land: de Catalaanse vereniging van plaatselijke autoriteiten (L'Associació Catalana de Municipis – ACM), Spanje

Producten- of dienstensector: informatie- en communicatietechnologie (ICT)

Inleiding/aanbestedingsdoelstellingen

De Catalaanse vereniging van plaatselijke autoriteiten (L'Associació Catalana de Municipis — ACM) bestaat uit meer dan 1 000 lokale overheden, die samen 95 % van de gemeenten in de regio vertegenwoordigen. De vereniging treedt onder meer op als aankoopcentrale die op gezamenlijke behoeften inspeelt en ernaar streeft administratieve besparingen te realiseren voor haar leden. In 2018 sloot ACM zich aan bij [Electronics Watch](#), een internationale organisatie die toezicht houdt op de naleving van de mensenrechten in ICT-toeleveringsketens. De sociale clausules van ACM, ontleend aan referentiecontracten van Electronics Watch, worden nu toegevoegd aan de aanbestedingen van haar leden, waaronder een recente raamovereenkomst voor de levering van printers waar 156 gemeenten aan meededen.

Voorwerp

Raamovereenkomst met meerdere ondernemers voor printers, multifunctionele apparatuur en breedformaatprinters

Stadium van de aanbesteding en criteria

Voorwaarden voor de uitvoering van de opdracht:

Winnende inschrijvers die tot de raamovereenkomst worden toegelaten, moeten zorgen voor de naleving van de arbeidsrechten en de veiligheidsvoorschriften in de productieketens van de fabrieken waar de te leveren goederen worden geproduceerd. Daartoe moet de winnende inschrijver:

- passende zorgvuldigheid betrachten, zodat de fabrikanten van elektronische goederen voldoen aan de bepalingen van de gedragscode voor arbeidsnormen die is vastgesteld in de contractvoorwaarden van Electronics Watch¹¹;
- aan de aanbestedende dienst het volgende verstrekken (binnen dertig dagen na de formalisering):
 - een kennisgevingsformulier, waarmee de aanbestedende dienst op de hoogte wordt gebracht van de fysieke locaties van de fabrieken waar de te leveren goederen worden geproduceerd;
 - indien van toepassing moet de aannemer de aanbestedende dienst jaarlijks informeren over controles van de fabrieken waar de te leveren goederen worden geproduceerd.

Doelstelling van sociaal beleid en/of referentienorm

¹¹ http://electronicswatch.org/electronics-watch-contract-conditions-for-supply-contracts-v-2-0_2556796.pdf

Krachtens de voorwaarden van Electronics Watch moeten aannemers passende zorgvuldigheid betrachten om transparantie in de toeleveringsketen te verzekeren, samenwerken met onafhankelijke monitoringinstanties en schendingen van arbeidsrechten en overtredingen van de veiligheidsnormen verhelpen.

De voorwaarden van Electronics Watch zijn in overeenstemming met Richtlijn 2014/24/EU betreffende overheidsopdrachten, alsook met de leidende beginselen inzake bedrijfsleven en mensenrechten van de VN en de OESO-richtlijnen voor multinationale ondernemingen. De voorwaarden bevatten een gedragscode met betrekking tot arbeidsnormen waarin wordt verwezen naar zowel de nationale wetgeving van de productielanden als de IAO-kernverdragen.

Verificatie

De verificatie is gebaseerd op informatie van fabrieken die rechtstreeks verband houdt met het voorwerp van de opdracht. De aannemers maken de officiële naam en het volledige fysieke adres bekend van de fabrieken die specifieke productmodellen maken voor bij Electronics Watch aangesloten ondernemingen. Electronics Watch zal de monitoring voor ACM verrichten om na te gaan of de in de aanbestedingsdocumenten opgenomen normen op het gebied van arbeidsrechten worden nageleefd.

Waarde van de opdracht

1 127 385,51 EUR per jaar

Instrument

- Artikel 18, lid 2 (betreffende naleving van de toepasselijke verplichtingen op het gebied van het milieu-, sociaal en arbeidsrecht) en artikel 70 (betreffende voorwaarden waaronder de opdracht wordt uitgevoerd) van Richtlijn 2014/24/EU.

Actoren

- Aanbestedende dienst: ACM en Electronics Watch als verbonden onderneming
- Opdrachtnemende leveranciers:
 - Basso SA
 - Gircopi SI-Sistemes D'organització SA
 - Konica Minolta Business Solutions Spain
 - Ricoh Sistemas
- Onafhankelijke toezichthoudende organisatie: Electronics Watch
- Gebruikers van de raamovereenkomst: gemeenten die lid zijn van ACM

Sociale impact

- Op het eerste verzoek tot het verstrekken van informatie werd door de aannemers positief gereageerd. De aannemers verstrekten informatie over de toeleveringsketens van bepaalde productmodellen en productielocaties die in het kader van de opdracht zouden worden ingezet. Aan de hand van bestaande monitoringresultaten voor deze modellen en locaties kon Electronics Watch een risicoanalyse voor ACM opstellen. ACM is voornemens de opdrachtvoorwaarden van Electronics Watch op te nemen in nog twee raamovereenkomsten, en wel voor ICT en voor videoregistratie van vergaderingen.

- Naar aanleiding van de door een leverancier verstrekte informatie kon een lopende samenwerking met een printerfabriek in Zuid-Azië worden geïntensiveerd. Op basis van de informatie over de productielocatie is reeds een monitoringplan toegepast. Monitoring wordt uitgevoerd door lokale partners van Electronics Watch, te weten lokale maatschappelijke organisaties met expertise op het gebied van het toezicht op arbeidsrechten.

Andere voordelen

- Dankzij de gestandaardiseerde procedure van Electronics Watch zijn de monitoring en een model voor opvolging na de aansluiting eenvoudig overdraagbaar.
- Ook is de toeleveringsketen transparanter geworden voor andere bij Electronics Watch aangesloten ondernemingen in Europa die dezelfde productmodellen betrekken.

Geleerde lessen en toekomstige uitdagingen

- Het is belangrijk dat inschrijvers / potentiële aannemers worden geïnformeerd over de gerelateerde verplichtingen tijdens de contractbeheerfase om de naleving te bevorderen.
- De ICT-branche — zowel wederverkopers als merken en hun leveranciers — hebben behoefte aan de verdere vergroting van de transparantie van de toeleveringsketens. Voor de branche is het nog altijd lastig informatie op componentniveau te verstrekken; dit is echter van essentieel belang voor de transparantie van de toeleveringsketens.
- Als meer overheidsinstanties zouden vragen om de bekendmaking van productielocaties en -processen, zou dit helpen deze werkwijze tot standaardpraktijk in de industrie te maken.

Contactgegevens

Víctor Torrents, Catalaanse vereniging van gemeenten (ACM), victor.torrents@acm.cat

41. Sociale verantwoordelijkheid in een raamovereenkomst voor computers en laptops, Finland

Naam van de aanbestedende overheid, land: Hansel Ltd., Finland

Producten- of dienstensector: informatie- en communicatietechnologie (ICT)

Inleiding/aanbestedingsdoelstellingen

Hansel is de nationale aankoopcentrale in Finland. Hansel en zijn afnemers (Finse overheidsinstanties) zetten zich in voor de bevordering van maatschappelijk verantwoorde en duurzame overheidsopdrachten. Waarborgen dat aangeschafte goederen en diensten op eerlijke en maatschappelijk verantwoorde wijze worden vervaardigd, wordt in dit verband als prioriteit aangemerkt.

Daarom heeft Hansel een gedragscode opgesteld voor de aanbesteding van elektronische producten, met nadruk op sociale verantwoordelijkheid. De keuze om zich toe te spitsen op dit soort aankopen was gebaseerd op het feit dat deze producten vaak worden vervaardigd in landen waar de mensen- en arbeidsrechten niet altijd voldoende worden gehandhaafd. Met de gedragscode wordt beoogd fatsoenlijke arbeidsomstandigheden voor de werknemers in de hele toeleveringsketen van computers en andere ICT-gerelateerde producten te bevorderen en te waarborgen. De gedragscode moet worden toegepast bij alle toekomstige procedures (raamovereenkomsten, opdrachten) van Hansel op dit gebied. Deze aanpak is uitgebreid naar andere producten en diensten door middel van een algemene versie van de gedragscode die bij andere soorten aanbestedingen moet worden toegepast.

In de gedragscode is vastgelegd dat de leveranciers de code moeten naleven en ervoor moeten zorgen dat aan alle erin opgenomen minimumeisen wordt voldaan, zowel bij hun eigen activiteiten als aannemer als bij die in de toeleveringsketen.

Om de toepassing van de gedragscode te testen startte Hansel een procedure voor ICT-producten. Tegelijkertijd zijn volgens dezelfde werkwijze andere sectorspecifieke proefprojecten in gang gezet, waaronder een procedure voor een raamovereenkomst betreffende kantoormeubilair. De gedragscode is in het Engels vertaald en is klaar voor gebruik door andere aanbestedende diensten in Finland en elders.

De oproep tot het indienen van inschrijvingen werd in 2017 gepubliceerd en de opdracht werd in 2018 gegund¹².

Voorwerp

Raamovereenkomst voor kantoor- en mobiele computerapparatuur, waaronder tablets, hybride computers, laptops, alles-in-één-computers, desktopcomputers enz., en andere ICT-gerelateerde apparatuur, accessoires en diensten.

Stadium van de aanbesteding en criteria

Er werd gebruikgemaakt van een openbare procedure, en criteria inzake sociale en milieuverantwoordelijkheid werden als gunningscriteria in aanmerking genomen met een gewicht van 20 %:

- de gunningscriteria in verband met milieuverantwoordelijkheid (10 %) omvatten het niet gebruiken van schadelijke stoffen (d.w.z. kwik, tetrabroombisfenol A, ftalaten en pvc) en het gebruik van gerecycled of biologisch afbreekbaar kunststof in de kunststofonderdelen en de verpakking;

¹² <https://ted.europa.eu/udl?uri=TED:NOTICE:461029-2017:TEXT:NL:HTML&src=0&tabId=0>

- met betrekking tot de sociale criteria (10 %) voerde Hansel een beoordeling uit van de transparantie van de leverancier wat betreft de locaties van de eindmontageplaatsen en de onderdelenleveranciers, alsook van de arbeidsomstandigheden op de eindmontagelocaties; de betaling van leefbare lonen en het aantal gewerkte uren (maximaal 48 uur per week, inclusief overwerk) moesten aan de hand van een controleverslag van een onafhankelijke derde worden geverifieerd.

Deze criteria bleken een uitdaging te zijn (zie "Geleerde lessen"). Ook moesten inschrijvers bij het indienen van hun inschrijving bevestigen zich te verbinden tot de opdracht (met inbegrip van de gedragscode).

Het was de bedoeling dat maximaal vier inschrijvers aan de raamovereenkomst zouden deelnemen.

Doelstelling van sociaal beleid en/of referentienorm

Het hoofddoel van de gedragscode (en de procedure) is te zorgen voor de naleving van fatsoenlijke arbeidsnormen en arbeidsvoorwaarden in de hele toeleveringsketen die betrokken is bij de door de Finse overheid aangekochte ICT-producten.

Om dit doel te bereiken, bevat de gedragscode verwijzingen naar de volgende normen en verdragen:

- Universele Verklaring van de Rechten van de Mens van de VN (1948);
- Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten (VN 1966);
- Internationaal Verdrag inzake economische, sociale en culturele rechten (IVESCR, VN 1966);
- de leidende beginselen van de VN inzake bedrijfsleven en mensenrechten;
- de OESO-richtlijnen voor multinationale ondernemingen;
- de acht IAO-kernverdragen: nr. 29 betreffende de gedwongen of verplichte arbeid (1930), nr. 87 betreffende de vrijheid tot het oprichten van vakverenigingen en de bescherming van het vakverenigingsrecht (1948), nr. 98 betreffende het recht zich te organiseren en collectief te onderhandelen (1949), nr. 100 betreffende gelijke beloning (1951), nr. 105 betreffende de afschaffing van gedwongen arbeid (1957), nr. 111 betreffende discriminatie (in arbeid en beroep) (1958), nr. 138 betreffende de minimumleeftijd (1973) en nr. 182 betreffende de ernstigste vormen van kinderarbeid (1999);
- VN-Verdrag inzake de rechten van het kind, artikel 32 (1989);
- VN-Verdrag tegen corruptie (2003);
- wetgeving inzake arbeidsbescherming, arbeidsvoorwaarden en arbeidsomstandigheden die van toepassing is in het land waar de goederen en diensten worden geproduceerd, met inbegrip van wetgeving inzake minimumlonen, en de regelgeving inzake sociale bescherming.

Ook wordt verwezen naar:

- Verdrag van Wenen ter bescherming van de ozonlaag en het Protocol van Montreal betreffende stoffen die de ozonlaag afbreken;
- Verdrag van Bazel inzake de beheersing van de grensoverschrijdende overbrenging van gevaarlijke afvalstoffen en de verwijdering ervan;
- Verdrag van Stockholm inzake persistente organische verontreinigende stoffen (POPs-Verdrag van Stockholm);

- Verdrag van Rotterdam inzake de procedure met betrekking tot voorafgaande geïnformeerde toestemming ten aanzien van bepaalde gevaarlijke chemische stoffen en pesticiden in de internationale handel (UNEP/FAO) (PIC-Verdrag), Rotterdam, 10 september 1998, en de drie regionale protocollen;
- elke wetgeving inzake milieubescherming die van toepassing is in het land waar de goederen en diensten worden geproduceerd.

Verificatie

Het is de bedoeling om door dit project te komen tot concrete criteria en betrouwbare verificatiemechanismen voor de beoordeling van sociale verantwoordelijkheid in samenhang met de aan te kopen producten. In dit verband vormt de gedragscode de referentienorm voor de voorwaarden van de opdracht en de leidraad voor de verificatie tijdens de uitvoering van de opdracht. Naast de toepasselijke normen bevat de gedragscode ook andere sociale eisen en mechanismen voor het aanpakken van gevallen van niet-naleving en inbreuken. De leverancier en/of de moederonderneming publiceert/publiceren jaarlijks een duurzaamheidsverslag. Leveranciers nemen relevante contractuele maatregelen met het oog op de toepassing van de gedragscode in hun eigen activiteiten en in de toeleveringsketen.

Een van de belangrijkste aspecten van de gedragscode houdt verband met het delen van de resultaten van de controles op sociale verantwoordelijkheid en de genomen corrigerende maatregelen, onder meer door het verspreiden van samenvattingen van controleverslagen. De verspreiding van dergelijke informatie dient enerzijds om de kennis over de eisen inzake sociale verantwoordelijkheid in de (mondiale) toeleveringsketens te vergroten en anderzijds om dubbel werk te vermijden en te voorkomen dat ondernemers die zich aan de regels houden, meerdere keren door verschillende aanbestedende diensten worden gecontroleerd.

Waarde van de opdracht

De geraamde waarde van de raamovereenkomst bedraagt 180 miljoen EUR. De initiële looptijd is twee jaar en kan tot maximaal vier jaar worden verlengd.

Instrument

Artikel 18, lid 2 (betreffende de verplichte sociale clause), artikel 71 (betreffende onderaanneming) en artikel 67 (betreffende gunningscriteria) van Richtlijn 2014/24/EU.

Actoren

- Aankoopcentrale: Hansel Ltd.
- Belangrijkste partner: Finnwatch
- Leveranciers
- Verificateurs/controleurs
- Werknemers en hun vertegenwoordigers (vakbonden)
- Maatschappelijke organisaties die zich bezighouden met ontwikkeling

Samenwerking stond centraal in de gedragscode en het ontwerp van de ICT-opdracht. Hansel nam het initiatief tot het project in samenwerking met Finnwatch, een ngo die zich inzet voor de bevordering van mondiale sociale verantwoordelijkheid om fatsoenlijke arbeidsnormen in overheidsopdrachten te waarborgen.

Finnwatch heeft Hansel deskundige hulp geboden bij de voorbereiding en monitoring van criteria inzake sociale verantwoordelijkheid voor de diverse fasen van een aanbestedingsprocedure. De verspreiding van dit initiatief onder aanbestedende diensten op alle overheidsniveaus als goede praktijk wordt ondersteund door het vakbondssolidariteitscentrum van Finland (SASK) en KEPA (de overkoepelende organisatie voor Finse maatschappelijke organisaties die zich bezighouden met ontwikkelingssamenwerking).

Sociale impact

- De leveranciers en aanbestedende diensten zijn zich meer bewust geworden van vraagstukken op het gebied van sociale verantwoordelijkheid. [Finnwatch](#) heeft ook online een verslag van het proefproject gepubliceerd (in het Fins) om kennis over sociale verantwoordelijkheid in de toeleveringsketens te delen. Kernpunten van dit verslag waren dat dialoog en communicatie met potentiële leveranciers essentieel zijn om te komen tot meer wederzijds begrip van de gevolgen van contractvoorwaarden in termen van uitvoering, controles enz. Om de eisen aan te scherpen tot boven de minimumnormen, moeten de verificatie-inspanningen tijdens de uitvoeringsfase bovendien worden opgevoerd. De meeste Finse leveranciers beschikken niet over voldoende capaciteit om rechtstreeks toezicht te houden op de normen in mondiale toeleveringsketens en zijn afhankelijk van de afdelingen voor sociale verantwoordelijkheid van moederondernemingen. Daarom moeten de aanbestedende diensten belangrijke documenten in het Engels vertalen, zodat afdelingen overal ter wereld de eisen kunnen begrijpen.
- Dergelijke eisen hebben een positief effect op productieniveau, van montagefabrieken tot verderop in de toeleveringsketen, als steeds meer aanbestedende diensten dergelijke normen in hun procedures opnemen.

Andere voordelen

- Door de uitwisseling van controleverslagen met andere aanbestedende diensten kunnen middelen worden bespaard en kan de administratieve belasting van zowel de inschrijvers als de diensten worden verlicht.

Geleerde lessen en toekomstige uitdagingen

- Een belangrijke factor voor het succes van de gedragscode was de uitvoering van een grondige voorafgaande marktconsultatie met de potentiële leveranciers. De marktconsultatie werd enkele maanden voor de geplande datum van de publicatie van het aanbestedingsbericht gestart en leverde belangrijke informatie op over relevante normen en realistische eisen.
- Het bleek moeilijk te zijn om tijdens de aanbestedingsprocedure criteria inzake sociale verantwoordelijkheid te verifiëren. Wanneer er controleverslagen bij de inschrijving waren gevoegd, werd daarmee niet noodzakelijkerwijs bewijs geleverd van het daadwerkelijke criterium (d.w.z. werktijden). Anderzijds worden bijvoorbeeld in productiefaciliteiten in de EU doorgaans geen controles verricht. Aangezien voor die faciliteiten al strengere EU-voorschriften gelden, worden de controleactiviteiten geconcentreerd op de meer problematische gebieden waar ze relevanter worden.
- Dezelfde producten worden in verschillende montagefabrieken vervaardigd. In dit geval is het moeilijk om in de praktijk controles te verrichten (bv. Welke productielocaties moeten worden gekozen? Op welke wijze wordt de algehele naleving gegarandeerd?).
- Lokale leveranciers of wederverkopers krijgen van hun mondiale leveranciers niet altijd een bevredigend antwoord op vragen van de aanbestedende dienst.
- Het kan voor de aanbestedende diensten een uitdaging zijn om de naleving van de arbeids- en sociale normen te waarborgen, met name in mondiale toeleveringsketens. Initiatieven zoals de gedragscode zijn van cruciaal belang om concrete benaderingen daarvoor te laten zien. Een open

en transparante verspreiding van dergelijke middelen is essentieel om ze meer ingang te doen vinden bij andere aanbestedende diensten.

- Het zou zeer nuttig zijn als andere aanbestedende diensten in de EU in hun overheidsopdrachten voorwaarden zouden gebruiken die vergelijkbaar zijn met de gedragscode. Hierdoor zou de toegang van ondernemers die zich niet aan de regels houden tot markten voor overheidsopdrachten worden ontmoedigd en zou opwaartse convergentie inzake mensen- en arbeidsrechten in mondiale toeleveringsketens worden bevorderd.
- De uitwisseling van informatie over controleverslagen van leveranciers met andere aanbestedende diensten in de EU zou doelmatig en nuttig zijn, met name in markten waar leveranciers actief zijn op verschillende aanbestedingsmarkten, zoals ICT.

Contactgegevens

Dhr. Kalle Hietaranta, afdelingshoofd, categoriemanagement, Hansel Ltd., kalle.hietaranta@hansel.fi

42. Tweefasenaanpak bij maatschappelijk verantwoorde overheidsopdrachten voor ICT-hardware

Naam van de aanbestedende overheid, land: Bondsministerie van Economische Samenwerking en Ontwikkeling (BMZ), Duitsland

Producten- of dienstensector: informatie- en communicatietechnologie (ICT)

Inleiding/doelstelling van de overheidsopdracht

Het bondsministerie van Economische Samenwerking en Ontwikkeling heeft voor deze proefaanbesteding voor het hoofdvoorwerp (computers en monitoren) en randapparatuur (toetsenborden en pc-muizen) gekozen voor een tweefasenaanpak, die een combinatie van bindende minimumcriteria (technische specificaties) en geavanceerde criteria (een sociaal concept van de inschrijver, beloond in de gunningscriteria) omvatte. De basis hiervoor was voorafgaand marktonderzoek naar vraagstukken op het gebied van mensenrechten en arbeidsrecht in de ICT-toeleveringsketen, en naar wat de markt op dit gebied te bieden heeft (en kan aantonen).

Bijgevolg heeft het bondsministerie van Economische Samenwerking en Ontwikkeling in zijn aanbesteding aangedrongen op sociale criteria als bindende technische specificaties voor het eerste niveau van de toeleveringsketen (eindmontage) van computers en monitoren. Dit werd gecombineerd met hoge eisen voor de kwaliteit van de verificatie (keurmerken of een gelijkwaardig testverslag van een onafhankelijke derde of bewijs van een externe controle). De sociale criteria omvatten de IAO-kernverdragen en aanvullende sociale criteria (gezondheid en veiligheid op het werk, minimumloon en sociale zekerheid, werktijden). Daarnaast werden bij de gunningscriteria scores toegekend voor een "concept van de inschrijver" met betrekking tot sociaal verantwoorde maatregelen verderop in de toeleveringsketen van de producten, vanaf het tweede niveau van de toeleveringsketen en verder tot de winning van grondstoffen (en aanvullend voor het eerste niveau van de randapparatuur). Het verzoek om dit concept van de inschrijver werd door de overheidsinstantie gestructureerd met behulp van leidende vragen over de kennis van de toeleveringsketen van het voorwerp, een bijbehorende risicoanalyse, preventieve maatregelen en verificatie.

Uit de aanbesteding blijkt dat voor producten met een complexe toeleveringsketen het verzoek om sociale criteria en doeltreffende verificatie mogelijk is, zelfs wanneer deze criteria verder gaan dan wat door keurmerken wordt opgelegd.

Voorwerp

Levering van duurzame werkcomputers en -monitoren en randapparatuur (toetsenborden en pc-muizen), rekening houdend met de mensenrechten en arbeidsnormen in de toeleveringsketen (vervaardiging en ontginning van mineralen) van de te leveren goederen.

Stadium van de aanbesteding en criteria

Technische specificaties:

Met betrekking tot het hoofdvoorwerp van de opdracht (computers en monitoren) staat in de aankondiging dat de inschrijvers moeten voldoen aan verplichte criteria voor het eerste niveau van de toeleveringsketen:

1. naleving van de fundamentele arbeidsverdragen van de IAO:

- verbod op dwangarbeid en schuldsavernij (IAO-verdragen 29 en 105);
- non-discriminatie (IAO-verdragen 100 en 111);
- verbod op uitbuiting door kinderarbeid en de indienstneming van kinderen onder de 15 jaar (IAO-verdragen 138 en 182);
- vrijheid van vereniging en het recht op collectieve arbeidsovereenkomsten (IAO-verdragen 87 en 98);

2. naleving van andere arbeids- en sociale normen:

- gezondheid en veiligheid op het werk (IAO-verdragen 155 en 170);
- minimumloon en sociale uitkeringen (IAO-verdragen 131 en 102);
- geen excessieve werktijden (IAO-verdrag 1).

Gunningscriteria:

Tevens wordt inschrijvers verzocht een document getiteld "**concept van de inschrijver**" in te dienen ten bewijze van de verdere productgerelateerde naleving van:

- voor het eerste niveau van de toeleveringsketen van randapparatuur (toetsenborden en pc-muizen), dezelfde criteria als hierboven genoemd bij punt 1, d.w.z. de IAO-verdragen;
- voor het tweede en verdere niveaus van de toeleveringsketen, zowel voor het hoofdvoorwerp van de aanbesteding (computers en monitoren) als voor de randapparatuur, wordt de inschrijver verzocht bij de inschrijving een beschrijving in te dienen van alle maatregelen die hij heeft genomen om de naleving van de fundamentele arbeidsverdragen van de IAO (zoals aangegeven bij punt 1) en andere arbeids- en sociale normen (zoals aangegeven bij punt 2) aan te tonen; en
- het vermijden van het gebruik van conflictmineralen in de te leveren goederen, overeenkomstig het OESO-richtsnoer inzake de zorgvuldigheidseisen voor verantwoorde bevoorradingsketens van bodemschatten uit door conflicten getroffen gebieden en risicogebieden.

Voor het concept van de inschrijver kunnen in totaal 25 000 punten worden toegekend. Voor randapparatuur (d.w.z. toetsenborden en pc-muizen, voor niveau 1) moet de inschrijver de naleving van de bovengenoemde IAO-normen en andere normen aantonen (2 000 punten).

Voor het hoofdvoorwerp van de opdracht (computers en monitoren) en randapparatuur (toetsenborden en pc-muizen) worden extra punten toegekend voor het concept van de inschrijver ten aanzien van de naleving van sociale normen in de volgende niveaus van de toeleveringsketen (23 000 punten — vanaf niveau 2):

- kennis van de toeleveringsketen — maximaal 4 000 punten;
- risicoanalyse van arbeidsomstandigheden — maximaal 4 000 punten;
- corrigerende en preventieve maatregelen — maximaal 5 000 punten;

- controlemaatregelen, zoals sociale audits — maximaal 5 000 punten;
- klachtenmechanisme — maximaal 5 000 punten.

De in het concept van de inschrijver gepresenteerde maatregelen zullen in het contract worden opgenomen. Hoe doeltreffender en groter de inspanningen voor sociale duurzaamheid zijn, des te hoger de score voor de kwaliteit.

Zie onderstaande tabel.

KG	K	Type	Designation	Reference to the specification	Length of the answer	Weighting score	Minimum score	maximum attainable score	Points awarded	Points x weight	Met / Not Met	0-10 points
KG 1			Workstation PC			0	0	15000	0	0	fulfilled	
KG 2			Monitors			1000	0	10000	0	0	fulfilled	
KG 3			Sustainability and social justice			1000	0	25000	0	0	fulfilled	
	3.1	B	Standards in the first stage of the supply chain for peripheral devices (key question 1)		M	100	0	2000	0	0		s. Explanation Annex 8b
	3.2	B	Knowledge of the supply chain (key questions 2.1 and 2.2)		M	100	0	4000	0	0		s. Explanation Annex 8b
	3.3	B	Risk analysis on working conditions (key questions 3.1 and 3.2)		M	100	0	4000	0	0		s. Explanation Annex 8b
	3.4	B	Corrective and preventive measures (key question 4.1)		M	100	0	5000	0	0		s. Explanation Annex 8b
	3.5	B	Control measures (key question 4.2)		M	100	0	5000	0	0		s. Explanation Annex 8b
	3.6	B	Complaints office and complaint management (Reading question 4.3)		M	100	0	5000	0	0		s. Explanation Annex 8b
						1000	0	25000	0	0	fulfilled	

Doelstelling van sociaal beleid en/of referentienorm

- De aanbestedende dienst draagt bij tot de eerbiediging van arbeids- en sociale rechten en stimuleert “voortrekkers”.
- De aanbestedende dienst bevordert bewustmaking betreffende de kennis van de toeleveringsketen en moedigt de uitvoering van ambitieuze maatregelen ter bestrijding van arbeidsuitbuiting, kinderuitbuiting en conflictgrondstoffen, en gezondheids- en veiligheidsmaatregelen aan.
- Voor producten met een complexe toeleveringsketen moet de combinatie van minimumcriteria als bindende criteria (in dit verband, voor de niveaus van de toeleveringsketen waar een groot deel van de markt al aan enkele sociale normen voldoet) en geavanceerde criteria als gunningscriteria (in dit verband, voor de voortrekkers onder de inschrijvers) ondernemingen stimuleren om zich aan internationale normen op het gebied van maatschappelijk verantwoord ondernemen te houden.

Verificatie

De inschrijver moet de naleving van de bovengenoemde fundamentele IAO- en andere arbeidsnormen op een van de volgende manieren aantonen:

- met een keurmerk, bijvoorbeeld een TCO Certified-keurmerk of gelijkwaardig;
- met een gelijkwaardig inspectieverslag van een onafhankelijke derde (productspecifiek onderzoek van de productieomstandigheden aan de hand van de vereiste arbeids- en sociale normen);
- met het lidmaatschap van de producent van de Electronic Industry Citizenship Coalition (EICC), inclusief de indiening van alle actuele controleverslagen (met betrekking tot de te leveren goederen) van een onafhankelijke derde overeenkomstig de “EICC Validated Audit Programme Quality Requirements”.

Waarde van de opdracht

1,8 miljoen EUR

Instrument

- Artikel 18, lid 2, en de artikelen 43 en 67 van Richtlijn 2014/24/EU
- Omgezet door de Duitse aanbestedingswet (met name VgV en GWB)

Actoren

- Aanbestedende dienst: Bondsministerie van Economische Samenwerking en Ontwikkeling (BMZ), Duitsland
- Inschrijvers
- Extern adviseur voor sociale criteria

Sociale impact

- De aanbestedende dienst was zich ervan bewust dat in 2016 een breed scala van inschrijvers nog niet voor de volledige toeleveringsketen, maar in ieder geval voor het eerste niveau van de toeleveringsketen, kon zorgen voor een doeltreffende verificatie van de naleving van de arbeids- en sociale normen en andere aspecten. Voorts gaan sommige ICT-bedrijven verder dan dit; zij voldoen ook na het eerste niveau en zelfs wat betreft de mineralen in hun product aan sociale normen. Door gebruik te maken van een combinatie van verplichte minimumnormen (technische specificaties), maar ook van aanvullende normen als gunningscriteria, schrijven zij een minimumnorm voor op het gebied van sociale naleving, maar stimuleren en ondersteunen zij ook bedrijven die verder gaan dan dit.

Andere voordelen

- De mogelijkheden voor toepassing door alle overheidsinstanties: de bindende technische specificaties (gecombineerd met de hoge eisen voor de kwaliteit van de verificatie) kunnen en zouden door elke overheidsinstantie als basisvoorwaarde moeten worden gebruikt, ongeacht de omvang van de opdracht en de middelen van de overheidsinstantie. Voor de aanvullende gunningscriteria is een minimale personeelssterkte van de overheidsinstantie nodig, omdat de concepten van de inschrijvers moeten worden beoordeeld.
- De mogelijke overdraagbaarheid naar alle ICT-productgroepen (ook die waarvoor geen keurmerken met sociale criteria bestaan): de aanbesteding voorziet in verschillende doeltreffende verificatiemethoden, die geschikt zijn voor meer verschillende ICT-producten.

Geleerde lessen en toekomstige uitdagingen

- Positieve reactie van inschrijvers: bijna alle inschrijvers voldeden aan de minimumnormen.
- De combinatie van verschillende verificatiemethoden is positief (keurmerken en andere doeltreffende verificatiemiddelen; eenvoudige verklaringen van inschrijvers werden in dit geval niet aanvaard).
- Positieve impuls voor ondernemingen om hun aanpak op het gebied van mensenrechten na het eerste niveau van de toeleveringsketen te verbeteren.

- Suggesties voor verdere verbeteringen om ervoor te zorgen dat inschrijvers de eisen beter begrijpen: een duidelijke opmaak gebruiken (tussenkopjes, tekstvakken, voetnoten, lettertype); voorafgaande marktconsultaties om de eisen voor bedrijven toe te lichten en te zorgen voor een beter begrip ervan; een duidelijk onderscheid maken tussen de eerste fase van de toeleveringsketen (verplichte criteria) en de overige fasen van de toeleveringsketen (gunningscriteria).
- Indien van toepassing een controlelijst of een formulier voor inschrijvers opnemen waarop staat welke documenten en bewijsstukken zijn bijgevoegd.
- Suggesties voor verdere verbeteringen om de kwaliteit van de concepten van de inschrijvers te verbeteren: strengere eisen, zoals een uitdrukkelijke vermelding dat punten uitsluitend worden toegekend voor concrete antwoorden op de richtinggevende vragen. Het gebruik van marktdialoog, en up-to-date marktonderzoek, is altijd nuttig bij de voorbereiding van een aanbesteding.

Contactgegevens

Annelie Evermann, extern adviseur voor sociale criteria, bondsministerie van Economische Samenwerking en Ontwikkeling (BMZ), annelie.evermann@weed-online.org

43. Digitale inclusie — Toepassing van toegankelijkheidscriteria in webdesign

Naam van de aanbestedende overheid, land: Nationaal Agentschap voor Onderwijs, Finland

Producten- of dienstensector: webdesign

Inleiding/aanbestedingsdoelstellingen

Het Fins Nationaal Agentschap voor Onderwijs is verantwoordelijk voor voor- en vroegschoolse educatie en opvang, kleuter- en basisonderwijs, algemeen voortgezet onderwijs, middelbaar beroepsonderwijs en onderwijs en opleiding voor volwassenen. Daarnaast beheert het een groot deel van de internationalisering van het onderwijs in Finland, zoals uitwisselingsprogramma's voor studenten en docenten.

Het agentschap moest drie websites vernieuwen en wilde dit doen op een manier die ruimte laat voor de doelen en taken van een modern onderwijsbureau en die een goede gebruikerservaring biedt.

In 2018 werd een opdracht gegund voor webdesign en de ontwikkeling van onlinediensten. Om ervoor te zorgen dat deze diensten voor alle gebruikers toegankelijk zijn, heeft de onderwijsraad bepaald dat zij moeten voldoen aan de toegankelijkheidseisen van norm EN 301 549 of aan gelijkwaardige eisen.

Voorwerp

Invoering van een systeem voor het beheer en de publicatie van websites, ontwerp van een gebruikersinterface, webdesign, invoering en verdere ontwikkeling van onlinediensten, en onderhoud.

Stadium van de aanbesteding en criteria

De aanbesteding was niet gericht op een kant-en-klaar systeem. In plaats daarvan lag de nadruk op de aankoop van middelen voor agile ontwikkeling. Al het personeel (een gebruikersinterfaceontwerper, twee ontwikkelaars en een dienstontwerper) moest beschikken over minimaal één jaar ervaring met de toepassing van de richtsnoeren inzake toegankelijkheid van webinhoud (WCAG 2.0). De gebruikersinterfaceontwerper en de dienstontwerper werden ook geacht ervaring te hebben met het ontwerpen met Lean UX en andere gebruikersgerichte ontwerpmethoden. Volgens het uitvoeringsplan moest de leverancier beschrijven op welke wijze hij een gebruikersgerichte aanpak zou garanderen en welke technologieën hij zou gebruiken om toegankelijkheid te waarborgen.

Er werd een openbare procedure gebruikt en 60 % van de beschikbare punten werd toegekend voor kwaliteitscriteria, waaronder toegankelijkheid, terwijl 40 % werd toegekend op basis van de kosten. In de [aankondiging van de opdracht in het Publicatieblad](#) werd rechtstreeks verwezen naar norm EN 301 549. Er werden in totaal vijf inschrijvingen ingediend, die allemaal in staat waren deskundigen te bieden met voldoende ervaring met de toepassing van WCAG 2.0. De opdracht werd gegund aan [Wunder Finland Oy](#), een kmo die al ervaring met de toepassing van toegankelijkheidscriteria had opgedaan bij het ontwerpen van educatieve websites voor de Universiteit van Turku.

Doelstelling van sociaal beleid en/of referentienorm

Webtoegankelijkheid is een inclusieve praktijk die iedereen, met name personen met een handicap of een vorm van visuele beperking, de mogelijkheid biedt om de onlineomgeving waar te nemen, te begrijpen, er

doorheen te navigeren en interactief te communiceren. Krachtens de [richtlijn webtoegankelijkheid](#)¹³ moeten overheidsinstanties de noodzakelijke maatregelen nemen om hun websites en mobiele applicaties waarneembaar, bedienbaar, begrijpelijk en robuust te maken. [EN 301 549](#) is de Europese norm voor de toegankelijkheid van technologie in de publieke sector. Deze norm, die in 2014 werd gepubliceerd, heeft betrekking op veel verschillende soorten handicaps en bevat een gedetailleerde beschrijving van de functionele toegankelijkheidseisen voor ICT-producten en -diensten, samen met een beschrijving van de testprocedures en evaluatiemethode voor elke toegankelijkheidseis in een vorm die geschikt is voor gebruik in overheidsopdrachten in Europa. Krachtens de richtlijn geldt het volgende tijdschema met betrekking tot de naleving van norm EN 301 549:

- alle nieuwe overheidswebsites die op of na 23 september 2019 zijn gemaakt, moeten in overeenstemming zijn;
- alle overheidswebsites (met inbegrip van bestaande websites) moeten uiterlijk op 23 september 2020 in overeenstemming zijn;
- alle mobiele apps van overheidsinstanties moeten uiterlijk op 23 juni 2021 in overeenstemming zijn.

Hoewel de norm specifiek geldt voor de openbare sector, wordt erin verwezen naar de WCAG. De norm omvat dus bredere industriestandaarden. De Europese norm betreffende ontwerpen voor iedereen ([EN 17161](#)) vormt een aanvulling op norm EN 301 549 door de processen te beschrijven die vereist zijn om aan normen inzake toegankelijkheid te voldoen. Op internationaal niveau heeft het [Global Initiative for Inclusive ICT](#) (wereldwijd initiatief voor inclusieve ICT) instrumenten en richtsnoeren ontwikkeld voor de aanbesteding van toegankelijke ICT.

Waarde van de opdracht

De opdracht voor de vernieuwing van drie websites had een totale waarde van 372 800 EUR.

Instrument

- Artikel 42 (betreffende technische specificaties) en artikel 67 (betreffende gunningscriteria) van Richtlijn 2014/24/EU.
- Krachtens de richtlijn webtoegankelijkheid moeten alle websites van overheidsinstanties uiterlijk op 23 september 2020 voldoen aan norm EN 301 549 of aan gelijkwaardige eisen. De richtlijn schrijft ook voor dat overheidsinstanties een toegankelijkheidsverklaring op hun website moeten publiceren, die een link naar een feedbackmechanisme omvat waar gebruikers gevallen van niet-naleving van de minimale toegankelijkheidseisen kunnen melden. Toezicht en rapportage zullen vanaf december 2021 op nationaal niveau plaatsvinden.

Actoren

- Aanbestedende dienst: Fins Nationaal Agentschap voor Onderwijs
- Opdrachtnemende dienstverlener: Wunder Finland Oy
- Met de gebruikers werd rekening gehouden door samen te werken met het ondersteuningsteam inzake digitalisering van het Finse ministerie van Financiën voor het uitvoeren van een fase om klantinzicht te krijgen. Drie workshops voor klanten gevolgd door interviews vormden de basis voor

¹³ Richtlijn (EU) 2016/2102 van het Europees Parlement en de Raad van 26 oktober 2016 inzake de toegankelijkheid van de websites en mobiele applicaties van overheidsinstanties.

de eerste [design sprint](#). Verwacht wordt dat de betrokken gebruikers van de vernieuwde websites hierdoor betere toegang krijgen.

Sociale impact

- Voor het verlenen van overheidsdiensten en het verstrekken van informatie aan alle burgers is het van cruciaal belang dat gebruikers met een handicap toegang hebben tot overheidswebsites. Verwacht wordt dat tegen 2020 een vijfde van de EU-bevolking op een of andere manier gehandicapt is¹⁴, dus het is belangrijker dan ooit om universele toegankelijkheid te waarborgen. Door de toegankelijkheidseisen vanaf het begin in het project te integreren, hoefden er geen drastische veranderingen in het ontwerp te worden aangebracht. Bovendien zullen alle toekomstige besluiten over webdesign en mogelijke nieuwe functies ook worden gebaseerd op overwegingen inzake toegankelijkheid.

Andere voordelen

- Norm EN 301 549 is weliswaar specifiek gericht op toegankelijkheid voor gebruikers met een handicap, maar de algemene gebruiksvriendelijkheid en duidelijkheid voor andere gebruikers, onder wie ouderen en mensen die minder tijd online doorbrengen, wordt er ook door verbeterd.

Geleerde lessen en toekomstige uitdagingen

- Het agentschap wilde aanvankelijk het webdesign aanbesteden via Hansel (de Finse aankoopcentrale voor de overheid). Dit leverde echter geen inschrijvingen op die voldeden aan de specifieke competentie-eisen van het agentschap. Daarom besloot het agentschap zijn eigen aanbesteding te organiseren, met positieve resultaten (vijf inschrijvingen die allemaal aan de competentie-eisen voldeden).
- De belangrijkste constatering met het oog op toekomstige aanbestedingen is dat de kwaliteitseisen een sterke correlatie vertoonden met het competentieontwikkelingsbeleid van het bedrijf zoals beschreven in het uitvoeringsplan. Het agentschap zal bij toekomstige opdrachten voor hoogwaardige diensten waarschijnlijk soortgelijke criteria gebruiken.

Contactgegevens

Satu Meriluoto, Fins Nationaal Agentschap voor Onderwijs, satu.meriluoto@oph.fi

¹⁴ Bron: Europese Commissie, [DG Werkgelegenheid, Sociale Zaken en Inclusie](#).

SECTOR 9. Textiel

44. Toepassing van de IAO-verdragen bij een Tsjechische aanbesteding voor de levering van textiel

Naam van de aanbestedende overheid, land: ministerie van Arbeid en Sociale Zaken, Tsjechië

Producten- of dienstensector: textiel

Inleiding/aanbestedingsdoelstellingen

Het Tsjechische ministerie van Arbeid en Sociale Zaken (MvASZ) wil tot de voorvechters en koplopers op het gebied van maatschappelijk verantwoorde overheidsopdrachten (MVOO) in Tsjechië behoren door verandering teweeg te brengen. Het organiseert daartoe tientallen evenementen en ontwikkelt methoden en een ondersteuningsstructuur voor degenen die ernaar willen streven hun organisatie duurzaam te maken. Het MvASZ probeert ook de voornaamste belanghebbenden rond de tafel te krijgen om de verdere ontwikkeling van maatschappelijk verantwoorde overheidsopdrachten te ondersteunen.

Voorwerp

Textiel (met name ondergoed), dat door liefdadigheidsorganisaties wordt uitgedeeld aan behoeftige mensen. Deze aankoop wordt financieel ondersteund door het Fonds voor Europese hulp aan de meest behoeftigen (FEAD) van de Europese Commissie.

Stadium van de aanbesteding en criteria

Om schendingen van sociale en arbeidsrechten bij de vervaardiging van textiel te voorkomen, heeft het MvASZ de inschrijvers voorgeschreven dat zij een systeem hanteren dat waarborgt dat bij de vervaardiging van de aangekochte goederen geen sprake is geweest van een schending van de arbeidsrechten in het kader van de IAO-kernverdragen (kinderarbeid, gedwongen arbeid enz.). In dit stadium hield het MvASZ zich alleen bezig met de omstandigheden bij de vervaardiging van het textiel zelf, niet met de productie van grondstoffen.

Doelstelling van sociaal beleid en/of referentienorm

In 2015 heeft het MvASZ zijn eigen strategie inzake maatschappelijk verantwoorde overheidsopdrachten ontwikkeld, dat het inzet voor de ontwikkeling van overheidsopdrachten. De strategie bevat grondbeginselen voor het ministerie en is gericht op de sociale en milieugevolgen van overheidsopdrachten. De aanbestedende dienst erkent dat hij de markt kan beïnvloeden en wil het duurzaamheidseffect van zijn aankopen verbeteren.

De eerste strategie (aangenomen in 2015) leidde tot de interne ontwikkeling van nieuwe procedures binnen de organisatie, waardoor het MvASZ meer dan 20 miljoen EUR op duurzamere wijze heeft kunnen uitgeven. Het MvASZ wil met zijn aankopen de negatieve gevolgen voor het milieu (met de nadruk op afvalvermindering, ethische inkoop van hout enz.) tot een minimum beperken, schendingen van de mensenrechten binnen de toeleveringsketens uitbannen, kmo's en sociale ondernemingen stimuleren om overheidsinstanties te bedienen en de re-integratie van kansarmen in de samenleving ondersteunen.

Mettertijd heeft de aanpak zich ontwikkeld tot een strategischere benadering van koopkracht. De strategie is onlangs bijgewerkt en richt zich meer op de ontwikkeling van maatschappelijk verantwoorde overheidsopdrachten binnen ondergeschikte organisaties (arbeidsbureau, sociale zekerheid). Een van de

doelen voor de toekomst is de monitoring en evaluatie van de effecten van maatschappelijk verantwoorde overheidsopdrachten van de hele organisatie.

Verificatie

Inschrijvers konden aantonen dat zij aan deze eis voldoen door hun lidmaatschap van de Fair Wear Foundation (FWF) of een ander systeem voor toezicht op de arbeidsomstandigheden in hun toeleveringsketen. Wanneer een organisatie zich aansluit bij de FWF, verklaart zij zich in te willen zetten voor de toepassing van de acht FWF-arbeidsnormen in hun toeleveringsketen:

- werk is een vrije keuze;
- er is geen discriminatie op het gebied van werk;
- geen uitbuiting door kinderarbeid;
- vrijheid van vereniging en het recht op collectieve onderhandelingen;
- betaling van leefbare lonen;
- geen excessieve werktijden;
- veilige en gezonde arbeidsomstandigheden;
- wettelijk bindende arbeidsverhoudingen.

Inschrijvers moesten daarnaast van elk product de fabrikant, het merk en de productielocatie aangeven. Dit gaf de aanbestedende dienst een zekere mate van zicht en controle op de arbeidsomstandigheden in de toeleveringsketen.

Waarde van de opdracht

De waarde van de opdracht bedroeg in totaal 550 000 EUR.

Instrument

Artikel 58, bijlage XII en artikel 18, lid 2, van Richtlijn 2014/24/EU.

Actoren

- Aanbestedende dienst: ministerie van Arbeid en Sociale Zaken (MvASZ)
- Werknemers van de leveranciers van het MvASZ

Sociale impact

- Door gebruik te maken van sociale eisen als bijzondere voorwaarden voor deelname is het risico op schendingen van de sociale en arbeidsnormen bij de vervaardiging van textiel afgenomen.
- De toeleveringsketen is transparanter geworden.

Andere voordelen

- De winnende inschrijver neemt mensen in dienst die een strafblad hebben en die de kans krijgen om arbeidsvaardigheden te ontwikkelen en getuigschriften te ontvangen waardoor zij meer kans hebben op een succesvolle re-integratie in de maatschappij.

- Volgens door de winnende inschrijvers verstrekte informatie hoeft de productie niet te worden uitbesteed naar landen waarvan de koper niet kan verifiëren op welke wijze de arbeid is georganiseerd.
- Door aandacht te besteden aan sociaal verantwoorde productie-omstandigheden van de aangekochte goederen kunnen gelijke concurrentievoorwaarden voor ondernemers tot stand worden gebracht. De aanbestedende dienst hoeft niet goedkoop in te kopen ten koste van andere mensen.

Geleerde lessen en toekomstige uitdagingen

- Als de aanbestedende dienst dat verlangt, kan de textielindustrie tot op zekere hoogte de naleving van arbeidsrechten tijdens de productie garanderen.
- Eenvoudige eisen met betrekking tot de transparantie van de toeleveringsketen kunnen onverwachte voordelen met zich meebrengen die verder reiken dan de eisen van de opdracht, zoals de re-integratie van delinquenten in de maatschappij.
- Het toezicht op de omstandigheden tijdens de uitvoering van de opdracht blijft een uitdaging.
- Het toezicht op de omstandigheden bij de productie van grondstoffen (zoals katoen) moet nog worden uitgewerkt.
- In het verlengde van de eigen strategie gaat het MvASZ door met het aanwijzen van verdere geschikte aanbestedingen om de mogelijkheden te testen. Daarnaast laat het de concrete voorbeelden aan andere aanbesteders zien om hen te leren en ertoe aan te zetten ook duurzame aanbesteders te worden. Ook wil het interne procedures ontwikkelen voor het contractbeheer, de monitoring en evaluatie van de resultaten van de opdrachten en de beoordeling van de waarde van de opdracht.
- Voor de transparantie van mondiale toeleveringsketens is samenwerking noodzakelijk. De extra kosten en inspanningen in verband met die samenwerking kunnen worden gerechtvaardigd als de koper daardoor kan vertrouwen op de kwaliteit van de omstandigheden in de hele toeleveringsketen van de gekochte producten.
- Wellicht zijn er geen eenvoudige oplossingen voor maatschappelijk verantwoorde overheidsopdrachten; dit vergt tijd, inspanning en kritisch denken. Er zijn echter meerdere voordelen aan verbonden, zoals een betere organisatie van het aanbestedingsproces, meer inzicht in de behoeften van de koper en de kwaliteit van het product, een goed geweten over de aankopen, eerlijke arbeidsomstandigheden en een eerlijke prijs, aandacht voor feedback en een creatieve aanpak van een in alle andere opzichten administratief proces. Het is het waard om de eerste stap te zetten en al doende te leren.

Contactgegevens

Adam Gromnica, adam.gromnica@mpsv.cz, en Eva Chvalkovská, eva.chvalkovska@mpsv.cz, ministerie van Arbeid en Sociale Zaken

45. De aanpak van Gent voor de aankoop van maatschappelijk verantwoorde werkkleding

Naam van de aanbestedende overheid, land: stad Gent, België

Producten- of dienstensector: textiel

Inleiding/aanbestedingsdoelstellingen

In 2014 heeft de stad Gent zijn aanbestedingsbeleid bijgewerkt om duurzaamheid ten volle te integreren in zijn aanbestedingen. Als onderdeel daarvan omvatten de sociale doelstellingen het stimuleren van werkgelegenheid voor achtergestelde groepen, het bevorderen van lokale economische groei en het integreren van internationale normen en de beginselen van eerlijke handel. Daarna is de stad in 2016 een samenwerking aangegaan met de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSG) om deze doelstellingen toe te passen bij de aankoop van werkkleding.

Gent was de eerste "fair trade"-stad in België en de eerste "fair trade"-hoofdstad in Europa, en brengt bij kopers en leveranciers actief het thema eerlijke mode onder de aandacht.

Voorwerp

Aankoop van maatschappelijk verantwoorde werkkleding.

Stadium van de aanbesteding en criteria

De opdracht startte in de eerste helft van 2018. Gent heeft de aanbesteding in drie fasen uitgevoerd:

- een analyse van eerdere overheidsopdrachten, waarbij gezocht werd naar beste praktijken voor de opname van duurzaamheid in de specificaties voor werkkleding in het Vlaams Gewest en daarbuiten;
- een uitgebreid marktonderzoek van Gent en de VVSG om de rijpheid van de markt, de transparantie van de toeleveringsketens en de mogelijkheid van keurmerken in de sector te beoordelen, en om standpunten van de leveranciers te verzamelen over de vraag naar duurzame producten en het gebruik van sociale clausules in overheidsopdrachten. Door dit onderzoek kwam Gent tot de conclusie dat de markt niet klaar was om de vereiste sociale en milieu-impact te leveren;
- de ontwikkeling van een toolbox voor maatschappelijk verantwoorde werkkleding¹⁵ voor leveranciers en aanbestedende diensten, die hen richtsnoeren biedt om verbeteringen te realiseren tijdens de uitvoering van de opdracht. De stad heeft de raamovereenkomst in vijf percelen opgesplitst waarvoor verschillende niveaus van maatschappelijke en milieuprestaties vereist waren, waarbij in de toolbox ieder prestatieniveau is aangegeven. De toolbox omvat ook de bewijsmiddelen die de inschrijvers moesten overleggen en zet de route richting meer maatschappelijk verantwoorde werkkleding uiteen, waar leveranciers zich aan verbinden via contractbepalingen.

In de eerste fase van de procedure moesten inschrijvers:

1. de gedragscode "maatschappelijk verantwoord beheer van toeleveringsketens" ondertekenen;

¹⁵ <http://platforma-dev.eu/wp-content/uploads/2018/06/Toolbox-VVSG-EN.pdf>

2. de vragenlijst "maatschappelijk verantwoord beheer van toeleveringsketens" invullen. De vragenlijst betrof algemene informatie over het bedrijf, transparantie in de toeleveringsketen en sociale risico's in de toeleveringsketen. De antwoorden op deze vragenlijst werden niet beoordeeld, maar dienden als nulmeting of zelfbeoordeling, op basis waarvan een dialoog tussen de leverancier en de stad Gent kon worden gevoerd;
3. een lijst verstrekken van de voertuigen waarmee de leveringen zullen plaatsvinden (emissienorm ten minste Euro V of hoger).

Negen leveranciers schreven in. Vijf daarvan voldeden aan de bovenstaande verplichtingen en werden dus toegelaten tot de tweede fase.

De technische specificaties werden vervolgens naar deze vijf geselecteerde kandidaten gestuurd. Dit was de tweede fase van de procedure.

De gunningscriteria waren per perceel verschillend, maar betroffen in het algemeen de prijs, de kwaliteit (testresultaten van een laboratorium en monsters) en de duurzaamheid aan het einde van de levensduur van kleding. De minimaal vereiste kwaliteit was beschreven in de technische criteria. Aan de hand van de gunningscriteria inzake kwaliteit werden leveranciers beloofd die hogere kwaliteit aanboden dan vereist in de technische criteria. De stad Gent ontving vijf inschrijvingen en uiteindelijk werd elk perceel aan een andere leverancier gegund.

Doelstelling van sociaal beleid en/of referentienorm

Het belangrijkste doel was garanties betreffende internationale arbeidsverdragen in te bouwen en de transparantie in de hele toeleveringsketen van textiel te vergroten.

Gent verlangt van de leveranciers enerzijds dat zij internationale minimumarbeidsnormen en mensenrechten eerbiedigen en leefbare lonen betalen, en anderzijds dat zij de sociale omstandigheden in de toeleveringsketen van de aangekochte producten voortdurend verbeteren.

De aannemer (en de onderaannemers die betrokken zijn bij de productie van de door de stad Gent gekochte producten) moest zich tijdens de selectiefase verbinden tot transparantie en voortdurende verbetering van de arbeidsomstandigheden in de toeleveringsketen gedurende de hele looptijd van de opdracht voor alle producten. Dit verbeteringsproces betreft:

- de inachtneming en actieve toepassing van de algemene beginselen inzake "maatschappelijk verantwoord ondernemen" (MVO) en "maatschappelijk verantwoord ketenbeheer" zoals vastgelegd in de gedragscode. De beginselen van de gedragscode zijn gebaseerd op internationale normen van de Internationale Arbeidsorganisatie en zijn in overeenstemming met de voornaamste internationale normen zoals ISO 26000, GRI, ETI, FLA, Fair Wear Foundation, BSCI, SA 8000 en vergelijkbare normen;
- jaarlijkse verslaglegging over de sociale risico's in de keten. Dit moet gebeuren op basis van een extern geïntegreerd risicorapport. Aan de hand van risicorapporten die zijn opgesteld door een duurzaamheidsauditor (EcoVadis of een vergelijkbare auditor) kunnen ondernemingen de maatschappelijke en milieuprestaties van hun mondiale leveranciers beoordelen;
- het nemen van corrigerende maatregelen om de beginselen inzake "maatschappelijk verantwoord ondernemen" (MVO) en "maatschappelijk verantwoord ketenbeheer" in acht te nemen.

Verificatie

- De prestaties van leveranciers worden geïntegreerd door een derde zoals EcoVadis of een vergelijkbare auditor.

- Er vinden regelmatig vervolgbijeenkomsten plaats met leveranciers.
- Gespecialiseerde auditoren hebben al diverse verslagen over de prestaties van de vijf leveranciers opgesteld.
- Gent werkt samen met zijn leveranciers om de verbeteringen te verwezenlijken.

Waarde van de opdracht

De opdracht heeft een geraamde waarde van 1,2 miljoen EUR over een periode van vier jaar.

Instrument

- Artikel 46 betreffende de verdeling van opdrachten in percelen van Richtlijn 2014/24/EU.

Actoren

- Aanbestedende dienst: stad Gent
- Opdrachtnemende leveranciers:
 - Alsico, voor duurzame werkkleding
 - Bel-Confect, voor standaard werkkleding
 - Stemico, voor linnengoed en slabben
 - Tric, voor werkschoenen
 - Fabory, voor handschoenen en andere persoonlijke beschermingsmiddelen
- De Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSG)
- Duurzaamheidsauditoren

Sociale impact

- Sinds de start van de voorbereidingsfase van de opdracht zijn de leveranciers zich meer bewust geworden van hun verantwoordelijkheid voor het bereiken van deze doelstelling.
- Eén leverancier heeft zich aangesloten bij de Fair Wear Foundation, andere leveranciers verzamelen informatie om hun ketens transparanter te maken en weer andere zijn al volledig transparant en maatschappelijk verantwoord en werken nu met verificatiesystemen van derden.

Andere voordelen

- De werkkleding (vesten, broeken, T-shirts) is, indien mogelijk, gemaakt van biologisch en fairtradekatoen en gerecycled polyester.
- De werkkleding moet op CO₂-efficiënte wijze worden geleverd.
- Aan het einde van de levensduur van de kleding wordt deze gerecycled tot isolatiemateriaal en tuinbanken.

Geleerde lessen en toekomstige uitdagingen

- Leveranciers van werkkleding waren bereid samen te werken om de arbeidsomstandigheden in de toeleveringsketen voortdurend te verbeteren. Leveranciers moeten worden betrokken en hiertoe worden aangespoord en ondersteund.

- Contractbepalingen vormen slechts één onderdeel van de oplossing; om hierin te slagen zijn dialoog en samenwerking met leveranciers van essentieel belang. Dit moet van start gaan vóór aanvang van de aanbestedingsprocedure en worden voortgezet tijdens de uitvoering van een opdracht.
- In het verleden werd dit soort opdrachten doorgaans in één perceel gegund. De verdeling van de opdracht in percelen is nuttig gebleken om gezonde concurrentie te bevorderen en om de meest geschikte kandidaat voor elk perceel te bepalen.
- Gent werkt samen met zijn leveranciers om gedurende de uitvoering van de raamovereenkomst de doelstellingen te verwezenlijken. Het is een leerproces waarbij de stad en de leveranciers elkaar proberen te helpen.
- Voldoende tijd en middelen en politieke wil zijn kritieke succesfactoren om met samenwerking tussen koper en leverancier effecten teweeg te brengen.
- Als aanbestedende dienst is enige technische kennis op het gebied van textiel noodzakelijk. Zo heeft in Gent de verantwoordelijke vertegenwoordiger een opleiding gevolgd om meer te leren over de manier waarop de kwaliteit van textiel wordt geanalyseerd (treksterkte, pluizen, krimp).
- Waar mogelijk moet de aanbestedende dienst kiezen voor een procedure waarin onderhandelingen mogelijk zijn. Een open openbare procedure is zeer strikt en als er bijvoorbeeld één monster ontbreekt, bestaat het risico dat de procedure moet worden stopgezet en helemaal opnieuw moet worden gestart.
- Zodra de nieuwe opdrachten waren gegund, was het van prioritair belang dat alles efficiënt werd georganiseerd: de bestelsystemen aanpassen, startbijeenkomsten organiseren met en informatie verstrekken aan de eindgebruikers, ervoor zorgen dat de kleding kan worden gepast voordat een bestelling wordt geplaatst, afspraken maken met de leveranciers over leveringen, wasserijen.
- Toekomstige uitdagingen zijn onder meer de nodige tijd nemen voor vervolgbijeenkomsten en verslagen van derden, aandacht schenken aan de toeleveringsketens die nog niet volledig transparant zijn en waar nodig corrigerende maatregelen treffen.

Contactgegevens

Aline De Cokere, aankoper, stad Gent, Aline.DeCokere@stad.gent

46. Vereenvoudiging van de verificatie van de naleving van fundamentele arbeidsnormen van de IAO in de textielsector

Naam van de aanbestedende overheid, land: stad Bonn, Duitsland

Producten- of dienstensector: textiel

Inleiding/aanbestedingsdoelstellingen

De stad Bonn wil ervoor zorgen dat overheidsopdrachten uitsluitend worden gegund aan ondernemingen die waarborgen dat de betrokken goederen zijn verkregen of vervaardigd in overeenstemming met de minimumnormen die zijn vastgelegd in de fundamentele arbeidsnormen van de IAO.

In de textielsector bestaan verschillende ethische keurmerken en multistakeholderinitiatieven (zoals de Fair Wear Foundation en het Ethical Trading Initiative), die kunnen helpen om na te gaan of de fundamentele arbeidsnormen geheel of gedeeltelijk worden nageleefd. Het is echter niet altijd even duidelijk welk keurmerk of welk gelijkwaardig bewijsmateriaal nodig is voor de verificatie van elke specifieke norm.

Om hier verandering in te brengen, heeft de stad Bonn in samenwerking met de ngo Femnet een gebruiksvriendelijke vragenlijst over sociale criteria ontwikkeld, zodat inschrijvers eenvoudig elk criterium kunnen verifiëren aan de hand van keurmerken, aansluiting bij een initiatief of alternatief bewijs zoals sociale audits of beheerscontroles door onafhankelijke derden.

De vragenlijst over sociale criteria werd in 2016 voor het eerst getest bij een aanbesteding voor uniformen voor groenvoorzieningsmedewerkers, die werden vervaardigd onder maatschappelijk verantwoorde arbeidsomstandigheden. De vragenlijst werd ontwikkeld op basis van marktanalyse, aan de hand waarvan Bonn voor elke vereiste sociale norm passend bewijs kon vaststellen en percelen kon toewijzen volgens de onderbouwde beschikbaarheid van ethisch vervaardigde kleding op de markt.

In 2018 werd een tweede oproep tot inschrijvingen gepubliceerd, dit keer ook met percelen voor lederwaren. Het doel was om sterke werkkleding in te kopen en tegelijkertijd de leveranciers te versterken die er al naar streven om producten op sociaal aanvaardbare wijze te produceren.

Voorwerp

Werkkleding en beschermende kleding, met inbegrip van lederwaren

Stadium van de aanbesteding en criteria

Bij de aankoop van werkkleding in 2018 werden de gunningscriteria als volgt gewogen:

- prijs (40 %);
- gebruikswaarde (30 %) — voor kwaliteit, vakmanschap en uitrusting konden evenveel punten worden behaald. De punten werden toegekend door een beoordelingspanel bestaande uit gebruikers, gezondheids- en veiligheidsambtenaren en de ondernemingsraad (een gekozen orgaan dat de belangen van het personeel vertegenwoordigt en dat in Duitse organisaties algemeen voorkomt);
- sociale criteria (30 %) — toegekend volgens de vragenlijst over sociale criteria (beschreven onder "Verificatie").

Inschrijvingen moesten vergezeld gaan van de vragenlijst over sociale criteria, die per in te kopen product negen vragen bevatte. De vragen hebben betrekking op de productieomstandigheden in de laatste productiefase (dat wil zeggen de productielocatie waar het betrokken product werd afgerond).

In de vragenlijst over sociale criteria wordt duidelijk aangegeven welke vormen van verificatie aanvaardbaar zijn (d.w.z. relevante textielkeurmerken van derden, certificaten of lidmaatschappen). Sommige verificatievormen kunnen worden gebruikt om op alle onderstaande vragen een bevestigend antwoord te geven (en dus de maximale 29 punten te krijgen). Andere verificatievormen kunnen alleen voor sommige van de onderstaande vragen een bevestigend antwoord opleveren, en leveren dienovereenkomstig punten op. Het aantal punten dat per vraag beschikbaar was, werd gewogen naar de respectieve sociale impact ervan (hieronder staat tussen haakjes het beschikbare aantal punten aangegeven).

1. Brengt u, als dealer of merk, risico's en het effect daarvan op de naleving van de IAO-normen in de laatste productiefase in kaart voor het specifieke geleverde product? (2 punten)
2. Heeft u, als dealer of merk, een schriftelijke verbintenis tot de naleving van de bovengenoemde sociale normen tijdens de laatste productiefase voor het specifieke geleverde product, die ook betrekking heeft op eventuele onderaannemers? (1 punt)
3. Staat u, als dealer of merk, achter de aankondiging in de lokale taal van een gedragscode (d.w.z. een verzameling beleidsmaatregelen en voorschriften die de onderneming zichzelf oplegt) in de laatste productiefase voor het specifieke geleverde product, die ook betrekking heeft op eventuele onderaannemers? (3 punten)
4. Beschikt u, als dealer of merk, over kennis van de productielocatie waar het product waarop de specifieke bestelling betrekking heeft, als eindproduct werd geproduceerd? (3 punten)
5. Controleert u, als dealer of merk, de naleving van de bovengenoemde sociale normen via onafhankelijke sociale audits tijdens de laatste productiefase voor het specifieke geleverde product? (3 punten)
6. Ondersteunt u, als dealer of merk, de naleving van de bovengenoemde sociale normen tijdens de laatste productiefase in de opdracht door middel van periodieke en onafhankelijke beoordelingen van uw beheersysteem of ondernemingen die uw merk voeren (wat betreft hun invloed op de naleving van de sociale normen)? (5 punten)
7. Wordt het in kaart brengen van mogelijke risico's door u of het merk met betrekking tot de naleving van de bovengenoemde sociale normen tijdens de laatste productiefase in de specifieke bestelling vergemakkelijkt door de instelling van een anoniem meldpunt voor klachten? (3 punten)
8. Indien u of het merk mogelijke risico's vaststelt, wordt de naleving van de bovengenoemde sociale normen tijdens de laatste productiefase vastgesteld door een onafhankelijke contactpersoon ter plaatse die losstaat van de fabriek? (5 punten)
9. Ondersteunt u, als dealer of merk, de producenten door te zorgen voor opleidingen over maatschappelijk verantwoorde productieomstandigheden voor het management en de werknemers van de fabriek in de laatste productiefase? (4 punten)

Doelstelling van sociaal beleid en/of referentienorm

Via deze aanbesteding wil Bonn de omstandigheden in de toeleveringsketen van textiel verbeteren door ervoor te zorgen dat voor deze opdracht vervaardigd textiel wordt geproduceerd onder omstandigheden die voldoen aan de IAO-kernverdragen:

- Verdrag betreffende de vrijheid tot het oprichten van vakverenigingen en de bescherming van het vakverenigingsrecht, 1948 (nr. 87);

- Verdrag betreffende het recht zich te organiseren en collectief te onderhandelen, 1949 (nr. 98);
- Verdrag betreffende dwangarbeid, 1930 (nr. 29) (en het Protocol daarbij van 2014);
- Verdrag betreffende de afschaffing van gedwongen arbeid, 1957 (nr. 105);
- Verdrag betreffende de minimumleeftijd, 1973 (nr. 138);
- Verdrag betreffende de ergste vormen van kinderarbeid, 1999 (nr. 182);
- Verdrag betreffende gelijke beloning, 1951 (nr. 100);
- Verdrag betreffende discriminatie (arbeid en beroep), 1958 (nr. 111).

Verificatie

In de vragenlijst over sociale criteria wordt voor elke vraag aangegeven welk bewijs nodig is. Om tijd en middelen te besparen heeft Bonn het echter mogelijk gemaakt om meerdere vragen in één keer te beantwoorden, door duidelijk te maken welke keurmerken of initiatieven het antwoord vormen op welke vragen (en dus de naleving van de fundamentele normen van de IAO bevestigen). Dit gebeurt in vier stappen, of delen:

- deel 1: het land van vervaardiging. Als de goederen niet worden vervaardigd in een land van de DAC-lijst van ontwikkelingslanden en -gebieden — opgenomen als bijlage — (op basis van de productaanduiding "Made in"), wordt het antwoord op alle vragen geacht bevestigend te zijn en worden 29 punten toegekend;
- deel 2: als deel 1 niet van toepassing is, kan toereikende verificatie van alle IAO-normen worden verzekerd door:
 - bewijs van aansluiting bij de Fair Wear Foundation (FWF);
 - bewijs van lidmaatschap van de Fair Labor Association (FLA);
 - bewijs van een keurmerk, certificaat of lidmaatschap dat gelijkwaardig is aan de FWF of de FLA.

Als een van de hierboven genoemde situaties van toepassing is, wordt het antwoord op alle vragen geacht bevestigend te zijn en worden 29 punten toegekend;

- deel 3: als deel 2 niet van toepassing is, kunnen groepen vragen bevestigend worden beantwoord met behulp van:
 - bewijs van het keurmerk "IVN certified" van de internationale vereniging van bedrijven die natuurlijke textielproducten produceren > het antwoord op de vragen 2, 3 en 7 wordt geacht bevestigend te zijn overeenkomstig de criteria van de norm. Er worden 7 punten toegekend;
 - bewijs dat wordt voldaan aan de norm SA 8000 van Social Accountability International (SA 8000) > het antwoord op de vragen 2, 3, 4, 5 en 7 wordt geacht bevestigend te zijn overeenkomstig de criteria van de norm. Er worden 13 punten toegekend;
 - bewijs van het keurmerk van de Fairtrade Textile Standard (FTT) > het antwoord op de vragen 1, 2, 3, 4, 5, 7, 8 en 9 wordt geacht bevestigend te zijn overeenkomstig de criteria van de norm. Er worden 24 punten toegekend;

- bewijs van aansluiting bij het Business Social Compliance Initiative (BSCI) > het antwoord op de vragen 2, 3, 5, 7 en 9 wordt geacht bevestigend te zijn overeenkomstig de criteria van de norm. Er worden 14 punten toegekend;
- bewijs van het certificaat voor duurzame textielproductie (STeP) > het antwoord op de vragen 1, 2, 4, 5, 6 en 7 wordt geacht bevestigend te zijn overeenkomstig de criteria van de norm. Er worden 14 punten toegekend;
- bewijs van aansluiting bij het Ethical Trading Initiative (ETI) > het antwoord op de vragen 1, 2, 3, 6, 7, 8 en 9 wordt geacht bevestigend te zijn overeenkomstig de criteria van de norm. Er worden 23 punten toegekend;
- bewijs van een gelijkwaardig keurmerk, certificaat of lidmaatschap waardoor het antwoord op afzonderlijke vragen in de vragenlijst bevestigend is. Punten worden toegekend afhankelijk van het aantal vragen dat kan worden geverifieerd;
- deel 4: als deel 3 niet van toepassing is, kunnen ook alle vragen in de vragenlijst worden beantwoord, mits deze kunnen worden geverifieerd aan de hand van de respectieve "alternatieve referenties" die zijn opgenomen in de vragenlijst.

Als er geen bewijs in de vorm van keurmerken, certificaten of lidmaatschappen (of gelijkwaardig) voorhanden is, of als de vragenlijst wordt ingevuld zonder passende verificatie (zoals opgenomen in de vragenlijst), worden er geen punten toegekend.

Waarde van de opdracht

121 116,03 EUR (opdracht voor twee jaar)

Instrument

- Artikel 18, lid 2 (betreffende naleving van de toepasselijke verplichtingen op het gebied van het milieu-, sociaal en arbeidsrecht) en artikel 67 (betreffende gunningscriteria) van Richtlijn 2014/24/EU.
- Collectieve overeenkomsten en Duitse wetgeving inzake overheidsopdrachten

Actoren

- Aanbestedende dienst: stad Bonn
- Leverancier waaraan de opdracht werd gegund
- Ondersteuning bij de verificatie: Femnet

Sociale impact

Door de naleving van de fundamentele normen van de IAO te verifiëren kan worden gewaarborgd dat de betrokken goederen worden geproduceerd onder omstandigheden waar de volgende grondrechten van werknemers worden gerespecteerd¹⁶:

¹⁶ Deze aanpak kan worden gemotiveerd op grond van het beginsel van gelijke behandeling, dat vereist dat vergelijkbare situaties niet verschillend worden behandeld en dat verschillende situaties niet op dezelfde manier worden behandeld, tenzij een dergelijke behandeling objectief gerechtvaardigd is. In dit geval wordt het verschillende risicoprofiel in verband met de schending van de fundamentele arbeidsrechten dat in ontwikkelde en ontwikkelingslanden van toepassing is, beschouwd als een rechtvaardiging voor hun verschillende behandeling in de vragenlijst.

- de vrijheid van vereniging en de daadwerkelijke erkenning van het recht op collectieve arbeidsovereenkomsten;
- de uitbanning van alle vormen van dwangarbeid of verplichte arbeid;
- de daadwerkelijke afschaffing van kinderarbeid;
- de uitbanning van discriminatie met betrekking tot werk en beroep.

Andere voordelen

- Bonn ontving elf inschrijvingen, een verbetering ten opzichte van de vorige aanbesteding en een goed resultaat voor een gespecialiseerde markt.
- Bonn heeft de verificatie van de naleving van de IAO-normen vereenvoudigd door de transparantie van keurmerken en initiatieven voor inschrijvers en aanbestedende diensten te vergroten.
- Deze aanpak is zeer geschikt om door andere inkopers van textiel te worden herhaald. Een soortgelijke aanpak zou ook voor andere sectoren kunnen worden ontwikkeld.

Geleerde lessen en toekomstige uitdagingen

- Het gewicht dat aan de sociale criteria wordt toegekend, werd tussen de proef en de heraanbesteding van de opdracht verhoogd, van 15 tot 30 % van de totale beoordelingscriteria. Dit betekent dat de opdracht ook kan worden gegund aan een inschrijver die niet de goedkoopste aanbieder heeft.
- De dialoog met inschrijvers was een belangrijke stap om ervoor te zorgen dat de vragenlijst duidelijk was, en om inschrijvers de mogelijkheid te geven vragen te stellen over de algemene aanbestedingsprocedure.

Contactgegevens

Mw. Sabrina Ahrend, eenheid inkoopdiensten, stad Bonn, referatvergabedienste@bonn.de en mw. Rosa Grabe, projectfunctionaris voor eerlijke overheidsopdrachten, FEMNET, beschaffung@femnet-ev.de

47. Concessie voor de inzameling van tweedehandskleding en textielafvalbeheer in Madrid: aan sociale ondernemingen voor arbeidsmarktintegratie voorbehouden perceel

Naam van de aanbestedende overheid, land: gemeente Madrid, Spanje

Producten- of dienstensector: inzameling van tweedehandskleding en textielafvalbeheer

Inleiding/aanbestedingsdoelstellingen

De gemeente Madrid wil een duurzame en geïntegreerde aanpak van afvalinzameling en -beheer bevorderen. Dit omvat het stimuleren van meer arbeidsmogelijkheden voor personen die ver van de arbeidsmarkt staan en het risico op sociale uitsluiting lopen. De gemeente erkent dat sociale ondernemingen voor arbeidsmarktintegratie een hefboomeffect op de werkgelegenheid voor dergelijke groepen mensen hebben. Daarom is ze een procedure gestart voor de gunning van een concessieovereenkomst die verdeeld is in percelen voor de inzameling van tweedehandskleding en textielafvalbeheer. De opdracht voorziet in de plaatsing van 1 150 containers verspreid over de stad Madrid. Een van de percelen was voorbehouden aan sociale ondernemingen voor arbeidsmarktintegratie.

Voorwerp

Inzameling en beheer van tweedehandskleding en textielafval.

Stadium van de aanbesteding en criteria

De aanbestedingsprocedure wordt onderbouwd door de bepaling in de Spaanse wetgeving met betrekking tot voorbehouden opdrachten (wet 9/2017, disposición adicional 4a) die artikel 24 van Richtlijn 2014/23/EU en artikel 20 van Richtlijn 2014/24/EU omvat. Voor een van de drie percelen van de opdracht gold een voorbehoud, waarbij de mededinging beperkt was tot sociale ondernemingen voor arbeidsmarktintegratie die moesten aantonen als zodanig te zijn geregistreerd en de geldigheid van hun status moesten bewijzen.

Voorafgaand aan de aanbesteding: voorafgaand aan de bekendmaking van de opdracht kregen sociale ondernemingen voor arbeidsmarktintegratie de kans om samen met de aanbestedende dienst de capaciteit in kaart te brengen, de mogelijkheid te bespreken om de opdracht in percelen te verdelen, te overleggen over de heffingen die moeten worden geheven voor de plaatsing van containers in de openbare ruimte enz. Alle sociale ondernemingen voor arbeidsmarktintegratie die belangstelling hadden voor de opdracht, konden aan dit overleg deelnemen. In dit verband heeft de gemeente contacten gelegd met lokale overkoepelende organisaties die de informatie onder hun leden hebben verspreid. Dit grondige werk voorafgaand aan de aanbesteding resulteerde in meer marktkennis over de non-profitsector in de stad Madrid en heeft het inzicht van aanbestedende diensten in de situatie van die sector vergroot.

De concessie werd verdeeld in drie percelen, waarbij elk perceel betrekking had op andere stadswijken (perceel 1: 366 containers; perceel 2: 419 containers; perceel 3: 365 containers). Perceel 3, dat betrekking had op de zuidelijke wijken, werd voorbehouden aan sociale ondernemingen voor arbeidsmarktintegratie vanwege de sociaal-economische kenmerken van het gebied, waar het inkomensniveau lager is dan gemiddeld. Ook was de benodigde infrastructuur voor de inzameling en het beheer van tweedehandskleding toegankelijker voor de leverancier door de beschikbaarheid van industriegrond tegen lagere prijzen dan gemiddeld in de stad.

De procedure omvatte ook sociale overwegingen als voorwaarden voor de uitvoering van de opdracht:

- de verplichting om te voldoen aan de geldende arbeids- en sociale voorschriften, waaronder criteria met betrekking tot toegankelijkheid en universeel ontwerp, en de inachtneming van het Verdrag van de VN inzake de rechten van personen met een handicap;
- een garantie dat een zo groot mogelijk deel van het textiel en de stof kan worden hergebruikt;
- een eis om alle relevante documenten over de werknemers van de aanbestedende dienst te verstrekken;
- een eis dat alle verspreidingsmaterialen in verband met de uitvoering van de dienst genderneutraal moeten zijn.

Doelstelling van sociaal beleid en/of referentienorm

- Het bieden van werkgelegenheid aan personen die ver van de arbeidsmarkt staan en het risico op sociale uitsluiting lopen.
- Het bevorderen van de toegang van spelers in de sociale economie tot markten voor overheidsopdrachten.
- Het garanderen van fatsoenlijke arbeidsnormen voor personen die werkzaam zijn in sociale werkplaatsen, programma's voor beschermde arbeid en sociale ondernemingen voor arbeidsmarktintegratie.

Verificatie

De voor de uitvoering van het voorbehouden perceel werkzame personen worden doorverwezen door de openbare sociale diensten van de stad Madrid. Om in aanmerking te komen, moeten kandidaten in het bezit zijn van een door een openbare sociale dienst afgegeven bewijs van hun situatie van uitsluiting. De in aanmerking komende doelgroepen zijn divers, variërend van langdurig werklozen, migranten en etnische minderheden tot alleenstaande moeders voor wie armoede dreigt of slachtoffers van geweld tegen vrouwen.

Om doelstellingen inzake sociale inclusie en de duurzaamheid van de plaatsingen te bevorderen, volgen de begunstigden van het programma voor arbeidsinclusie een gepersonaliseerd integratietraject. Naast de arbeidsovereenkomst tekenen werknemers een individuele integratieovereenkomst met een arbeidsadviseur waarin de specifieke acties zijn vastgelegd die zij ondernemen om hun inzetbaarheid te verbeteren. De nadruk wordt gelegd op werkgerelateerde acties, met inbegrip van basiskwalificaties, zoals een rijbewijs of heftruckcertificaat, taalvaardigheden en zachte vaardigheden, alsook op aspecten in verband met sociale inclusie, zoals huisvesting, vrije tijd, gezondheid en andere vormen van steun aan het individu en zijn of haar huishouden.

Opleiding op de werkplek helpt werknemers bij het ontwikkelen van baanspecifieke vaardigheden en met zaken zoals stiptheid, hygiëne, communicatie en interactie met andere werknemers.

Waarde van de opdracht

De totale waarde van de opdracht bedroeg 5 472 852,50 EUR. De waarde van perceel 3 bedroeg 232 687,50 EUR. Omdat het hier een concessie betreft, is de waarde van de opdracht uitgedrukt als het bedrag dat de inschrijvers aan de aanbestedende dienst hebben betaald. De aanbestedende dienst stelde een lagere prijs vast voor perceel 3 (75 EUR per container), hetgeen bedoeld was ter compensatie van de hogere kosten voor de sociale onderneming voor arbeidsmarktintegratie vanwege de specifieke aard ervan.

Instrument

- Artikel 24 van Richtlijn 2014/23/EU (op grond waarvan voorbehouden mogen worden toegepast voor concessies)
- De procedure past binnen de strategie voor afvalpreventie en -beheer van de stad Madrid voor de periode 2018-2022. Een van de doelstellingen van de strategie is een hefboom te vormen voor werkgelegenheid, onder meer voor personen die het risico op sociale uitsluiting lopen.

Actoren

- Aanbestedende dienst: gemeente Madrid
- Leveranciers waaraan de opdracht werd gegund: Recumadrid en Solidanza
- Begunstigden: werknemers

Sociale impact

- Deze opdracht heeft zes nieuwe voltijdbanen voor personen met een lage inzetbaarheid opgeleverd. In sommige gevallen zijn de werknemers inwoners van de stadswijken waar de kledinginzameling plaatsvindt, waardoor de sociale samenhang in het gebied wordt bevorderd. De begunstigden van het programma voor arbeidsinclusie ontvangen als gevolg van hun baan geen werkloosheids- of bijstandsuitkering meer en leveren als belastingbetalers een bijdrage aan de gemeenschap.
- Deelnemers aan het programma voor arbeidsinclusie profiteren bovendien van de bijbehorende diensten die gericht zijn op hun arbeids- en sociale inclusie, zoals opleiding, gezondheidszorg en huisvestingssteun.
- Begin 2020 worden de mogelijkheden voor arbeidsinclusie uitgebreid met nog vier nieuwe voltijdbanen.

Geleerde lessen en toekomstige uitdagingen

- De fase van de voorafgaande marktconsultatie was van essentieel belang om de aanbestedende dienst bewust te maken van de capaciteit van sociale ondernemingen voor arbeidsmarktintegratie, waarna de kenmerken van de procedure werden aangepast om de toegang tot markten voor overheidsopdrachten voor hen mogelijk te maken.
- Samenwerking als hefboom voor meer deelname van kleinere ondernemers: de winnende inschrijver was een consortium dat bestaat uit twee sociale ondernemingen voor arbeidsmarktintegratie, Recumadrid en Solidanza, met een belang bij het voorwerp en een gemeenschappelijke achtergrond in de professionele integratie van kansarmen. De organisaties hebben zich verenigd om aan de technische en economische eisen van de opdracht te voldoen.
- Bewustmaking: de voordelen van deze opdracht zijn zowel van sociale als economische aard, aangezien de aannemers zich inzetten voor de bevordering van het hergebruik van huishoudelijke producten en huishoudtextiel. De opdracht is door de aannemer gebruikt om bewustzijn te creëren ten aanzien van alternatieven voor consumptie zoals winkels voor tweedehandskleding, milieubescherming of afvalketens.
- De voornaamste uitdaging bestaat erin om het professionele werk dat sociale ondernemingen voor arbeidsintegratie hebben verricht, volledig te erkennen. Overheidsinstanties moeten sociale ondernemingen en de circulaire economie verder ondersteunen met nieuwe overheidsopdrachten voor de inzameling van tweedehandskleding en textielafvalbeheer in de vorm van volledig voorbehouden opdrachten (niet enkel percelen).

Contactgegevens

Mw. Cristina Salvador, directeur van [RECUMADRID](#), recumadrid@gmail.com, +34 914252384

48. Aankoop van werkkleding met het oog op meer werkgelegenheid in Zweden

Naam van de aanbestedende overheid, land:

aankoopcentrum, regio Falun-Borlänge, Zweden (Upphandlingscenter Falun Borlänge regionen, UHC)

Producten- of dienstensector: textiel

Inleiding/aanbestedingsdoelstellingen

UHC is een regionaal aankooporgaan dat aankopen doet voor zeven verschillende gemeenten in de provincie Dalarna. UHC werkt al sinds 2016 met maatschappelijk verantwoorde overheidsopdrachten. UHC heeft meerdere doelstellingen in verband met sociale duurzaamheid, onder meer dat jaarlijks ten minste 30 % van alle aankopen moet leiden tot meer kansen op werk en/of stages voor personen die ver van de arbeidsmarkt staan.

UHC besteedt in zijn aanbestedingen ook aandacht aan leefbare lonen, waarbij een leefbaar loon is gedefinieerd als het minimuminkomen dat een werknemer nodig heeft om in zijn of haar basisbehoeften te voorzien, bij de uitvoering van de opdracht. Het doel hiervan is de industrie te laten inzien dat overheidsopdrachten moeten worden gebruikt om eerlijke handel en eerlijke arbeidsomstandigheden te bevorderen.

Voorwerp

Aankoop van werkkleding voor het personeel van thuiszorgdiensten, sociale huisvesting en kleuterscholen in zes gemeenten in de provincie Dalarna: Borlänge, Falun, Säter, Gagnef, Hedemora en Ludvika.

Stadium van de aanbesteding en criteria

UHC maakt gebruik van drie uitvoeringsvoorwaarden voor opdrachten die betrekking hebben op meer werkgelegenheid:

- de leverancier neemt deel aan een dialoog met UHC over hoe hij beter kan presteren met sociale overwegingen. Het doel is leveranciers bewuster te maken van sociale overwegingen;
- de leverancier onderzoekt de mogelijkheden om banen of beroepsstages aan te bieden aan personen die ver van de arbeidsmarkt staan (zoals langdurig werklozen of personen met een handicap);
- de leverancier biedt ten minste één persoon die momenteel werkloos is, een baan of een beroepsstage van drie tot zes maanden aan.

Bij de aankoop van werkkleding moest de leverancier aan ten minste één persoon die ver van de arbeidsmarkt staat, een beroepsstage van drie tot zes maanden aanbieden die verband houdt met het voorwerp van de opdracht. Hiervoor kwamen personen in aanmerking die bijzondere moeilijkheden ondervinden om toe te treden tot de arbeidsmarkt of daar te blijven, zoals langdurig werklozen of personen met een handicap. Als alternatief kan de leverancier een persoon (zoals hierboven gedefinieerd) het recht aanbieden op een beroepsopleiding van drie tot zes maanden overeenkomstig de richtsnoeren van de Zweedse openbare dienst voor arbeidsvoorziening of de gemeente.

Het doel is dat stages tot een baan leiden, al is dat geen vereiste. De tewerkstelling van personen op deze basis mag niet betekenen dat iemand anders die al voor de leverancier werkt, wordt vervangen. De volgende contractvoorwaarde in verband met eerlijke handel / leefbare lonen wordt toegepast:

UHC streeft naar een verhoging van het percentage producten dat wordt geproduceerd in omstandigheden waarbij de productiemedewerkers een leefbaar loon ontvangen. Een leefbaar loon staat voor een vergoeding waarmee iemand in zijn of haar basisbehoeften kan voorzien. De leverancier wordt geacht positief te staan tegenover de ontwikkeling van producten en procedures die hieraan voldoen. Het doel is dat één tot vijf producten (ten minste één) binnen de raamovereenkomst wordt of worden geproduceerd door een leverancier of onderaannemer die zijn werknemers een salaris betaalt dat in overeenstemming is met het leefbare loon van het land. Het feit dat het product onder eerlijke omstandigheden werd geproduceerd, kan bijvoorbeeld worden aangetoond met een fairtradekeurmerk.

Doelstelling van sociaal beleid en/of referentienorm

UHC heeft een gemeenschappelijk aanbestedingsbeleid voor de bij het aankoopcentrum betrokken gemeenten, met bijzondere aandacht voor sociaal aanbesteden. Bij deze aankoop van werkkleding wilde UHC leefbare lonen en werkgelegenheid verzekeren. UHC houdt rekening met specifieke verzoeken met betrekking tot sociale verantwoordelijkheid van de zes gemeenten. De nadruk ligt op eisen in verband met de uitvoering van de opdracht.

Verificatie

UHC volgt het werk van de leveranciers rond sociale overwegingen voortdurend. Zodra er overeenkomsten worden gesloten, evalueert UHC deze samen met de inkoper van de gemeenten, de verantwoordelijke inkoper bij UHC en de leverancier. Bij de aankoop van werkkleding waren personeelsleden van de openbare diensten voor arbeidsvoorziening van de zes gemeenten ook betrokken als deskundigen voor het koppelen van werknemers aan de leverancier. De gemeenten moeten ervoor zorgen dat stages verzekerd zijn; daarom sluiten de leverancier en de gemeenten een stageovereenkomst. De gemeenten voorzien de leverancier regelmatig van follow-up met betrekking tot stages en werk.

Waarde van de opdracht

Raamovereenkomst voor vier jaar met een geraamde totale waarde van 795 000 EUR.

Instrument

- Artikel 70 betreffende de voorwaarden waaronder de opdracht wordt uitgevoerd van Richtlijn 2014/24/EU.
- Hoofdstuk 17, afdeling 1, van de Zweedse wet inzake overheidsopdrachten (2016: 1145), "LOU" genaamd.

Actoren

- Aanbestedende dienst: Upphandlingscenter Falun-Borlänge Region (UHC)
- De bij deze raamovereenkomst betrokken gemeenten: Borlänge, Falun, Säter, Gagnef, Hedemora en Ludvika.
- Leveranciers waaraan de opdracht werd gegund: Fristads en Procurator
- Ondersteuning voor opname sociale clausules: openbare diensten voor arbeidsvoorziening

Sociale impact

Door gebruik te maken van sociale clausules wil UHC in de eerste plaats werklozen aan werk helpen, eerlijke arbeidsomstandigheden bevorderen en langetermijnoplossingen voor sociale duurzaamheid ontwikkelen. UHC heeft verschillende effecten geconstateerd die verband houden met toegenomen werkgelegenheid:

- minder uitsluiting;
- mentale gezondheid en veiligheid;
- grotere bekwaamheid;
- kostenefficiëntie.

Geleerde lessen en toekomstige uitdagingen

- Aanbestedende diensten moeten in het achterhoofd houden dat eisen inzake sociale verantwoordelijkheid alle betrokken partijen ten goede moeten komen.
- Een vroegtijdige dialoog met alle relevante actoren is noodzakelijk voordat geavanceerde sociale eisen voor overheidscontracten worden ingevoerd.
- Een belangrijke uitdaging voor de toekomst zal zijn om samen te werken met organisaties die mensen aan specifieke opdrachten kunnen koppelen. In het begin werkte UHC niet samen met de lokale arbeidsbureaus. Als inkopers beschikken zij niet over de vaardigheden en toegang om voor elke baan de juiste persoon te zoeken, terwijl dat wel geldt voor de lokale werkgelegenheidsdiensten.

Contactgegevens

Maria Fridholm, openbaar aanbesteder, Upphandlingscenter, Maria.fridholm@ludvika.se

SECTOR 10. Overige sectoren

49. Arbeidsgerelateerde clausules bij vervoersdiensten in Warschau

Naam van de aanbestedende overheid, land: instantie voor stadsvervoer van de stad Warschau, Polen

Producten- of dienstensector: vervoer

Inleiding/aanbestedingsdoelstellingen

De stad Warschau werkt met voorbehouden opdrachten (voorbehouden aan organisaties waar minimaal 30 % van de werknemers afkomstig is uit groepen die worden bedreigd met sociale marginalisering) en arbeidsgerelateerde clausules (tewerkstelling op basis van een overeenkomst voor werklozen, personen met een handicap en adolescenten) in verband met de uitvoering van de opdracht. De meest gebruikte sociale clausule is de eis van tewerkstelling op basis van een arbeidsovereenkomst.

Bij deze aankoop wilde de stad in Warschau werkgelegenheid scheppen voor de bovengenoemde achtergestelde groepen en bewustzijn creëren ten aanzien van de mogelijkheden om met overheidsopdrachten werkgelegenheid te scheppen.

Voorwerp

Geregelde vervoersdiensten als onderdeel van lokaal openbaar vervoer op buslijnen onder toezicht van ZTM (de openbaarvervoersorganisatie in Warschau).

Stadium van de aanbesteding en criteria

De aanbesteding was een openbare aanbesteding. De stad Warschau nam een eis op in verband met de uitvoering van de opdracht. De winnende inschrijver moest werk bieden aan 120 personen die op dat moment werkloos waren en ver van de arbeidsmarkt stonden. Hun werden banen aangeboden als chauffeur en conducteur op basis van een voltijdse arbeidsovereenkomst. Ook moest de aannemer arbeidsovereenkomsten voorleggen aan de stad Warschau om de tewerkstelling te verifiëren.

Doelstelling van sociaal beleid en/of referentienorm

De stad had twee doelstellingen voor ogen:

- meer werkgelegenheid scheppen voor werklozen, personen met een handicap en jongeren;
- meer bewustzijn creëren van de mogelijkheden om met overheidsopdrachten werkgelegenheid te scheppen.

Verificatie

Nadat de dienstverlening was gestart, had de stad contact met de aannemer om de tewerkstelling van chauffeurs en conducteurs te verifiëren en een register van werknemers te ontvangen met informatie over het aantal arbeidsovereenkomsten. De ondernemer verstuurt een scan van de arbeidsovereenkomst (met geanonimiseerde gegevens vanwege de AVG-voorschriften). Daarnaast verifieert de stad het aantal arbeidsovereenkomsten tijdens bezoeken aan de busremises van de ondernemers.

Waarde van de opdracht

De opdracht werd ondertekend in februari 2016 en de totale waarde van de opdracht bedraagt 130 miljoen EUR voor een looptijd van zeven jaar, van 2016 tot en met 2023.

Instrument

- Artikel 70 betreffende de voorwaarden waaronder de opdracht wordt uitgevoerd van Richtlijn 2014/24/EU.
- Besluit 1243/2015 van de burgemeester van de hoofdstad Warschau, waarbij de verplichting wordt ingevoerd om sociale clausules toe te passen in opdrachten met een waarde van meer dan 30 000 EUR in de volgende categorieën:
 - catering en cateringdiensten;
 - zorgdiensten;
 - schoonmaak- en thuiszorgdiensten;
 - winter- en zomerschoonmaak van straten en stoepen;
 - onderhoud groenvoorzieningen;
 - bouwwerkzaamheden.

In het besluit wordt ook aanbevolen sociale clausules te gebruiken in aanbestedingsprocedures voor opdrachten met een waarde van minder dan 30 000 EUR en voor opdrachten met een waarde van meer dan 30 000 EUR in andere dan de verplichte categorieën. De toepassing van sociale clausules in verschillende overheidsopdrachten van 1 oktober 2015 tot en met 31 maart 2019 heeft geleid tot het gebruik ervan in 444 opdrachten met een totale waarde van bijna 1 miljard EUR.

Actoren

- Aanbestedende dienst: instantie voor stadsvervoer van de stad Warschau
- Leverancier: Mobilis SP

Sociale impact

- In de periode 2016-2023 is het algemene bewustzijn van arbeidskansen in het kader van overheidsopdrachten groter geworden. Bovenal is de totale werkgelegenheid toegenomen en deze blijft toenemen. In deze opdracht wordt een voltijd baan aangeboden aan 120 personen die ver van de arbeidsmarkt staan.
- Omdat het verplicht is om arbeidsgerelateerde clausules te gebruiken, ziet de stad Warschau veel voordelen die verband houden met de groei van de werkgelegenheid voor personen die ver van de arbeidsmarkt staan. Meer dan 16 500 mensen zijn op basis van een arbeidsovereenkomst betrokken bij de uitvoering van opdrachten waarop sociale clausules van toepassing zijn.

Geleerde lessen en toekomstige uitdagingen

- Eerdere aannemers namen chauffeurs en conducteurs in dienst met een arbeidsovereenkomst, maar niet in dezelfde mate als wanneer er in de opdrachten specifieke eisen worden toegepast. Aangezien de werknemersclausule verplicht is en een positieve sociale impact heeft, zal de volgende aanbesteding van de vervoersinstantie waarschijnlijk vrijwel hetzelfde zijn. De huidige opdracht loopt echter tot en met 2023 en de toekomstige omstandigheden zijn moeilijk te voorspellen.

Contactgegevens

Radoslaw Maciak, technische afdeling voor het wagenparkbeheer in het openbaar vervoer, openbaarvervoersorganisatie Warschau, r.maciak@ztm.waw.pl

50. Voorbehouden opdracht voor afvalbeheer in Rzgów, Polen

Naam van de aanbestedende overheid, land: gemeente Rzgów, Polen

Producten- of dienstensector: afvalbeheer

Inleiding/aanbestedingsdoelstellingen

Op 23 november 2017 kondigde de gemeente Rzgów een aanbesteding aan voor de inzameling en het beheer (nuttige toepassing of verwijdering) van gemeentelijk afval van vastgoedeigenaren in Rzgów, en de verstrekking van vuilniszakken aan huishoudens. De opdracht, waarvan de waarde onder de EU-drempel lag, werd gegund in het kader van een voorbehouden aanbestedingsprocedure om werkgelegenheid te scheppen voor personen die ver van de arbeidsmarkt staan. De aanbesteding omvatte milieu-eisen voor het beheer van huishoudelijk afval — bijvoorbeeld vastgestelde recyclingpercentages, voorbereiding voor hergebruik en nuttige toepassing via andere methoden en vermindering van het gewicht aan biologisch afbreekbaar gemeentelijk afval dat naar een opslaglocatie wordt overgebracht — overeenkomstig het afvalbeheersplan voor de regio. Daarnaast omvatte de aanbesteding sociale aspecten, zoals een eis voor de aannemer om personen uit gemarginaliseerde groepen in dienst te nemen.

Komunalka Rzgów, een lokale sociale coöperatie, was de winnende inschrijver. Deze coöperatie heeft momenteel elf mensen in dienst, onder wie langdurig werklozen en personen met een handicap. De hoofdactiviteit van de coöperatie is de inzameling van gemengd en gescheiden afval van de inwoners van Rzgów.

Voorwerp

Inzameling en beheer van gemeentelijk afval en verstrekking van vuilniszakken via een aan sociale ondernemingen voorbehouden opdracht.

Stadium van de aanbesteding en criteria

De inschrijving voor de inzameling en het beheer van gemeentelijk afval was voorbehouden aan aannemers die aan de volgende voorwaarden voldeden:

- zij hebben de status van een sociale werkplaats of hun activiteiten omvatten de sociale en professionele integratie van personen die tot een sociaal gemarginaliseerde groep behoren; en
- ten minste 50 % van de werknemers maakt deel uit van een sociaal gemarginaliseerde groep overeenkomstig artikel 22, lid 2, van de Poolse wet op overheidsopdrachten.

Onder sociaal gemarginaliseerde groepen worden verstaan:

- personen met een handicap in de zin van de wet van 27 augustus 1997;
- werklozen in de zin van de wet van 20 april 2004;
- personen die van hun vrijheid zijn beroofd of uit een gevangenis zijn vrijgelaten en die moeilijkheden ondervinden bij hun integratie in de samenleving, zoals bedoeld in de wet van 6 juni 1997;
- personen met psychische stoornissen in de zin van de wet van 19 augustus 1994;
- daklozen in de zin van de wet van 12 maart 2004;
- personen aan wie door de Republiek Polen de vluchtelingenstatus of subsidiaire bescherming wordt verleend, als bedoeld in de wet van 13 juni 2003;

- personen tot 30 jaar en personen ouder dan 50 jaar, die de status van werkzoekende hebben en werkloos zijn;
- personen die deel uitmaken van achtergestelde minderheden, in de zin van de wet van 6 januari 2005.

Doelstelling van sociaal beleid en/of referentienorm

De integratie van personen uit gemarginaliseerde groepen in de arbeidsmarkt en de verbetering van de recycling, het hergebruik en de nuttige toepassing van gemeentelijk afval zoals bedoeld in het regionale afvalbeheersplan 2022.

Verificatie

De aannemer moest bij de gemeente een document indienen waaruit zijn status als sociale werkplaats blijkt of een verklaring waarin wordt bevestigd dat hij zich bezighoudt met de sociale en professionele integratie van personen die tot een sociaal gemarginaliseerde groep behoren en dat ten minste 50 % van de werknemers die het werk verrichten dat het voorwerp van de opdracht vormt, deel uitmaakt van een sociaal gemarginaliseerde groep. De aannemer verstreekte een lijst van personen (zonder voor- en achternaam) die aan de bovenstaande criteria voldoen.

Waarde van de opdracht

De totale opdrachtwaarde bedroeg 378 000 PLN (dit komt overeen met 89 559,45 EUR) voor een periode van zes maanden.

Instrumenten

- Artikel 20 betreffende voorbehouden opdrachten van Richtlijn 2014/24/EU.
- "Economisch plan voor afvalbeheer voor de regio Wielkopolska 2016-2022".

Actoren

- Aanbestedende dienst: gemeente Rzgów Konińska, Wielkopolska, Polen
- Opdrachtnemende dienstverlener: Komunalka Rzgów Cooperative
- Begunstigden: werknemers van de opdrachtnemende coöperatie die deel uitmaken van een sociaal gemarginaliseerde groep

Sociale impact

- Door haar betrokkenheid bij overheidsopdrachten wordt de sociale coöperatie Komunalka Rzgów versterkt, hetgeen helpt om de duurzaamheid van haar programma's en projecten te waarborgen.
- Voor de uitvoering van deze opdracht nam de coöperatie drie personen in dienst die deel uitmaakten van een sociaal gemarginaliseerde groep.

Andere voordelen

- Deze goede praktijk kan worden nagevolgd door of overgedragen naar andere organisaties en andere sectoren.

- De gemeente raadt andere partijen die deze praktijk willen herhalen aan gebruik te maken van voorbehouden opdrachten, omdat op die manier doelstellingen van sociaal beleid kunnen worden verwezenlijkt via de aanbesteding van werken of diensten.
- De milieuaspecten van de aanbesteding, zoals de verbetering van recycling, hergebruik en nuttige toepassing van gemeentelijk afval, zijn ook in overeenstemming met het afvalbeheersplan van de stad.

Geleerde lessen en toekomstige uitdagingen

- Het gebruik van een aan sociale ondernemingen met werknemers uit gemarginaliseerde groepen voorbehouden opdracht voor het beheer van gemeentelijk afval werd door de aanbestedende dienst als succesvol beschouwd, omdat de sociale coöperatie de in de opdracht vastgestelde werkzaamheden probleemloos uitvoerde en werk bood aan de doelgroepen van de gemeente, waarmee de tweeledige doelstelling van de overheidsopdracht werd bereikt. De gemeente heeft deze praktijk sindsdien herhaald bij andere aanbestedingen met betrekking tot afvalbeheer.
- In de toekomst wil de gemeente dit soort opdrachten vaker en in andere sectoren gebruiken.
- Een mogelijke volgende stap is het gebruik van maatschappelijk verantwoorde overheidsopdrachten op te nemen in de gemeentelijke strategie voor sociale inclusie, als middel om de daarin vastgelegde sociale doelstellingen te bereiken.

Contactgegevens

Iwona Maciejewska, voorzitter van de sociale coöperatie Komunalka Rzgów,
iwona.maciejewska@komunalkarzgow.pl

51. Partnerschap tussen de stad Lille en Gecco, een sociale onderneming, voor de productie van biodiesel uit gebruikte spijsoliën

Naam van de aanbestedende overheid, land:

gemeente Lille, Frankrijk

Producten- of dienstensector:

plaatselijk vervoer

Inleiding/doelstelling van de overheidsopdracht

In januari 2017 heeft de stad Lille een overeenkomst gesloten met Gecco, een sociale onderneming die actief is in Lille en de regio Hauts-de-France. De opdracht werd gegund voor onderzoeks- en ontwikkelingsdiensten (O&O) met een waarde onder de EU-drempel. De opdracht heeft vooral betrekking op het ontwikkelen van biodiesel voor openbare voertuigen uit afvaloliën en het testen van de mogelijkheid om een haalbaar alternatief voor het verbruik van normale brandstof te creëren.

Gecco is een sociale onderneming die gespecialiseerd is in de inzameling en nuttige toepassing van keukenafval. Er werken tien mensen met veel verschillende vaardigheden, zoals fabrieksarbeiders, chauffeurs, technici, commercieel medewerkers, promovendi, projectmanagers en leidinggevend. In het kader van dit partnerschap werken Gecco en de stad Lille samen om de brandstof distributie en het voertuigonderhoud te optimaliseren, in samenwerking met autofabrikanten. Dit partnerschap heeft als doel een circulaire economie in het gebied tot stand te brengen door gebruikte frituurolie om te zetten in brandstof voor openbare voertuigen. De stad Lille heeft de door Gecco geproduceerde biobrandstof ontvangen en in verschillende testvoertuigen gebruikt.

Voorwerp

Partnerschap voor onderzoek en ontwikkeling tussen een gemeente en een sociale onderneming ter bevordering van de ontwikkeling van een innovatief product op het gebied van biobrandstoffen voor gebruik in openbare voertuigen.

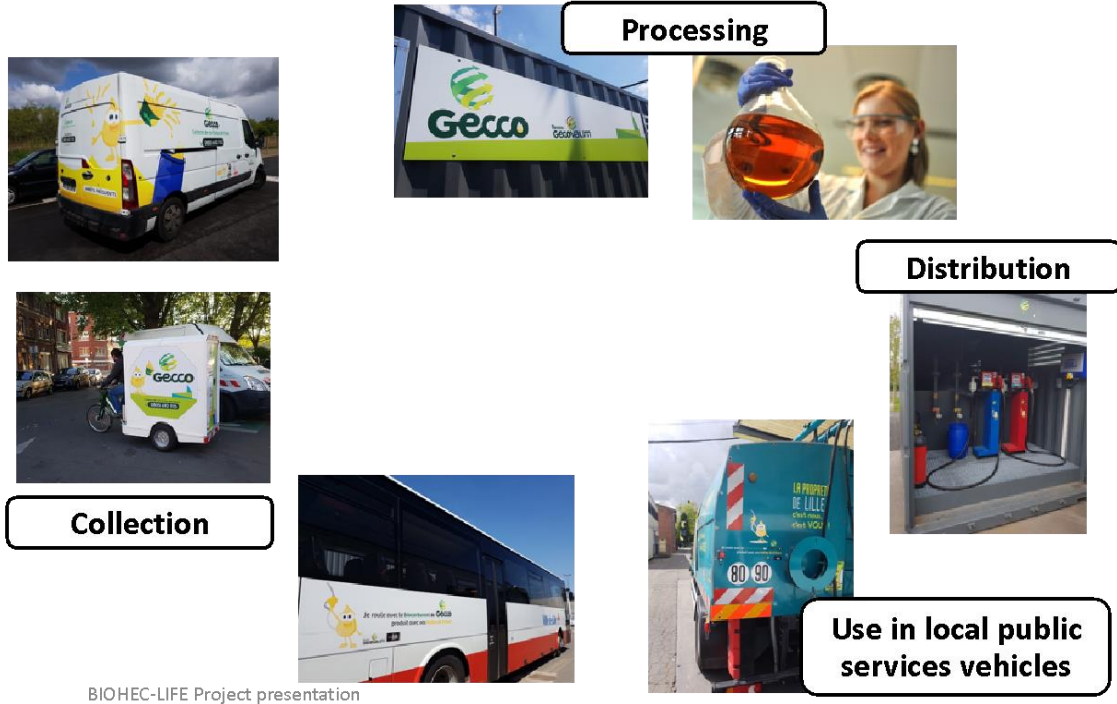
Stadium van de aanbesteding en criteria/instrument

Het partnerschap tussen de gemeente en Gecco werd tot stand gebracht via een onderhandelingsprocedure zonder aankondiging en bestaat uit twee fasen:

- fase 1: in deze fase exploiteerde de stad Lille drie voertuigen — een bus, een veegmachine en een wasmachine — die op biobrandstof uit gebruikte frituurolie reden. Er werden technische controles van de voertuigen, de motoren en de atmosferische uitstoot verricht. Voor elke soort voertuig werden testvoertuigen op normale diesel en GNR (*gazole non-routier*) gebruikt om de aanpassing ervan aan biobrandstof te testen. Deze fase duurde 18 maanden. De drie voertuigen rijden momenteel op de nieuwe, door Gecco geproduceerde soort brandstof (B30);
- fase 2: in 2020 wordt het experimentele gebruik van biobrandstof opgeschaald tot zo'n twintig voertuigen (het definitieve aantal moet nog worden vastgesteld). Deze fase wordt gecombineerd

met een technische, economische, sociale en milieustudie om de toepassing van het concept te valideren.

Aan het einde van de binnen dit partnerschap ontwikkelde experimenten zal de aanbestedende dienst beoordelen of het haalbaar is om brandstof uit afvalolie op grotere schaal te gebruiken en dienovereenkomstig aanbestedingsprocedures opzetten.

Doelstelling van sociaal beleid en/of referentienorm

Voor de stad Lille maakt deze aanpak deel uit van het beleid van de stad met betrekking tot:

- de ontwikkeling van alternatieve en hernieuwbare energiebronnen;
- de bevordering van innovatie en een wetenschappelijk onderzoekslaboratorium;
- de ontwikkeling van een circulaire economie waarin afval wordt gewaardeerd via een korte keten en die impact heeft op de gemeenschap in de vorm van lokale werkgelegenheid, groene banen gekoppeld aan sociale inclusie en de integratie van personen die ver van de arbeidsmarkt staan; en
- de bewustmaking van voedselproducenten en het algemene publiek van alternatieve en hernieuwbare energiebronnen. In dit verband heeft Gecco tevens gezorgd voor een aantal inzamelpunten voor frituurolie verspreid over het gebied; die frituurolie wordt vervolgens hergebruikt als brandstof voor het gemeentelijke wagenpark (via de parallelle ontwikkeling door Gecco van vrijwillige afgiftepunten voor frituurolie in het gebied, die vervolgens na de omzetting in het lopende experiment wordt hergebruikt voor een vloot van professionele voertuigen).

Waarde van de opdracht

De totale waarde van de opdracht bedraagt 5 600 EUR in de huidige fase (fase 1 is afgerond).

Instrument

- Artikel 14 van Richtlijn 2014/24/EU betreffende onderzoeks- en ontwikkelingsdiensten en tot vaststelling van criteria om deze uit te sluiten van overheidsopdrachten.

- In de Franse wetgeving vormt artikel 30-II van Besluit 2016-360 van 26 maart betreffende overheidsopdrachten de basis voor onderhandelingsprocedures zonder aankondiging voor “producten die uitsluitend worden gefabriceerd voor onderzoek, proefneming, studie of ontwikkeling, zonder winstoogmerk of afschrijving van onderzoeks- en ontwikkelingskosten”.

Actoren

- Aanbestedende dienst: gemeente Lille
- Leverancier waaraan de opdracht werd gegund: sociale onderneming Gecco
- Partners: het project wordt ondersteund door het Europese LIFE-programma, de regio Hauts-de-France, de Europese metropool Lille, de Communauté de Communes Pévèle Carembault en McCain Food Europe. Gecco heeft ook steun voor eco-innovatie ontvangen via het project BIOHEC-LIFE en de partners daarvan (Universiteit van Lille, NEOECO, Pour la Solidarité-PLS en RREUSE).

Sociale impact

- Nieuwe banen en professionele integratie:
 - sinds de start van het project zijn er drie vaste banen geschapen en tegen het einde van fase 2 worden er nog zes nieuwe banen verwacht. Twee van de nieuwe werknemers zijn afkomstig van ondernemingen voor professionele integratie;
 - Gecco is opgericht in 2007 en heeft sindsdien 23 personen in dienst genomen. Voordat zij werden aangeworven was 43 % werkloos, zat 13 % bij een onderneming voor professionele integratie en was 17 % stagiair;
 - Gecco heeft een deel van de inzameling van gebruikte bak- en braadolie gedelegeerd aan twee ondernemingen voor sociale en professionele integratie. In 2019 hielden twaalf mensen zich met deze activiteit bezig en 50 % van hen heeft werk gevonden.
- Met betrekking tot het project is het SROI (sociaal rendement op investering) geëvalueerd: uit de resultaten blijkt dat elke in het project geïnvesteerde euro voor het gebied een maatschappelijke impact ter waarde van 1,40 EUR oplevert.
- Bewustmaking van het grote publiek (volwassenen, tieners en kinderen) ten aanzien van de nuttige toepassing van afval, nulafvalbenaderingen en bestrijding van klimaatverandering. Dit wordt ondersteund door communicatieacties en workshops.

Andere voordelen

De andere positieve effecten van dit experiment vanuit het oogpunt van stad Lille zijn:

- met betrekking tot het milieu: de nieuwe biobrandstof heeft minder gevolgen voor het milieu (broeikasgasuitstoot, verbruik van energie uit niet-hernieuwbare bronnen, uitstoot van fijne deeltjes) dan fossiele dieselbrandstoffen: -95 % CO₂, -65 % deeltjesemissies, 100 % hernieuwbaar;
- met betrekking tot innovatie: door gebruik te maken van dit innovatieve en milieuvriendelijk ontworpen proces hebben lokale overheidsinstanties een hefboomeffect op innovatieve ecosystemen en kunnen ondernemers hun initiatieven testen en valideren.

Geleerde lessen en toekomstige uitdagingen

- Gecco staat voor de uitdaging om deze innovatie verder te ontwikkelen als bron van groene werkgelegenheid. Dit zal gebeuren door de uitbreiding van de inzameling van frituurolie, de bevordering van dit nieuwe model voor de omzetting en distributie van biodiesel naar andere professionele wagenparken en de vergroting van de impact ervan door nieuwe partnerschappen.

- De overdraagbaarheid op Europees niveau is ook onderzocht en in sommige EU-landen zijn de eerste contacten gelegd.

Contactgegevens

Contactgegevens voor de gemeente Lille:

- onderhoudsbeheer voor de technische beoordeling van de experimenten met het professionele wagenpark: Pascal Raepsaet, onderhouds- en gebouwenbeheerder praepsaet@mairie-lille.fr
- afdeling overheidsopdrachten voor de eerste aanbestedingsprocedure: Gaëtan Kerskens, manager overheidsopdrachten, gkerskens@mairie-lille.fr
- afdeling duurzame ontwikkeling: Véronique Falise, manager duurzame ontwikkeling, vfalise@mairie-lille.fr

Contactgegevens voor Gecco:

- contract- en algemeen projectbeheer: Michel Millares, CEO, michel.millares@gecco.fr
- technisch projectbeheer: Cédric His, O&O-manager, cedric.his@gecco.fr
- communicatie: Alicia Bachelet, projectmanager alicia.bachelet@gecco.fr

52. Proefprojecten voor sociale werkgelegenheid in Finland

Naam van de aanbestedende overheid, land: de stad Vantaa en de stad Helsinki, Finland

Producten- of dienstensector: diverse

Inleiding/aanbestedingsdoelstellingen

In het kader van het Europees Sociaal Fonds (ESF) hebben Finland en Zweden samen het initiatief genomen voor een transnationaal project om overheidsopdrachten en werkgelegenheid voor kansarmen met elkaar te verbinden. Het project SIEPP (sociale innovatie en werkgelegenheid via overheidsopdrachten) is in 2017 van start gegaan en loopt nog steeds. SIEPP moet een antwoord bieden op de stijgende werkloosheidscijfers in Zweden en Finland, en is een vervolg op een eerder succesvol project dat liep van 2014 tot en met 2017.

Het is van cruciaal belang om een verband te leggen tussen overheidsopdrachten en werkgelegenheid, en door dit te doen kunnen trajecten naar de open arbeidsmarkt worden uitgezet voor personen die moeilijkheden ondervinden om zelf tot de arbeidsmarkt toe te treden. Dankzij het project kunnen partners met een verschillende mate van ervaring, expertise uitwisselen en van elkaar leren. Bovendien bevordert het project de internationale uitwisseling van goede praktijken tussen EU-landen om een gemeenschappelijke aanpak te waarborgen.

Het project moet voorzien in:

- mogelijkheden voor werk, stages en leerlingplaatsen voor personen die normaal gesproken ver van de open arbeidsmarkt af staan;
- het verwerven van ervaring en informatie over innovatieve processen voor toegang tot de arbeidsmarkt en de toepassing van werkgelegenheidscriteria, met inbegrip van nieuwe partnerschappen met particuliere ondernemingen en gespecialiseerde actoren voor het aanpakken van uitdagingen op het gebied van werving, zoals het Fins Instituut voor gezondheid en welzijn;
- statistische gegevens die vergelijkbaar en herbruikbaar zijn om gedegen kennis ter zake te verwerven;
- de ontwikkeling van een certificaat voor maatschappelijk verantwoorde leveranciers;
- een strategische analyse van de arbeidsmarkt en van de plaatselijke werkgelegenheidssituatie.

In de Finse steden Vantaa en Helsinki zijn proefaanbestedingen gestart voor de tewerkstelling van kansarmen. Bovendien hebben de Finse en Zweedse partners studiebezoeken gebracht aan Warschau, Parijs, Glasgow, Rotterdam en Barcelona, steden die ervaring hebben op het gebied van sociale integratie in overheidsopdrachten. Tijdens de bezoeken hebben de lokale overheden beste praktijken kunnen verzamelen. De Finse partners hebben hun aandacht gericht op de uitvoering van duurzame overheidsopdrachten en de invoering van een deugdelijk verificatiemechanisme.

Voorwerp

Proefaanbestedingen omvatten 24-uurswoondiensten voor ouderen

Stadium van de aanbesteding en criteria

Er werden innovatieve proefaanbestedingen uitgevoerd in de steden Helsinki (tien) en Vantaa (zes). In het kader van de proefaanbestedingen werden bijzondere werkgelegenheidscriteria vastgesteld en deze werden opgenomen in kleine opdrachten met elk een opdrachtwaarde van ongeveer 10 000 EUR. Met de aanbestedingen zijn verschillende inschrijfprocedures en opdrachten gemoeid in Helsinki en Vantaa. Het belangrijkste doel van dit proces is om bij wijze van proef kleinere opdrachten te testen met het oog op de toekomstige uitbreiding van de methode naar grotere opdrachten.

In totaal wordt verwacht dat deze aanbestedingen leiden tot ten minste 100 arbeidskansen in Helsinki en 30 in Vantaa via directe actie en indirecte voordelen. Een van de proefaanbestedingen heeft bijvoorbeeld betrekking op een 24-uurswoondienst voor ouderen. Voor de dienstverlener geldt de eis dat hij één werkloze negen maanden tewerk moet stellen voor elke 20 ingekochte plaatsen met woondiensten (20 ingekochte plaatsen = 1 persoon, 40 plaatsen = 2 en zo verder). De nadruk wat betreft werkgelegenheid ligt op jonge werklozen (jonger dan 25 jaar en langer dan zes maanden werkloos) en langdurig werklozen (die meer dan 300 dagen een werkloosheidsuitkering hebben ontvangen). Het doel is voltijdwerk voor deze personen.

Doelstelling van sociaal beleid en/of referentienorm

De belangrijkste doelstelling van het project is het vergroten van de arbeidskansen voor personen die ver van de arbeidsmarkt staan, zoals migranten, langdurig werklozen, jongeren die geen onderwijs, werk of opleiding volgen, personen ouder dan 50 jaar en personen met een handicap. Met name in Finland is er sprake van een drastische groei van de groep jongeren die geen onderwijs, werk of opleiding volgen, die 20 % van de totale jongere bevolking uitmaakt. Het aantal langdurig werklozen stijgt vooral snel in grote steden zoals Helsinki en Vantaa, en in leeftijdsgroepen onder 40 jaar; bovendien ondervinden asielzoekers en immigranten moeilijkheden bij het betreden van de arbeidsmarkt.

Verificatie

De werkgelegenheidsvoorwaarde is een absolute eis uit hoofde van de opdracht. Als hier niet aan wordt voldaan, moet de dienstverlener een boete van 9 000 EUR betalen.

Waarde van de opdracht

160 000 EUR

Instrument

- Artikel 70 (betreffende de voorwaarden waaronder de opdracht wordt uitgevoerd) van Richtlijn 2014/24/EU.

Actoren

- Aanbestedende diensten: de gemeenten Helsinki en Vantaa
- Transnationale leerpartner: het nationaal bureau voor overheidsopdrachten in Zweden
- Begunstigden: personen die ver van de arbeidsmarkt staan, die een baan vonden of een leerlingplaats kregen via de proefaanbestedingen

Sociale impact

- Als direct resultaat van het project hebben personen die ver van de arbeidsmarkt staan werk, een stage of een leerlingplaats gevonden. Uit de tot dusver opgedane ervaring blijkt dat overheidsopdrachten een doeltreffende en eenvoudige maatregel kunnen zijn om de werkgelegenheid te verbeteren. Als ze goed worden gebruikt en gepland, bieden ze aanzienlijke mogelijkheden voor het scheppen van werkgelegenheid.

- In sommige gevallen werden langdurig werklozen op proef tewerkgesteld in het kader van het project en zijn zij daarna aangenomen als voltijdwerknemers.
- Uit interviews en vragenlijsten met twintig bij het project betrokken ondernemingen bleek een positieve of neutrale houding ten opzichte van de methode; er werd geen enkele negatieve houding geregistreerd.
- In Helsinki vinden vier van de vijf burgers dat het gebruik van arbeidsgerelateerde clausules in overheidsopdrachten een goede zaak is en zij wijzen erop dat de stad en de ondernemingen waaraan opdrachten worden gegund, hun verantwoordelijkheid moeten nemen door dit te doen.

Andere voordelen

Naast de proefaanbestedingen is het project gericht op de verspreiding van kennis, transnationaal leren (met Zweden) en de uitwisseling van beste praktijken.

Belangrijke elementen van SIEPP zijn onder meer transnationale workshops, studiebezoeken en voortdurende mogelijkheden voor wederzijds leren. Er werden studiereizen met betrekking tot overheidsopdrachten en werkgelegenheid gemaakt naar Polen, Nederland, Frankrijk, het Verenigd Koninkrijk en Spanje, naast Finland en Zweden. In partnerlanden werden workshops georganiseerd en de samenwerking inzake het voorwerp bleef tijdens het hele project constant. SIEPP eindigt naar verwachting in maart 2020. De samenwerking tussen de Finse en Zweedse partijen is solide en veel transnationale leerervaringen werden verzameld uit ander Europese landen. Bovendien:

- is de samenwerking in de proefsteden Helsinki en Vantaa tussen hun respectieve inkoopafdelingen, gemeentelijke arbeidsbureaus en lokale overheidsdiensten voor arbeidsvoorziening versterkt;
- zijn er mogelijkheden gecreëerd voor ondernemingen om blijk te geven van maatschappelijk verantwoord ondernemen.

Geleerde lessen en toekomstige uitdagingen

- In de loop van het project zijn verbeteringen aangebracht in de sociale clausules, zoals de verlenging van het dienstverband van minimaal zes tot minimaal negen maanden. De arbeidsovereenkomsten zijn afgestemd op zowel de werkgever als de werknemer (bv. voltijds of deeltijds, welk soort werk, gedetailleerde taakbeschrijving). De resultaten van het project zijn voor een deel het gevolg van voortdurende evaluatie en verbetering op basis van de projectervaringen: al doende leren en dienovereenkomstig aanpassingen aanbrengen.
- De stappen die nu moeten worden gezet, betreffen de uitbreiding van het gebruik van arbeidsgerelateerde of sociale clausules in overheidsopdrachten in Finland door verdere doorvoering in Helsinki, Vantaa en het netwerk van belanghebbenden. Zo staat nu in de begrotingsrichtsnoeren voor aanbestedingen 2020 voor de hele stad Helsinki dat bij alle overheidsopdrachten van meer dan 200 000 EUR rekening moet worden gehouden met de arbeidsgerelateerde clausule.
- Uit het project is echter gebleken dat in elk land en elke gemeente de procedures voor het plaatsen van opdrachten en het opnemen van sociale clausules verschillen. Er is geen standaardaanpak. Bovendien is in het project benadrukt dat de verificatiefase zowel kwantitatief als kwalitatief moet worden verbeterd.
- Anderzijds kunnen de problemen en knelpunten bij de toepassing van sociale clausules in overheidsopdrachten ook overal hetzelfde zijn. In een vorig ESF-project is al een operationeel model voor werkgelegenheid door overheidsopdrachten opgezet. Dit kader is ook gebruik in proefsteden voor SIEPP.

- Het ministerie van Economische Zaken en Werkgelegenheid in Finland zal in het voorjaar van 2020 een versnellingsprogramma voor werkgelegenheid opstarten. Het programma is deels gebaseerd op de experimenten en aanbevelingen van SIEPP. Het gebruik van sociale clausules in overheidsopdrachten wordt ook onderschreven door het regeringsprogramma van de Finse premier.

Contactgegevens

Veera Laurila, plaatsvervangend projectmanager, Fins Instituut voor gezondheid en welzijn: veera.laurila@thl.fi

Ville Grönberg, teamleider van de eenheid, Fins Instituut voor gezondheid en welzijn: ville.gronberg@thl.fi

Mika Villa, nationaal contactpunt voor het ESF in Finland: mika.villa@ely-keskus.fi

53. Transnationaal ESF-project “sociale innovatie en werkgelegenheid door overheidsopdrachten”

Naam van de aanbestedende overheid, land: het nationaal bureau voor overheidsopdrachten, Zweden

Producten- of dienstensector: diverse

Inleiding/aanbestedingsdoelstellingen

Het project was gericht op de bevordering van het gebruik van arbeidsgerelateerde clausules in overheidsopdrachten als instrument voor het scheppen van werkgelegenheid.

In juni 2016 keurde de Zweedse regering de nationale strategie voor overheidsopdrachten goed. Deze strategie bevordert het strategische gebruik van overheidsopdrachten als instrument voor het aanpakken van sociale uitdagingen, waaronder het scheppen van werkgelegenheid voor iedereen. Het Zweeds nationaal bureau voor overheidsopdrachten heeft een prominente rol gespeeld bij de uitvoering ervan.

Het heeft transnationale samenwerking in het kader van het Europees Sociaal Fonds (ESF) aangemerkt als een kans om een nationaal model voor het gebruik van arbeidsgerelateerde clausules in aanbestedingsprocedures te ontwikkelen. “Sociale innovatie en werkgelegenheid door overheidsopdrachten” was een transnationaal ESF-project tussen Zweedse en Finse organisaties. Zie casestudy X (blz. x) voor meer informatie over de Finse ervaringen met het ESF-project.

Dit ESF-project, dat in januari 2017 van start ging en 34 maanden duurde, was bedoeld ter versterking van de kennis en ervaringen van de deelnemende organisaties om beter rekening te houden met sociale werkgelegenheidscriteria in aanbestedingsprocedures, via zeven transnationale thematische workshops voor de ontwikkeling van wederzijds leren over thema's die nauw verband houden met de succesvolle uitvoering van sociale werkgelegenheidscriteria:

- huidige situatie en uitwisseling van beste praktijken en uitdagingen;
- innovatieve methoden voor de toepassing van werkgelegenheidscriteria, het model van social impact bonds en het gebruik van bonussen;
- wervingsproces en arbeidsmarktanalyse;
- steunmaatregelen voor specifieke doelgroepen (bv. migranten);
- statistieken en evaluatie van de economische effecten;
- communicatie en invloed uitoefenen; en
- de rol van sociale ondernemingen en erkenning van verantwoorde leveranciers.

Daarnaast hebben de transnationale partners studiebezoeken gebracht aan andere steden die op dit gebied meer ervaring hebben: Warschau, Parijs, Glasgow, Rotterdam en Barcelona.

Op basis van dit project heeft Zweden een [nationaal model](#) en een methode ontwikkeld om de arbeidsgerelateerde clausules als criteria te gebruiken in overheidsopdrachten. In dit model wordt beschreven hoe aanbestedingen als strategisch instrument moeten worden gebruikt om werkgelegenheid te scheppen voor personen die ver van de arbeidsmarkt staan. Het heeft betrekking op alle fasen van het aanbestedingsproces: de voorbereidende fase, de aanbestedingsfase en de fase die op de aanbesteding volgt.

Het omvat veel interessante aspecten, zoals het bevorderen van gendergelijkheid of het stimuleren van de deelname van sociale ondernemingen aan inschrijvingen via voorbehouden opdrachten. In de context van het model heeft het Zweeds nationaal bureau voor overheidsopdrachten ook [een instrument ontwikkeld voor het berekenen van de sociaaleconomische voordelen](#) voor de betrokken actoren: de werknemer, de publieke sector, de particuliere sector/onderneming en het totale sociaaleconomische voordeel voor het land.

Stadium van de aanbesteding en criteria

Het project moet ervoor zorgen dat aanbestedende diensten beter in staat zijn om sociale werkgelegenheidscriteria als gunningscriteria of in contractuele uitvoeringsvoorwaarden te gebruiken, alsook om de resultaten te monitoren en uiteindelijk statistische gegevens te verzamelen voor de evaluatie van de aanbestedingsprocedures tijdens de fase die op de aanbesteding volgt.

Doelstelling van sociaal beleid en/of referentienorm

- Het scheppen van werkgelegenheid voor personen die ver van de arbeidsmarkt staan (in Zweden met name voor migranten die minder dan drie jaar geleden zijn aangekomen).
- Het vergroten van de bekendheid met arbeidsgerelateerde clausules onder staatsautoriteiten en gemeenten.
- Het bevorderen van het gebruik van arbeidsgerelateerde clausules en criteria in aanbestedingsprocedures door aanbestedende diensten.

Verificatie

Het is aan de aanbestedende dienst om een verificatiemechanisme in te stellen.

Waarde van de opdracht

Bedrag van het ESF-project: ongeveer 1 miljoen EUR (voor 34 maanden). De tijdens het project ontwikkelde nationale strategie is van toepassing op alle aanbestedingen door overheidsinstanties in Zweden, waarvan de waarde ongeveer 706 miljard SEK (circa 67 miljard EUR) bedraagt.

Instrument

- Artikel 67 (betreffende gunningscriteria) en artikel 70 (voorwaarden waaronder de opdracht wordt uitgevoerd) van Richtlijn 2014/24/EU.
- De Zweedse nationale strategie voor overheidsopdrachten (2016).

Actoren

Partners in Zweden:

- Zweedse openbare dienst voor arbeidsvoorziening
- stad Göteborg
- stad Stockholm
- stad Botkyrka
- stad Helsingborg
- Zweedse Vervoersautoriteit

Partners in Finland:

- het Nationaal Instituut voor gezondheid en welzijn
- stad Helsinki
- stad Vantaa

Sociale impact

In het kader van het project is een instrument ontwikkeld dat helpt bij het berekenen van de sociaaleconomische voordelen voor de betrokken actoren: de individuele werknemer, de publieke sector, de particuliere sector/onderneming, de staat en het totale sociaaleconomische voordeel voor het land.

Dit instrument kan op twee manieren worden gebruikt:

- voor het berekenen van de geraamde effecten van het stellen van eisen met betrekking tot tewerkstelling in aanbestedingen nog voordat de aanbesteding heeft plaatsgevonden; en
- om gevolg te geven aan de effecten van een aanbesteding met arbeidsgerelateerde clausules nadat deze is afgerond.

In een voorbeeld waarin een pas aangekomen migrant met werkgelegenheidssteun een baan voor twaalf maanden krijgt, bedraagt het berekende voordeel voor de maatschappij ruim 200 000 SEK. Als 100 nieuwe migranten onder nagenoeg dezelfde omstandigheden via overheidsopdrachten werk vinden, zou het economische effect voor de maatschappij in één jaar ruim 20 miljoen SEK bedragen.

Bovendien ondersteunt het project aanzienlijke kwalitatieve sociale gevolgen:

- het feit dat iemand die werkloos was, werk vindt, levert vaak duidelijke persoonlijke voordelen op, zoals een betere gezondheid of een sterker gevoel erbij te horen;
- het heeft ook een positief effect op de kans dat iemand in de toekomst werk vindt, omdat diegene meer werkervaring heeft opgedaan;
- met dit soort gevolgen moet, hoewel ze niet door het instrument worden gemeten, rekening worden gehouden bij besluiten over eisen met betrekking tot tewerkstelling, omdat er naast de economische voordelen ook nog andere positieve gevolgen zijn.

De partners, de stad Stockholm niet inbegrepen, hebben aan meer dan 1 260 personen een arbeidsovereenkomst voor bepaalde tijd aangeboden (op basis van de gemelde cijfers, waarin in sommige gevallen de statistieken over 2019 ontbreken). Volgens ramingen van de stad Stockholm hebben de honderden afgeronde aanbestedingen duizenden banen opgeleverd. Het is niet mogelijk om nauwkeurigere cijfers te geven, omdat er geen uniform systeem is voor het verzamelen en aggregeren van statistische gegevens over sociale eisen en eisen met betrekking tot tewerkstelling in overheidsopdrachten in Zweden.

Andere voordelen

De belangrijkste resultaten per december 2019:

- de ontwikkeling van een nationaal model voor strategische aanbestedingen in Zweden: dit bestaat uit richtsnoeren waarin de stappen voor de ontwikkeling van strategische aanbestedingen worden beschreven en in kaart wordt gebracht welke belanghebbenden erbij moeten worden betrokken, sjablonen en checklists voor overheidsinstanties en juridisch advies voor aanbestedende diensten;

- de totstandbrenging van een netwerk voor uitwisseling en verspreiding met betrekking tot maatschappelijk verantwoorde overheidsopdrachten, zowel op nationaal als internationaal niveau, in de EU en met de Verenigde Naties, via de informele contacten die tijdens het project zijn ontstaan;
- breed overleg op nationaal niveau en met verschillende sectoren in Zweden: afdelingen en diensten voor arbeidsvoorziening, vakbonden en de particuliere sector;
- de ontwikkeling van een webgebaseerd instrument om de sociaaleconomische voordelen van arbeidsgerelateerde clausules te berekenen;
- de ontwikkeling van ondersteunend materiaal over hoe de deelname van sociale ondernemingen voor arbeidsmarktintegratie aan overheidsopdrachten kan worden bevorderd door de uitvoering van voorbehouden opdrachten voor personen die ver van de arbeidsmarkt staan;
- de oprichting van het onlineplatform "kennisbank", waar alle gedeelde kennis zoals arbeidsgerelateerde clausules, goede voorbeelden, ervaringen die andere EU-landen tijdens studiebezoeken hebben opgedaan, succesfactoren, vragen en antwoorden en onderwijsmateriaal te vinden zijn;
- de ontwikkeling van onderwijsmateriaal dat in individuele organisaties of samen met andere organisaties kan worden gebruikt;
- de tijdens het project ontwikkelde aanpak zal volgens planning verder worden uitgevoerd op nationaal niveau en in verschillende regio's.

Geleerde lessen en toekomstige uitdagingen

- Samenwerking tussen de publieke en particuliere sector is van essentieel belang om sociale en maatschappelijke problemen aan te pakken.
- De publieke sector moet erkennen dat de expertise van sociale ondernemingen en maatschappelijke organisaties ook van essentieel belang is.
- Een belangrijke voorwaarde voor succes is de politieke bereidheid om arbeidsgerelateerde clausules in overheidsopdrachten te bevorderen. Het Zweedse project kreeg steun van de regering en het topmanagement van het nationaal bureau voor overheidsopdrachten.
- Ook na het project is in het hele land verdere verspreiding en communicatie gericht op relevante doelgroepen noodzakelijk.
- Er moet een centraal IT-systeem komen voor het monitoren, opvolgen en verzamelen van gegevens over effecten op nationaal niveau.
- Ter ondersteuning van deze werkzaamheden zijn er meer middelen nodig voor de aanbestedende diensten in de vorm van facilitators en coördinatoren in het hele land.
- Dankzij de transnationale aanpak, de studiebezoeken binnen de EU en de samenwerking met Finland konden de Zweedse nationale autoriteiten en belanghebbenden de kennis vergaren die heeft bijgedragen tot de ontwikkeling van het nationale model en de kennisbank.
- Het is ook belangrijk om een verantwoordelijke organisatie te hebben om de bemiddeling tussen de particuliere sector en werkzoekenden te vergemakkelijken.
- Het idee om gezamenlijk een nationaal model te ontwikkelen met verschillende betrokken actoren uit verschillende delen van het land is een succesvolle methode waarbij het ondersteunende materiaal samen met de daadwerkelijke gebruikers wordt ontwikkeld, waardoor duidelijk wordt wat wel en wat niet werkt in de praktijk.

- Dit project kan worden herhaald in andere lidstaten, waarbij rekening moet worden gehouden met verschillen in wetgeving en bestuursstructuren. In tegenstelling tot Frankrijk, waar de wetgeving vaak de arbeidsvoorwaarden regelt en in aanbestedingsprocedures kan worden opgenomen in de vorm van eisen, is het in Zweden bijvoorbeeld belangrijk om bij het ontwerpen van aanbestedingsprocedures de naleving van collectieve overeenkomsten te waarborgen. Bijgevolg is overleg met sociale partners, met name vakbonden, een cruciaal onderdeel van het aanbestedingsproces.

VOORBEELD VAN DE GEMEENTE HELSINGBORG (een van de projectpartners)

De stad Helsingborg bestaat uit verschillende aanbestedingseenheden die de aankoopbehoefte van de stad bijhouden. Bij de voorbereiding van een nieuwe aanbesteding vraagt de aanbestedingseenheid de **afdeling arbeidsmarkt** (de bemiddelingseenheid) om haar advies over de vraag of de arbeidsgerelateerde clausules geschikt zijn. De afdeling arbeidsmarkt houdt kantoor bij de aanbestedingseenheid. Zij verstrekt een advies op basis van de vastgestelde behoeften van de arbeidsmarkt. Het definitieve besluit wordt genomen door de aanbestedingseenheid.

De stad Helsingborg werkt vrijwel uitsluitend met een **dialogoclausule**. Dit betekent dat de leverancier verplicht is met de afdeling arbeidsmarkt te praten over de mogelijkheden om personen die buiten de arbeidsmarkt staan, te ondersteunen bij het vinden van werk.

De dialogoclausule is kort en eenvoudig: "De leverancier werkt samen met de dienst werkgelegenheid om mensen in de arbeidsmarkt te integreren, bijvoorbeeld door stages aan te bieden, te werven uit de doelgroepen van de dienst werkgelegenheid of op andere manieren door maatschappelijke verantwoordelijkheid te nemen. De leverancier neemt deel aan de door de stad voorgestelde vergaderingen. In overleg tussen de partijen worden afspraken gemaakt over hoe verslag moet worden uitgebracht over het resultaat van de samenwerking en de manier waarop voortdurend sociale verantwoordelijkheid moet worden genomen gedurende de looptijd van de overeenkomst."

De dialogoclausule bevordert een "zachte" dialoog tussen de aanbestedende dienst en de aannemer. In de clausule wordt niet voorgeschreven hoeveel kansarmen precies in dienst moeten worden genomen. Door deze dialoog begrijpt de leverancier beter wat de aanbestedende dienst wil bereiken en weet de aanbestedende dienst beter wat de leverancier te bieden heeft. Uiteindelijk ondertekenen zij een overeenkomst waarin is vastgelegd hoeveel kansarmen in dienst zullen worden genomen en uit welke doelgroep.

Zie voor meer informatie de bijlage "[Jij bent een gemeenschapsopbouwer](#)", waarin beknopte en concrete informatie over diverse samenwerkingsmogelijkheden is opgenomen. Tijdens de aanbestedingsperiode kunnen leveranciers hier vragen over stellen via het IT-systeem voor overheidsopdrachten.

De gemeente Helsingborg werkt al sinds 2015 met de arbeidsgerelateerde clausules, met een groot aantal verschillende leveranciers uit verschillende branches: bouwaannemers, schoonmaakdiensten, hoveniersbedrijven, restaurants en cafés, bouwkundig adviseurs, leveranciers van vloeren, verpleeghuizen enz. De stand van zaken in november 2019 is dat er arbeidsgerelateerde clausules zijn opgenomen in 105 individuele overeenkomsten met de stad Helsingborg uit 33 aanbestedingsprocedures. Sinds de start in 2015 hebben ongeveer 320 personen werk of een stage gevonden bij leveranciers die arbeidsgerelateerde clausules in hun overeenkomsten hebben opgenomen. De gemeente schat dat ongeveer een derde daarvan een direct resultaat is van de arbeidsgerelateerde clausule. De gemeente ziet de arbeidsgerelateerde clausule ook als een manier om sterkere betrekkingen met de leverancier op te bouwen.

Contactgegevens

Patrick Amofah, projectmanager, Zweeds nationaal bureau voor overheidsopdrachten,
patrick.amofah@uhmynd.se

54. De strategie voor verantwoord aanbesteden van de Greater London Authority

Naam van de aanbestedende overheid, land: de Greater London Authority Group, Verenigd Koninkrijk

Producten- of dienstensector: openbaar vervoer, politiewerk, brandveiligheid, textiel, economische ontwikkeling en strategisch beleid voor de stad Londen.

Inleiding/aanbestedingsdoelstellingen

Voor de Greater London Authority (GLA) betekent verantwoord aanbesteden baanbrekend en in sociaal, ecologisch en economisch opzicht duurzaam aanbesteden om te zorgen voor een betere kwaliteit van leven en een betere prijs-kwaliteitverhouding. Het omvat de ontwikkeling van partnerschappen om meer mensen aan werk te helpen en de arbeidsomstandigheden te verbeteren. Het betekent ook de toegang tot opdrachten openstellen voor uiteenlopende bedrijven en vrijwilligers- en gemeenschapsorganisaties, beste praktijken bij leveranciers aanmoedigen en meer milieubewustzijn bevorderen.

Voor de GLA bedragen de totale jaarlijks uitgaven voor aanbestedingen meer dan 11 miljard GBP. Gezien de schaal van de activiteiten beschikt de GLA over het potentieel om verbetering en innovatie te stimuleren en om sociale en economische waarde te bieden.

Het beleid van de GLA inzake verantwoord aanbesteden helpt om ervoor te zorgen dat besluiten van de leden van de GLA over de aankoop van goederen, werken of diensten in overeenstemming zijn met hun verbintenissen en ondersteuningsthema's, zoals verbetering van de sociale waarde, gelijkheid en diversiteit, en verankering van eerlijke arbeidspraktijken.

Doelstelling van sociaal beleid en/of referentienorm

De strategie werd in juli 2017 herzien om ervoor te zorgen dat de aankoopactiviteiten van de GLA voldoen aan alle relevante nationale wetgeving, waaronder de wet inzake moderne slavernij van 2015, de wet inzake maatschappelijke waarde van 2012 en de wet inzake gelijkheid van 2010.

Ook is de strategie afgestemd op de strategie voor vaardigheden op het gebied van vervoersinfrastructuur van het ministerie van Vervoer (DfT). Naast de Britse wetgeving wordt hieronder ook verwezen naar aanbestedingsprocedures voor opdrachten voor leveringen waarin eisen zijn vastgelegd zoals het gebruik van leerlingplaatsen, zoals ondersteund door de artikelen 67 en 70 van Richtlijn 2014/24/EU.

De maatschappelijke thema's in de strategie voor verantwoord aanbesteden in 2018/2019 omvatten het creëren van kansen op het gebied van vaardigheden, opleidingen en arbeid voor dienstverleners in Londen, evenals acties ter verbetering van de arbeidsomstandigheden in de toeleveringsketen voor uniformen voor werknemers.

Het creëren van kansen op het gebied van vaardigheden, opleidingen en arbeid

In 2018-2019 gingen 548 leerlingplaatsen in de toeleveringsketen van start — daarvan was 50 % bestemd voor BAME-mensen (personen die tot een zwarte, Aziatische of etnische minderheid behoren).

Wanneer leveranciers worden uitgenodigd om een inschrijving in te dienen, wordt hun gevraagd te beschrijven hoe zij van plan zijn om ten minste één resultaat op het gebied van strategische arbeidsbehoeften en opleiding (SLNT) op te nemen voor elke 1, 2 of 3 miljoen GBP die wordt uitgegeven, afhankelijk van het soort contract. Door deze eis in relevante leverancierscontracten vast te leggen, creëert de GLA meer kansen op het gebied van vaardigheden en arbeid.

SLNT-resultaten zijn:

- één leerlingplaats;
- één baan voor een werkloze;
- 20 dagen stage in de sector of probeerdagen;
- 20 dagen activiteiten op het gebied van schoolbetrokkenheid;
- 10 dagen stage in het kader van sociale mobiliteit.

In elk contract moeten leerlingplaatsen ten minste de helft van de SLNT-resultaten uitmaken, zodat elk project nieuwe werknemers voor de sector oplevert.

Ethische inkooppraktijken voor textielaankopen

Transport for London (TfL) is een orgaan van de GLA. TfL zet zich in voor de eerlijke behandeling van de mensen die de uniformen voor zijn werknemers maken. TfL neemt in de relevante contracten duidelijke eisen over het waarborgen van mensenrechten en arbeidsomstandigheden op en heeft nieuwe niveaus van excellentie vastgesteld voor passende zorgvuldigheid met betrekking tot de toeleveringsketen in overheidsopdrachten.

De uniformen worden vervaardigd in Bangladesh en China. Fabrieken zijn contractueel verplicht (algemene voorwaarden) om elk jaar middels een onafhankelijke sociale audit door een derde partij te worden getoetst aan de negen beginselen van de basiscode van het Ethical Trading Initiative (ETI) (<https://www.ethicaltrade.org/eti-base-code>). Naar aanleiding daarvan worden actieplannen overeengekomen om eventuele gebieden van niet-naleving aan te pakken. Via het onlineplatform Sedex kunnen auditresultaten worden ingezien en plannen worden gevolgd.

Verificatie

TfL erkent de beperkingen van sociale audits bij het aanpakken van de onderliggende oorzaken van niet-naleving. Daarom moet de leverancier volgens het contract voor uniformen op de productielocaties ook verdere activiteiten verrichten. Zo moet het personeel een opleiding hebben gevolgd inzake de rechten, gezondheid en veiligheid van werknemers en de arbeidswetgeving van Bangladesh, onder meer met betrekking tot hoe en wanneer een klacht middels een brief kan worden ingediend. Eén fabriek werkt samen met een lokale universiteit om stagiairs een plaats te bieden, zodat zij zich kunnen bekwamen als technici en ontwerpers. Hierdoor wordt de capaciteit van kwetsbare werknemers opgebouwd en kunnen zij een beter inzicht krijgen in hun rechten op de werkplek.

TfL onderhoudt banden met de Fairtrade Foundation om er zeker van te zijn dat het in de uniformen gebruikte katoen afkomstig is van gecertificeerde producenten, wat inhoudt dat zowel de landbouwers als de werknemers een eerlijke prijs krijgen. TfL heeft deze aanpak van de ethische aanbesteding van uniformen herhaald in zijn recente contract voor werkkleding.

In een verslag uit 2018 van de International Corporate Accountability Roundtable en de Corporate Responsibility Coalition werd gesteld dat "vergeleken met de in dit verslag genoemde centrale overheidsdiensten, de aanbestedingspraktijken van TfL beduidend meer maatschappelijk verantwoord en geavanceerder zijn".

Actoren

- Aanbestedende dienst: de Greater London Authority (GLA), die deel uitmaakt van de GLA Group. De volgende organisaties vormen samen de Group:

- Transport for London (TfL);
 - London Fire Commissioner (LFC);
 - Mayor's Office for Policing and Crime (MOPAC);
 - London Legacy Development Corporation (LLDC);
 - Old Oak and Park Royal Development Corporation (OPDC).
- Begunstigden:
 - werklozen/werkzoekenden, BAME-mensen;
 - werknemers in de toeleveringsketen van textiel.

Sociale impact

- Het toonaangevende Supplier Skills Team (STT) van TfL heeft voor meer dan 5 500 leerlingplaatsen en 5 300 banen voor werkloze Londenaren gezorgd, onder wie meer dan 100 ex-delinquenten.
- Het SST werd opgericht om in samenwerking met aannemers iets te doen aan de tekorten aan vaardigheden in de sector. Het helpt hen de juiste mensen in dienst te nemen voor het uitvoeren van de projecten en diensten van TfL, mogelijkheden te creëren waarmee ondervertegenwoordiging wordt aangepakt en, uiteindelijk, bij te dragen tot economisch herstel. Het SST is betrokken bij elk stadium van het aanbestedingsproces. Het voert de contractvoorwaarden uit en evalueert deze, ondersteunt leveranciers van het begin tot het einde van hun opdracht en werkt op vrijwillige basis samen met leveranciers om de kansen op het gebied van vaardigheden en arbeid die zich tijdens de uitvoering van opdrachten voordoen, te maximaliseren.
- Het SST kan aannemers in contact brengen met liefdadigheidsorganisaties en partners op het gebied van inzetbaarheid die helpen arbeidsgerelateerde initiatieven op touw te zetten. Elk SST-programma wordt volledig extern gefinancierd en deelnemers krijgen steun voor, tijdens en na het programma. Hierdoor is het risico kleiner dat kandidaten uitvallen.
- Door de inspanningen van het SST wordt de kloof gedicht tussen de groep potentiële kandidaten voor technische leerlingplaatsen en de benodigde kwalificaties, ervaring en gedragingen.

Andere voordelen

- Dankzij de herhaling van deze aanpak zullen meer werkzoekenden worden opgeleid en ondersteund.
- Meer dan 200 personeelsleden hebben een opleiding gekregen op het gebied van verantwoord aanbesteden.
- De aanpak van TfL om SLNT-eisen in relevante leverancierscontracten vast te leggen, is in de hele GLA naar de overige functionele organen uitgerold.

Geleerde lessen en toekomstige uitdagingen

- Verschillende factoren zijn van belang voor de resultaten van het SST: steun op hoog niveau, een duidelijk mandaat door het beleid inzake verantwoord aanbesteden en een netwerk van partners die dezelfde zienswijze delen.
- De volgende uitdaging van TfL is om ervoor te zorgen dat alle nieuwe leerlingplaatsen in de toeleveringsketen de diversiteit van Londen weerspiegelen. Er wordt gewerkt aan de ontwikkeling van een garantiep proces voor maatschappelijk verantwoord aanbesteden in de toeleveringsketen om na te gaan of leveranciers zich aan de regels houden en leveranciers die dat doen, te belonen. TfL blijft andere overheidsinstanties aanmoedigen om zijn beste praktijken over te nemen en te verspreiden.

Contactgegevens

Matt Galvin, manager verantwoord aanbesteden, Greater London Authority Group,
matthewgalvin@tfl.gov.uk

55. Sociale inclusie en werkgelegenheid opnemen in bouw- en beveiligingsopdrachten

Naam van de aanbestedende overheid, land: gemeenteraad van Dublin, Ierland

Producten- of dienstensector: bouw (ontwikkelingsovereenkomsten) en beveiligingsdiensten

Inleiding/aanbestedingsdoelstellingen

De gemeenteraad van Dublin heeft een langetermijnstrategie om sociale en werkgelegenheidsoverwegingen volledig in zijn aanbestedingsprocedures te integreren. De gemeenteraad van Dublin wil werkgelegenheid bieden met het oog op de sociale integratie van kansarmen en leden van kwetsbare groepen. De gemeenteraad van Dublin heeft enige ervaring met het gebruik van arbeidsgerelateerde clausules in eerdere opdrachten. Om de sociale impact van zijn aanbestedingen te versterken, is de gemeenteraad van Dublin uitgegaan van een nieuwe aanpak voor twee opdrachten die in 2019 het stadium van de voorkeursgegadigde bereikten.

Voorwerp

Opdracht 1 — De bouw van een woningbouwproject met gemengde exploitatievormen

Opdracht 1 heeft betrekking op de herinrichting van een terrein in het noordelijke deel van de binnenstad van Dublin als woningen met gemengde exploitatievormen, waaronder sociale woningen, betaalbare koopwoningen en woningen voor de open markt. De procedure van concurrentiegerichte dialoog werd gebruikt met een reeks dialoogsessies om de juridische, technische en financiële aspecten van het project te verfijnen.

Opdracht 2 — Raamovereenkomst met één partij voor het verrichten van beveiligingsdiensten

Opdracht 2 heeft betrekking op het verrichten van beveiligingsdiensten zoals gesloten televisiesystemen (CCTV) en alarmbewaking, bemande beveiliging, oproepservice, sleutelbewaking en een aantal vormen van evenementenbeveiliging. De niet-openbare procedure werd gebruikt om een raamovereenkomst met één ondernemer voor een periode van maximaal vier jaar tot stand te brengen.

Stadium van de aanbesteding en criteria

Opdracht 1 omvatte een nieuwe clausule inzake sociale werkgelegenheid, op grond waarvan de winnende inschrijver ervoor moet zorgen dat:

- 10 % van de in het kader van de opdracht gewerkte mensweken wordt uitgevoerd door personen die onmiddellijk voorafgaand aan hun tewerkstelling gedurende een aaneengesloten periode van ten minste twaalf maanden als werkloos staan geregistreerd;
- 5 % van de in het kader van de opdracht gewerkte mensweken wordt uitgevoerd door personen die werkzaam zijn in het kader van een geregistreerd leerwerkprogramma of een gelijkwaardige nationale regeling voor opleidingen of stages;
- personen die op grond van de bovengenoemde clausules zijn aangesteld, kunnen doorstromen naar voltijdbanen en leerlingplaatsen, afhankelijk van de beschikbaarheid van de juiste vaardigheden;
- hij samenwerkt met onderwijsaanbieders om in kaart te brengen welke opleidingsmogelijkheden/bijcholingsprogramma's met betrekking tot arbeidskansen uit het

project voortvloeien, en de uitvoering daarvan door educatieve partners voor de lokale gemeenschap coördineert.

Voor opdracht 2 werd het volgende gunningscriterium in verband met sociale inclusie ("voorstel inzake sociale inclusie voor de opdracht") toegepast:

- "Ter ondersteuning van het beleid van de gemeente Dublin voor de proactieve bevordering van sociale inclusie en werkgelegenheid moeten inschrijvers een programma van duurzame werkgelegenheid ontwerpen (inclusief alle passende begeleiding en opleiding) en bijzonderheden verstrekken over de manier waarop dit zal worden uitgevoerd en welke middelen gedurende de looptijd van de opdracht ter beschikking zullen worden gesteld."
- Aan het criterium was een gewicht toegekend van 20 %. Er konden maximaal 2 000 punten worden toegekend en er moesten minimaal 1 200 punten worden behaald.

Doelstelling van sociaal beleid en/of referentienorm

Ierland heeft geen nationaal beleid inzake de opname van sociale aspecten in aanbestedingen, dus het is aan individuele aanbestedende diensten om benaderingen te ontwerpen en uit te voeren. In 2019 heeft Ierland een nieuw nationaal beleid voor sociale ondernemingen vastgesteld, waarin een aantal acties is vastgelegd om de deelname van sociale ondernemingen aan overheidsopdrachten te vergroten. Ook is er binnen de centrale dienst voor overheidsopdrachten een adviesgroep inzake sociale overwegingen opgericht.

Verificatie

Voor opdracht 1 wordt het volgende controlesysteem ingevoerd:

- de ontwikkelaar wijst een werkgelegenheidscoördinator aan om toezicht te houden op de uitvoering van de eisen inzake sociale werkgelegenheid door de ontwikkelaar en de bouwaannemer;
- de bouwaannemer wijst een contactpersoon aan die contacten met de werkgelegenheidscoördinator onderhoudt om de doelstellingen inzake sociale werkgelegenheid te bevorderen en te verwezenlijken;
- de contactpersoon verstrekt elk kwartaal een prognose en een verslag over sociale werkgelegenheid en stelt de werkgelegenheidscoördinator en de gemeenteraad van Dublin in kennis van mogelijkheden voor leerlingplaatsen;
- er worden regelmatig vergaderingen gehouden tussen de werkgelegenheidscoördinator en de contactpersoon, en met de gemeenteraad van Dublin. Sociale werkgelegenheid vormt een vast agendapunt;
- de bouwaannemer moet maandelijks een verslag indienen, met inbegrip van urenstaten, om aan te tonen dat de clausules in verband met sociale werkgelegenheid worden nageleefd.

Voor opdracht 2 konden inschrijvers een reeks voorstellen indienen en afdoend bewijs overleggen van hun vermogen om deze voorstellen uit te voeren. Er werd bijvoorbeeld bewijs ingediend van het vermogen om langdurig werklozen op te leiden voor beveiligingswerk, en van de wijze waarop de onderneming van plan was dergelijke werkgelegenheid te verruimen naarmate personeel met pensioen gaat of van baan verandert.

Waarde van de opdracht

De geraamde waarde van opdracht 1 bedraagt 125,5 miljoen EUR. De geraamde waarde van de opdracht 2 bedraagt 11 miljoen EUR.

Instrument

Artikel 67 (betreffende gunningscriteria) en artikel 70 (betreffende voorwaarden waaronder de opdracht wordt uitgevoerd) van Richtlijn 2014/24/EU.

Actoren

Aanbestedende dienst opdracht 1: projectteam Housing Land Initiative (HLI) binnen de gemeenteraad van Dublin

Aanbestedende dienst opdracht 2: samenwerking tussen de gemeenteraad van Dublin en Greenville Procurement Partners Limited (partner)

Sociale impact

De gunning van beide opdrachten liep vertraging op om redenen die geen verband houden met de hierboven beschreven sociale criteria. De gemeenteraad van Dublin hoopt deze opdrachten op korte termijn te kunnen gunnen en de impact van deze nieuwe benaderingen te kunnen gaan zien.

Alan Nangle, senior executive officer voor aanbestedingen van de gemeenteraad van Dublin, zegt: "Wij nemen onze rol bij sociale aanbestedingen zeer serieus en zagen in dat onze benadering daarvan kon worden verbeterd. Wat werkgelegenheid betreft, moesten wij ervoor zorgen dat de personen ten minste over vaardigheden zouden beschikken die van pas komen om hun functie binnen de onderneming te behouden of om elders werk te vinden."

Andere voordelen

- Opdracht 1: ook in de ontwikkelingsovereenkomst voor een andere grote opdracht voor de bouw van een woningbouwproject met gemengde exploitatievormen is nu een clause inzake sociale werkgelegenheid opgenomen. De ontwikkelingsovereenkomst is gedeeld met andere lokale overheidsinstantie die vergelijkbare projecten uitvoeren.
- Opdracht 2: nadat een afwijking van het gebruik van het nationale kader voor beveiligingsdiensten van de centrale dienst voor overheidsopdrachten was toegestaan op basis van de opname van een clause inzake sociale werkgelegenheid, heeft de gemeenteraad van Dublin zijn bevindingen en ervaringen gedeeld met de centrale dienst voor overheidsopdrachten en andere lokale overheidsinstanties.

Geleerde lessen en toekomstige uitdagingen

De gemeenteraad van Dublin heeft geleerd dat niet alle opdrachten geschikt zijn voor het opnemen van sociale clauses, aangezien de markt daar wellicht niet aan kan voldoen. Hij beveelt aanbestedende diensten aan overleg te plegen met de markt via verzoeken om informatie en na te denken over de monitoring van de uitvoering van sociale clauses.

In de toekomst zal de gemeenteraad van Dublin proberen praktijken inzake sociale overheidsopdrachten te ontwikkelen voor opdrachten voor leveringen, werken en diensten.

Contactgegevens

Alan Nangle, senior executive officer, gemeenteraad van Dublin, alan.nangle@dublincity.ie

56. Het scheppen van werkgelegenheid ter voorkoming van langdurige werkloosheid op lokale markten via overheidsopdrachten

Naam van de aanbestedende overheid, land: stad Dortmund, Duitsland

Producten- of dienstensector: bouw, openbare dienstverlening, zoals faciliteitenbeheer, beveiliging, vervoer enz.

Inleiding/doelstelling van de overheidsopdracht

De stad Dortmund is met een project (2017-2019) gestart om het probleem van langdurige werkloosheid aan te pakken en werkgelegenheid te scheppen voor langdurig werklozen door:

- een door de overheid gesteunde arbeidsmarkt (het scheppen van eenvoudige/laaggekwalificeerde banen op gebieden die relevant zijn in de stedelijk-sociale context); en
- overheidsopdrachten en het scheppen van nieuwe, laaggekwalificeerde banen op de reguliere arbeidsmarkt bij ondernemingen in de stad Dortmund.

Het project omvatte het in kaart brengen van nieuwe dienstensectoren voor het starten van aanbestedingsprocedures waarin arbeidsgerelateerde clausules gericht op langdurig werklozen kunnen worden opgenomen. De stad Dortmund richtte een "dienstencentrum voor lokale werkgelegenheid" op, om potentiële inschrijvers specifiek advies te geven over mogelijkheden voor de integratie van langdurig werklozen in overheidsopdrachten.

Er zijn in totaal 31 250 werklozen in Dortmund, van wie 24 326 personen langdurig werkloos zijn (per december 2019).

Stadium van de aanbesteding en criteria

Aan de aanbesteding voorafgaand stadium

De uitvoering start gewoonlijk in de fase voorafgaand aan de aanbesteding met contractvoorbereidingen. Naast de ontwikkeling van transparante aanbestedingsdocumenten is het ook noodzakelijk om met name lokale en regionale ambachts-, industriële en handelsverenigingen op de hoogte te brengen van de aanbestedingsprocedures. Het algemene doel is om potentiële inschrijvers bewuster te maken van sociale aspecten.

Het communicatieproces om potentiële inschrijvers te bereiken, begint met de fase voorafgaand aan de aanbesteding en loopt door tijdens de aanbestedingsfase en de fase daarna.

Voorwaarden waaronder de opdracht wordt uitgevoerd

De aanbestedingsfase omvat contractuele uitvoeringsvoorwaarden met betrekking tot werkgelegenheid, wat nieuw is in Duitsland. De aannemer krijgt specifieke instructies over hoe de doelgroep van langdurig werklozen in de praktijk kan worden geïntegreerd. De waarde van de opdracht wordt in de aanbestedingsdocumenten vastgesteld, dus inschrijvingen hoeven niet te worden geëvalueerd op basis van verschillende prijzen. Het feit dat de arbeidsgerelateerde clausules deel uitmaken van de contractuele voorwaarden plaatst alle ondernemingen op gelijke voet en zorgt ervoor dat het beginsel van gelijke behandeling in acht wordt genomen. Het is niet nodig om inschrijvers te beoordelen met betrekking tot hun inzet voor langdurig werklozen, aangezien alle ondernemingen in dezelfde mate de integratie van langdurig werklozen op de arbeidsmarkt moeten bevorderen.

Doelstelling van sociaal beleid en/of referentienorm

De sociale doelstelling is driedig:

- verlening van doeltreffende en inclusieve sociale diensten, rekening houdend met de specifieke behoeften van de gebruikers;
- vergroting van het sociaal bewustzijn en de betrokkenheid van inschrijvers;
- verbetering van de sociale inclusie en de levenskwaliteit van de doelgroep.

Verificatie

Tijdens de uitvoering van de opdracht zijn er verschillende verificatiestadia, zoals:

- maandelijks controles op basis van het zogenoemde vierogenprincipe, wat inhoudt dat twee personen onafhankelijk van elkaar controleren of de aannemer aan de contractbepalingen voldoet. Het doel hiervan is om misbruik en corruptie te voorkomen;
- permanente ondersteuning voor de doelgroep en de aannemers van externe teams die gespecialiseerd zijn in de sector sociale zorg (één maatschappelijk werker verleent bijstand aan 30 langdurig werklozen);
- periodieke controles en ondersteuning van de aannemers door het team van het "dienstencentrum voor lokale werkgelegenheid".

Waarde van de opdracht

Het project (2017-2019) werd gefinancierd door de regio Nordrhein-Westfalen, de stad Dortmund en het lokale arbeidsbureau. De totale begroting bedroeg 5,8 miljoen EUR. In het kader van het project sloot de stad Dortmund overeenkomsten met leveranciers van diensten en bouwwerkzaamheden, waarin Dortmund de garantie gaf voor 100 % loonsubsidie (circa 24 000 EUR) voor de tewerkstelling van een langdurig werkloze voor één jaar, wat een integrerend deel van de contractvoorwaarden vormde en was inbegrepen in de vaste prijs van de opdracht.

De lonen van de langdurig werklozen worden nu meestal gedekt door een subsidie van het arbeidsbureau op basis van een nieuwe wet (in het Duits "Teilhabechancengesetz") die op 1 januari 2019 van kracht is geworden. Het doel van de wet is om uitgebreide steun te verlenen aan inzetbare uitkeringsgerechtigden voor hun terugkeer op de arbeidsmarkt. Bijgevolg garandeert de stad Dortmund zijn contractuele partners nu minimaal 70 % van het salaris voor een langdurig werkloze voor één jaar. De aannemer betaalt maximaal 30 % van het salaris van de langdurig werkloze.

In 2020 bedraagt de begroting van de stad Dortmund 114 500 EUR voor loonsubsidies in aanbestedingsprocedures. Voor de jaren 2021 tot en met 2029 bedraagt de jaarlijkse begroting hiervoor 208 500 EUR. Verwacht wordt dat er op deze manier jaarlijks 55 tot 60 langdurig werklozen een baan zullen krijgen.

Instrument

- Artikel 70 betreffende de voorwaarden waaronder de opdracht wordt uitgevoerd van Richtlijn 2014/24/EU.
- Resolutie van de gemeente Dortmund van 6 april 2017 (nr. 07209-17).

Actoren

- Aanbestedende dienst: stad Dortmund

- Ondersteuning voor opname sociale clausules: het bureau voor maatschappelijk werk ("Sozialamt"), het arbeidsbureau ("Jobcenter") en zakelijk agentschap Dortmund ("Wirtschaftsförderung Dortmund")
- Opdrachtnemende dienstverleners

Sociale impact

- Preventie van langdurige werkloosheid: in de afgelopen twee jaar zijn 160 langdurig werklozen aan een baan geholpen als gevolg van de betrokkenheid bij aanbestedingsprocedures.
- De doelgroep krijgt de kans om deel te nemen aan het maatschappelijk leven.
- De betrokken actoren worden bewuster gemaakt van de belemmeringen en sociale problemen van langdurige werkloosheid.
- De gevestigde generatiecyclus van langdurige werkloosheid wordt doorbroken om bij de betrokken families langdurige werkloosheid in toekomstige generaties te voorkomen.
- Het krijgen van een sociale uitkering wordt omgezet in een kans op echte betaling om het zelfvertrouwen van langdurig werklozen te vergroten door hun een salaris in plaats van een sociale uitkering te bieden.
- Er zijn minder financiële middelen nodig voor sociale steun op de lange termijn.

Andere voordelen

- De gemeente heeft een specifieke dienst opgericht om potentiële inschrijvers te adviseren over de integratie van langdurig werklozen via aanbestedingsprocedures ("dienstencentrum voor lokale werkgelegenheid").

Geleerde lessen en toekomstige uitdagingen

- De praktijk wijst uit dat de aanpak veel mogelijkheden biedt. In de toekomst is de stad Dortmund van plan de steun voor inschrijvers en potentiële aannemers op te voeren om te voorzien in banen voor langdurig werklozen in ondernemingen. Daarnaast zullen bijkomende sociale financieringsmethoden worden uitgewerkt om het aantal potentiële deelnemers te verhogen.

Contactgegevens

Aiko Wichmann, aankoopcentrum, stad Dortmund, awichmann@stadtdo.de

57. Eénloketsysteem voor de opname van sociale clausules in La Rochelle

Naam van de aanbestedende overheid, land: La Rochelle, Frankrijk

Producten- of dienstensector: werken, schoonmaak, textiel en, bij wijze van proef, levensmiddelen

Inleiding/aanbestedingsdoelstellingen

Sinds een aantal jaren bundelt de afdeling voor werkgelegenheid en hoger onderwijs binnen de regio rond La Rochelle (Communauté d'Agglomération de La Rochelle — CDA) de krachten met de gemeente La Rochelle, de aanbieder van sociale huisvesting Atlantic Aménagement en het bureau voor volkshuisvesting van de regio La Rochelle om de toepassing van sociale clausules in lokale aanbestedingsprocedures te verbeteren.

In 2016 hebben deze vier overheidsinstanties een éénloketsysteem ("guichet unique") opgezet met het oog op de stelselmatige toepassing van sociale clausules in al hun relevante opdrachten (werken, schoonmaakdiensten, textiel en, bij wijze van proef, levensmiddelen).

De CDA treedt op als de belangrijkste partner en facilitator door de kopers van het consortium te helpen bij de opname van sociale criteria en clausules in hun aanbestedingen, door leveranciers te helpen om daar correct aan te voldoen en door toezicht te houden op de uitvoering. Alle partners verlenen sinds 2017, toen de werkzaamheden er formeel van start gingen, financiële steun aan het éénloketsysteem. De partnerschapsovereenkomst omvat een missie, operationele procedures en stuur- en controleorganen.

Voorwerp

De betreffende aanbestedingen hebben hoofdzakelijk betrekking op het onderhoud van groene ruimten, schoonmaakdiensten en textiel in de vorm van werkkleding. Daarnaast wordt momenteel een proefproject uitgevoerd voor de aankoop van levensmiddelen.

Stadium van de aanbesteding en criteria

De missie van het éénloketsysteem is om de aanbestedingsdocumenten van de betrokken entiteiten stelselmatig te controleren met het oog op de opname en verfijning van sociale clausules. De clausules betreffen hoofdzakelijk de tewerkstelling van maatschappelijk kansarme personen door de opname van specifieke "sociale-integratietijd" (in het Frans "Heures d'insertion", of het aantal gewerkte uren van personen die sociale bijstand nodig hebben) als sociale uitvoeringsvoorwaarden in overheidsopdrachten.

De rol van de facilitator in het aanbestedingsproces kan in acht fasen worden ingedeeld:

1. goedkeuring verlenen aan sociale clausules in het programma voor toekomstige overheidsopdrachten;
2. bepalen welke percelen geschikt zijn voor de sociale clausules en berekenen hoeveel "sociale-integratietijd" bij de uitvoering van de opdracht in aanmerking kan worden genomen;
3. helpen bij het opstellen van desbetreffende clausules in de aanbesteding. Het éénloketsysteem ondersteunt de aanbestedende diensten en de inschrijvers, en waarborgt op die manier een open, neutraal en transparant proces;

4. relevante ondernemingen informeren en uitnodigen om een inschrijving in te dienen. De steun aan inschrijvers is beperkt tot administratieve en zakelijke bijstand en informatie, en is beschikbaar voor alle belangstellende inschrijvers;
5. deelnemen aan de startvergadering voor de betreffende aanbesteding en relevante informatie verstrekken over sociale clausules;
6. de ondernemingen helpen bij hun aanvraagprocedure met betrekking tot de sociale clausules en de opname van integratietijd in het kader van de opdracht;
7. de toepassing van de vereiste "sociale-integratietijd" volgen en controleren;
8. de kwantitatieve en kwalitatieve beoordeling van de genomen maatregel opstellen.

Doelstelling van sociaal beleid en/of referentienorm

Via zijn werkzaamheden streeft de CDA ernaar het werk van de overheidsinstanties en van inschrijvende ondernemingen bij de toepassing en uitvoering van sociale clausules in hun opdrachten te koppelen en te vergemakkelijken. De toegepaste sociale clausules dragen bij tot lagere werkloosheidscijfers, met name voor kansarme groepen. De clausules worden opgenomen in aanbestedingen voor opdrachten voor diensten en leveringen, intellectuele diensten en structuren voor de integratie van personen via economische activiteiten. De doelgroep die in aanmerking komt, wordt gedefinieerd in het Franse arbeidswetboek, overeenkomstig de richtlijnen van het ministerie van Economische Zaken over de opname van sociale clausules in procedures voor overheidsopdrachten. Het belangrijkste doel is sociale clausules te bevorderen, meer actoren erbij te betrekken en evenwichtige en eerlijke concurrentie te waarborgen.

De aanwerving gebeurt rechtstreeks of wordt overgedragen aan mensen van de nationale diensten voor de arbeidsvoorziening middels onderaanneming of co-aanneming.

Verificatie

Het personeel van het éénloketsysteem houdt regelmatig toezicht op de uitvoering van het werk en de toepassing van de zogenoemde "sociale-integratietijd" door middel van controles ter plaatse en periodieke controles door het administratieve personeel. Het personeel van de CDA verricht regelmatig controles ter plaatse bij de onderneming waaraan de opdracht is gegund, om na te gaan of de in de opdracht overeengekomen maatregelen doeltreffend worden uitgevoerd. De CDA verricht ook regelmatig controles van de administratieve documenten.

Instrument

- Artikel 70 betreffende de voorwaarden waaronder de opdracht wordt uitgevoerd van Richtlijn 24/14/EU.
- Artikel 5213-13 betreffende sociale werkplaatsen en artikel 5132-4 betreffende bedrijven voor personen met een handicap of kansarmen van het Franse arbeidswetboek.

Actoren

- Aanbestedende dienst: het consortium van de CDA, dat bestaat uit:
 - de gemeente La Rochelle;
 - de regio La Rochelle — administratieve eenheid waaraan 28 lokale gemeenten van de regio Nouvelle-Aquitaine bepaalde beleidsbevoegdheden hebben gedelegeerd;
 - de aanbieder van sociale huisvesting Atlantic Aménagement;
 - het bureau voor volkshuisvesting van de regio La Rochelle;
 - Port Atlantique La Rochelle, de in 2018 aangesloten vijfde partner.

- Andere entiteiten waarop het werk van de CDA invloed heeft, zijn:
 - lokale arbeidsbemiddelingsdiensten;
 - sociale ondernemingen die worden ondersteund om mee te dingen naar overheidsopdrachten en hun werknemers.

Sociale impact

In 2018 heeft het éénloketsysteem 64 326 uur “sociale-integratietijd” gerealiseerd, wat gelijk is aan 40 voltijdse dienstverbanden, tijdens de uitvoering van diverse overheidsopdrachten van de aangesloten aanbestedende diensten. Het succes van het initiatief kan worden aangegeven door het feit dat het aantal uren in 2018 70 % hoger is dan in 2017.

Zo waren in 2018 205 personen (langdurig werklozen, begunstigden van het RSA-programma enz.) werkzaam in het kader van opdrachten voor het leveren van schoonmaakdiensten; 25 % van hen was jonger dan 26 jaar. In 34 opdrachten voor bouwwerkzaamheden, renovatiewerkzaamheden en sociale diensten zijn sociale clausules opgenomen, waarbij in 228 percelen en door 104 ondernemingen “sociale-integratietijd” werd toegepast. De meeste arbeidsovereenkomsten (90 %) die als gevolg van deze aanbestedingen zijn toegekend, omvatten “sociale-integratietijd”.

Andere voordelen

Om het publieke bewustzijn wat betreft sociale aspecten en de betrokkenheid van ondernemingen en werknemers te vergroten, heeft het éénloketsysteem vijf prijzen ingesteld:

- een prijs voor de beste loopbaanontwikkeling (voor werknemers);
- een prijs voor werk-studieprestaties (in het Frans “Prix de l’Alternance”) (voor werknemers);
- een prijs voor sociale betrokkenheid (voor ondernemingen);
- een prijs voor de duurzaamste baan (voor ondernemingen);
- een speciale prijs voor de ontplooiende sociale activiteiten (voor ondernemingen).

De tweede prijsuitreiking vond plaats in 2018 tijdens de tweede bijeenkomst van belanghebbenden van de Franse Kamer van de sociale en solidaire economie, die gewijd was aan sociale clausules in overheidsopdrachten.

Het initiatief heeft ook internationaal aandacht gekregen: tijdens het Global Social Economy Forum in 2018 in Bilbao werd het éénloketsysteem gepresenteerd aan 1 700 deelnemers.

Geleerde lessen en toekomstige uitdagingen

- In 2018 sloot Port Atlantique La Rochelle zich aan bij het partnerschap. Bijgevolg zullen in de aanbestedingen van deze havenautoriteit ook sociale clausules worden vastgelegd, onder toezicht van het éénloketsysteem.
- Om voor meer betrokkenheid op lokaal niveau te zorgen, zal in het kader van het éénloketsysteem als volgende stap jaarlijks een gids van de lokale belanghebbenden worden opgesteld (“Annuaire des acteurs locaux”). Het eerste ontwerp is gepubliceerd in 2018. Het éénloketsysteem zal zich nu gaan inzetten voor de toepassing van sociale clausules in meer aanbestedingssectoren.

Contactgegevens

Laurence Cesbron, adjunct-directeur, RESECO,
laurence.cesbron@resco.fr, +33 241724080, (primaire contactpersoon)

Axelle Chapuis, verantwoordelijk voor de ontwikkeling van de sociale economie, dienst voor arbeidsvoorziening — Agglo La Rochelle, axelle.chapuis@agglo-larochelle.fr (secundaire contactpersoon),

Mireille Jassine Le Guen, directeur, dienst voor arbeidsvoorziening — Agglo La Rochelle, mireille.jassin-le-guen@agglo-larochelle.fr (secundaire contactpersoon)

58. Netwerk van facilitators ter ondersteuning van de tewerkstelling van kansarmen via overheidsopdrachten in de regio Grand Est (Frankrijk)

Naam van de aanbestedende overheid, land: Conseil Régional Grand Est, Frankrijk

Producten- of dienstensector: diverse

Inleiding/aanbestedingsdoelstellingen

Facilitators zijn sleutelactoren bij de uitvoering van maatschappelijk verantwoorde overheidsopdrachten in de Franse regio Grand Est. Zij treden op als bemiddelaar en stemmen de sociale ambitie van de aanbestedende diensten af op de mogelijkheden die worden geboden door de ondernemers die aan overheidsopdrachten deelnemen.

De uitvoering van maatschappelijk verantwoorde overheidsopdrachten door de aanbestedende diensten binnen de regio neemt verschillende vormen aan. Samen met de bevordering van voorbehouden opdrachten en verdeling in percelen wordt het gebruik van arbeidsgerelateerde clausules als voorwaarden voor de uitvoering van opdrachten echter gebruikt als essentieel instrument ter bevordering van de arbeidsinclusie van personen die ver van de arbeidsmarkt staan. Om dit doel te ondersteunen, spelen facilitators een cruciale rol bij de mobilisering en begeleiding van de verschillende actoren die kunnen bijdragen tot de succesvolle uitvoering van dergelijke arbeidsgerelateerde clausules dankzij hun banden met kansarme groepen. Tot deze actoren behoren onder andere ondernemingen in de sociale economie, arbeidsbureaus (maisons d'emploi), sociale diensten (Plans Locaux pour l'Insertion et l'Emploi) en ngo's.

Op dit moment bestaat het netwerk van facilitators in Grand-Est uit meer dan 30 personeelsleden die in de regio actief zijn in nauwe samenwerking en samenspraak met de aanbestedende diensten (regionale raad, gemeenten enz.) en de bovengenoemde organisaties. Het netwerk van facilitators wordt gefinancierd door de regionale overheid, gemeenten en andere overheidsinstanties en -diensten in de regio.

Stadium van de aanbesteding en criteria

Facilitators hebben verschillende taken die zich over de volledige aanbestedingscyclus uitstrekken. Zij dragen er met name toe bij dat op socialere wijze invulling wordt gegeven aan overheidsopdrachten.

Langetermijnplanning en vormgeving van procedures

- De samenwerking tussen aanbestedende diensten en facilitators wordt ondersteund door een langetermijnplanning van werkgelegenheidsmogelijkheden voor kansarmen via overheidsopdrachten en de behoeften van aanbestedende diensten. Facilitators bezoeken regelmatig aanbestedende diensten in de regio en bespreken de plannen inzake overheidsopdrachten voor de toekomst (doorgaans voor de komende een tot twee jaar). Dit langetermijnperspectief stelt facilitators in staat toekomstige mogelijkheden in kaart te brengen, specifieke behoeften te identificeren (d.w.z. sectoren, soorten beroepen, taken, opleidingsbehoeften, aantal uren) en te bepalen hoe de markt daarin kan voorzien.
- Dankzij hun kennis en nauwe banden met de praktijk kunnen facilitators ook een bijdrage leveren aan de vormgeving van aanbestedingsprocedures terwijl ze nog in de ontwerpfase zitten. Zo verstrekken facilitators belangrijke informatie over in aanmerking komende groepen, diensten waarop arbeidsgerelateerde clausules van toepassing kunnen zijn en aanvaardbare werklasten (berekening van volumes per uur).

Anticipatievermogen

- Ook bij de betrekkingen tussen facilitators, ondernemingen in de sociale economie en andere bij inclusieve werkgelegenheid betrokken actoren wordt een langetermijnvisie gehanteerd. Dit helpt

om te anticiperen op de vaardigheidseisen en opleidingsbehoeften die moeten zorgen voor de naleving van de arbeidsgerelateerde clausules en dienovereenkomstig synergieën tussen actoren (d.w.z. arbeidsbureaus en aanbieders van opleidingen) te bevorderen.

- Facilitators brengen ook de capaciteitsbehoeften in kaart. Zij zijn het best in staat om ondernemers op te sporen die mogelijkheden hebben om tot markten voor overheidsopdrachten toe te treden, hetzij als inschrijvers, hetzij als organisaties/diensten die werknemers doorverwijzen, maar daar onvoldoende kennis of capaciteit voor hebben. Om deze leemten op te vullen, bieden aanbestedende diensten een opleiding aan die is afgestemd op de door facilitators geïdentificeerde behoeften en actoren. De opleiding heeft een bijzonder praktische benadering en is bedoeld ter ondersteuning van potentiële inschrijvers om aankondigingen goed te “lezen” en op doeltreffende wijze op eisen in te spelen. In een dergelijke opleiding kan ook de fase volgend op de gunning worden behandeld om aan afgewezen inschrijvers te laten zien hoe zij in het verleden gemaakte fouten kunnen vermijden.

Begeleiding

- Facilitators begeleiden ondernemers en aanbestedende diensten in de hele aanbestedingscyclus. Er is sprake van een continue verbinding en dialoog tussen aanbestedende diensten, facilitators en ondernemers. Deze heeft betrekking op de identificatie van potentiële inschrijvers, steun bij het opstellen van voorstellen en kan doorlopen tot de controlefase van de opdracht in de vorm van bemiddeling tussen de twee partijen en ondersteuning van de goede prestaties van de ondernemer als zich tijdens de uitvoering van de opdracht problemen voordoen.

Terwijl de rol van facilitators van fundamenteel belang is voor de mobilisering van sociaal bewogen actoren, hebben aanbestedende diensten aanvullende maatregelen genomen met een vergelijkbaar doel. In dit verband organiseren aanbestedende diensten in de hele regio netwerkevenementen met speeddates om de wederzijdse kennis tussen hen en ondernemingen in de sociale economie te vergroten. Deze evenementen, die ESSpresso worden genoemd, zijn erop gericht de toegang van spelers in de sociale economie tot markten voor overheidsopdrachten te bevorderen. Dankzij de verworven kennis vormen de sessies vaak de aanleiding voor inkoopactiviteiten door aanbestedende diensten. De informatie wordt ook teruggekoppeld naar facilitators, die deze informatie aan hun kennisverzameling toevoegen.

Doelstelling van sociaal beleid en/of referentienorm

- Het bieden van duurzame werkgelegenheid aan personen die ver van de arbeidsmarkt staan en het risico op sociale uitsluiting lopen.
- Het bevorderen van de toegang van spelers in de sociale economie tot markten voor overheidsopdrachten.
- Het vergroten van de ruimte voor maatschappelijk verantwoorde overheidsopdrachten door te zorgen voor uitbreiding van de interacties en het begrip tussen aanbestedende diensten, potentiële inschrijvers en andere relevante belanghebbenden, zoals overheidsdiensten en maatschappelijke organisaties.
- Het vergroten van de reeks diensten, taken en werknemersprofielen die van arbeidsgerelateerde clausules gebruik kunnen maken.

Instrument

- Artikel 20 betreffende voorbehouden opdrachten en artikel 40 betreffende voorafgaande marktconsultaties.
- Aanbestedende overheidsdiensten in Frankrijk die aanbestedingen uitschrijven voor meer dan 100 miljoen EUR per jaar, zoals de regionale overheid van Grand Est, moeten een strategie voor de bevordering van maatschappelijk verantwoorde en groene overheidsopdrachten vaststellen en bekendmaken, het zogenoemde Spaser (Schéma de promotion des achats publics socialement et

écologiquement responsables). Deze verplichting vloeit voort uit de Franse wetten 2014-856 inzake de sociale en solidaire economie (artikel 13) en 2015-992 inzake energietransitie voor groene groei (artikel 76). In het Spaser in Grand Est is de bevordering van maatschappelijk verantwoorde overheidsopdrachten als prioriteit aangemerkt en wordt het netwerk van facilitators gezien als de kern om dit doel te bereiken.

Actoren

- Algemene referentie voor maatschappelijk verantwoorde overheidsopdrachten bij aanbestedende diensten in de regio: regionale raad van Grand Est.
- Aanbestedende diensten in de regio (de regionale raad zelf, gemeenten, overheidsdiensten enz.).
- Facilitators, die optreden als bemiddelaar tussen aanbestedende diensten, ondernemers en belanghebbenden om de uitvoering van maatschappelijk verantwoorde overheidsopdrachten mogelijk te maken.
- Ondernemingen in de sociale economie.
- Alle andere actoren die betrokken zijn bij de bevordering van arbeidsinclusie onder personen die ver van de arbeidsmarkt staan.
- Personen die ver van de arbeidsmarkt staan.

Sociale impact

- Door het netwerk van facilitators en de algemene strategie ter bevordering van maatschappelijk verantwoorde overheidsopdrachten in de regio wordt de arbeidsintegratie van personen die ver van de arbeidsmarkt staan bevorderd. Deze maatregelen hebben ertoe geleid dat de reeks taken en diensten die krachtens dergelijke bepalingen worden verricht, aanzienlijk is uitgebreid, van de typische diensten, zoals hoveniersdiensten, bouwwerkzaamheden en andere vormen van handarbeid, tot intellectuele diensten, deels als gevolg van de grote groep gekwalificeerde jongeren die het risico op uitsluiting lopen. De grotere mogelijkheden hebben geleid tot een verandering van de denkwijze van aanbestedende diensten en van hun ideeën over wat met maatschappelijk verantwoorde overheidsopdrachten haalbaar is.
- Door de integratie van arbeidsgerelateerde clausules zijn werknemers op zoek gegaan naar andere profielen van werknemers voor de uitvoering van overheidsopdrachten. Facilitators zijn van fundamenteel belang om deze groeiende vraag naar inclusieve werkgelegenheid af te stemmen op het aanbod dat beschikbaar is bij sociale ondernemingen voor arbeidsmarktintegratie, diensten voor arbeidsvoorziening en sociale diensten of ngo's die in de regio actief zijn.
- De langetermijnplanning van overheidsopdrachten is essentieel om dergelijke behoeften in overeenstemming te brengen met opleidings- en bijscholingsacties in de regio. Als er een duidelijk beeld is van de vaardigheden die op lange termijn nodig zijn om opdrachten uit te voeren, kunnen dienovereenkomstig bijscholingsacties worden opgezet en doelstellingen worden vastgesteld. Hierdoor ontstaan synergieën tussen verschillende actoren en belanghebbenden, en kan worden geïnvesteerd in opleidingsacties met een langetermijnperspectief.
- De algemene planning van overheidsopdrachten is ook bevorderlijk voor de onderlinge verdeling van mogelijkheden voor arbeidsintegratie, wanneer werknemers voor verschillende opdrachten kunnen werken en daardoor een stabiel traject naar arbeidsintegratie hebben.
- Facilitators spelen een centrale rol bij de ontwikkeling van partnerschappen tussen sociale ondernemingen en gewone bedrijven. Enerzijds helpen dergelijke partnerschappen sociale ondernemingen om toe te treden tot markten voor overheidsopdrachten. Anderzijds kunnen zij ook gewone bedrijven helpen om in procedures opgenomen sociale overwegingen toe te passen.

Geleerde lessen en toekomstige uitdagingen

- Het is van cruciaal belang dat de regionale overheid en facilitators regelmatig hun betrekkingen met ondernemingen in de sociale economie en hun overkoepelende organisaties actualiseren. Dit is essentieel om op de hoogte te zijn van en inzicht te hebben in de opkomst van nieuwe actoren, bedrijfsmodellen en mogelijkheden voor aanbestedingsmarkten. Vervolgens is dit ook essentieel om te begrijpen hoe leveranciers sociale overwegingen ervaren en of er aanpassingen nodig zijn. Dit maakt deel uit van de dagelijkse werkzaamheden van facilitators, maar er is een systematischere aanpak nodig.
- Een cruciaal element van de regelmatige interacties van facilitators met alle betrokken partijen heeft te maken met de verkenning van nieuwe activiteiten, diensten en taken waar arbeidsgerelateerde clausules zouden kunnen worden toegepast. In dit verband is het belangrijk dat aanbestedende diensten kunnen fungeren als hefboom voor de ontwikkeling van activiteiten in de sociale economie die verder gaan dan de meer traditionele sector.

Contactgegevens

Dhr. Hervé Formell, RTES / Conseil Régional Grand Est, hoofd maatschappelijk verantwoorde overheidsopdrachten, Herve.Formell@grandest.fr

59. Ontwikkeling van clausules inzake sociale inclusie op de aanbestedingsmarkten van Grand Paris Sud Est Avenir (Frankrijk)

Naam van de aanbestedende overheid, land: Grand Paris Sud Est Avenir (GPSEA) -Établissement Public Territorial de la Métropole du Grand Paris, Frankrijk

Producten- of dienstensector: diverse

Inleiding/aanbestedingsdoelstellingen

Grand Paris Sud Est Avenir heeft al sinds eind 2017 een strategie voor overheidsopdrachten die erop gericht is aanbestedingsprocedures in elke fase te plannen om concrete mogelijkheden voor het realiseren van sociale, milieu- en financiële effecten door overheidsaankopen te identificeren, te monitoren en te meten. De strategie is gebaseerd op vijf hoofddoelstellingen:

- efficiëntie van de overheidsuitgaven, door middel van aanbestedingsprocedures die niet alleen gebaseerd zijn op wettelijke overeenstemming, maar ook op een economische aanpak op basis van de levenscycluskosten;
- sociale inclusie, door de opname van sociale overwegingen, sociale criteria of voorbehouden opdrachten;
- lagere impact op het milieu, onderbouwd door meer nadruk op de kwaliteit van producten en materialen en meer aandacht voor productieprocessen waarin milieucriteria zijn geïntegreerd op openbare markten;
- bevordering van betere toegang van micro-, kleine en middelgrote ondernemingen tot markten voor overheidsopdrachten, door vereenvoudigde procedures in de aanbestedingsfase;
- meer steun voor innovatie ondersteund door het leiderschap van overheidsinstanties bij de bevordering en ontwikkeling van innovaties die beantwoorden aan sociale en territoriale behoeften.

Overheidsopdrachten vormen een hefboom voor de uitvoering van overheidsbeleid, met name wat betreft sociale inclusie. GPSEA erkent dit en heeft daarom besloten de verschillende mogelijkheden die de nieuwe wetgeving inzake overheidsopdrachten biedt, te mobiliseren ter bevordering van de toegang tot werkgelegenheid voor iedereen in het grootstedelijke gebied, met name voor personen die ver van de arbeidsmarkt staan.

Hiertoe werkt GPSEA nauw samen met de facilitator van sociale clausules, Association Pôle Compétence Initiative (P.C.I. 94), om sociale bepalingen met de nadruk op werkgelegenheid te integreren in de aanbestedingsprocedures.

GPSEA heeft een aanzet tot de strategische aanpak van maatschappelijk verantwoorde overheidsopdrachten gegeven met de uitwerking van een actieplan betreffende overheidsopdrachten waarin een lijst is opgenomen van alle procedures die in de loop van een bepaald jaar moeten worden gestart. Deze lijst wordt gedeeld met de facilitator, die probeert de aankoopbehoeften af te stemmen op de behoeften op het gebied van sociale en arbeidsinclusie die hij in het gebied heeft geïdentificeerd.

De rol van de facilitator is van fundamenteel belang bij het identificeren van de aanwezige doelgroepen voor inclusie, vaardigheden en competenties en het beoordelen van de mate waarin overheidsopdrachten daaraan kunnen beantwoorden dankzij hun betere inzicht in de sociale behoeften in de praktijk. Bijgevolg is er meer ruimte voor maatschappelijk verantwoorde overheidsopdrachten dan wanneer de aanbestedende dienst zelf zou proberen sociale overwegingen toe te passen.

Voorwerp

Deze aanpak is bijvoorbeeld door GPSEA gebruikt bij de aankoop van spellen en speelgoed in het hele netwerk van media- en spelotheken in de regio.

Stadium van de aanbesteding en criteria

Deze procedure werd in juni 2018 gestart en online bekendgemaakt op AchatPublic.com. De opdracht werd verdeeld in vier percelen, waarvan er één werd voorbehouden aan ondernemers met werknemers met een handicap (Établissement et service d'aide par le travail, ESAT) of personen in achterstandssituaties (structures d'insertion par l'activité économique, SIAE). Daarvoor had de facilitator enig werk voorafgaand aan de aanbesteding verricht om onderzoek te doen naar potentiële kandidaten onder spelers in de sociale economie.

De opdracht werd gegund aan Rejoué, een organisatie zonder winstoogmerk die een sociale onderneming voor arbeidsmarktintegratie leidt. Rejoué heeft met succes uitvoering gegeven aan een unieke benadering van arbeidsintegratie voor personen die ver van de arbeidsmarkt staan in Ile-de-France, gebaseerd op geïndividualiseerde trajecten naar duurzame werkgelegenheid voor verschillende groepen die het risico lopen op sociale uitsluiting. Rejoué heeft sinds 2012 212 personen in dienst genomen. De activiteiten van Rejoué houden verband met het inzamelen, schoonmaken, herstellen en verkopen van tweedehandsspeelgoed. Naast de sociale doelstellingen draagt Rejoué ook bij tot milieuduurzaamheid door verspilling te verminderen en hergebruik te bevorderen.

Doelstelling van sociaal beleid en/of referentienorm

- Het aanmoedigen van de integratie van personen die ver van de arbeidsmarkt staan door een aan sociale ondernemingen voor arbeidsmarktintegratie voorbehouden opdracht om werkgelegenheidskloven in het gebied aan te pakken.
- Het bevorderen van betere toegang tot overheidsopdrachten door actoren die zich bezighouden met specifieke kansarme groepen.

Waarde van de opdracht

De maximale waarde van de opdracht voor speelgoed (vier percelen) bedraagt 164 000 EUR over vier jaar. Het voorbehouden perceel heeft een waarde van 12 000 EUR over vier jaar.

De waarde van alle opdrachten van GPSEA waarin sociale clausules zijn opgenomen, bedraagt circa 2 miljoen EUR per jaar.

Instrument

- Artikel 20 betreffende voorbehouden opdrachten van Richtlijn 2014/24/EU.
- Deze bepaling is in de Franse wetgeving verankerd als artikel L2113 van de Franse wet op overheidsopdrachten, waarin het minimumpercentage gehandicapte of kansarme werknemers is vastgesteld op 50 %.

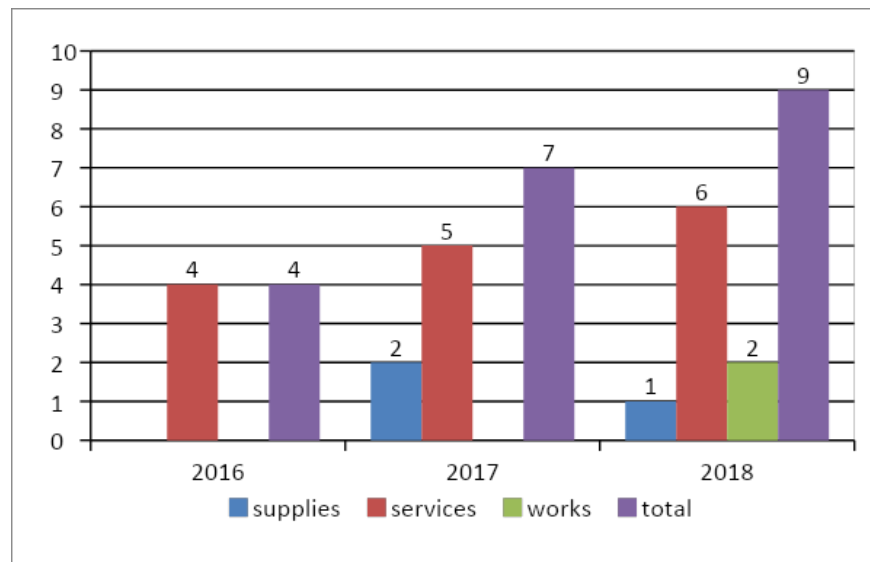
Actoren

- Aanbestedende dienst: Grand Paris Sud Est Avenir.
- De vereniging Pôle Compétence Initiative 94 als facilitator, die optreedt als bemiddelaar tussen de aanbestedende dienst, ondernemers en belanghebbenden, om de uitvoering van maatschappelijk verantwoorde overheidsopdrachten en met name de integratie van kansarmen bij de uitvoering van opdrachten mogelijk te maken.

- Sociale ondernemingen voor arbeidsmarktintegratie die werk verschaffen aan verschillende doelgroepen, zoals personen met een handicap (ESAT) of andere kansarme groepen (SIAE).
- Gewone bedrijven, die in nauw contact staan met facilitators om de uitvoering van arbeidsgerelateerde clausules als onderdeel van procedures te waarborgen, door werknemers door te verwijzen en toezicht te houden op de adequate uitvoering van opdrachten.

Sociale impact

- Tussen 2016 en 2018 verdubbelde bij GPSEA het aantal aanbestedingsprocedures met sociale clausules gericht op de bevordering van werkgelegenheid voor iedereen. Uit een dergelijke stijging blijkt dat aanbestedende diensten er steeds vaker in slagen overheidsopdrachten te gebruiken als instrument om in te spelen op de behoeften op het gebied van sociale en arbeidsinclusie in het grootstedelijke gebied Grand Paris.
- In onderstaande figuur staat het aantal uitgeschreven opdrachten met sociale clausules (d.w.z. voorwaarden voor de uitvoering, selectiecriteria, voorbehouden opdrachten of andere) weergegeven.

Bron: GPSEA

- GPSEA streeft ernaar zijn potentieel volledig te ontwikkelen door middel van ambitieuze projecten met betrekking tot vervoers- en mobiliteitsinfrastructuren (zoals Teléval, Tégéval, Altival), bedrijfsinfrastructuren (zoals Ballastière Nord, Duvauchelle Est in Créteil — opening van het “Maison du Handball”) of openbare werken van Grand Paris Express (bijvoorbeeld metrolijn 15 Zuid).
- Projecten als deze bieden allerlei mogelijkheden in het kader van openbare aanbestedingen om nieuwe of ongebruikte vaardigheden en profielen aan te boren in arbeidsgerelateerde clausules en maatschappelijk verantwoorde overheidsopdrachten in het algemeen (bv. hooggekwalificeerde/intellectuele activiteiten, administratieve diensten, onderhoudsdiensten, bouw- en renovatiewerkzaamheden of onderhoud van openbare gebouwen en monumenten).

Geleerde lessen en toekomstige uitdagingen

- De door GPSEA ontwikkelde aanpak is op alle regionale en territoriale overheidsinstanties van toepassing. Aanbestedende diensten moeten hun ambitie om maatschappelijk verantwoorde overheidsopdrachten uit te voeren, onderbouwen in een langetermijnplanning van procedures. Door te anticiperen kunnen de aanbestedende diensten in elke procedure betere kansen onderzoeken en de haalbaarheid van sociale overwegingen beoordelen. Anticipatievermogen is essentieel voor de organisatie van inkoopactiviteiten, die van cruciaal belang zijn om inzicht te krijgen in het potentieel

van specifieke sectoren (spelers in de sociale economie, sociale ondernemingen voor arbeidsmarktintegratie) en dienovereenkomstig sociale overwegingen te integreren.

- In dit verband vormen facilitators een belangrijk instrument om de afstemming van aanbestedingsbehoeften en behoeften op het gebied van sociale inclusie te ondersteunen, onder meer door hulp bij het opstellen van procedure-eisen.
- Op de lange termijn zal het van essentieel belang zijn om de reeks doelgroepen die van sociale overwegingen (en in het bijzonder arbeidsgerelateerde clausules) profiteren, uit te breiden tot bijvoorbeeld de dienstensector.

Contactgegevens

Mw. Aurore CARO, hoofd projectaanbestedingen, Grand Paris Sud Est Avenir
acarо@gpsea.fr, +33 141943197

60. Een protocol voor maatschappelijk verantwoorde overheidsopdrachten in Girona, geschraagd door politieke steun en partnerschap tussen belanghebbenden

Naam van de aanbestedende overheid, land:

gemeente Girona, Spanje

Producten- of dienstensector: beleid — hoveniersdiensten, schoonmaak, afvalinzameling en andere sectoren, afhankelijk van de opdracht.

Inleiding/aanbestedingsdoelstellingen

Het protocol voor maatschappelijk verantwoorde overheidsopdrachten in de gemeente Girona werd op 13 oktober 2014 aangenomen met het oog op de bevordering van voorbehouden opdrachten en sociale overwegingen, met name arbeidsgerelateerde clausules, in aanbestedingsprocedures van de lokale overheid. De bepalingen van het protocol werden in de loop van vijf jaar aangepast en de nieuwe sociale bepalingen van de Spaanse wet tot omzetting van Richtlijn 2014/24/EU betreffende overheidsopdrachten werden er formeel in opgenomen. Het protocol is [hier](#) beschikbaar (in het Catalaans).

In alle gevallen bestaat het doel erin te zorgen voor betere toegang tot werk voor langdurig werklozen en personen die tot kansarme groepen behoren, zoals vrouwen die het slachtoffer zijn van seksueel of huiselijk geweld, jongeren die uit een omgeving van begeleid wonen komen, personen die in armoede leven en personen die het risico op sociale uitsluiting lopen als gevolg van armoede onder werkenden en andere vormen van onzekerheid.

In het protocol staat welk soort opdrachten zal worden voorbehouden aan sociale werkplaatsen, sociale ondernemingen voor arbeidsmarktintegratie en andere soorten spelers in de sociale economie die zich richten op de professionele en sociale inclusie van personen met uiteenlopende achterstanden. Ook is in het protocol vastgesteld dat ten minste 4 % van de lokale uitgaven aan goederen en diensten wordt gereserveerd voor voorbehouden opdrachten. Dit bedrag mag in elk geval niet lager zijn dan 1 740 000 EUR per jaar.

In het protocol is bovendien vastgesteld dat bij opdrachten voor diensten met een waarde van meer dan 65 000 EUR per jaar, de winnende inschrijver ten minste 5 % van de personeelsbehoefte voor de uitvoering van de opdracht moet toewijzen aan personen die ver van de arbeidsmarkt staan of die worden geconfronteerd met andere vormen van achterstand¹⁷. Lokale werkgelegenheids- en sociale diensten werken samen met leveranciers om werknemers door te verwijzen en gezamenlijk te beoordelen of zij geschikt zijn voor elke opdracht in kwestie. Voor alle vormen van overheidsopdrachten wordt dezelfde aanpak gevolgd. Daarom is het protocol ook van toepassing op opdrachten voor werken en concessies met een waarde van 250 000 EUR of meer.

¹⁷ De groepen die in aanmerking komen, staan vermeld in het protocol (artikel 6) en omvatten: a) ontvangers van een minimuminkomen; b) personen met een handicap; c) vrouwen die het slachtoffer zijn van seksueel of huiselijk geweld; d) jongeren tussen 18 en 30 jaar die onder het gezag van de kindbescherming hebben gestaan; e) delinquenten met een wettelijk recht op werk en ex-delinquenten tijdens de eerste twaalf maanden na vrijlating; f) personen met drugsproblemen of andere vormen van verslaving waarvoor zij momenteel in behandeling zijn; g) personen die niet voor een minimuminkomen in aanmerking komen en het risico lopen op sociale uitsluiting; h) personen ouder dan 45 jaar die ten minste twee jaar werkloos zijn.

Om toezicht te houden op de uitvoering van het protocol en de voortgang ervan, heeft de gemeente een comité voor maatschappelijk verantwoorde overheidsopdrachten opgericht met vertegenwoordigers van lokale overheidsinstanties (van verschillende partijen), de sociale economie, bedrijfsorganisaties, vakbonden en professionals die werkzaam zijn op het gebied van aanbestedingen.

Stadium van de aanbesteding en criteria

Het protocol voorziet in de uitvoering van maatschappelijk verantwoorde overheidsopdrachten via de volgende pijlers:

- voorbehouden opdrachten: voorbehouden opdrachten hebben betrekking op veel uiteenlopende activiteiten en omvatten onder meer onderhoudsdiensten, postdiensten, schoonmaak- en wasserijdiensten, catering, afvalinzameling en -vervoer, grafische kunsten en andere vormen van ondersteunende diensten voor de lokale overheid;
- uitvoeringsvoorwaarden: doorgaans in de vorm van arbeidsgerelateerde clausules (van toepassing op de hierboven beschreven doelgroepen);
- gunningscriteria: hogere percentages (d.w.z. meer dan de vereiste 5 %) werknemers die ver van de arbeidsmarkt staan, krijgen in de gunningscriteria een gewicht van 5 tot 10 %;
- fatsoenlijke arbeidsnormen: naast de verplichte sociale clausules in verband met de inachtneming van de toepasselijke arbeidsnormen en arbeidsomstandigheden wordt in het protocol de nadruk gelegd op de naleving van fatsoenlijke arbeidsnormen en collectieve overeenkomsten in specifieke sectoren waar het risico van niet-naleving groter is. In dit verband speelde het protocol een belangrijke rol bij de aanpak van kwesties in verband met het leveren van thuiszorgdiensten en de strengere controle van de "sociale solvabiliteit" van aannemers in deze sector door middel van meer toezicht op en inspecties van de uitvoering.

Getracht wordt om in alle aanbestedingsprocedures een vorm van de bovengenoemde sociale clausules op te nemen. De aanbestedende diensten kunnen evenwel kiezen om dit niet te doen, als de aard van een opdracht dit onmogelijk maakt. In die gevallen moeten de redenen voor deze keuze in de aanbestedingsdocumenten worden gerechtvaardigd.

Doelstelling van sociaal beleid en/of referentienorm

Door middel van de bovengenoemde eisen wil de gemeente Girona:

- de toegang tot werkgelegenheid verbeteren voor personen die ver van de arbeidsmarkt staan en het risico op sociale uitsluiting lopen;
- een gunstig klimaat scheppen voor werkgelegenheid en arbeidsomstandigheden waardoor iedereen zijn sociale en arbeidsrechten kan laten gelden;
- de toegang tot overheidsopdrachten door sociale ondernemingen bevorderen.

Waarde van de opdracht

Over vijf jaar werden voorbehouden opdrachten ter waarde van 10 700 707 EUR gegund aan zes sociale werkplaatsen en twee sociale ondernemingen voor arbeidsmarktintegratie.

Instrument

- Artikel 18, lid 2, betreffende de verplichte sociale clausule, artikel 20 betreffende voorbehouden opdrachten, artikel 67 betreffende gunningscriteria en artikel 70 betreffende contractuele

uitvoeringsvoorwaarden in verband met werkgelegenheid of andere sociale clausules van Richtlijn 2014/24/EU.

Actoren

- Aanbestedende dienst: de gemeente Girona, volgens een aanpak die wordt gecoördineerd tussen haar verschillende afdelingen en diensten, zoals overheidsopdrachten, lokale arbeidsbureaus en sociale diensten.
- Sociale partners, spelers in de sociale economie en maatschappelijke organisaties, als inschrijvers.
- Werknemers, onder wie personen die ver van de arbeidsmarkt staan en die tot verschillende kansarme groepen behoren.
- Het comité voor maatschappelijk verantwoorde overheidsopdrachten, dat periodiek vergadert en nieuwe acties op dit gebied monitort, evalueert en voorstelt.

Sociale impact

- Van 2014 tot en met 2019 zijn 75 personen die het risico lopen op sociale uitsluiting en/of die ver van de arbeidsmarkt staan, tewerkgesteld bij de uitvoering van voorbehouden opdrachten die werden uitgeschreven volgens de eisen van het protocol.

Andere voordelen

- Voortbouwend op de positieve ervaringen van de gemeente wordt er momenteel gewerkt aan het opstellen van een protocol en de oprichting van een comité voor maatschappelijk verantwoorde overheidsopdrachten in de provincie Girona.
- Het gemeentelijke comité onderzoekt op dit moment de mogelijkheid om het percentage gereserveerde middelen te verhogen van 4 tot 7 %.

Geleerde lessen en toekomstige uitdagingen

- Het comité heeft een centrale rol gespeeld om te komen tot meer wederzijds begrip van de uitdagingen in verband met overheidsopdrachten voor de verschillende soorten actoren. Het heeft gezorgd voor meer kennis van de nieuwe mogelijkheden voor de uitvoering van maatschappelijk verantwoorde overheidsopdrachten (diensten, doelgroepen), er werden oplossingen gevonden voor terugkerende problemen (zoals het betrekken van bedrijfsorganisaties bij de aanpak van niet-naleving van arbeidsgerelateerde clausules) enz.
- Bewustmaking en capaciteitsopbouw bij mensen uit de praktijk is essentieel om ten volle te begrijpen welke mogelijkheden spelers in de sociale economie hebben om deel te nemen aan overheidsopdrachten en bij te dragen tot de verwezenlijking van de sociale doelstellingen ervan. Een cruciaal onderdeel van deze communicatie is de presentatie van de sociale impact die voorbehouden opdrachten en andere vormen van maatschappelijk verantwoorde overheidsopdrachten hebben teweeggebracht.
- Partnerschap tussen spelers in de sociale economie: sinds 2008 werkt Caritas Girona samen met andere organisaties; zij hebben gezamenlijk Grupo Èxit opgericht, een samenwerkingsverband van ondernemingen in de sociale economie gericht op de totstandbrenging van synergieën met het oog op meer kansen op arbeidsintegratie voor personen met een ernstige handicap en personen die het risico lopen op sociale uitsluiting in de stad Girona en het omliggende gebied.
- In 2012 hebben zich zes nieuwe organisaties aangesloten bij de groep, die momenteel gemeenschappelijk actief is op de open markt. De groep werkt samen met overheidsinstanties en -diensten (zoals de regionale dienst voor arbeidsbemiddeling en gevangendienst en sociale

diensten), werkgevers (met inbegrip van de kamer van koophandel) en scholen. Daarnaast wordt de groep op institutioneel niveau vertegenwoordigd als onderdeel van het lokale comité voor maatschappelijk verantwoorde overheidsopdrachten, de lokale instanties voor economische ontwikkeling, opleiding enz.

- Een groot voordeel van dit partnerschap is dat er consortia van sociale ondernemingen voor arbeidsmarktintegratie worden gevormd ten behoeve van de uitvoering van voorbehouden opdrachten. Dit is van fundamenteel belang om de versnippering van sociale ondernemingen tegen te gaan en zorgt ervoor dat zij aan volledige opdrachten kunnen deelnemen, en niet enkel aan percelen.

Contactgegevens

Mw. Anna Güell Juanola, secretaris-generaal, Associació Clúster Èxit Girona, aguell@caritasgirona.cat, tel. +34 608 90 61 31

61. Memorandum van overeenstemming voor de sociale en professionele integratie van personen met een handicap of kansarmen via voorbehouden opdrachten

Naam van de aanbestedende overheid, land: Brescia, Italië

Producten- of dienstensector: sociale diensten

Inleiding/aanbestedingsdoelstellingen

Het memorandum van overeenstemming werd op 11 maart 2019 ondertekend door de provincie en de gemeente Brescia, gemeentelijk samenwerkingsverband Brescia, de gemeente- en provinciesecretarissen van de nationale beroepsvereniging "GB Vinghenzi" en Confcooperative Brescia. Het is een instrument voor publiek-private samenwerking en voor de gunning van voorbehouden opdrachten krachtens artikel 20 van Richtlijn 2014/24/EU en artikel 112 van Italiaans wetgevend besluit nr. 50/2016.

Het doel is om meer arbeidsplaatsen voor personen met een handicap of kansarmen en de zwakkere segmenten van de arbeidsmarkt te scheppen door de betrokkenheid van sociale coöperaties van het type B bij overheidsopdrachten. De gezamenlijke werkgroep bestaande uit ondertekenaars van het memorandum van overeenstemming, waaronder de provincie en de gemeente Brescia, gemeentelijk samenwerkingsverband Brescia, de gemeente- en provinciesecretarissen van de nationale beroepsvereniging "GB Vinghenzi" en Confcooperative Brescia, heeft een reeks instrumenten ontwikkeld voor het beheer van aan sociale coöperaties van het type B voorbehouden opdrachten.

Het memorandum van overeenstemming wordt belangrijk geacht vanwege de op samenwerking gerichte aanpak. Brescia heeft in het verleden vaak een op samenwerking gerichte aanpak toegepast; de eerste coöperatie voor sociale solidariteit en het eerste Italiaanse consortium van sociale coöperaties werden zelfs allebei in Brescia opgericht, respectievelijk in 1963 en 1983. Deze jarenlange traditie heeft bijgedragen tot een lokaal systeem van actief arbeidsmarktbeleid gericht op de arbeidsintegratie van kansarme groepen.

Zij heeft ook geleid tot de ontwikkeling van de positie die sociale coöperaties van het type B in het bedrijfsleven innemen. Uit gegevens uit 2017 blijkt dat er in de regio Brescia naar schatting 110 coöperaties zijn die werk bieden aan zo'n 1 365 mensen.

Stadium van de aanbesteding en criteria

Dit memorandum van overeenstemming is van invloed op de aanbestedingsfase. Overheidsopdrachten worden gegund aan sociale coöperaties (en consortia daarvan) met de volgende kenmerken: ervaring met het werken met personen met een handicap of kansarmen, deze personen vertegenwoordigen ten minste 30 % van de werknemers binnen hun organisatiestructuur, holistische benadering van integratie (d.w.z. ondersteuning op de werkplek, opleidingen, toegang tot relevante diensten, monitoring van de impact enz.). Het memorandum van overeenstemming omvat ook instrumenten die de betrokkenheid van de particuliere sector stimuleren door niet enkel gebruik te maken van de oplossingen waarin de wetgeving voorziet, maar ook van doeltreffende publiek-private partnerschappen.

De bepalingen van het memorandum van overeenstemming en de instrumenten ervan gelden voor opdrachten en concessies, zowel onder als boven de EU-drempels. In die zin worden in het memorandum van overeenstemming geen specifieke soorten opdrachten en activiteiten genoemd, waardoor het zonder voorbehoud aan de overheden wordt overgelaten om te bepalen in welke sectoren en voor welke drempels het wordt toegepast.

Doelstelling van sociaal beleid en/of referentienorm

In het memorandum van overeenstemming wordt het gebruik van voorbehouden opdrachten voor ondernemers zoals sociale coöperaties van het type B gestimuleerd. Voorbehouden opdrachten zijn gericht op de sociale coöperaties waar kansarmen werken (ten minste 30 % van de werknemers). Ook wordt in het memorandum van overeenstemming aangemoedigd tot de opname van gunningscriteria van sociale aard, zoals werkgelegenheid, en het gebruik van sociale clausules in de voorwaarden voor de uitvoering van opdrachten.

Verificatie

De werkgroep, bestaande uit ondertekenaars van het memorandum van overeenstemming, is belast met de bevordering en monitoring van de activiteiten, alsook met de uitwerking van voorstellen en specifieke procedures.

Waarde van de opdracht

De waarde varieert afhankelijk van de opdracht.

Instrument

- Artikel 20 betreffende voorbehouden opdrachten van Richtlijn 2014/24/EU.
- Artikel 112 van Italiaans wetgevend besluit nr. 50/2016.

Actoren

- Aanbestedende dienst: provincie Brescia, gemeente Brescia
- Andere leden van de werkgroep:
 - het gemeentelijk samenwerkingsverband Brescia;
 - de gemeente- en provinciesecretarissen van de nationale beroepsvereniging "GB Vinghenzi";
 - Confcooperative Brescia.

Sociale impact

- Sinds de ondertekening van het memorandum van overeenstemming in 2019 hebben de aanbestedende diensten naar schatting dertig voorbehouden opdrachten gegund met een totale waarde van 15 miljoen EUR. Hiertoe behoren overheidsopdrachten voor de bewaar- en onderhoudsdiensten van openbare begraafplaatsen en openbare groenzones.
- Personen met een handicap of kansarmen worden actief op de arbeidsmarkt dankzij voorbehouden opdrachten. Deze personen worden ook ondersteund bij andere aspecten van hun leven, onder meer door professionele begeleiding, de ontwikkeling van vaardigheden en hulp met sociale diensten en in noodgevallen.
- Door hun betrokkenheid bij overheidsopdrachten wordt het bedrijfsmodel van sociale coöperaties versterkt, hetgeen helpt om de duurzaamheid van hun programma's en projecten te waarborgen.
- De bevordering van lokale territoriale ontwikkeling wordt versterkt door de samenwerking, mobilisering van middelen en expertise van verschillende entiteiten, waaronder openbare instellingen en het maatschappelijk middenveld (met name sociale coöperaties).

Andere voordelen

- De op samenwerking gerichte aanpak die bij het opstellen van de tekst van het memorandum van overeenstemming is gekozen, versterkt de samenwerking en het partnerschap tussen de publieke sector en de sociale economie.

- De alomvattende aard van het op samenwerking gerichte aanpak maakt deel uit van een strategie waarin de integratie van kansarmen stelselmatig plaatsvindt volgens een langetermijnvisie.

Geleerde lessen en toekomstige uitdagingen

Het memorandum van overeenstemming is er nog geen jaar, maar sommige resultaten zijn al zichtbaar. Het model is voorgesteld als leidraad voor andere provincies. Voorts gebruiken de overheidsinstanties in de regio Brescia uiteenlopende instrumenten van het memorandum van overeenstemming, overeenkomstig hun behoeften.

Contactgegevens

Emilio Emmolo, Confcooperative — Federsolidarietà federsolidarieta@confcooperative.it

62. Gemeenschappelijke strategie voor maatschappelijk verantwoorde overheidsopdrachten van de gemeenten Sodankylä en Kittilä

Naam van de aanbestedende overheid, land: de gemeenten Sodankylä en Kittilä, Finland

Producten- of dienstensector: diverse

Inleiding/doelstelling van de overheidsopdracht

De gemeenten Sodankylä en Kittilä liggen in de regio Lapland, de grootste regio in Finland die 30 % van het land bestrijkt, maar waar slechts 3 % van de bevolking woont. Om die reden wordt Lapland erkend als dunbevolkte regio, met een bevolkingsdichtheid van 1,5 persoon per vierkante kilometer. De regio staat voor demografische uitdagingen met emigratie en vergrijzing, en de geografische bijzonderheden van de regio vertalen zich bovendien in afstand tot de Europese en nationale markten. Om deze uitdagingen het hoofd te bieden, wordt sociale innovatie benut voor het ontwikkelen van innovatieve benaderingen om oplossingen te vinden voor maatschappelijke uitdagingen, met name door gebruik te maken van overheidsopdrachten om de inclusieve sociaal-economische ontwikkeling een impuls te geven en het concurrentievermogen en de werkgelegenheid te stimuleren ten behoeve van de ontwikkeling en groei van de regio.

Lapland is ook een van de regio's die deel uitmaken van het [platform voor slimme specialisatie inzake de sociale economie](#). Het doel van het partnerschap is grensoverschrijdende activiteiten voor onderlinge maatschappijen en coöperaties te stimuleren om hen in staat te stellen het potentieel van de interne markt volledig te benutten, met inbegrip van overheidsopdrachten, om de activiteiten van de sociale economie uit te breiden door interregionale samenwerkingsactiviteiten. Het partnerschap beoogt verschillende uitdagingen aan te pakken die verband houden met S3 (slimme specialisatie) en de sociale economie, zoals:

- de ontwikkeling van clusters van de sociale economie;
- de totstandbrenging van Europese waardeketens van ondernemingen in de sociale economie uit verschillende regio's in Europa;
- de verbetering van de samenwerking tussen ondernemingen en andere territoriale actoren, met name die welke over technologische innovatieve competenties beschikken.

Toen de wetgeving inzake overheidsopdrachten in Finland veranderde als gevolg van Richtlijn 2014/24/EU, grepen de gemeenten Kittilä en Sodankylä de kans om overheidsopdrachten te koppelen aan duurzame ontwikkeling. Er werd voor de gemeenten een nieuwe aanpak van overheidsopdrachten ontwikkeld in het kader van het door het EFRO gefinancierde project "Duurzame aankopen voor meer vitaliteit" dat van 2016 tot en met 2018 werd uitgevoerd door Kideve Kittilä Development in samenwerking met de gemeente Sodankylä. Dit project werd gebruikt voor de ontwikkeling van een nieuwe strategie voor overheidsopdrachten ([hier](#) beschikbaar in het Fins) en twee handleidingen voor overheidsopdrachten per

gemeente, een over opdrachten onder de drempel ([hier](#) beschikbaar voor Kittilä en [hier](#) voor Sodankylä) en de andere over opdrachten boven de drempel¹⁸ ([hier](#) voor Kittilä en [hier](#) voor Sodankylä). Met de beleidslijnen en praktijken van de gemeenten wordt beoogd bij te dragen tot de ontwikkeling van een koolstofarme economie, regionale ontwikkeling en betere mogelijkheden voor kmo's om deel te nemen aan overheidsopdrachten. Het is interessant om te constateren dat er slechts twee organisaties in Lapland zijn die de Finse aanduiding "sociale onderneming" hebben¹⁹.

De twee buurgemeenten hebben in dit initiatief hun krachten gebundeld, zowel vanwege de overeenkomsten tussen beide gemeenten als om samen over oplossingen te kunnen nadenken.

De handleiding over opdrachten onder de drempel biedt meer informatie dan wat in de Finse nationale wet inzake overheidsopdrachten staat, op basis van Richtlijn 2014/24/EU. Gemeenten worden erin aangemoedigd elektronische aanbestedingsplatforms (zoals [Cloudia](#) of een andere vergelijkbare dienst) te gebruiken voor aanbestedingen van meer dan 10 000/20 000 EUR (afhankelijk van de aard van de aanbesteding) om te zorgen voor een open en transparante aanbestedingsprocedure die naar behoren wordt bekendgemaakt en online toegankelijk is, onder meer voor kmo's. Deze maatregel kan ook bijdragen tot het bevorderen van de toegang tot overheidsopdrachten voor sociale ondernemingen, doorgaans kmo's, ook uit andere regio's.

In de handleidingen worden aanbestedende diensten sterk aangemoedigd de procedure voor het plaatsen van overheidsopdrachten op open en participatieve wijze uit te voeren, zodat alle actoren eraan kunnen deelnemen. De gemeenten faciliteren ook opleidingen voor zowel de aanbestedende diensten als ondernemers, om het nieuwe systeem voor overheidsopdrachten te begrijpen en te leren hoe inschrijving via elektronische platforms werkt.

Verificatie

Er is een jaarlijkse open uitwisseling, maar er is geen directe follow-up van opdrachten, omdat deze kleine gemeenten daar niet de technische en menselijke middelen voor hebben. De gemeente Kittilä overweegt een systeem te gebruiken voor de monitoring van alle opdrachten (naast het elektronische systeem voor aanbestedingen). In het ideale geval zou er binnen de gemeente iemand verantwoordelijk zijn voor bijeenkomsten met de inschrijvers om de naleving van gegunde contracten te controleren en daar verslag over uit te brengen.

Waarde van de opdracht

Volgens gegevens van 2016 bedroeg de waarde van de opdrachten voor de gemeente Kittilä 23,08 miljoen EUR en voor de gemeente Sodankylä 34,04 miljoen EUR. Dit is grofweg 40 % van de jaarlijkse begroting.

¹⁸ De nationale drempel in Finland bedraagt 60 000 EUR.

¹⁹ Meer informatie is te vinden op: <https://www.oecd.org/cfe/leed/The-Finnish-Social-Enterprise-Finland.pdf>

Instrumenten

In de twee handleidingen ligt de nadruk op de volgende instrumenten, als een manier om maatschappelijk verantwoorde overheidsopdrachten te bevorderen:

- *voorafgaande marktconsultaties (artikel 40 van de richtlijn):*

in de handleidingen wordt uitgelegd hoe een voorafgaande marktconsultatie moet worden uitgevoerd of hoe aanbestedende diensten onderzoek kunnen verrichten, onder meer door evenementen bij te wonen. In de handleidingen wordt uitgelegd dat het verzoek om informatie bedoeld is om de ondernemingen, producten en/of diensten, prijsniveaus en potentiële bereidheid om op de markt te concurreren in kaart te brengen. De informatie die het informatieverzoek oplevert, moet ervoor zorgen dat de inschrijvingen naar aanleiding van de eigenlijke aankondiging zo duidelijk en vergelijkbaar mogelijk zijn. Het is raadzaam om naar zoveel mogelijk potentiële aanbieders een informatieverzoek te sturen, zodat gelijke behandeling van toekomstige aanbieders is gewaarborgd. Het verzoek om informatie kan derhalve worden bekendgemaakt op het advertentiekanaal www.hankintailmoitukset.fi of op de webpagina's van de gemeente, in een advertentie in de krant en dergelijke. In het informatieverzoek moet duidelijk worden vermeld dat het om een vooronderzoek gaat, en nog niet om een uitnodiging tot inschrijving;

- *aanmoediging om binnen de gunningscriteria vooral te kijken naar criteria op het gebied van kwaliteit, sociale zaken en milieu (artikel 67 van de richtlijn):*

het gebruik van kwaliteitscriteria, sociale en milieuoverwegingen in de gunningscriteria wordt aangemoedigd; het gebruik ervan werd ook besproken tijdens een van de workshops die de gemeenten hebben georganiseerd om de strategie toe te lichten;

- *jaarlijkse planning en bekendmaking:*

er wordt sterk aangeraden aanbestedingen vooraf aan aanbieders en potentiële inschrijvers bekend te maken; in de handleidingen worden bijvoorbeeld evenementen genoemd zoals informatieve evenementen onder de noemer "aanbestedingsavonden" buiten de aanbestedingsperiode. Benadrukt wordt dat met name grote opdrachten tijdig moeten worden gemeld, zodat ondernemers zich kunnen voorbereiden op de inschrijving of eventueel als groep kunnen inschrijven. Voor lokale bedrijven is zelfs de omvang van opdrachten onder de drempel vaak al aanzienlijk, dus het is raadzaam om daar tijdig over te communiceren. Voorts werd in 2018 een model getest waarin de aankopen van elke eenheid aan het bestuur werden gepresenteerd in het jaarplan. Het jaarplan biedt de mogelijkheid om openbare aanbestedingen goed te plannen en de juiste middelen toe te wijzen. Het plan voor de uitvoering van de begroting voorziet daarnaast in het aanbestedingsproces van een jaar;

- *verdeling in percelen (artikel 46 van de richtlijn):*

met het oog op grotere deelname van kmo's aan aanbestedingsprocedures zien de gemeenten verdeling in percelen als een nuttig instrument om te zorgen voor toegang tot grote opdrachten.

Actoren

- Aanbestedende dienst: de gemeenten Sodankylä en Kittilä
- Inschrijvers
- Overheidsafnemer (die alle gemeenten bestrijkt en ook beschikbaar is voor ondernemers in Lapland)

Sociale impact

- Met betrekking tot overheidsopdrachten in verband met sociale dienstverlening en gezondheidszorg is er een positieve paradigmaverschuiving waarneembaar dankzij de handleidingen, waarbij de aanbestedende diensten zich richten op de behoeften van de gebruikers, mede door raadplegingen van gebruikers.
- Hoewel er geen officiële gegevens zijn, bestaat de indruk dat in de regio meer kmo's aan overheidsopdrachten deelnemen.

Andere voordelen

- De goede praktijk is overdraagbaar (ondanks verschillende nationale contexten), de handleidingen zijn reeds overgenomen in andere gemeenten in Lapland.
- Dankzij de webpagina van Kittilä ([hier](#) beschikbaar in het Fins) met praktische richtsnoeren voor besluitvormers, aanbestedende diensten en ondernemers, worden deze handleidingen ook gebruikt in Zuidoost-Finland en kunnen ze in heel Finland worden gebruikt.

Geleerde lessen en toekomstige uitdagingen

- Om ervoor te zorgen dat de acties van de aanbestedende diensten in het kader van duurzame overheidsopdrachten doeltreffend zijn, is het raadzaam om alle belanghebbenden bij deze werkzaamheden te betrekken.
- Het is belangrijk om tijd te investeren in het veranderen van de mentaliteit en de manier van werken, aangezien het tijd kost om vertrouwen op te bouwen. Zo kunnen kmo's sceptisch zijn, omdat de aanbestedingsprocedures in het verleden niet altijd openbaar waren. Om ondernemers en aanbestedende diensten te overtuigen van de toegevoegde waarde, helpt het om veel evenementen te organiseren om hierover te praten en de nieuwe procedures in detail toe te lichten.
- Organisaties of personen zoals de overheidsafnemer (gefinancierd via het EFRO, als regionaal adviseur) leveren echt een bijdrage aan de ondersteuning van gemeenten met weinig middelen bij procedures voor maatschappelijk verantwoorde overheidsopdrachten. In dit geval is er gratis advies beschikbaar, waardoor het eenvoudiger is om te experimenteren met verschillende instrumenten waarin de richtlijn voorziet.
- Het bewustzijn moet altijd op een hoog peil worden gehouden. Bij gemeenten kan sprake zijn van personeelsverloop, dus de praktijken moeten voortdurend worden versterkt en bovenaan de agenda blijven staan.
- Elektronische systemen voor aanbestedingen zijn zeer nuttig, maar niet alle gemeenten hebben hun richtsnoeren bijgewerkt. Sommige doen dit wel, andere niet, en sommige gemeenten gebruiken ze enkel voor Europese procedures en niet voor lokale, hetgeen een uitdaging kan vormen.
- Evenementen waaraan lokale ondernemers, besluitvormers en aanbestedende diensten deelnemen zijn nuttig om belanghebbenden uit te rusten met de instrumenten en informatie over

de nieuwe strategie voor overheidsopdrachten, zodat zij begrijpen hoe zij deze kunnen toepassen.

Contactgegevens

Katja Kaunismaa, projectmanager, gemeente Kittilä, Katja.Kaunismaa@kittila.fi

Susanna-Sofia Keskinarkaus, overheidsafnemer, regionale organisatie van ondernemingen in Lapland
susanna-sofia.keskinarkaus@yrittajat.fi

63. Nationale wet inzake overheidsopdrachten voor arbeidsinclusie van personen met een handicap in Bulgarije

Naam van de aanbestedende overheid, land: Bulgaarse nationale overheid, Bulgarije

Producten- of dienstensector: diverse

Inleiding/aanbestedingsdoelstellingen

Bulgarije heeft nationaal beleid vastgesteld ter bevordering en ondersteuning van ondernemingen in de sociale economie voor personen met een handicap. In 2016 heeft de nationale overheid in het kader van dit beleid wetgeving vastgesteld ter ondersteuning van ondernemingen met werknemers met een handicap bij overheidsopdrachten.

De bepaling, die is opgenomen in artikel 12 van de Bulgaarse wet inzake overheidsopdrachten, werd ontwikkeld in overeenstemming met Richtlijn 2014/24/EU, met name artikel 20 betreffende voorbehouden opdrachten. In de wetgeving inzake overheidsopdrachten is een lijst vastgesteld van meer dan honderd goederen en diensten waarvoor de opdrachten moeten worden gegund aan gespecialiseerde ondernemingen, coöperaties of economische entiteiten waarvan het hoofddoel de sociale en professionele integratie van personen met een handicap of kansarmen is.

De lijst kan zo nodig worden bijgewerkt en er is een nationaal register voor gespecialiseerde ondernemingen en coöperaties opgezet. Het voorbehoud is ook van toepassing op ondernemingen die voldoen aan gelijkwaardige voorwaarden krachtens de wetgeving van een andere EU-lidstaat.

Stadium van de aanbesteding en criteria

De lijst van goederen en diensten is volgens een participatieve benadering ontwikkeld door een interdepartementale werkgroep met deskundigen van de Bulgaarse overheid en nationale vertegenwoordigende organisaties van personen met een handicap. De definitieve lijst omvat 103 producten en 14 dienstensectoren in de volgende categorieën:

- productcategorieën: kleding en werkkleding; producten van polyetheen; vuilniszakken; blinden, brochures en papierproducten; reflecterende vesten; keukengerei; reinigers; lucht- en gasfilters; containers;
- dienstencategorieën: druk- en digitale diensten; wasserijdiensten.

Sinds de inwerkingtreding van de wet is de nieuwe bepaling bij verschillende aanbestedingen in Bulgarije toegepast. Zo heeft de stad Gabrovo op 13 augustus 2019 een aanbesteding gepubliceerd voor de aankoop van brochures en papierproducten met een totale opdrachtwaarde van 20 250 EUR. Van de vier ondernemingen die een inschrijving hadden ingediend, waren er drie opgenomen in het nationale register voor gespecialiseerde ondernemingen en coöperaties van en voor personen met een handicap; die hadden dus de voorkeur bij de gunning van de opdracht.

Een ander voorbeeld is de aanbesteding voor de productie en levering van werkkleding en gespecialiseerde kleding, uitgeschreven door Stolichen Avtotransport Ltd., de maatschappij voor openbaar vervoer van Sofia, in 2018. De totale waarde van de opdracht bedroeg 205 128 EUR. In dit geval waren alle inschrijvers geregistreerde gespecialiseerde ondernemingen overeenkomstig de nationale bepaling.

Doelstelling van sociaal beleid en/of referentienorm

Het doel van de lijst van producten en diensten is om een gunstig en inclusief klimaat voor gespecialiseerde ondernemingen op nationaal niveau te bevorderen. Dit initiatief komt voort uit het idee dat de publieke sector door middel van overheidsopdrachten kan fungeren als hefboom voor meer zakelijke kansen voor

sociale ondernemingen in het hele land en derhalve kan zorgen voor meer kansen op werk voor personen met een handicap.

De lijst werd ontwikkeld ingevolge de nationale wetgeving inzake personen met een handicap, op grond waarvan de nationale en lokale autoriteiten de aanwerving van personen met een handicap moeten ondersteunen door te voorzien in passende economische prikkels en financiële lastenverlichting, met inbegrip van mogelijkheden voor de uitvoering van sociale initiatieven. Deze maatregelen moeten de productiviteit en het concurrentievermogen bevorderen, de inzetbaarheid van personen met een handicap in gespecialiseerde werkomgevingen vergroten en hun beroepsopleiding en werkgelegenheid verbeteren, doordat financiële en economische beperkingen worden weggenomen.

Overeenkomstig de nieuwe Bulgaarse wetgeving inzake overheidsopdrachten kunnen ondernemers voorrang hebben bij de gunning van voorbehouden overheidsopdrachten, mits ten minste 30 % van het personeel een handicap heeft. Bevoegde autoriteiten moeten de naleving van artikel 20 van Richtlijn 2014/14/EU controleren voor opdrachten met een waarde die hoger is dan de drempel.

Verificatie

Naleving wordt gecontroleerd door middel van periodieke controles in het openbare register van gespecialiseerde ondernemingen en coöperaties van en voor personen met een handicap. Bij elke specifieke aanbesteding controleert een bevoegde ambtenaar van de nationale overheid de conformiteit van het geleverde product en de uitvoering van de opdracht overeenkomstig de in de aanbestedingsdocumenten vermelde sociale en technische bepalingen.

Instrument

- Artikel 20 betreffende voorbehouden opdrachten van Richtlijn 2014/14/EU.
- Artikel 12 van de Bulgaarse wet inzake overheidsopdrachten.

Actoren

- Aanbestedende dienst: de Bulgaarse nationale overheid
- Beleidsmaker: Bulgars agentschap voor personen met een handicap
- Aankoopcentrales en betrokken regionale agentschappen
- Bulgars ministerie van Werkgelegenheid en Sociale Zaken, betrokken bij de totstandkoming van de lijst van producten en dienstensectoren die in aanmerking komen voor aan sociale ondernemingen voorbehouden opdrachten
- Bulgaarse gemeenten, die ernaar streven om de door het nationale beleid geboden werkgelegenheidskansen voor personen met een handicap te benutten. Daartoe zorgen zij ervoor dat producten en diensten die op de lijst staan, worden aanbesteed als voorbehouden opdrachten.

Sociale impact

- Het beleid inzake sociale inclusie voor personen met een handicap heeft in Bulgarije consistente resultaten opgeleverd. Sinds februari 2020 zijn in het kader van gerelateerde aanbestedingen opdrachten gegund aan 233 ondernemingen of coöperaties met personen met een handicap, goed voor meer dan 2 500 werknemers en arbeiders, van wie ten minste 30 % een handicap heeft (overeenkomstig de wettelijke eis voor opname in het nationale register).
- Het nationale beleid heeft geleid tot een stijging van het aantal ondernemingen en coöperaties dat met personen met een handicap werkt en tot een verbetering van de kwaliteit van de producten

en diensten die zij leveren. Door de voorwaarden voor sociale ondernemingen te verbeteren, kunnen bovendien meer personen met een handicap werk vinden.

Geleerde lessen en toekomstige uitdagingen

- Het sociale beleid in Bulgarije is sterk afhankelijk van de publieke verificatie van de geldigheid van in het gespecialiseerde register opgenomen ondernemingen. Het is van essentieel belang dat de lijst van goederen en diensten regelmatig wordt bijgewerkt.
- Wat het eerste punt betreft, was het een grote uitdaging om een deugdelijk mechanisme te ontwikkelen voor de verificatie van de ondernemingen voordat zij worden geregistreerd, evenals om er voortdurend toezicht op te houden. Deze controles worden in de toekomst voortgezet en de kracht en methoden van verificatie zullen worden versterkt.
- Omdat de procedure nieuw is, bevinden gespecialiseerde ondernemingen zich bovendien nog in een leerfase. Daarom voldoet de kwaliteit van het eindproduct soms niet aan de verwachting. Dit kan ook te wijten zijn aan het feit dat de specifieke producten of diensten die op de lijst staan, de capaciteiten en vaardigheden van de overeenkomstige geregistreerde gespecialiseerde ondernemingen moeten weerspiegelen.

Contactgegevens

Todor Popov, juridisch adviseur van de gemeente Gabrovo, t.popov@gabrovo.bg, 00359 066 818 30

64. Strategie van Valladolid ter stimulering van maatschappelijk efficiënte overheidsopdrachten: strategisch, eerlijk en duurzaam

Naam van de aanbestedende overheid, land: gemeente Valladolid, Spanje

Producten- of dienstensector: alle (beleid)

Inleiding/doelstelling van de overheidsopdracht

Het hoofddoel van de strategie "Instructie 1/2018, inzake de bevordering van maatschappelijk verantwoorde overheidsopdrachten — strategisch, eerlijk en duurzaam — bij de gemeente Valladolid en lokale overheidsinstanties"²⁰ is de ontwikkeling van een nieuw systeem voor overheidsopdrachten dat "efficiënter, transparanter en eerlijker" is. De strategie is gericht op het voorkomen van corruptie, het versterken van de transparantie door meer publiciteit voor aanbestedingen, snelle besluitvorming en garanties voor gelijke behandeling van alle inschrijvers. Ook is de strategie erop gericht de bestaande middelen voor overheidsopdrachten te gebruiken voor de uitvoering van EU- en nationaal overheidsbeleid betreffende sociale en milieuzaken, economische ontwikkeling en de bevordering van innovatie en kleine en middelgrote ondernemingen (kmo's).

Kmo's zorgen voor 61,3 % van de toegevoegde waarde en bijna 72 % van de totale werkgelegenheid in Spanje²¹, en een aanzienlijk deel van de kmo's zijn ondernemingen en organisaties in de sociale economie. De gemeente Valladolid erkent dit economische landschap en de toegevoegde waarde van entiteiten in de sociale economie, zowel op het gebied van sociale innovatie als wat betreft de inclusie van gemarginaliseerde groepen, en wilde daarom de toegang van kmo's tot markten voor overheidsopdrachten verbeteren en de arbeids- en sociale bescherming versterken.

Doelstelling van sociaal beleid en/of referentienorm

De strategie van Valladolid heeft als algemene doelstelling de procedures te vereenvoudigen en de regels inzake overheidsopdrachten strategischer te benutten om de toegang van kmo's en sociale ondernemingen tot markten voor overheidsopdrachten te bevorderen, alsook om sociaal en ecologisch duurzame overheidsopdrachten te waarborgen.

Alle overeenkomsten voor overheidsopdrachten zijn gericht op de volgende doelstellingen, en aanbestedingen zullen ten minste twee sociale doelstellingen omvatten die via de bovengenoemde sociale clausules in de praktijk moeten worden gebracht:

- het bevorderen van de integratie op de arbeidsmarkt van personen die in een situatie van sociale uitsluiting verkeren (of het risico daarop lopen) en van personen die bijzondere moeilijkheden ondervinden bij de toegang tot de arbeidsmarkt, met name personen met een handicap;
- het opheffen van genderongelijkheid, waarbij speciale aandacht wordt besteed aan gelijke lonen, het evenwicht tussen werk en privéleven, LGBTI-personen en het uitbannen van seksistische bepalingen in esthetische kledingvoorschriften;
- het bestrijden van werkloosheid onder groepen die grotere moeilijkheden ondervinden bij de toegang tot de arbeidsmarkt, met name vrouwen, jongeren, personen ouder dan 45 jaar en langdurig werklozen;

²⁰ <https://www.valladolid.es/es/ayuntamiento/normativa/instruccion-1-2018-impulsar-contratacion-socialmente-eficie.ficheros/475710-INSTRUCCIONContrataci%C3%B3n%20eficiente%20y%20estrat%C3%A9gica.docx.pdf>

²¹ Europese Commissie, informatieblad "Single Business Act". Spanje, 2019.

- het waarborgen van de eerbiediging van de fundamentele arbeidsrechten in de hele productieketen, eerlijke handel en meer transparantie en betere traceerbaarheid van de hele toeleveringsketen.

1. *Maatregelen gericht op sociale inclusie en de handhaving van sociale normen:*

- voor elke aangekochte dienst of levering moet worden gegarandeerd dat fabrikanten en/of dienstverleners voldoen aan de fundamentele sociale en arbeidsnormen van de IAO. Bij het opstellen van elke opdracht wordt rekening gehouden met concrete maatregelen om aan deze normen te voldoen en toegankelijkheid voor iedereen te verwezenlijken. Ter ondersteuning van de arbeidsintegratie van personen uit kansarme of gediscrimineerde groepen worden in opdrachten gunningscriteria en uitvoeringsvoorwaarden opgenomen. Alle inschrijvers moeten bij hun inschrijving een "affidavit inzake verantwoordelijkheid" indienen (een document waarin zij uiteenzetten op welke wijze zij aan de IAO-kernverdragen voldoen) en bewijs leveren van relevante sociale keurmerken (overeenkomstig artikel 47 van de strategie);
- de strategie voorziet in de opname van sociale doelstellingen in het voorwerp van de opdracht, waarbij deze doelstellingen kunnen worden verwezenlijkt terwijl de opdracht wordt uitgevoerd en verenigbaar zijn met het voorwerp van de opdracht. De gemeentelijke autoriteiten voeren voorafgaand aan de bekendmaking van de oproep tot inschrijvingen een studie uit om na te gaan welke sociale aspecten in acht moeten worden genomen;
- de evaluatie van sociale overwegingen zal bij voorkeur worden uitgevoerd via een wiskundig systeem. Wanneer dit niet mogelijk is, moet de inschrijver een sociaal plan voor de uitvoering van de opdracht overleggen. Dit plan moet concrete voorstellen bevatten over:
 - nieuwe aanwervingen van personen uit groepen die moeilijkheden ondervinden bij de toegang tot de arbeidsmarkt. Dit mag niet betekenen dat andere werknemers van de organisatie worden ontslagen of minder gaan werken. Er zal vooral rekening worden gehouden met vrouwen die het slachtoffer zijn van gendergerelateerd geweld en de LGBTI-gemeenschap, in de categorie "groepen die moeilijkheden ondervinden bij de toegang tot de arbeidsmarkt";
 - een programma voor de stabiliteit van de arbeidsplaatsen van de werknemers die de opdracht echt zullen uitvoeren;
 - concrete maatregelen om werkzekerheid en gezondheids- en veiligheidsnormen te waarborgen tijdens de uitvoering van de opdracht; concrete maatregelen voor de opleiding van werknemers die betrokken zijn bij de uitvoering van de opdracht (vaardigheden), een plan inzake gelijkheid op het werk waarmee voor mannen, vrouwen en personen met een andere genderidentiteit dezelfde arbeidsomstandigheden worden gewaarborgd, alsook een plan betreffende het evenwicht tussen werk en privéleven;
 - in het geval van onderaanneming moet voorrang worden gegeven aan sociale werkplaatsen of andere ondernemingen in de sociale economie zoals coöperaties, maar ook aan zelfstandigen en kmo's in het algemeen.

Deze in het sociaal plan opgenomen concrete voorstellen worden als essentiële contractuele verplichtingen beschouwd. Als deze voorstellen niet worden nageleefd, volgen er sancties of wordt de opdracht beëindigd.

2. *Maatregelen om de deelname van kmo's, met inbegrip van de sociale economie, te stimuleren:*

- om kmo's voor te bereiden op deelname aan aanbestedingen, publiceert de gemeente een jaarplan met betrekking tot haar behoeften op het gebied van overheidsopdrachten. Dit wordt vervolgens gedeeld met zakelijke belanghebbenden. Hiertoe biedt de gemeente ook gerichte opleidingen en capaciteitsopbouw voor lokale kmo's over elektronisch inschrijven voor aanbestedingen en de voorbereiding op een oproep tot inschrijvingen, met name voor online-aanbestedingsprocedures;

- de periode waarbinnen inschrijvers hun inschrijving moeten indienen, is verlengd met vijf dagen ten opzichte van de periode waarin is voorzien in de Spaanse wet inzake overheidsopdrachten (9/2017). Het aantal aanvraagdocumenten en de lengte daarvan zijn in de aanbestedingsprocedures verminderd, zodat het voor kmo's gemakkelijker is om deel te nemen, in het bijzonder rekening houdend met kmo's met weinig capaciteit om op opdrachten in te schrijven;
- in het kader van de strategie is in voorafgaande marktconsultaties met deskundigen en ondernemers voorzien, om tegemoet te komen aan de behoeften en doelstellingen die de gemeente via haar overheidsopdrachten wil bereiken en om na te gaan in welke mate de markt klaar is (vooral met het oog op kmo's om deel te nemen aan het aanbestedingsproces);
- om de toegang van kmo's tot opdrachten te vergemakkelijken, voorziet de strategie in een verdeling in percelen, gebaseerd op functionele, geografische en/of economische criteria (artikel 33 van de strategie). De gemeente beschouwt verdeling in percelen als een algemene regel van haar aanbestedingsprocedures en uitzonderingen worden tot een minimum beperkt. Voorts zal de gemeente bij voorkeur kmo's uitnodigen om deel te nemen aan aanbestedingen onder de drempel die niet worden bekendgemaakt;
- in haar jaarplanning wijst de gemeente 8-10 % van de overheidsopdrachten aan om te worden voorbehouden aan ondernemingen voor arbeidsintegratie en sociale werkplaatsen (artikel 46 van de strategie). Dit percentage is exclusief de voorbehouden opdrachten voor sociale, culturele en gezondheidsdiensten die worden verleend door ondernemingen en organisaties in de sociale economie. Opdrachten onder de EU-drempel die worden gegund met een onderhandelingsprocedure zonder voorafgaande bekendmaking worden eveneens voorbehouden aan kmo's, met name aan sociale ondernemingen en ondernemingen die via de programma's van de gemeente zijn opgericht (artikel 39 van de strategie);
- de gemeente garandeert dat aannemers de betaling 30 dagen na de uitreiking van de factuur ontvangen. Voorts onderneemt de overheidsinstantie alle nodige acties om ervoor te zorgen dat de onderaannemers tijdig door de aannemer worden betaald. Deze maatregel houdt verband met het feit dat veel kmo's, vooral die in de sociale economie, doorgaans niet over aanzienlijke liquide middelen beschikken; het helpt deze kmo's dus om het hoofd boven water te houden als zij met zekerheid en snel na het sluiten van een contract betalingen ontvangen.

Verificatie

- Er wordt een opdrachtbeheerder aangesteld om toezicht te houden op de uitvoering van de functionele eisen en de kwaliteit, prijs en duur van de werken of diensten die in elke opdracht zijn vastgesteld. De opdrachtbeheerder kan nauwkeurige instructies geven en inspecties van de operationele activiteiten verrichten, die moeten worden gedocumenteerd en gemeld bij de aanbestedende dienst en het toezichthoudend orgaan.
- De in de aanbestedingsdocumenten opgenomen of door de inschrijver voorgestelde sociale aspecten moeten worden geverifieerd door de gemeenteambtenaar die verantwoordelijk is voor de opdracht. Elke partij kan een klacht indienen indien de opdrachtnemende ondernemer niet aan zijn sociale verplichtingen voldoet (artikel 60 van de strategie).

Instrument

- Artikel 18, lid 2, en de artikelen 20, 40, 43, 46, 67, 70 en 77 van Richtlijn 2014/24/EU

Waarde van de opdracht

De waarde van de opdrachten in het kader van de strategie hangt af van de specifieke goederen en diensten die worden aanbesteed. Als algemene indicatie bedroegen de totale uitgaven van de gemeente in 2019 74 383 477,69 EUR.

Actoren

- Aanbestedende dienst en ontwikkelaar van de strategie: de gemeente Valladolid.

De volgende actoren hebben de ontwikkeling van de strategie ondersteund:

- diverse relevante niveaus van de Spaanse overheid;
- het Spaanse verbond van ondernemingen in de sociale economie (Cepes), dat advies heeft gegeven over maatregelen ter bevordering van deelname van kmo's;
- internationale en nationale ngo's;
- waarnemingscentra voor overheidsopdrachten;
- stichtingen;
- overheidsbedrijven;
- verenigingen van lokale overheden.

Sociale impact

- Tussen de 8 en 10 % van alle opdrachten is voorbehouden aan sociale werkplaatsen, waarvoor in Spanje geldt dat ten minste 70 % van de werknemers personen met een handicap moeten zijn, en ondernemingen voor arbeidsintegratie, waar in de regio Castilla y León ten minste 30 % van de werknemers personen zijn die in een situatie van sociale uitsluiting verkeren of het risico daarop lopen.

Andere voordelen

- Dankzij deze strategie heeft Valladolid het nationale gemiddelde van het totale aantal aan kmo's gegunde opdrachten kunnen verdubbelen; van alle gegunde opdrachten werd in 2016 75 % en in 2017 79 % aan kmo's gegund. In 2019 steeg het aantal opdrachtnemende kmo's tot 81 % van alle winnende inschrijvers; dit was 51 % van de begroting van de gemeente voor openbare aanbestedingen.

Geleerde lessen en toekomstige uitdagingen

De volgende punten waren van wezenlijk belang voor het welslagen van de strategie voor overheidsopdrachten van Valladolid:

- de planning, de voorbereiding van de oproep tot het indienen van inschrijvingen en de daaropvolgende verificatie van de uitvoering ervan zijn de belangrijkste aspecten gebleken voor succesvolle maatschappelijk verantwoorde en duurzame overheidsopdrachten. Hierin moeten echter wel voldoende tijd en menselijke middelen worden geïnvesteerd;
- om ervoor te zorgen dat de leverancier aan de criteria en doelstellingen voldoet, wordt elke opdracht gevolgd door een robuuste verificatieregeling. Voorts moeten de sancties bij onvolledige werken/diensten (met inbegrip van niet-naleving van sociale en milieucriteria) aanzienlijk zijn en goed worden uitgevoerd;

- professionalisering is voor zowel de aanbestedende diensten als de ondernemers van essentieel belang, vooral om te zorgen voor deelname van kmo's aan procedures voor overheidsopdrachten;
- door het gebruik van een model voor aanbestedingsdocumenten dat vrij toegankelijk en herbruikbaar is, kan tijd worden bespaard en worden gezorgd voor samenhangende procedures voor overheidsopdrachten van de gemeente (met inbegrip van de toegepaste sociale en milieucriteria); met dergelijke modellen kunnen de inschrijvende kmo's zich ook beter voorbereiden op wat er van hen wordt verwacht wanneer zij zich voor overheidsaanbestedingen inschrijven;
- van alle maatregelen waarin de strategie voorziet, is de verdeling van overheidsopdrachten in percelen, waarbij niet meer dan een derde van de percelen aan dezelfde onderneming kan worden gegund, het meest effectief om kmo's bij overheidsopdrachten te betrekken. Deze maatregel is echter ook lastig uit te voeren, omdat er bij de aanbestedende diensten en technische teams weerstand bestaat tegen het veranderen van de werkwijze, aangezien dit doorgaans een verstoring van de routine, meer werk, meer controles en veel meer coördinatie vergt (om opdrachten in percelen te verdelen).

Contactgegevens

Dhr. José Manuel Martínez Fernández, plaatsvervangend secretaris-generaal van de gemeenteraad van Valladolid, jmmfernandez@ava.es

65. Een kader voor maatschappelijk aanbesteden in Vancouver

Naam van de aanbestedende overheid, land: stad Vancouver, Canada

Producten- of dienstensector: diverse

Inleiding/aanbestedingsdoelstellingen

De stad Vancouver verbond zich in 2015 als een van de eerste steden in Canada tot maatschappelijk aanbesteden met de goedkeuring van de strategie en het actieplan voor een gezonde stad (2015-2018). Het actieplan omvatte de volgende verbintenissen:

- “de ontwikkeling en/of verbetering van kaders voor maatschappelijk aanbesteden aanmoedigen bij de leden van de leidinggevende groep”; en
- “een formeel kader voor maatschappelijk aanbesteden scheppen om de aankooppraktijken van de stad Vancouver te sturen”.

In april 2019 heeft de gemeenteraad, samen met de leiding van de stad op uitvoerend vlak, het kader voor maatschappelijk aanbesteden bekrachtigd. Het kader moest als richtsnoer dienen voor maatschappelijk aanbesteden en Community Benefit Agreements, met inbegrip van beginselen, parameters met betrekking tot het toepassingsgebied en de omvang van initiatieven, maatstaven en doelstellingen. Het kader voorziet in de integratie van sociale waarde in de uitgaven van de stad, “terwijl wordt bijgedragen tot bredere resultaten in verband met strategieën, doelen en prioriteiten van de stad”. Dit wordt bereikt via aanbestedingsrichtsnoeren die tot doel hebben de verscheidenheid van de toeleveringsketen uit te breiden en tegelijkertijd de economische onafhankelijkheid en capaciteit te verbeteren met toegang tot werkgelegenheid en arbeidsrechten.

Stadium van de aanbesteding en criteria

Het kader omvat een beschrijving van een aantal verschillende benaderingen voor de integratie van sociale waarde in aanbestedingen:

- capaciteit opbouwen en sociale/diverse ondernemingen aanmoedigen om op opdrachten in te schrijven;
- evaluatiecriteria (gunningscriteria) toepassen die gericht zijn op sociale waarde;
- op marktconsultaties gebaseerde contractbepalingen toepassen die zorgen voor betere en eerlijke arbeidspraktijken.

Om de verscheidenheid van de toeleveringsketen uit te breiden, maakt de stad gebruik van benaderingen zoals uitvoerige beoordelingen van de beschikbaarheid en capaciteit van leveranciers om mogelijkheden voor sociale/diverse ondernemingen vast te stellen en meer kennis op te doen over zijn sociale/diverse leveranciers. Een onderneming wordt als sociaal/divers beschouwd als zij over een erkende certificering beschikt en/of eigendom is van of wordt geëxploiteerd door van oudsher gemarginaliseerde groepen, zoals vrouwen, inheemse personen, personen met een handicap of LGBTQ+-personen. Wanneer een mogelijkheid wordt geconstateerd, probeert de stad ervoor te zorgen dat deze ondernemingen zich daar bewust van zijn en aan aanbestedingen kunnen deelnemen.

Het doel is om tegen 2023 50 % van alle opdrachten en 50 % van de waarde van de opdrachten te gunnen aan sociale/diverse ondernemingen in dienstencategorieën zoals professionele diensten, adviseurs, HR, faciliteitenbeheer, ambachten, herstelwerkzaamheden en technische deskundigen/adviseurs.

En ander belangrijk aspect van het beleidskader voor sociale waarde wordt gevormd door de maatregelen die zijn getroffen om de lokale economische onafhankelijkheid en capaciteit voor burgers te verbeteren met behulp van toegang tot werkgelegenheid en arbeidsrechten. Dit omvat richtlijnen ter bevordering van de aankoop van diensten die:

- ethisch zijn — bv. wat betreft arbeidsnormen, eerlijke handel, gezondheid en veiligheid van de werknemer;
- de diversiteit van het personeelsbestand bevorderen door deelname van groepen personen die onvoldoende of geen werk hebben of die ondervertegenwoordigd zijn;
- de economische welvaart bevorderen door fatsoenlijke werkomstandigheden, personeelsontwikkeling en -beloning.

Doelstelling van sociaal beleid en/of referentienorm

De doelstellingen van maatschappelijk aanbesteden in Vancouver zijn:

- het verbeteren van de gezondheid en het welzijn van de gemeenschap;
- het vergroten en verbeteren van de economische mogelijkheden voor sociale en diverse ondernemingen;
- het verbeteren van de economische onafhankelijkheid en capaciteit voor bevolkingsgroepen die onvoldoende of geen werk hebben of die ondervertegenwoordigd zijn.

Instrument

Het kader voor maatschappelijk aanbesteden werd in april 2019 bekrachtigd door de gemeenteraad en de leiding van de stad op uitvoerend gebied, met de volgende implicaties:

- organisatiebreed bestuur in overeenstemming met en inzet voor de doelstellingen met een maatschappelijk oogmerk, met ingebedde eigen inbreng en integratie in de aanbestedingsprocedure;
- inzicht in het belang en de aanpassing ervan als instrument ter ondersteuning van de sociale langetermijnprioriteiten van de stad en het realiseren van totale waarde met inbegrip van resultaten op het gebied van duurzaamheid, veerkracht, rechtvaardigheid en verzoening;
- uiteenlopende niveaus van sociale waarde kunnen op verschillende manieren en volgens verschillende tijdschema's worden bereikt, afhankelijk van de aanbesteding.

Sociale impact

Maatschappelijk aanbesteden wordt beschouwd als een langetermijninvestering in de toekomst bij het streven naar een rechtvaardigere en inclusievere gemeenschap en economie via maatschappelijk verantwoorde overheidsopdrachten. Het resultaat wordt gevolgd door afdelingen die toezicht houden op rechtvaardigheid, armoedebestrijding, dakloosheid enz. Deze effecten zijn naar verwachting echter niet altijd meteen duidelijk zichtbaar.

Het kader werd in april 2019 bekrachtigd en was in december 2019 toegepast op meer dan een derde van de overheidsopdrachten met een waarde van meer dan 75 000 CDN (51 600 EUR); de volgende sociale impact is waargenomen:

- Een tot dusver opgedane ervaring betrof de aankoop van diensten met betrekking tot landschapsonderhoud waarbij vijf sociale/diverse ondernemingen werden uitgenodigd om in te

schrijven. Drie van de voor inschrijving uitgenodigde sociale/diverse ondernemingen reageerden en de opdracht werd gegund aan één sociale onderneming met een offerte onder de begroting.

- Een andere ervaring heeft te maken met de aankoop van diensten van uitzendbureaus. Aangezien dergelijke bureaus weinig interne werknemers hebben, kan het aantal werknemers uit ondervertegenwoordigde bevolkingsgroepen alleen worden uitgebreid als de bureaus ervoor zorgen dat ze naar hen zoeken en hen inzetten. Tijdens de marktconsultatie heeft de stad de leveranciers laten weten dat zij meer werk moeten maken van het actief zoeken naar en aantrekken van kandidaten uit ondervertegenwoordigde groepen. De aanbestedingsdocumenten omvatten een gestandaardiseerde vraag over waar en hoe de inschrijver zijn personeel werft, om informatie te verzamelen en daarnaast bewustzijn te creëren. De aanbesteding omvatte ook een gunningscriterium met betrekking tot sociale waarde. De leveranciers kregen punten voor hun benadering van sociale waarde (onderneming, aanwerving, rechtvaardigheid), die konden bijdragen tot maximaal 15 % van hun totale score. Meerdere leveranciers werden aangewezen en drie van de vier werden sociaal/divers geacht op basis van de eigendom/controle/certificering van hun ondernemings- en/of personeelspraktijken. Tijdens de uitvoering van de opdracht worden zij allemaal geacht verslag over deze praktijken uit te brengen.

Andere voordelen

- Het kader voor maatschappelijk aanbesteden is breed en biedt mogelijkheden om de juiste match voor de specifieke aanbesteding te vinden. Er worden altijd vragen gesteld over sociale en diversiteitskwesities, en de stad kan ervoor kiezen om meer gewicht toe te kennen aan sociale criteria wanneer dat zinvol is. Deze flexibele aanpak maakt het mogelijk om in verschillende aankoopcategorieën naar sociale waarde te zoeken of om zich extra in te zetten voor de sociale aspecten van een aanbesteding wanneer er kansen zijn om significante effecten teweeg te brengen.
- Met aanpassingen kan het kader worden overgedragen naar andere aankooporganisaties. Dit kader is ook overwogen in andere organisaties in Canada, bijvoorbeeld in lokale gemeenten en universiteiten, organisaties uit de publieke sector in de metropool Groot-Toronto, en Canadese provinciale en federale overheden.

Geleerde lessen en toekomstige uitdagingen

Geleerde lessen:

- De stad Vancouver heeft geïnvesteerd om erachter te komen wat er al wordt gedaan, alvorens te besluiten wat er moet worden gedaan met betrekking tot maatschappelijk verantwoord aanbesteden. Op die manier werd duidelijk dat veel van de leveranciers al sociaal/divers waren en opdrachten konden winnen en uitvoeren zonder dat dit duurder was.
- Een goed uitgangspunt bij een dergelijk kader is om zich bezig te houden met "matchmaking". Begin met een paar dienstensectoren en probeer contacten te leggen met de specifieke markt. Zo kunnen portiersdiensten en diensten op het gebied van landschapsonderhoud goed bij sociale ondernemingen passen.

Toekomstige uitdagingen:

- Het verhogen van het gewicht/aantal punten voor sociale waarde bij aanbestedingen kan leiden tot meer blijvende effecten met betrekking tot het gebruik van dergelijke criteria.
- Er kunnen eenvoudig resultaten worden behaald bij kleine aankopen en opdrachten die doorgaans goede opties zijn voor sociale/diverse ondernemingen. Afdelingen zijn echter vertrouwd met hun huidige ondernemers/leveranciers en zijn geneigd opnieuw met hen samen te werken, waardoor de mogelijkheden om nieuwe sociale/diverse ondernemingen te introduceren die samenwerken met

ondervertegenwoordigde groepen of groepen die onvoldoende of geen werk hebben, worden beperkt.

Contactgegevens

Kim Buksa, manager duurzaam & ethisch aanbesteden (stad Vancouver, BC Canada),
kim.buksa@vancouver.ca

66. Het “sociaal rendement op investering”-beleid van Wageningen

Naam van de aanbestedende overheid, land: stad Wageningen, Nederland

Producten- of dienstensector: diverse

Inleiding/aanbestedingsdoelstellingen

De stad Wageningen heeft een aanbestedingsbeleid ingevoerd op grond waarvan de overheid verplicht is sociaal rendement op investering (social return on investment, SROI) op te nemen bij elke aanbesteding met een verwachte waarde van meer dan 50 000 EUR. Een vast percentage (5 %) van de overeengekomen prijs van elke opdracht boven 50 000 EUR wordt gebruikt om geregistreerde werklozen of personen die ver van de arbeidsmarkt staan aan het werk te helpen.

In Nederland kan social return op verschillende manieren in overheidsopdrachten worden geïntegreerd. Tot de mogelijkheden behoort het vaststellen van bijzondere uitvoeringsvoorwaarden, de opname van gunningscriteria of het voorbehouden van een opdracht aan ondernemingen voor beschermde arbeid. Zie voor andere voorbeelden de casestudy's in deze verzameling uit Haarlem (blz. 229) of Rotterdam (blz. 134).

Voorwerp

Social return is een belangrijk aspect van het aanbestedingsbeleid van de gemeente Wageningen. De gemeente streeft ernaar via de opdrachtverstrekking aan marktpartijen concrete sociale winst te bereiken. In dit kader wordt onder social return verstaan dat de gemeente contractueel vastgelegde sociale voorwaarden stelt aan een opdrachtnemer. Deze voorwaarden hebben te maken met kansen op de arbeidsmarkt voor werkzoekenden.

Stadium van de aanbesteding en criteria

Leveranciers wordt verzocht te beschrijven welke mogelijkheden zij hebben met betrekking tot de toepassing van SROI. De gunningscriteria worden beoordeeld door de accountmanager van het Ondernemersloket van de gemeente. Na de aanbesteding is de accountmanager de contactpersoon voor de toepassing van SROI.

Doelstelling van sociaal beleid en/of referentienorm

Er zijn drie verschillende mogelijkheden om social return in een aanbesteding op te nemen, waarvan de inschrijver er één moet kiezen:

- *contracteis*: een vast percentage (5 %) van het overeengekomen bedrag van een opdracht wordt gebruikt om werklozen of personen die ver van de arbeidsmarkt staan aan het werk te helpen. Over de uitvoering van de eis kunnen de ondernemer en de gemeente na de toewijzing van de opdracht afspraken maken in een plan;
- *contracteis in combinatie met een gunningscriterium*: een vast percentage (5 %) van het overeengekomen bedrag wordt gebruikt om werklozen of personen die ver van de arbeidsmarkt staan aan het werk te helpen, en wordt als gunningscriterium opgenomen in de aanbesteding;
- *verzoek om ideeën*: inschrijvers wordt verzocht een voorstel te doen voor de toepassing van social return. Dit voorstel hoeft niet als gunningscriterium te worden opgenomen, maar wordt na de toewijzing van de opdracht nader uitgewerkt in samenwerking met de gemeente.

Verificatie

De stad neemt de optie van het opleggen van een boete op in het contract. Elk jaar wordt de vooruitgang met betrekking tot de toepassing van SROI geëvalueerd. Als de bijdrage van de opdrachtnemer onvoldoende is, heeft de stad het recht om van de opdrachtnemer een vergoeding van 5 % van de waarde van de opdracht te eisen voor de geleverde diensten (in 2019 werd dit mechanisme eenmaal gebruikt). De stad gebruikt dat bedrag om initiatieven uit te werken die rechtstreeks bijdragen tot de ontwikkeling of het gebruik van instrumenten om werkzoekenden of personen die ver van de arbeidsmarkt staan te ondersteunen bij het zoeken naar werk.

De aangewezen accountmanager is verantwoordelijk voor de verificatie van de SROI-verplichtingen.

Instrument

- Artikel 70 betreffende de voorwaarden waaronder de opdracht wordt uitgevoerd van Richtlijn 2014/24/EU.

Actoren

- Aanbestedende dienst: de gemeente Wageningen
- Begunstigden: werkzoekenden (met name personen die ver van de arbeidsmarkt staan)

Sociale impact

- De gemeente Wageningen heeft zich ten doel gesteld om zoveel mogelijk inwoners te helpen deel te nemen aan de arbeidsmarkt.
- Met het inkoop- en aanbestedingsbeleid wil men tot dit doel bijdragen door het SROI-beleid toe te passen en op die manier kansen te creëren voor personen die op de arbeidsmarkt worden benadeeld.
- De gemeente heeft zich ertoe verplicht om bij elke aanbesteding SROI-aspecten in aanmerking te nemen. Dit geldt ongeacht of de opdracht diensten, leveringen of werken betreft.

Andere voordelen

- Minder sociale uitkeringen: SROI vergroot de kansen voor langdurig werklozen op een betaalde baan. Zij hebben dan geen sociale uitkering meer nodig.

Geleerde lessen en toekomstige uitdagingen

- Zet bij het organiseren van een marktconsultatie SROI op de agenda.
- De aanbestedende dienst moet om een actieplan voor SROI vragen en indien mogelijk samen met de aannemer aan het plan werken.
- Betrek er in een vroeg stadium collega's bij die verantwoordelijk zijn voor de uitvoering en verificatie van het SROI-aanbestedingsbeleid.
- Het opnemen van SROI bij elke aanbesteding met een verwachte opdrachtwaarde van meer dan 50 000 EUR is een vrij lage drempel (5 % van 50 000 EUR is maar 2 500 EUR). Het is wellicht beter om het drempelbedrag van 221 000 EUR aan te houden (het bedrag waarboven tot 2020 Europees moet worden aanbesteed), zodat de tewerkstelling voor werkzoekenden als gevolg van SROI stabiel is. De duur van de tewerkstelling hangt onder andere af van de waarde van de opdracht.

Contactgegevens

Cynthia A. van der Roest, senior inkoopadviseur, cynthia.van.der.roest@wageningen.nl

67. De benadering van Haarlem van sociaal rendement op investering

Naam van de aanbestedende overheid, land: stad Haarlem, Nederland

Producten- of dienstensector: alle sectoren waarbij gebruikgemaakt wordt van arbeid (aanbestedingen voor diensten en werken)

Inleiding/aanbestedingsdoelstellingen

Haarlem is een pionier op het gebied van de toepassing van het concept "sociaal rendement op investering" (social return on investment, SROI) bij aanbestedingen en moedigt leveranciers aan sociale waarde te scheppen. Sinds 1995 neemt de stad Haarlem maatschappelijk verantwoord ondernemen / SROI in zijn overheidsopdrachten op als speciale voorwaarde met betrekking tot de uitvoering van een opdracht. Dit is een beproefde methode voor het creëren van werkgelegenheid voor personen met slechte vooruitzichten op werk.

In Nederland kan social return op verschillende manieren in overheidsopdrachten worden geïntegreerd. Tot de mogelijkheden behoort het vaststellen van bijzondere uitvoeringsvoorwaarden, de opname van gunningscriteria of het voorbehouden van een opdracht aan ondernemingen voor beschermde arbeid. Zie voor andere voorbeelden de casestudy's in deze verzameling uit Wageningen (blz. 227) of Rotterdam (blz. 134).

Voorwerp

Het vergroten van de arbeidsparticipatie en werkgelegenheid voor werkzoekenden en personen met een handicap.

Stadium van de aanbesteding en criteria

Tijdens de aanbestedingsprocedure moeten inschrijvers akkoord gaan met een speciale uitvoeringsvoorwaarde om een bijdrage ter waarde van 5 % van de opdrachtwaarde te leveren aan het vergroten van de arbeidsparticipatie door de ondersteuning van personen die ver van de arbeidsmarkt staan. De waarde kan worden geboden in de vorm van werk, stages of andere activiteiten in het kader van de specifieke opdracht. De waarde van de SROI-verplichting staat in verhouding tot het voorwerp en het toepassingsgebied van de opdracht: bij aanbestedingen voor diensten of werken wordt 5 % SROI toegepast. Voor opdrachten voor leveringen waarvan de arbeidscomponent een lage waarde heeft, wordt een lager SROI-percentage gehanteerd.

Doelstelling van sociaal beleid en/of referentienorm

Het initiatief sluit aan bij de volgende beleidsdoelen:

- bijdragen tot de verwezenlijking van een inclusievere arbeidsmarkt:
 - meer mensen werken en presteren naar vermogen;
 - vergroten van de arbeidsparticipatie van werkloze inwoners;
 - verminderen van voortijdig schooluitval;
 - verbinden van onderwijs en arbeidsmarkt;
- door mensen opnieuw naar de arbeidsmarkt te brengen, kunnen verdere sociale doelstellingen worden verwezenlijkt:
 - verbeteren van de lokale leefomgeving en sociale samenhang;
 - versterken van de zelfstandigheid van werkzoekenden;
 - voorkomen en beheersen van schuldenproblematiek en eenzaamheid;
 - ondersteunen van sociale ondernemingen en (lokaal) ondernemerschap.

Verificatie

- Bereken de SROI-waarde = opdrachtwaarde * SROI-%, in dit geval 5 %
- Bereken de behaalde SROI-waarde met behulp van de normbedragen per categorie. De normbedragen per categorie hebben betrekking op de activiteiten waarmee een aannemer aan de SROI-voorwaarde kan voldoen. Er zijn drie belangrijke soorten activiteiten: a) banen of stages voor personen die geen stabiele arbeidsplaats hebben; b) betrokkenheid van sociale ondernemingen bij de uitvoering van de opdracht; en c) andere maatschappelijk verantwoorde activiteiten in verband met de specifieke opdracht.

Waarde van de opdracht

SROI wordt toegepast op alle opdrachten met een waarde vanaf 200 000 EUR. Het overeenkomstige percentage van de opdrachtwaarde bestemd voor SROI, 5 %, zou neerkomen op een waarde van ten minste 10 000 EUR.

Instrument

- Artikel 70 betreffende de voorwaarden waaronder de opdracht wordt uitgevoerd van Richtlijn 2014/24/EU.
- Krachtens een reglement van de gemeenteraad²² past Haarlem SROI toe bij alle aanbestedingen voor diensten of werken met een verwachte waarde vanaf 200 000 EUR.

Actoren

- Aanbestedende dienst: stad Haarlem
- Begunstigden: werklozen/werkzoekenden, personen met een handicap

Sociale impact

- Vergroting van de arbeidsparticipatie: SROI zorgt voor betere vooruitzichten op werk voor de doelgroepen. Jaarlijks treden honderden langdurig werklozen en personen met een handicap toe tot het arbeidsproces door aan een baan of stage te beginnen.
- Maatschappelijk verantwoord ondernemen: door SROI wordt de markt gestimuleerd zich bezig te houden met en deel te nemen aan de verwezenlijking van sociale doelstellingen.

Andere voordelen

- Minder sociale uitkeringen: SROI vergroot de kansen voor langdurig werklozen op een betaalde baan. Zij hebben dan geen werkloosheidsuitkering meer nodig.

Geleerde lessen en toekomstige uitdagingen

De volgende parameters zijn belangrijk geweest voor het succes van het initiatief:

- voor een succesvolle uitvoering van het SROI-beleid is het zeer belangrijk dat alle belanghebbenden meedoen. Het begint met het winnen van hun steun, vooral van de besluitvormers en de markt. Politieke steun waarborgt de continuïteit van SROI bij de aanbestedingen van de stad;

²² <https://haarlem.pleio.nl/file/download/48093642>

- marktdialoog en wederzijdse belangen: de opdracht wordt volbracht door de betrokkenheid van de markt bij het bieden van werkgelegenheid voor de doelgroep. Het is belangrijk om contacten te onderhouden en over mogelijkheden, problemen en hun behoeften te praten;
- door praktische, flexibele, eenvoudige en duidelijke regels en voorschriften wordt het voor aannemers gemakkelijker om aan SROI te voldoen en kan er eenvoudiger worden gehandhaafd.

De toekomstige uitdaging is om samen te werken met de (semi)publieke aanbestedende diensten in de regio, zoals andere gemeenten en andere overheidsorganisaties.

Contactgegevens

Khalil Khuwam, account- en contractmanager, stad Haarlem, kkhuwam@haarlem.nl

68. Bevordering van gelijke kansen en evenwicht tussen werk en privéleven via overheidsopdrachten

Naam van de aanbestedende overheid, land: stad Wenen, Oostenrijk

Producten- of dienstensector: diverse

Inleiding/aanbestedingsdoelstellingen

De stad Wenen heeft meer dan 25 jaar ervaring met de ondersteuning en bevordering van vrouwen en meisjes om bestaande ongelijkheden te bestrijden. In 1992 werd de gemeentelijke dienst vrouwenzaken geopend en sindsdien is er een dienstoverschrijdend netwerk van genderexperts en -projecten opgebouwd. In 2020 is de gelijkheid van vrouwen en mannen in alle lagen van de samenleving echter nog steeds niet vanzelfsprekend. Er bestaan nog steeds inkomensverschillen tussen vrouwen en mannen, en ook onbetaald en betaald werk zijn niet eerlijk verdeeld. De loonkloof tussen vrouwen en mannen met betrekking tot voltijdwerk bedroeg in 2019 in Wenen 14,5 %.

De stad Wenen gunt veel opdrachten, van de aankoop van kantoorbenodigdheden tot onderzoekscontracten. Als gevolg van de omvang van de gemeentelijke overheid zijn met deze opdrachten aanzienlijke bedragen gemoeid. Door gendermainstreaming en de bevordering van vrouwen toe te passen in aanbestedingen, wordt ervoor gezorgd dat de uitgaven ook bijdragen tot de gelijkheid van vrouwen en mannen in particuliere ondernemingen.

Daarom heeft de stad Wenen in 2010 een werkgroep opgericht om te onderzoeken op welke manier de bevordering van gendergelijkheid aan overheidsopdrachten kan worden gekoppeld. Vervolgens zijn op steeds meer gebieden diverse proefprojecten uitgevoerd. De dienst EU-strategie en economische ontwikkeling en de dienst aanbestedingen waren aanvankelijk de betrokken gemeentelijke diensten.

Voorwerp

De stad Wenen heeft richtsnoeren voor ondernemingen en instrumenten ontwikkeld die hen helpen om de stand van zaken wat betreft gelijke kansen binnen de onderneming te beoordelen en maatregelen te nemen. Daarnaast krijgen ambtenaren (alle betrokken personen, met name aanbesteders) specifieke opleidingen, checklists enz.

Stadium van de aanbesteding en criteria

Deelnemende gemeentelijke diensten moeten de volgende beginselen in acht nemen:

- Voor opdrachten voor diensten moeten inschrijvers zich er in hun inschrijving toe verbinden maatregelen te nemen ter bevordering van vrouwen en daar binnen een bepaalde tijdspanne bewijs van leveren. Deze contractuele uitvoeringsvoorwaarden gelden momenteel voor alle opdrachten voor diensten met een minimumduur van zes maanden en een geschatte waarde van ten minste 50 000 EUR, die worden gegund aan ondernemingen met meer dan twintig werknemers. Met deze maatregel richt de stad Wenen zich doelbewust op grotere opdrachten voor diensten met een langere looptijd. Op dit niveau kunnen organisatorische veranderingen feitelijk door particuliere ondernemingen worden doorgevoerd. Deze eis heeft geen invloed op de beoordeling en rangschikking van de inschrijvingen, maar is wel een voorwaarde voor een opdracht van de stad. De uitvoering van maatregelen ter bevordering van vrouwen wordt pas in de loop van de uitvoering van de opdracht gecontroleerd.

- Bij de beoordeling van de behoeften, de planning van aanbestedingen en de specificatie van diensten moet rekening worden gehouden met de bevordering van vrouwen en genderaspecten. Werknemers die zich met aanbestedingen bezighouden, moeten vooraf over deze aspecten nadenken. Als bijvoorbeeld een opdracht moet worden verleend voor een studie, dan kan de beschrijving van de dienst in de uitnodiging tot inschrijving zodanig worden geformuleerd dat de verschillende behoeften en perspectieven van vrouwen en mannen in aanmerking worden genomen.
- Met de bevordering van vrouwen en genderaspecten kan rekening worden gehouden bij de formulering van de gunningscriteria om te bepalen welke inschrijving economisch het meest voordelig is. Een voorbeeld hiervan is bewijs dat degenen die verantwoordelijk zijn voor de uitvoering van de opdracht een speciale opleiding hebben gevolgd op het gebied van gendermainstreaming en de bevordering van vrouwen.

Als een ambtenaar verdere ondersteuning nodig heeft, dan kan hij of zij opleidingen volgen die worden georganiseerd door de uitvoeringsgroep inzake personeel en interne controle van de stad Wenen.

Doelstelling van sociaal beleid en/of referentienorm

- Gendermainstreaming en bevordering van vrouwen via aanbestedingen.
- Gelijkheid van vrouwen en mannen in particuliere ondernemingen.

Verificatie

In de aanbestedingsfase moeten inschrijvers een verbintenisverklaring indienen waarin zij zich ertoe verbinden bepaalde maatregelen te nemen die worden gekozen uit de volgende lijst van mogelijke maatregelen:

- groep A: bevordering van vrouwen bij werving;
- groep B: bevordering van vrouwen bij kwalificatie;
- groep C: het combineren van werk en privéleven;
- groep D: structurele maatregelen (zoals de uitvoering van een plan voor de bevordering van gekwalificeerde vrouwen, maatregelen om seksuele intimidatie aan te pakken, de aanstelling van vertegenwoordigers van vrouwen, verdere opleiding op het gebied van gelijkheid).

Inschrijvers verbinden zich ertoe de gekozen maatregelen uiterlijk halverwege de contractperiode uit te voeren en leveren schriftelijk bewijs van de uitvoering ervan. Als het niet mogelijk is om de geselecteerde maatregelen binnen de termijnen volledig uit te voeren, moeten inschrijvers de redenen daarvoor opgeven. Niet-nakoming van de verplichting om de geselecteerde maatregelen uit te voeren kan leiden tot de vermelding van een "ernstige tekortkoming" in het aannemersregister van Oostenrijk.

Als er geen bewijs wordt geleverd dat de geselecteerde maatregelen binnen de uitvoeringstermijn volledig zijn uitgevoerd, is een boete van maximaal 1 procent van het bedrag van het contract van toepassing, met een maximum van 10 000 EUR.

De interne controlegroep van de stad Wenen en de rekenkamer van de stad Wenen voeren bovendien steekproefsgewijze controles uit.

Instrument

Het gebruik van sociale gunningscriteria en contractuele uitvoeringsvoorwaarden, die genderoverwegingen kunnen omvatten, is toegestaan krachtens de artikelen 67 en 70 van Richtlijn 2014/24/EU.

Door de stad Wenen ontwikkelde richtsnoeren: de formele verplichtingen, die ondernemingen moeten ondertekenen, en de lijst van maatregelen voor gendermainstreaming waaruit zij kunnen kiezen, zijn beschikbaar op:

<https://www.wien.gv.at/wirtschaft/gewerbe/pdf/verpflichtungserklaerung-vergabe-frauenfoerderung.pdf>

Actoren

Het project werd in 2012 en 2015 uitgebreid. Sinds december 2019 nemen de volgende gemeentelijke diensten deel aan het project door de bovengenoemde beginselen na te leven:

- dienst Europese zaken;
- dienst aanbestedingen;
- dienst informatietechnologie;
- dienst openbare verlichting;
- dienst vrouwenzaken;
- dienst stedelijke ontwikkeling en planning;
- dienst architectuur en stedelijke vormgeving;
- dienst milieubescherming;
- dienst economische zaken, arbeid en statistiek.

De volgende diensten begeleiden de uitvoering van het project bij de partnerdiensten:

- uitvoeringsgroep voor organisatie, veiligheid en beveiliging (MD-OS), afdeling voor gendermainstreaming;
- dienst vrouwenzaken;
- dienst handelsrecht, bescherming van gegevens en burgerlijke staat

Sociale impact

Het project heeft een belangrijke invloed op de gendergelijkheid in de samenleving, omdat het zorgt voor maatregelen ter bevordering van vrouwen en gendergelijkheid op de werkplek en de arbeidsmarkt. Opdrachtnemende ondernemingen zijn een belangrijke partner als het gaat om gendergelijkheid in Wenen.

Het project heeft invloed op:

- de gendergelijkheid op de arbeidsmarkt;
- de bevordering van vrouwen in leidinggevende functies;
- het dichten van de loonkloof tussen vrouwen en mannen;
- het streven naar gelijke toegang van vrouwen en mannen tot gemeentelijke diensten.

Het project is een voorbeeld voor andere steden in Oostenrijk en op internationaal niveau (bv. Organisatie voor Veiligheid en Samenwerking in Europa — OVSE).

Andere voordelen

Feiten en cijfers:

- de meest gebruikte maatregelen zijn het bieden van flexibele werktijden en het vergroten van het aantal vrouwen in leidinggevende functies;
- juridisch gesproken is er tot op heden slechts één klacht ingediend, die werd afgewezen;
- alle ondernemingen hielden zich aan de overeenkomst, dus er hoefde in de acht jaar dat het programma loopt, geen enkele boete te worden opgelegd, ook al is binnen het project afgesproken dat die mogelijkheid bestaat.

Geleerde lessen en toekomstige uitdagingen

- Het project is een enorm succes. Dit komt vooral doordat ondernemingen vanaf het begin voldoende ondersteuning hebben gekregen. Er werden bijvoorbeeld workshops georganiseerd, er werd een handleiding verstrekt voor gelijkheidsbeoordelingen en ideeën om maatregelen te nemen, en er kan ook telefonisch individueel advies worden ingewonnen. Hetzelfde geldt voor de ondersteuning van het overheidspersoneel dat verantwoordelijk is voor aanbestedingen: er worden regelmatig opleidingen gegeven en genderexperts hebben in een participatieproces, samen met vertegenwoordigers van de betrokken gemeentelijke diensten, een genderchecklist opgesteld.
- Het was ook cruciaal om er een zeer gerenommeerde rechtsgeleerde bij te betrekken die de voorschriften controleerde. Deze ondersteuning was waardevol wanneer er discussies ontstonden.
- Het is erg nuttig gebleken om een samenwerkende werkgroep op te richten voor het opzetten van het project. Genderexperts, juridische afdelingen en vertegenwoordigers van diverse gemeentelijke diensten werken al vanaf het begin samen.
- Het zou niet mogelijk zijn geweest om een project als dit op te starten en te beheren zonder volledige politieke steun.

Contactgegevens

Laura Wimmer, stad Wenen, laura.wimmer@wien.gv.at

69. Dialoog om duurzaamheid te bereiken in de aankoopprocedures van Bremen

Naam van de aanbestedende overheid, land: de vrije Hanzestad Bremen, Duitsland

Producten- of dienstensector: deze methode is gebruikt voor meerdere, uiteenlopende producten/diensten, waaronder textiel, beschermende werkkleding, speelgoed, sportuitrusting, veiligheidsschoenen en -handschoenen, en schoonmaakdiensten (beleid).

Inleiding/doelstelling van de overheidsopdracht

De stad Bremen heeft ongeveer 570 000 inwoners. Als Hanzestad profiteert Bremen sinds 1260 van de nationale en internationale handel. Vandaag de dag motiveert deze identiteit Bremen om de handel op eerlijke en duurzame wijze vorm te geven, zodat alle betrokken partijen ervan kunnen profiteren. Sinds 2009 streeft de vrije Hanzestad Bremen ernaar om de overheidsopdrachten ecologisch en maatschappelijk verantwoord te maken. Een eerste mijlpaal in dit proces was de succesvolle inschrijving om in 2011 de fairtradehoofdstad van Duitsland te worden, waarbij talrijke spelers uit het maatschappelijk middenveld, de politiek, de wetenschap, het bedrijfsleven en de overheid betrokken waren. Sindsdien is de bijdrage aan de bevordering en consolidering van eerlijke handel in de gemeenschap voortgezet. De oprichting in 2016 van een kenniscentrum voor maatschappelijk verantwoorde overheidsopdrachten heeft ook geholpen om de consequente toepassing van duurzaamheidsaspecten in de aanbestedingsprocedures van de stad te bevorderen. De voorbije jaren is met name aandacht besteed aan de productgroepen beschermende werkkleding, speelgoed, sportuitrusting, promotieartikelen en cateringbenodigdheden (koffie, thee, cacao, rietsuiker).

Zowel voor als tijdens de aanbestedingsprocedures voor deze producten werden er dialogen met inschrijvers, workshops voor gebruikers en workshops voor inschrijvers gehouden bij de afdeling strategische inkoop van het centrum voor inkoop en gunning van Bremen (EVZ), dat verantwoordelijk is voor de aanbestedingsprocedures voor de gecentraliseerde overheidsopdrachten van de vrije Hanzestad Bremen.

Stadium van de aanbesteding en criteria

- *Dialogen met inschrijvers* dienen om potentiële inschrijvers en de vraagzijde (inkopers) te informeren over en bewust te maken van de integratie van sociale en milieucriteria in een aankomende aanbesteding. Bij het plannen van een aanbesteding voor een nieuwe productgroep wordt intensief onderzoek (zoals een onderzoek onder lokale leveranciers) verricht om mogelijke fabrikanten te vinden. Bremen kent geen automatische procedure om de dialoogevenementen online bekend te maken, maar soms worden evenementen aangekondigd op de website van ngo's zoals Engagement Global en Südwind. Voor Europese aanbestedingen zijn er duidelijke regels die moeten worden gevolgd, zodat er voldoende tijd is ingeruimd om inschrijvingen in te dienen en voor inschrijvers om vragen te stellen.
- Fabrikanten en, indien van toepassing, leveranciers worden voor de evenementen uitgenodigd en ontvangen na afloop een verslag. De resultaten van de workshops voor inschrijvers worden in de aanbestedingsdocumenten verwerkt.

- Bij deze dialogen zijn ngo's betrokken en zij leveren belangrijke bijdragen. Tijdens het evenement worden gewoonlijk presentaties gegeven, gevolgd door vragen en discussies over het onderwerp. Het type en de reikwijdte van de aanbestedingseisen worden beschreven, evenals kwalitatieve en sociaal-ecologische eisen. Ngo's leggen de problemen voor die volgens hen moeten worden aangepakt in de productie- en de toeleveringsketen van het product of de dienst in kwestie. Hierdoor moeten de ondernemingen een eerste indruk kunnen krijgen van de vraag, de eisen aan de vraagzijde en de aanpak ter verbetering van de sociaal-ecologische eisen in de productie- en toeleveringsketen. In het kader van de dialoog wordt ook ingegaan op het vraagstuk van het vermogen of de bereidheid van ondernemingen om aan sociaal-ecologische eisen te voldoen en aan de desbetreffende aanbestedingsprocedures deel te nemen. Het is belangrijk om de inkopers binnen de gemeente bewuster te maken van het gebruik van sociale en milieucriteria.
- Tijdens *workshops voor gebruikers* krijgen de belangrijkste inkopers en het EVZ informatie over de bestaande producten van potentiële inschrijvers en worden eindgebruikers, gebruikersorganisaties en ondernemingen bewuster gemaakt van de mensenrechten- en milieuaspecten van aanbestedingen. Tijdens het evenement presenteren diverse ondernemingen hun producten en de eigenschappen ervan (kwalitatief, maar ook sociaal en ecologisch) aan een kleine groep kopers en leveranciers, die rouleren zodat alle deelnemers alle producten kunnen leren kennen.
- Tijdens een *workshop voor inschrijvers* werken de aanbestedende dienst, potentiële inschrijvers en individuele belangrijke consumenten samen met ngo's aan de verbetering van de beschrijving van de dienst en de contractvoorwaarden, die de aanbestedende dienst tegen die tijd al vooraf heeft opgesteld. De workshop dient om de aanbestedingsprocedure transparanter te maken en rekening te houden met de behoeften en vragen van alle belanghebbenden. Tijdens het proces worden de voorbereide teksten toegelicht en besproken onder wettelijk toezicht.

Het kenniscentrum voor maatschappelijk verantwoorde overheidsopdrachten heeft in 2016 in de vrije Hanzestad Bremen het gebruik van dialoogvormen in de fase voorafgaand aan de aanbesteding ingevoerd. Sindsdien hebben verschillende dialogen plaatsgevonden, waaronder (maar niet uitsluitend):

- *productgroep: textiel/werkkleding*
 - dialoog met fabrikanten voor uniformen;
 - workshops voor gebruikers over werkkleding (*Workshops voor gebruikers die de tentoongestelde werkkleding van zes duurzame fabrikanten onderzochten en in een vragenlijst hun eisen en opmerkingen vermeldden. De strategische inkoper gebruikte deze vragenlijst vervolgens om de aanbestedingsdocumenten te voltooiën*);
 - workshops voor inschrijvers over werkkleding;
- *productgroep: speelgoed*
 - dialoog met inschrijvers over speelgoed (*Dialoog om consumenten, met name kleuterleiders en -leidsters van kinderdagverblijven, bewuster te maken van de arbeidsomstandigheden in de speelgoedsector en de aanbestedingspraktijk van de vrije Hanzestad Bremen, alsook om het eerste contact te leggen met potentiële inschrijvers*).

Doelstelling van sociaal beleid en/of referentienorm

De dialoogevenementen en workshops moeten de basis leggen voor de stelselmatige uitbreiding van de reeks productgroepen in centrale raamovereenkomsten die voldoen aan de hoge eisen van sociaal en ecologisch duurzame aanbestedingen.

In de verordening inzake fundamentele arbeidsnormen ("Kernarbeitsnormenverordnung") van de vrije Hanzestad Bremen zijn deze eisen, die in mei 2019 zijn bijgewerkt, vastgelegd. De verordening bevat een lijst van producten die zodanig moeten worden aangekocht dat zij voldoen aan de fundamentele arbeidsnormen van de IAO. Dit is vooral belangrijk voor "gevoelige producten", waarvan bekend is dat zij vaak onder slechte arbeidsomstandigheden worden geproduceerd.

De lijst van gevoelige producten omvat de volgende groepen:

- textielproducten;
- landbouwproducten uit het Mondiale Zuiden (bv. thee, koffie, cacao en andere producten);
- snijbloemen uit het Mondiale Zuiden;
- speelgoed en sportballen;
- houten producten;
- ICT-producten (informatie- en communicatietechnologie);
- lederwaren en gelooide producten.

Verificatie

De dialoogvormen zijn evenementen waarvoor potentiële inschrijvers of consumenten/inkopers van de gemeente geen verificatie nodig hebben. Het zijn laagdrempelige mogelijkheden om belanghebbenden te betrekken die anders misschien niet aan maatschappelijk of ecologisch verantwoorde aanbestedingsprocedures zouden deelnemen. In aanbestedingen gestelde specifieke eisen moeten worden geverifieerd.

Waarde van de opdracht

Aangezien er meerdere inschrijvingen met deze dialoogvormen zijn uitgevoerd, kan er geen specifieke opdrachtwaarde worden gegeven.

Instrument

- Artikel 40 betreffende voorafgaande marktconsultaties van Richtlijn 2014/24/EU.
- Binnen de wetgeving van de deelstaat Bremen zijn aanbestedingen geregeld via de wet inzake tariefconformiteit en overheidsopdrachten ("Tarifreue- und Vergabegesetz").
- De verordening inzake fundamentele arbeidsnormen ("Kernarbeitsnormenverordnung") en de administratieve regeling voor aanbestedingen van de vrije Hanzestad Bremen ("Verwaltungsvorschrift für die Beschaffung der Freien Hansestadt Bremen").

Actoren

De senator voor financiën, de senaatskanselarij en Immobiliën Bremen werken gezamenlijk aan de ontwikkeling en uitbreiding van de duurzame en eerlijke aanbestedingen in Bremen.

- De senator voor financiën is verantwoordelijk voor overheidsopdrachten (met inbegrip van duurzame overheidsopdrachten) en geeft opdracht aan het overheidsbedrijf Immobiliën Bremen als dienstverlener voor centrale aankoop en de uitvoering van procedures voor overheidsopdrachten. Het kenniscentrum voor maatschappelijk verantwoorde overheidsopdrachten bevindt zich direct bij Immobiliën Bremen.
- De senaatskanselarij is verantwoordelijk voor de bevordering van eerlijke handel in Bremen en onderhoudt partnerschappen met de partnersteden van Bremen in het Mondiale Zuiden.
- De doelgroepen van de hier beschreven dialoogvormen zijn de gemeentelijke diensten van Bremen, alle andere instellingen van de vrije Hanzestad Bremen (plattelands- en stedelijke gemeenten) en potentiële inschrijvers.
- Bijkomende doelgroepen zijn partners in het kader van publiek-private aankoopssyndicaten en subsidieontvangers die mogen deelnemen aan centrale aanbestedingen van Bremen.

Sociale impact

- Uit de tot dusver opgedane ervaringen met deze dialogen blijkt dat inkopers, consumenten en inschrijvers een beter inzicht krijgen in maatschappelijk verantwoorde producten en de integratie van sociale criteria in de aanbestedingsprocedure. Voorts zijn leveranciers dankzij de dialogen minder terughoudend om deel te nemen aan aanbestedingen met sociale criteria.
- Intern is het een sociaal voordeel dat instanties aan de vraagzijde beter vertrouwd raakten met de voordelen die raamovereenkomsten van de aankoopcentrale van de gemeente bieden. Zij leiden immers tot een eenvoudiger bestelproces en tot aankoopbeslissingen ten gunste van maatschappelijk verantwoorde producten.

Andere voordelen

- De bij aanbestedingen betrokken personen vervullen een doorslaggevende multiplicatorfunctie binnen de gemeente. De dialoogvormen versterken en vergroten dit multiplicatoreffect door de ontwikkeling van vaardigheden en de verstrekking van informatie aan de inkopers en de gemeentelijke werknemers.
- Voor alle productgroepen en diensten worden centrale raamovereenkomsten ter beschikking gesteld van de gedecentraliseerde gebruikers binnen de gemeente met het oog op eenvoudige afroep. Zo worden de inkopers binnen de gemeente duurzaam naar producten geleid die voldoen aan de criteria van maatschappelijk verantwoorde overheidsopdrachten of eerlijke handel.
- De producten in kwestie kunnen zonder veel moeite elektronisch worden besteld.

Geleerde lessen en toekomstige uitdagingen

- De dialoogvormen blijken succesvol om meer begrip te kweken voor de behoefte aan maatschappelijk en ecologisch verantwoorde aanbestedingen van inkopers en potentiële inschrijvers.

- De terughoudendheid om deel te nemen aan aanbestedingen met sociale en milieucriteria neemt af, omdat direct op vragen en onzekerheden tussen leveranciers en de aanbestedende dienst kan worden ingegaan.
- Er doen zich uitdagingen voor, met name wanneer nog niet veel aandacht aan een productgroep is besteed wat betreft duurzame productie (bv. speelgoed of, in nog grotere mate, sportuitrusting), aangezien het inzicht in de behoeften van aanbesteders op het gebied van duurzame productie, alsook de beschikbaarheid van marktspelers die dergelijke producten kunnen leveren, beperkt is.
- Bovendien vormen de financiële en personele middelen die nodig zijn voor de uitvoering van de dialoogvormen een blijvende uitdaging, aangezien deze nog bovenop de standaardkosten voor de aanbestedingsprocedure komen.

Contactgegevens

Johanna Reimers, senaatskanselarij van de vrije Hanzestad Bremen, Johanna.reimers@ez.bremen.de,
+49 421 3612878

70. Eerlijke arbeidsomstandigheden waarborgen

Naam van de aanbestedende overheid, land: Kopenhagen, Denemarken

Producten- of dienstensector: schoonmaak, bouw, voedingsmiddelen en cateringdiensten, gezondheidszorg, vervoer, dagopvang, wegen en onderhoud

Inleiding/aanbestedingsdoelstellingen

Met het initiatief "Kopenhagen tegen sociale dumping" bindt de stad Kopenhagen de strijd aan met sociale dumping door arbeidsclausules op te nemen in overeenkomsten teneinde rechtvaardige arbeidsomstandigheden te waarborgen voor alle werknemers in dienst van de aannemers en onderaannemers van de stad.

Het heeft als doel eerlijke mededinging en rechtvaardige arbeidsomstandigheden te waarborgen voor iedereen die in het kader van de opdrachten van de stad werkzaam is, door gebruik te maken van contractuele uitvoeringsvoorwaarden. Er is een interne taskforce opgericht die erop toeziet dat aannemers en onderaannemers aan de arbeidsclausule voldoen en hun werknemers een eerlijk loon en rechtvaardige arbeidsomstandigheden bieden.

Doelstelling van sociaal beleid en/of referentienorm

Eerlijk loon en rechtvaardige arbeidsomstandigheden maken deel uit van het contract met de stad Kopenhagen in de vorm van een arbeidsclausule. Sommige contracten bevatten ook clausules inzake onderwijs en tewerkstelling, op grond waarvan leveranciers stagiairs en leerlingen onderwijs moeten bieden of werklozen in dienst moeten nemen voor een opdracht.

De stad Kopenhagen bestrijdt sociale dumping om te zorgen voor:

- eerlijk loon en rechtvaardige arbeidsomstandigheden voor alle werknemers die aan een opdracht voor de stad werken;
- een gelijk speelveld voor alle ondernemingen die op opdrachten inschrijven;
- meer stages en leerlingplaatsen voor jongeren.

Verificatie

- Kopenhagen heeft een taskforce in het leven geroepen die bestaat uit negen personen (door de stad Kopenhagen ingehuurde deskundigen op het gebied van maatschappelijk verantwoord ondernemen) die toezicht houden op naleving van de arbeidsclausules door al zijn leveranciers.
- De taskforce geeft prioriteit aan regelmatige inspecties ter plaatse en mag te allen tijde elk soort werkplaats bezoeken. Hierbij houden zij nauwlettend toezicht op het loon en de arbeidsomstandigheden bij leveranciers die actief zijn in de bouw-, schoonmaak- en vervoerssector.
- Op jaarbasis worden er circa 600 nalevingscontroles uitgevoerd. Ongeveer een derde hiervan bestaat uit inspecties ter plaatse, en de rest betreft onderzoek naar de arbeidsomstandigheden van specifieke werknemers aan de hand van stukken met betrekking tot loon, werktijden, pensioen, belasting enz.
- De taskforce voert zijn controles uit aan de hand van een op risico gebaseerde aanpak, waarbij de focus ligt op terreinen en dienstverbanden waar het risico op misstanden het hoogst is. In het geval van een inbreuk gaat de taskforce het gesprek aan met de werkgever en mag de stad Kopenhagen

de vergoeding inhouden. Indien zich geen verbetering voordoet, moet de werkgever een boete betalen en heeft de gemeente uiteindelijk het recht de overeenkomst te ontbinden.

Waarde van de opdracht

Dit initiatief is van toepassing op alle opdrachten voor diensten en bouwwerkzaamheden en in gevallen waarin de stad toelagen of subsidies uitkeert aan projecten of instellingen.

Instrument

- Artikel 70 (betreffende voorwaarden waaronder de opdracht wordt uitgevoerd) en artikel 71 (betreffende onderaanneming) van Richtlijn 2014/24/EU.
- Richtlijn 91/76/EG zoals gewijzigd bij Richtlijn (EU) 2018/957 betreffende de terbeschikkingstelling van werknemers.
- De relevante lonen zijn vastgelegd in bindende collectieve overeenkomsten tussen de stad en de respectieve vakbonden.

Actoren

- Aanbestedende dienst: stad Kopenhagen
- Werknemers van de aannemers en onderaannemers van de stad Kopenhagen
- De taskforce inzake sociale dumping van de stad Kopenhagen
- Vakbonden die onderhandelen over collectieve overeenkomsten

Sociale impact

- *Betere beloning en arbeidsomstandigheden:* de werknemers van de aannemers en onderaannemers van de stad Kopenhagen hebben recht op loon en arbeidsomstandigheden overeenkomstig de relevante collectieve overeenkomst en de richtlijn betreffende de terbeschikkingstelling van werknemers, inclusief loon, rusttijden en vergoedingen voor overwerk. Hun rechten op vakantiegeld en verzekering in overeenstemming met de Deense arbeidswetgeving zijn eveneens gewaarborgd.
- *Betere monitoringinstrumenten:* de stad Kopenhagen heeft een proefproject opgestart waarbij werknemers zich bij aankomst bij en vertrek van de werkplek moeten melden met behulp van een ID-kaart. Met dit systeem kan de taskforce van de stad zich eenvoudiger richten op overeenkomsten en werkgevers met een verhoogd risico op sociale dumping, aangezien hiermee informatie over het aantal werknemers, de plaats in de toeleveringsketen, het soort werk, de arbeidsvorm, de werktijden enz. in kaart kan worden gebracht. Het doel is om de taskforce een beter overzicht te geven van wie er werkzaamheden verricht in het kader van de projecten van de stad Kopenhagen en om de belangrijkste leveranciers van de gemeente te voorzien van een instrument om hun onderaannemers in alle delen van de toeleveringsketen beter te beheren.
- *Gerichte handhaving:* in 2018 heeft de taskforce geleerd dat de meeste schendingen van de arbeidsclausule zich voordoen bij onderaannemers verderop in de keten. De hoofdaannemer heeft vaak geen overzicht van welke ondernemingen op de locaties aanwezig zijn, waardoor het voor hem moeilijk is om de naleving van de arbeidsclausule verderop in de toeleveringsketen te waarborgen. Dit beeld geldt zelfs voor ondernemingen die zich op fatsoenlijke beloning en arbeidsomstandigheden richten en verschillende vormen van zelfcontrole hebben ingevoerd.

De controle-inspanningen zijn momenteel gebaseerd op een risicomodel, dus de taskforce spitst de controles toe op de plaatsen waar volgens hem het risico op schendingen het grootst is. Op die manier worden zoveel mogelijk gevallen van sociale dumping ontdekt en worden, voor zover

mogelijk, de aannemers die zich aan de afspraken houden niet zonder reden gestoord tijdens hun werk.

Het op risico gebaseerde model is opgesteld door het taskforceteam en wordt voortdurend geactualiseerd. In het model wordt rekening gehouden met een aantal factoren, zoals het type onderneming, de arbeidsomstandigheden, het soort werk dat wordt verricht, eerdere schendingen van de betrokken ondernemingen enz. De nieuwe, op risico gebaseerde controle-inspanningen houden in dat de taskforce voornamelijk de werkplaatsen bezoekt waar taken voor de gemeente worden uitgevoerd — vooral grote bouwplaatsen.

De fysieke aanwezigheid ter plaatse levert inzicht op in het bouwproces en kennis van de ondernemingen, zowel van de hoofdaannemer als van de wisselende onderaannemers. Dit betekent ook dat de werknemers van de aannemer de taskforce kennen en op de hoogte zijn van de inspanningen van de gemeente om sociale dumping tegen te gaan.

- *Preventie:* naast de controle-inspanningen zelf besteedt de taskforce steeds meer aandacht aan preventieve werkzaamheden, onder andere door de dialoog met de ondernemingen van de stad te versterken. In het afgelopen jaar heeft de taskforce vier informele bijeenkomsten gehouden voor ondernemingen die meer willen weten over hun inspanningen om sociale dumping tegen te gaan en de eisen die de gemeente stelt. Daarnaast heeft het responsteam lezingen gegeven voor de ondernemingen die hun bouwmanagers beter willen toerusten, zodat zij kunnen inspelen op de eisen van de clausules en voorbereid zijn op controles.

Tegelijkertijd wordt verwacht dat de aanwezigheid van de taskforce op werkplaatsen tijdens controles op lange termijn een preventieve werking zal hebben, aangezien het team tijdens de inspectiebezoeken zichtbaar is op de werkplaats en materiaal verspreid dat gericht is op de ondernemingen en werknemers.

Andere voordelen

- De ervaring leert dat arbeidsclausules een tweeledig effect hebben: zij dragen bij tot eerlijk loon en rechtvaardige arbeidsomstandigheden voor alle werknemers die in het kader van overheidscontracten werkzaamheden verrichten en zij helpen binnen de organisatie het belang van maatschappelijk verantwoord ondernemen bij overheidsopdrachten onder de aandacht te brengen. Arbeidsclausules kunnen echter niet op zichzelf staan; zij moeten worden aangevuld met inspecties en nalevingscontroles, bij voorkeur door een intern team binnen de organisatie. Arbeidsclausules gecombineerd met regelmatige inspecties kunnen een positieve invloed hebben en eerlijke concurrentie tussen leveranciers bevorderen.
- De stad Kopenhagen wil een bijdrage leveren aan meer leermogelijkheden en stageplaatsen voor jongeren. Daarom verlangt de stad van zijn leveranciers en subsidieontvangers dat zij, indien mogelijk, studenten en leerlingen in dienst nemen en opleiden.

Geleerde lessen en toekomstige uitdagingen

- Controles in de vorm van bezoeken door interne medewerkers zijn doeltreffender gebleken dan het uitbesteden van het toezicht op de arbeidsomstandigheden.
- Een op risico gebaseerde aanpak heeft de voorkeur, waarbij documenten alleen worden gecontroleerd wanneer wordt geoordeeld dat er een risico bestaat dat de arbeidsclausule niet wordt nageleefd.
- De meeste inbreuken vinden verderop in de toeleveringsketen plaats en hebben betrekking op onderaannemers en ondergeschikte onderaannemers.
- Bij een vermoeden van een inbreuk op de arbeidsclausule is het van cruciaal belang informatie te verzamelen over de identiteit van de werknemers ter plaatse alsook over hun exacte werktijden.

Contactgegevens

Eva Milsted Enoksen, adviseur maatschappelijk verantwoord ondernemen, jc3y@kk.dk

71. Strategie voor maatschappelijk verantwoorde overheidsopdrachten in de gemeente Pamplona

Naam van de aanbestedende overheid, land: gemeente Pamplona, Spanje

Producten- of dienstensector: beleid — alle producten en alle diensten.

Inleiding/aanbestedingsdoelstellingen

Op 16 april 2019 heeft de gemeente Pamplona een "instructie inzake strategische en maatschappelijk verantwoorde overheidsopdrachten" goedgekeurd, die vergezeld ging van een gids waarin sociale clausules, verificatiemechanismen en instrumenten voor het meten van impact centraal worden gesteld bij aanbestedingspraktijken (de gids is [hier](#) beschikbaar in het Spaans). Deze aanpak moet in alle aanbestedingsprocedures van de gemeente worden gevolgd en weerspiegelt dat de lagere overheid ernaar streeft sociale en milieucriteria in haar aanbestedingsactiviteiten te integreren.

De nieuwe houding ten aanzien van overheidsopdrachten in Pamplona moet ervoor zorgen dat zoveel mogelijk overheidsgeld weer bij de mensen terechtkomt en dat er een duidelijk effect is op sociale inclusie, herverdeling, gelijkheid en duurzaamheid. Verder wordt ermee beoogd doeltreffendheid en efficiëntie te combineren met de bevordering van sociale doelen in aanbestedingsactiviteiten. In dit verband zal bij elke aanbestedingsprocedure met betrekking tot werken, diensten of leveringen worden gestreefd naar of onderzoek worden gedaan naar de integratie van doelstellingen zoals de bevordering van gendergelijkheid, fatsoenlijke en hoogwaardige banen, werkgelegenheid voor personen die ver van de arbeidsmarkt staan²³ of de deelname van personen met een handicap aan het arbeidsproces en het maatschappelijk leven. Bij overheidsopdrachten zal bovendien worden gestreefd naar grotere deelname van micro-, kleine en middelgrote ondernemingen en spelers in de sociale economie, en zullen de circulaire economie, maatschappelijk verantwoord ondernemen en meer sociale en territoriale samenhang worden bevorderd.

Doelstelling van sociaal beleid en/of referentienorm

De aanbestedende dienst speelt een centrale rol bij het uitvoeren van het wettelijk mandaat om in alle procedures maatschappelijk verantwoorde overheidsopdrachten te bevorderen en te zorgen voor de uitvoering ervan in de dagelijkse aanbestedingspraktijk. Hiertoe wordt een gedetailleerde beoordeling gemaakt van de mogelijkheden voor sociale clausules in elke procedure en de specificaties ervan.

Deze aanpak wordt juridisch onderbouwd door de mogelijkheden die de regionale wetgeving inzake overheidsopdrachten, die in overeenstemming is met de nationale wetgeving tot omzetting van Richtlijn 2014/24/EU, biedt. Daarom is de instructie gericht op de bevordering van de volgende maatregelen.

Versterkte voorbereiding van aanbestedingen:

- het is verplicht om een planning te maken van de aanbestedingsprocedures die in de loop van het jaar moeten worden gestart;

²³ In aanmerking komende groepen zijn personen met een handicap, personen die werkzaam zijn in sociale ondernemingen voor arbeidsintegratie, sociale werkplaatsen en groepen die in de nationale wetgeving als doelgroep zijn opgenomen, zoals jongeren, met name die met een lager vaardigheidsniveau, vrouwen, langdurig werklozen, personen ouder dan 45 jaar, migranten, personen die het risico op sociale uitsluiting lopen (artikel 30 van *Real Decreto Legislativo 3/2015, de 23 de octubre, por el que se aprueba el texto refundido de la Ley de Empleo*).

- er kunnen voorafgaande marktconsultaties worden uitgevoerd om meer kennis te vergaren over potentiële leveranciers en beschikbare oplossingen;
- het voorwerp van de opdracht kan worden gedefinieerd op grond van sociale en milieucriteria.

Fatsoenlijk werk waarborgen:

- de arbeidsbehoeften in verband met elke opdracht worden beoordeeld en vastgesteld, onder meer door:
 - een raming te maken van de personeelsbehoeften voor de uitvoering van elke opdracht, met inbegrip van de kwalificaties en kosten van het personeel overeenkomstig de toepasselijke collectieve overeenkomsten;
 - een duidelijke indicatie van de loonkosten en arbeidsomstandigheden van werknemers van vorige opdrachten die door de nieuwe aannemer moeten worden opgenomen (overeenkomstig Richtlijn 2001/23/EG betreffende het behoud van de rechten van de werknemers bij overgang van ondernemingen, vestigingen of onderdelen van ondernemingen of vestigingen);
 - te voorzien in rechtstreekse betalingen aan onderaannemers en te waarborgen dat betalingen aan aannemers afhankelijk zijn van de betaling van salarissen aan werknemers.

De toegang van kleinere ondernemers tot overheidsopdrachten vereenvoudigen en mogelijk maken:

- de administratieve lasten en belemmeringen voor deelname van micro-, kleine en middelgrote ondernemingen en lokale bedrijven moeten tot een minimum worden beperkt. Dit wordt bereikt door:
 - in de aanbestedingsfase van elke inschrijver een eigen verklaring of Uniform Europees Aanbestedingsdocument (UEA) te verlangen ten bewijze van zijn vermogen en solvabiliteit om de opdracht uit te voeren,
 - gerichte selectiecriteria ter vereenvoudiging van de technische, financiële of professionele eisen;
- de procedures voorzien in de mogelijkheid om gezamenlijke inschrijvingen in te dienen. Inschrijvers kunnen hun financiële solvabiliteit aantonen met de middelen die aan andere ondernemingen toebehoren;
- de minimumjaaromzet die vereist is om financiële solventie aan te tonen, mag niet hoger zijn dan de totale geraamde waarde van de opdracht, tenzij dit naar behoren gerechtvaardigd is gezien de risico's die in elk afzonderlijk geval met de aanbestede werken, diensten of leveringen verbonden zijn;
- in de procedures zullen, voor zover mogelijk, voorwaardelijke financiële waarborgen om aan de aanbestedingsfase deel te nemen worden beperkt of uitgesloten. De definitieve waarborg wordt door de aanbestedende dienst gesteld in overeenstemming met de specificiteit van elke afzonderlijke opdracht, maar zal altijd lager zijn dan 4 % van de waarde van de opdracht. Als algemeen uitgangspunt geldt dat bij voorbehouden opdrachten geen voorwaardelijke of definitieve waarborg vereist is, tenzij dit gerechtvaardigd is gezien de risico's die met het voorwerp van de opdracht verbonden zijn;
- opdrachten worden standaard in percelen verdeeld. De deelname of gunning van percelen wordt beperkt per ondernemer. Sommige percelen zijn voorbehouden aan ondernemingen in de sociale economie.

Verificatie

De naleving van de sociale criteria die onderdeel vormen van elke afzonderlijke procedure wordt op de volgende manieren gewaarborgd:

- elke sociale clausule in elk afzonderlijk contract gaat vergezeld van een controlebepaling. De verificateur bepaalt wat als bewijs kan dienen en in welke aanbestedingsfase de naleving van de sociale clausule moet worden aangetoond. De verplichting van inschrijvers om aan te tonen dat zij aan de sociale eisen voldoen, moet in alle gevallen in de opdracht worden opgenomen. Sociale overwegingen worden altijd als dwingende contractuele bepalingen aangemerkt;
- inbreuken op sociale clausules worden zwaar bestraft en kunnen ertoe leiden dat opdrachten worden beëindigd of dat het niet meer mogelijk is om aan toekomstige procedures deel te nemen. Door de aanbestedende dienst aangewezen personeel is verantwoordelijk voor het controleren van de naleving van sociale clausules, het melden van gebrekkige naleving en het initiëren van sanctiemaatregelen als dat nodig is. Contracten zijn pas afgerond wanneer de erin verankerde naleving van de sociale clausules overeenkomstig de overeengekomen voorwaarden is verwezenlijkt en gecontroleerd.

Waarde van de opdracht

De gemeente Pamplona besteedt jaarlijks ongeveer 80 miljoen EUR aan overheidsopdrachten.

Instrument

- Artikel 40 betreffende voorafgaande marktconsultaties; artikel 18, lid 2, betreffende de verplichte sociale clausule; artikel 71 betreffende onderaanneming; artikel 58 betreffende selectiecriteria, inclusief artikel 58, lid 3, betreffende omzet; artikel 59 betreffende een Uniform Europees Aanbestedingsdocument; artikel 63 betreffende beroep op de draagkracht van andere entiteiten; artikel 46 betreffende verdeling van opdrachten in percelen; de artikelen 20 en 77 betreffende voorbehouden opdrachten; artikel 70 betreffende voorwaarden waaronder de opdracht wordt uitgevoerd en artikel 73 betreffende beëindiging van opdrachten.
- De door de gemeente Pamplona uitgevaardigde instructie (lokale regelgeving), die moet worden nageleefd, voorziet in de versterking en ontwikkeling van het maatschappelijk potentieel binnen de regionale en nationale wetgeving inzake overheidsopdrachten.

Actoren

- Aanbestedende dienst: gemeente Pamplona
- Inschrijvers: bedrijven, ondernemingen uit de sociale economie, maatschappelijke organisaties

Sociale impact

- De gemeente Pamplona wil als eerste overheid in Spanje de sociale impact van haar aanbestedingsactiviteiten controleren en meten. Om dat te bereiken, gaat elke in een procedure opgenomen sociale clausule vergezeld van een controlemaatregel waarmee naleving wordt aangetoond en van een indicator om de doeltreffendheid en het resultaat ervan te meten.
- Op die manier kan de gemeente op systematische wijze de resultaten en voordelen van praktijken inzake maatschappelijk verantwoorde overheidsopdrachten beoordelen. Bij de gemeten impact kan het bijvoorbeeld gaan om hoeveel personen met een handicap of vrouwen die het slachtoffer zijn van gendergerelateerd geweld aan een baan zijn geholpen, de naleving van arbeidsnormen, een toename van het aantal vaste contracten, de waarde van opdrachten of opdrachten in onderaanneming die naar spelers in de sociale economie en sociale ondernemingen voor arbeidsintegratie gaan, de toegepaste gendergelijkheidsmaatregelen en het aantal mensen dat daarvan profiteert, of de waarde van de gekochte lokaal geproduceerde of fairtrade producten.

- Omdat de instructie nog maar een beperkte tijd van toepassing is, is de rapportage over sociale impact nog in ontwikkeling.

Andere voordelen

- Dit initiatief kan eenvoudig worden overgedragen en kan door andere overheidsinstanties worden toegepast.

Geleerde lessen en toekomstige uitdagingen

- Politieke wil en steun voor een dergelijk initiatief zijn van cruciaal belang. Er is echter evenzeer behoefte aan transversale steun over de hele lijn (gemeentelijke diensten en werknemers). Daarom zijn er voor mensen uit de praktijk opleidingen georganiseerd over de strategie en over de gids.
- De belangrijkste uitdaging voor de toekomst is het doeltreffende toezicht op de uitvoering van maatschappelijk verantwoorde overheidsopdrachten via de instructie. Daartoe is het van cruciaal belang om doelen inzake maatschappelijk verantwoorde overheidsopdrachten te integreren in de strategische doelstellingen voor de gemeente, zoals de strategie van 2030 voor Pamplona.

Contactgegevens

Dhr. José Costero, directeur, strategisch bureau, gemeenteraad van Pamplona, j.costero@pamplona.es
+34 948420527

TABEL MET RELEVANTE SOCIALE BEPALINGEN

Richtlijn 2014/24/EU	Toelichting (relevantie voor maatschappelijk verantwoorde overheidsopdrachten)	Casestudy's waarin de bepaling wordt aangehaald
Artikel 18, lid 2 <i>Verplichte sociale clausule</i>	Er moeten maatregelen worden genomen om ervoor te zorgen dat bij de uitvoering van overheidsopdrachten wordt voldaan aan het toepasselijke nationale, EU- en internationale sociaal en arbeidsrecht en collectieve overeenkomsten.	5) Tsjechische televisie; 8) Europese Commissie; 20) Madrid; 25) Roemenië; 26) Toscane; 30) Tampere; 40) Catalonië; 41) Hansel; 42) BMZ Duitsland; 44) Tsjechisch MvASZ; 46) Bonn; 60) Girona; 64) Valladolid en 71) Pamplona.
Artikel 20 <i>Vorbehouden opdrachten</i>	Opdrachten kunnen worden voorbehouden aan sociale werkplaatsen / werkgelegenheidsprogramma's waarvan ten minste 30 % van de werknemers personen met een handicap of kansarmen zijn.	1) Catalonië; 7) Wrocław; 18) Vendée; 21) Korfoe; 22) België; 26) Toscane; 27) Toledo; 28) Salamanca; 31) Oslo; 47) Madrid; 50) Rzgów; 58) Conseil Régional Grand Est; 59) Grand Paris Sud Est Avenir; 60) Girona; 63) Bulgarije; 64) Valladolid en 71) Pamplona.
Artikel 40 <i>Voorafgaande marktconsultaties</i>	Er kunnen voorafgaande marktconsultaties worden gehouden met ondernemers en onafhankelijke deskundigen.	1) Catalonië; 2) Helsingborg; 5) Tsjechische televisie; 25) Roemenië; 31) Oslo; 32) Koto-SIB; 58) Conseil Régional Grand Est; 62) Sodankylä en Kittilä; 64) Valladolid; 69) Bremen en 71) Pamplona.
Artikel 42 <i>Toegankelijkheid in technische specificaties</i>	In alle aanbestedingen die zijn bedoeld voor gebruik door personen moet in de technische specificaties rekening worden gehouden met de criteria inzake toegankelijkheid voor personen met een handicap of de geschiktheid van het ontwerp voor alle gebruikers.	25) Roemenië; 30) Tampere en 43) Fins Onderwijsagentschap.
Artikel 43 <i>Keurmerken</i>	Sociale keurmerken kunnen vereist zijn in technische specificaties, gunningscriteria of contractuele uitvoeringsvoorwaarden, mits deze voldoen aan bepaalde normen inzake transparantie en objectiviteit, en gelijkwaardige keurmerken worden ook aanvaard.	11) Berlijn; 19) Oslo; 20) Madrid; 24) Emilia Romagna; 42) BMZ Duitsland en 64) Valladolid.
Artikel 46 <i>Verdeling van opdrachten in percelen</i>	Opdrachten kunnen in percelen worden verdeeld en indien besloten wordt dit niet te doen, moet dit in de aanbestedingsstukken of het proces-verbaal worden toegelicht.	1) Catalonië; 5) Tsjechische televisie; 12) Ille-et-Vilaine; 15) Straatsburg; 21) Korfoe; 26) Toscane; 45) Gent; 62) Sodankylä en Kittilä; 64) Valladolid en 71) Pamplona.

<p>Artikel 56, lid 1 <i>Beginnelen van het gunnen van opdrachten</i></p>	<p>Aanbestedende diensten kunnen besluiten een opdracht niet te gunnen aan de economisch meest voordelige inschrijving indien de inschrijving niet voldoet aan de toepasselijke verplichtingen krachtens artikel 18, lid 2.</p>	
<p>Artikel 57, lid 4 <i>Uitsluitingsgronden</i></p>	<p>Inschrijvers kunnen worden uitgesloten indien de aanbestedende dienst met elk passend middel kan aantonen dat de toepasselijke verplichtingen krachtens artikel 18, lid 2, zijn geschonden.</p>	<p>16) Skien; 25) Roemenië; 34) Brescia en 60) Girona. Gecentraliseerde aankoop; 52) Girona.</p>
<p>Artikel 58 / bijlage XII <i>Beheer van de toeleveringsketen</i></p>	<p>Inschrijvers kan worden gevraagd te vermelden welke maatregelen voor het beheer van de toeleveringsketen zij in het kader van de opdracht kunnen toepassen.</p>	<p>44) Tsjechisch MvASZ en 71) Pamplona.</p>
<p>Artikel 67 <i>Gunningscriteria</i></p>	<p>Gunningscriteria kunnen betrekking hebben op sociale kenmerken of handelsvoorwaarden, mits deze verband houden met het voorwerp van de opdracht, vooraf zijn bekendgemaakt, de aanbestedende dienst geen onbeperkte vrijheid geven, ervoor zorgen dat effectieve mededinging mogelijk blijft en daadwerkelijk kunnen worden gecontroleerd.</p>	<p>1) Catalonië; 3) Boedapest; 4) Aarhus; 5) Tsjechische televisie; 6) Ballerup; 9) Malta; 10) Olympische Spelen; 19) Oslo; 25) Roemenië; 28) Salamanca; 31) Oslo; 35) Gdynia; 38) Rotterdam; 41) Hansel; 42) BMZ Duitsland; 53) Zweden; 54) Londen; 55) Dublin; 60) Girona; 62) Sodankylä en Kittilä; 64) Valladolid en 68) Wenen.</p>
<p>Artikel 70 <i>Voorwaarden waaronder de opdracht wordt uitgevoerd</i></p>	<p>Voorwaarden waaronder de opdracht wordt uitgevoerd kunnen sociale of arbeidsgerelateerde overwegingen omvatten, mits deze verband houden met het voorwerp van de opdracht en vooraf zijn bekendgemaakt.</p>	<p>2) Helsingborg; 4) Aarhus; 5) Tsjechische televisie; 6) Ballerup; 8) Europese Commissie; 12) Ille-et-Vilaine; 14) Castilla y León; 16) Skien; 17) Grangegorman; 19) Oslo; 25) Roemenië; 35) Gdynia; 48) Falun-Borlänge; 49) Warschau; 52) Vantaa en Helsinki; 53) Zweden; 54) Londen; 55) Dublin; 56) Dortmund; 57) La Rochelle; 60) Girona; 64) Valladolid; 66) Wageningen; 67) Haarlem; 68) Wenen; 70) Kopenhagen en 71) Pamplona.</p>
<p>Artikel 71, leden 1 en 6 <i>Onderaanneming</i></p>	<p>De verplichtingen krachtens artikel 18, lid 2, kunnen worden opgelegd aan onderaannemers; hoofdelijke aansprakelijkheid ten aanzien van deze verplichtingen kan worden toegepast met de hoofdaannemer; de aanbestedende dienst kan eisen dat een onderaannemer die niet voldoet, wordt vervangen.</p>	<p>41) Hansel; 70) Kopenhagen en 71) Pamplona.</p>
<p>Artikelen 74-77</p>	<p>Aanbestedende diensten kunnen flexibelere procedures toepassen voor bepaalde sociale,</p>	<p>18) Vendée; 31) Oslo; 34) Brescia; 36) Riga;</p>

<i>Lichte regeling voor sociale en andere specifieke diensten</i>	gezondheids-, onderwijs-, culturele en andere diensten, mits de beginselen van gelijke behandeling en transparantie in acht worden genomen; bepaalde opdrachten kunnen worden voorbehouden aan sociale ondernemingen / onderlinge overheidsdiensten.	37) Litouwen; 39) Italië/Slovenië en 64) Valladolid.
---	--	--

CONTACT OPNEMEN MET DE EU

Kom langs

Er zijn honderden Europe Direct-informatiecentra overal in de Europese Unie. U vindt het adres van het dichtstbijzijnde informatiecentrum op: https://europa.eu/european-union/contact_nl

Bel of mail

Europe Direct is een dienst die uw vragen over de Europese Unie beantwoordt. U kunt met deze dienst contact opnemen door:

- te bellen naar het gratis nummer: 00 800 6 7 8 9 10 11 (bepaalde telecomaandieners kunnen wel kosten in rekening brengen),
- te bellen naar het gewone nummer: +32 22999696, of
- een e-mail te sturen naar: https://europa.eu/european-union/contact_nl

WAAR VINDT U INFORMATIE OVER DE EU?

Online

Informatie over de Europese Unie in alle officiële talen van de EU is beschikbaar op de Europa-website op: https://europa.eu/european-union/index_nl

EU-publicaties

U kunt publicaties van de EU downloaden of bestellen op: <https://op.europa.eu/nl/publications> Als u meerdere exemplaren van gratis publicaties wenst, neem dan contact op met Europe Direct of uw plaatselijke informatiecentrum (zie https://europa.eu/european-union/contact_nl).

EU-wetgeving en aanverwante documenten

Toegang tot juridische informatie van de EU, waaronder alle EU-wetgeving sinds 1952 in alle officiële talen, krijgt u op EUR-Lex op: <http://eur-lex.europa.eu>

Open data van de EU

Het opendataportaal van de EU (<http://data.europa.eu/euodp/nl>) biedt toegang tot datasets uit de EU. Deze gegevens kunnen gratis worden gedownload en hergebruikt, zowel voor commerciële als voor niet-commerciële doeleinden.

